

Memoria viitorului

sau Idei cu Porumbei

(Discurs aniversar scris în zi lucrătoare)

Alexe Rău

Cum am ajuns eu la această legătură între aceste imagini? Îmi vine greu să reconstitui, să „găsesc firul Ariadnei”. Probabil, s-a întâmplat ca în *Insula din ziua de ieri*, romanul lui Umberto Eco, în care o imagine te trimite la alta și așa jocul și plăcerea scrisului nu mai conținesc. Țin minte numai că într-o zi răsfoiam site-ul web al BNRM și dau la rubrica Club de o listă de publicații pe care metodiștii și cercetătorii noștri, le recomandă bibliotecarilor din teritoriu pentru autoinstruire. Parcurg cu ochii lista aceea, găsesc și câteva titluri folositoare, și mă bucur că dânsule s-au gândit să dea și câteva titluri de ale mele, în care mi se pare că am spus și eu ceva despre meseria noastră, dar se vede că au uitat s-

o face până acum. Căci munca de selecție te ține mereu în gardă, ca la porumb și sorg, se alege numai boabe rezistente la climatul global. Eu nu am dus niciodată lipsă de modestie și poate că aceasta e prima remarcă a mea de acest fel. Era cât pe-acți să-mi fie dosadă, dar mi-a trecut repede, căci găsesc chiar și un articol de-al meu numai că e semnat A. Sușcov. Informația aceea despre SIBIMOL eu am redactat-o în românește pentru București, în numele amândurora, ca să se afle și acolo ce lucruri interesante mai facem noi dincoace de Piretus. Ce să-i faci, așa-i diviziunea muncii globale. Dar aici domnițele de la clubul virtual nu poartă nici o vină. Dimpotrivă, una din ele mi-a propus să publice acolo *Magister*

dixit, numai că eu am zis că mai cu bătaie lungă ar fi dacă ar da acolo cartea de istorie bibliotecară a Ninei Negru. Mă miră doar faptul că am scris câteva articole și un interviu care oferă cititorului o imagine mult mai plină și mai cultă despre acest sistem integrat de biblioteci. Dar, selecția, quo vadis? Am uitat și despre aceasta. Că dacă aș sta la fiecare „întâmplare” de aceasta, cum oare aș rezolva, de exemplu, problema bugetului și cum aș fi putut transforma acest site al selectoarelor într-o clădire de elită, în care ele să se simtă în sânul tuturor inspirațiilor. Și noua ambianță și-a făcut pe drept cuvânt impactul, căci, iată, nu se mai fac acolo nici referințe la puținele lucrări bune ale mele în articole, și în alte

genuri de publicații, în referințele bibliografice, sau în în alte locuri... Apoi lumea se face a nici nu fi auzit de unele publicații de ale mele chiar despre experiența bibliotecilor americane... Apoi am început să resimt în site-ul cela o rezistență surdă la toate ideile cu care mai îndrăznesc să vin (de fapt, sunt obligat să vin în virtutea funcției) și atunci am stat și eu ca unul din personajele pitorești ale lui Druță și mi-am zis în sinea mea că de... Dar am impresia că acesta era doar bulgărele montan. După el așteptatu-s-a avalanșa, încât mai tot ce am creat în materie de concepte biblioteconomice (eu și generația mea) începe să fie respins, anulat, înlăturat, iar în locul lor vin desigur globalismele. Există pe aici pe la noi

o organizare și o solidarizare tacită, coordonată de o manieră asemănătoare cu cea din cunoscutul vers tiutcevia despre distrugere și construire. Toate acestea vor trece și ele pe apa sâmbetei. Dar noi, oamenii? Chiar dacă suntem niște bibliotecari...

Da, dar pomenisem mai sus de Umberto Eco. La el, un năsturel roșu îl duce cu gândul și cu povestirea hăt departe, într-o epocă veche, în care un ofițer avea un astfel de năsturel la mundir. Pomenindu-mă în fața ruinilor mele biblioteconomice, încep să-mi amintesc de anii când lumea în BNRM era mai altfel... Și-mi vin în amintire niște porumbei. Dar știți de ce? Când eram director adjunct și îmi aveam locul de muncă în actualul birou al doamnei Elena Sănduță, o cameră ce dă cu fereastra ei mare spre palatul Octombrie de atunci, Naționalul de azi, dacă mă uitam afară, mă apuca de ochi zarzărul înflorit de la fereastra noastră. Iar în acel zarzăr se așeza mereu, și iarna și vara, o pereche de porumbei îndrăgostiți. Uguitul lor îmi înmuia sufletul când mai eram și eu obijduit, când mai aveam și eu necazuri. Și cum uguiau hulubii ceea, nu zăbăvă fugeam cu gândul în piața gării de trenuri. De acolo plecam mereu acasă, la Larga mea, acolo o întâlneam pe chinuita mea mamă (copiii mei îi ziceau mama Olea), acolo o petreceam când se întorcea la Larga. Iar în piața gării mișuna puzderie de porumbei și de

vrabierit. De atunci până acum și până îmi va veni sorocul, sirena trenului și uguitul porumbeilor îmi amintesc de mama și de bibliotecă, oriunde m-aș afla. Nu rareori, și în anii aceea și acum, lăsam totul baltă și trăgeam câte o fugă până la piața aceea, mă așezam pe o banchetă, și, cuprins de amintiri, gânduri, doruri, regrete, speranțe deveneam, abia în acele clipe, om deplin, om al lui Dumnezeu.

Și pentru că îmi transmiteau un fior de speranță, amintirea, uguitul acelor porumbei însemna de fapt, memoria viitorului. Stați! Iată încă o întâmplare ca la Umberto Eco. *Memoria Viitorului* este titlul primei cărți despre Biblioteca Națională a Franței, instituție care pentru mine înseamnă Cultura și Civilizația nemuritoare. După ce am făcut un stagiu de o lună în această instituție, pot să vă spun cu mâna pe inimă că ea a fost și rămâne vecinica mea dragoste spirituală. Când mi-e greu, când mi se pun bețe în roate, când sunt săpat și de organele sus-puse și de foștii prieteni împreună cu oponenții din BNRM, îmi chem, în amintire, imaginea acelei atât de dragi mie biblioteci și uneori parcă văd aievea cum ea vine aici și-mi ia apărarea, iar uneori chiar parcă mă răzbună. Iar după asta, hoinăresc imaginar prin Paris ca să-mi ogoiesc rănile. Parizienii sunt oameni de-un suflet cu noi. Transoceanicii, extraordinari și ei în alcătuirea lor ființială, mi s-au părut diferiți tocmai

prin faptul capital că ei pornesc în ale lor de la ideea de bine, resimțită mai mult în mod privat, pe când noi pornim de la amintirea celor de până la noi, dar mai ales de la pământul zămislirii noastre etnice. Din astă cauză, mi s-a părut mereu că după perpetuul zămbet al acelor de peste ocean se ascunde ceva pe care ar putea să-l descifreze doar un Jung, un Freud, un Eliade, ba chiar Eminescu al nostru. Eminescu, probabil, le-ar fi reamintit mereu lor că sunt niște venetici pe acele locuri, luându-le amerindienilor pământurile, hărțuindu-i și exterminându-i. Dacă mai trăia și ajungea peste ocean, n-ar fi putut să nu-i observe pe băștinășii care sunt niște străini la ei acasă.

Tocmai de aceea, poate, țările baltice acceptă ceea ce este progres, dar resping tot ce este imixtiune culturală sau ideologică din partea americanilor și stau cu vigilență la straja memoriei neamurilor lor, la straja identității lor naționale. Tocmai despre asta vorbeam cu dl Andris Vilks, directorul Bibliotecii Naționale a Letoniei, când ne plimbam prin vechea Rigă. Erau niște porumbei și la ei. Dar nu ca cei din piața Tuileries din Paris. Ce mai mister de porumbei era acolo! Suflarea Sfântului Duh! De mai multe ori mă duceam în piața aceea (în traducere înseamnă Piața Țiglarilor) ca să-mi vină duhul amintirilor din piața gării din Chișinău. Iar înainte de a deveni

director adjunct și de a privi prin geam perechea de porumbei îndrăgostiți, am avut un caz cu... porumbelul lui Picasso. Pe atunci serviciul metodic al BNRM elabora puzderie de broșurele metodice, și iată că trebuia să facem una consacrată următoarei aniversări a victoriei ostașilor sovietici asupra fascismului. De regulă, pe copertă trebuia să scrii ori să desenezi ceva, iar meșter la astfel de trebi era pe atunci David Șehtman, fie-i țărâna ușoară. Fiind el lipsă în acel moment, încep eu să caut niște materiale care să mă inspire și să încerc să fac o copertă. Cât de simplu a fost totul! Unul din hulubii desenați de Picasso avea gâtul mai arcuit nu știu cum, așa că sub arcuirea aceea a lui a încăput desenul unei căști de infanterist. Adăugirea steluței și a două garoafe stilizate sau făcut ca și cum cu de la sine putere. De altfel, broșurica aceea era mai altfel și în interior, căci noi am încercat să prezentăm în loc de soldați-roboti, ostași-oameni.

Iar chestiunea asta cu roboții, marionetele, oamenii etcetera merită o dezbatere specială și în domeniul nostru. Câte valuri n-au trecut peste această instituție a noastră, de cite ori s-a schimbat macazul! Glavlitul, mitinguri pentru expulzarea lui Saharov din URSS, excluderea din colecțiile bibliotecilor a numeroase cărți cu adevărat valoroase și necesare pentru cultura Moldovei. În timpul dezghețului hrușciovist s-au mai slobozit catara-

mele. Îmi amintesc cum în acei ani la Muzeul de arte, în monumentală casă din str. Lenin (actualul bulevard Ștefan cel Mare) colț cu actuala stradă Sfatul Țării, a avut loc expoziția Valentinei Rusu-Ciobanu. Era expus acolo un portret al lui Grigore Vieru, unul din elementele principale ale căruia era un porumbel alb. Dar moloșagul ideologic nu ținu mult. Într-o situație ca la Umberto Eco, nu știu ce poruncă venise de la Moscova, că directorii de instituții au fost chemați la o ședință extraordinară la Guvern. Când s-a întors de acolo, directorul Ganenco mă convoacă pe mine și dna Sofia Andrienko, șeful de atunci al Secției metodice, și ne pune următoarea sarcină. Partidul, zice el, vrea ca economia să fie economicoasă. Toate instituțiile trebuie să dea propuneri de economisire de bani și materiale. De la BNRM, însă, se cere un lucru și mai abitar: să posedăm toată informația despre starea bibliotecilor din teritoriu, să avem date aproape zilnice, dar să nu cheltuim nici un ban nici pe scrisori, nici pe telefoane. Și răspunsul trebuie dat imediat. Stăm cu dna Sofia și meditam. Era clar ca buna ziua că nu exista nici o soluție rezonabilă. Eu pe atunci eram mult mai degajat și nici nu prea știam de frică, că aveam casa noastră în sat și, mă gândeam, avea-vom noi unde trage, orice s-ar întâmpla. Astfel că la un moment dat ridic mâna și declar că am găsit o soluție bună.

– Și care-i soluția?

– mă întreabă mirat Ganenco. Mirat, pentru, probabil, nu credea nici el ca ar putea exista vreo soluție capitală...

– Să creștem la noi la Bibliotecă hulubi de poștă, răspund eu, străduindu-mă din răspuțeri să păstrez o mină gravă.

Dna Sofia n-a rezistat mult și a răs în pumn, iar Ganenco a răs deschis, cât l-a ținut gura.

– Hai să fim serioși, a zis el, trebuie să scriem și noi ceva: că vom solicita informații mult mai rar, că...

Sigur că am tras, după ce am ieșit de la directorul nostru, o fugă la piața gării, ca să văd ce sfat îmi vor da porumbeii de acolo, iar prin ei, și sufletul mamei.

Și nu știu de ce mă roade gândul că BNRM are niște probleme poate și din cauza că nu mai există zarzărul din fața acelei ferestre și nu au unde să vină să se aciuzeze o pereche de hulubi îndrăgostiți. Iată, ne tot strâmtorează și patronii, dar, poate mai ales, comunitatea bibliotecară. Așa e la noi: de ce unul sa aibă, iar ceilalți, nu mai bine nimeni decât cineva. Pacostea asta a frustrat SNB-ul nostru de foarte multe oportunități. Și au tot modificat legi, și ne-au răstălmăcit statutul funcțional, și au impus o cu totul altă viziune decât cea concepută de generația mea în anii de reformă. Și

este mare puterea colectivului BNRM că, în pofida acestor întemperi, și răutăți, s-a ținut drept, demn și prea frumos, așa ca Sofia Vicoveanca, cucerindu-și numele de regină a biblioteconomiei moldave. Ave! acestor bibliotecare sărace și bogate, sărace cu ce trebuie să le dea statul pentru munca lor fără de preget și bogate prin ceea ce le-a miruit Dumnezeu și dragostea de neam.

Am iată pe raftul din dreapta mea o celebră carte a lui Mihai Prepelită, de pe coperta căreia ne privesc, prin sticla geamului, un bătrânel și o bătrânică. Și le tot sugerează ochiul depărtarea și tot nu mai vine nimeni. Da poate că or veni...

Eu îi asemuiesc pe acești bătrâni cu hulubii care cândva se așezau și uguiau în zarzărul de la fereastra biroului meu de director adjunct. Și încep a crește așa năvalnic în mine, toate la un loc: și uguitul celor doi hulubi îndrăgostiți, și cel al hulubilor de la gară, și al hulubilor de la Paris, și glasul mamei care răzbește odată cu ele, și credința că, poate, ochii ceea, fotografia aceea așteaptă să sădim lângă acea fereastră ce dă spre Palatul Național, un nou zarzăr, ca în el să se întoarcă cei doi porumbei tandri, iar prin uguitul lor, să se întoarcă în sufletele noastre simțul de generație, de solidaritate, de identitate naționa-

lă, astfel încât, depășind ambițiile și ideile străine duhului nostru etnic, să le alegem doar pe cele folositoare pentru noi din punct de vedere tehnologic, și, punând capăt diferențelor, să revenim la construirea altruistă a unui întreg irepetabil, a unui sistem care să se vadă de departe că e al nostru, chiar dacă și seamănă puțin și cu altele...

Iată, a fost suficient să îngîn aceste cuvinte, că deja văd aievea, ca descântat, sub fereastră aceea un zarzăr tânăr înflorit, iar în el doi porumbei uguind, iar sirena trenului de la gară ne aduce binecuvântarea mamei la ceea ce trebuie să facem ca oameni care țin de un neam.

Da, să nu uit! Și eu, și hulubii mei, și hulubii lui Picaso, și mama mea care acum e în ceruri, și porumbeii din Paris și toată suflarea curată de pe acest pământ vă murmură vouă, dragi colegi de la Biblioteca Națională, și vă doresc tot ce este mai frumos între cer și pământ și pun pe frunțile voastre cununite-coronițe-coroane de laur pentru munca fără de preț a domnilor voastre în acest focar întreținător al culturii noastre la cea de a 175-a aniversare a sa. Dumnezeu Să vă ajute și de aci înainte.

sâmbătă 21 iulie 2007,
piața gării din Chișinău

Filosofia numărului

Alexe Rău

Astăzi am ajuns la concluzia că în structura BNRM trebuie să existe și un centru de Astrologie. Păcat că tocmai acum Guvernul anunță reducerea treptată a stărilor de funcții în instituția noastră. Pentru că o astfel de structură ar însemna de zeci de ori mai mult decât NOT-urile de altădată. NOT pe atunci însemna Otdel Naucinoi Organizații Truda. Ce mai măsurători creau notiștii ăia. Și totuși, aveai mereu senzația că lipsește ceva. Iar ceea ce lipsește cel mai mult în acel sistem era tocmai omul. Acuma e cu totul altă treabă. Așculți dimineața la radio sau la televizor horoscopul zilei, te comporți exact cum îți s-a spus acolo și gata, ești om în toată regula. E

rău numai că informația astrologică despre fiecare nu e centralizată într-o bază de date care să servească la luarea de decizii manageriale. De exemplu, ai de dat o însărcinare doamnei X. Computerul îți spune că azi ea nu are parametrii necesari pentru o astfel de activitate, dar poate fi în duși horoscopici peste o săptămână. Dacă lucrarea nu e urgentă, aștepti o săptămână. E drept, însă, că doamna X citește și ea astrologie, așa că peste o săptămână nu se știe dacă nu se va isca vreun motiv de absență, de exemplu.

Nu, nu așa trebuie să facem. Trebuie să avem într-adevăr o bancă de date horoscopice care să cuprindă toată informația de acest fel despre în-

treg colectivul instituției, numai că ea trebuie să fie aplicată într-un sistem avansat de management. Cum este, de exemplu, sistemul TQM. În baza acestor date totul se bazează pe conștiință (cât timp nu ți-ai pierdut-o). Volumul de lucrări programat pentru un compartiment se distribuie salariaților în corespundere cu datele lor horoscopice. Ce-i drept, fiind disponibil horoscopic pentru o operație, nu ai cunoștințe biblioteconomice, și atunci musai să te școlarizezi câteva zile, cel puțin, dar când știi ce și cum să faci, semnul zodiacal într-un alt decanat...

O! Gata ne-a venit ideea salvatoare. Sub semnele cerești trebuie să fie

așezat întregul sistem de formare, de educație continuă, de organizare și funcționare a instituției bibliotecare etcetera. Și atunci ne vom alege cu următorul tablou. La facultate grupele la fiecare an de studii vor fi împărțite pe zodii: grupul racilor, grupul porcilor... Da, dar rectoratul va trebui să caute profesori compatibili cu aceste grupe, să găsească profesori potriviți pentru porci, pentru... lei (o, ce leoaice s-ar mai plimba prin auditoriu!). Pe urmă, vine alt aspect al problemei. Aceeași structurare vor trebui să aibă și bibliotecile! Iar șefii de compartimente vor trebui să se potrivească cu colectivele serviciilor cum profesorii cu grupurile de studenți...

Acesta-i un SWOT ce-
resc, cosmic, nu ca ba-
nalitatea de până acum
ce poartă acest nume...

Dar mai sus de institu-
ții?...

Știți ce, hai mai bine
să vedem ce cod s-ar
ascunde în numărul
175, numărul de ani pe
care îi împlinește acum
BNRM. Aici există
premoniții mai abtirit ca-
n zodii, dar noi nu vom
intra în toate nuanțele.
Și așa 1 este întregul,
începutul începuturilor,
izvorul care, așa cum
zicea Noica, e mai mare
ca oceanul. El înseamnă
unitatea primordială,
începutul iubirii. Dar tot
el este și simbolul singu-
raticului care trebuie să-
și croiască singur drum
în viață, și care seamănă
cu această cifră dacă are

tărie de caracter. Nu a
trecut oare biblioteca
noastră prin toate aceste
vămi?

Dar ce înseamnă 7-le?
Cifra 7 înseamnă în-
cheierea unei activități.
Și oare nu am încheiat
noi primenirea blocului
nr. 2, și acum sfârșim
SIBIMOLUL și alte
lucruri pe care ni le-am
plănit? 7-le semnifică
că cineva dorește să-și
stăpânească mai bine
lucrurile, activitatea, și
asta e ceea ce facem noi
în acest an.

Cifra 5 înseamnă unirea
a două jumătăți, a yini-
ului și yangului, a celor
două începuturi născă-
toare și prelungitoare
de viață. Bărbatul este
simbolul puterii, femeia
- pământul și toleranța.
În situația actuală din

Moldova, noi am fost și
sub una și sub alta. Dar
poate mai mult sub pri-
ma. Dacă visează cineva
cifra 5, înseamnă că no-
rocul nu e departe. Hai
s-o visăm împreună ca
să ne mântuim cât mai
curând și noi și insti-
tuția pe care o slujim
și din care ne câștigăm
pâinea noastră cea de
toate zilele.

Dacă te-ai uita și din
altă parte la acest nu-
măr, ai vedea semnul
Domnului creator 1,
cei doisprezece apostoli
(7+5), zilele creației (în
ziua a șaptea Dumnezeu
s-a odihnit și ne porun-
cește și nouă să proce-
dăm la fel). E drept că în
suma lor, numerele 175
dau treisprezece. Însă
numărul 13 zic unii că e
norocos, iar de nu-i așa,
să facem ce ne arată nu-

mărul cinci și 12 și vom
izbândi. Iar a izbândi în
situația actuală înseam-
nă a salvarda.

Iată că am citit în ce-
ruri și în numere ca în
cărțile din biblioteca
noastră. Un fel de citire
ne-a arătat o față, cea-
laltă, alta. S-o alegem
pe cea dreaptă. Să vă, să
ne ajute Dumnezeu în
această necutenă trudă
spirituală întru binele
acestei unice Biblioteci
păstrătoare de me-
morie națională pe care
trebuie s-o transmitem
urmașilor. Adresăm cele
mai vibrând cuvinte de
urare, de sănătate și de
pomenire lungă în cărți
tuturor slujitorilor ace-
stei minunate instituții,
acestei păstrătoare de
comori la cea de a 175-a
aniversare a sa.

Vladimir VORONIN, Președintele Republicii Moldova

Mesaj cu prilejul împlinirii a 175 de ani de la fondarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova

Cu prilejul împlinirii a 175 de ani de la fondarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, adresez colectivului ei și tuturor bibliotecarilor din republică cele mai cordiale felicitări și cele mai sincere urări de sănătate, fericire, prosperitate și succes în activitatea de mare importanță pe care o desfășoară.

Pe parcursul istoriei sale, Biblioteca Națională s-a impus ca una dintre principalele instituții de cultură ale statului, păstrătoare a tezaurului de cultură și cunoștințe. Mai multe generații de bibliotecari au muncit asiduu pentru

ca Biblioteca Națională să-și îndeplinească cu succes principala sa misiune: de a aduna, a organiza și a păstra o colecție universală a culturii scrise și a o face accesibilă pentru generațiile actuale și viitoare. Prin asigurarea accesului la neprețuitele comori concentrate în fondurile ei, a contribuit la formarea elitelor științifică și culturală ale țării. Este incontestabil și aportul Bibliotecii Naționale la afirmarea și propagarea valorilor spirituale naționale.

Îmi exprim speranța că Biblioteca Națională își va menține și în continuare poziția de lider și va contribui la dezvoltarea domeniului

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

M E S A J

cu prilejul împlinirii a 175 de ani de la fondarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova

Cu prilejul împlinirii a 175 de ani de la fondarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, adresez colectivului ei și tuturor bibliotecarilor din republică cele mai cordiale felicitări și cele mai sincere urări de sănătate, fericire, prosperitate și succes în activitatea de mare importanță pe care o desfășoară.

Pe parcursul istoriei sale, Biblioteca Națională s-a impus ca una dintre principalele instituții de cultură ale statului, păstrătoare a tezaurului de cultură și cunoștințe. Mai multe generații de bibliotecari au muncit asiduu pentru ca Biblioteca Națională să-și îndeplinească cu succes principala sa misiune: de a aduna, a organiza și a păstra o colecție universală a culturii scrise și a o face accesibilă pentru generațiile actuale și viitoare. Prin asigurarea accesului la neprețuitele comori concentrate în fondurile ei, a contribuit la formarea elitelor științifică și culturală ale țării. Este incontestabil și aportul Bibliotecii Naționale la afirmarea și propagarea valorilor spirituale naționale.

Îmi exprim speranța că Biblioteca Națională își va menține și în continuare poziția de lider și va contribui la dezvoltarea domeniului biblioteconomic și la păstrarea moștenirii culturale scrise a Republicii Moldova.

Vladimir VORONIN

biblioteconomic și la păstrarea moștenirii culturale scrise a Republicii Moldova.

Marian LUPU, Președintele Parlamentului Republicii Moldova

Mesaj cu prilejul împlinirii a 175 de ani de la fondarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova

Președintelui Republicii Franceze, François Mitterrand, ctitorul uneia din cele mai frumoase biblioteci naționale din lume, îi aparține celebra zicală: „Biblioteca Națională este memoria viitorului”. Această titlatură se referă plenar și la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, instituție care și-a câștigat acest supranume prin prestația deosebită pe care o are pe parcursul anilor de primenire a societății noastre. La cei 175 ani pe care îi împlinește recent ea rămâne să fie, într-un mod și mai impozant, cartea de vizită a memoriei noastre naționale, pentru că păstrează comorile spirituale de sute de ani într-a le pune în circuit național, aducându-și astfel obolul la înobilarea culturii naționale, lucru fără de care este aproape inimaginabilă perpetuarea neamului nostru în timp și spațiu. În același timp ea are menirea de a transmite acest tezaur scris generațiilor tinere, pentru ca în așa chip să se producă ceea ce scriitorul zicea că înseamnă “Lungirea numelui peste veac”.

În lumea contemporană, bibliotecile naționale țin de atributivitatea statului. Și aici vreau să spun că Biblioteca Națională a Republicii Moldova face îndoito față acestei prerogative, reprezentându-ne cu demnitate, prin su-

tele de activități inedite printre care aș menționa în mod deosebit: Salonul Internațional de Carte; vernisaje de artă plastică și de fotografii de actualitate europeană și mondială; Cafeneaua filosofică care și-a câștigat faima unui centru de promovare a noii filosofii și mentalități; expozițiile-evenimente de aleasă ținută, strângătoare de lume bună; expoziții care reflectă profund actualitatea statului nostru, acțiunile culturale puse organizate împreună cu ambasadele străine acreditate la noi în țară.

Biblioteca Națională a Moldovei, croindu-și structura și funcționalitatea pe modelul Bibliotecii Naționale a Franței, a devenit cu adevărat inima sistemului național de biblioteci al Republicii Moldova, coagulându-l în jurul unor mari și prețioase proiecte inovatoare cum ar fi: Programul Național “Memoria Moldovei”, rezultatul muncii colective a 9 biblioteci, 5 muzee și a Arhivei Naționale, elaborat pe modelul programului internațional al UNESCO “Memory of World”; Sistemul Integrat al Bibliotecilor din Moldova “SIBIMOL”, una din părțile principale ale directoriului “Moldova Electronică”; Biblioteca Națională Numerică, parte componentă a Bibliotecii Numerice Europene ș.a.m.d.

Se bucură de audiență sporită publicațiile BNRM, în special: “Calendarul Național”; Revista “Magazin bibliologic” (publicație recunoscută de colegii noștri de peste hotare drept una din cele mai importante reviste de specialitate din Europa); seriile “Bibliografie Națională”; colecțiile de publicații “Imaginea Republicii Moldova peste hotare”; „Cronica vieții politico-administrative, culturale și științifice a Moldovei”, simpoziioanele și conferințele științifice, organizate periodic de această bibliotecă. BNRM și-a cucerit o imagine notorie în țară și peste frontierele ei. În repetate rânduri a fost desemnată drept cea mai bună instituție de cul-

tură a anului. Comisia Europeană i-a conferit medalia “Lider al comunității europene”, iar directorului ei - diploma “Manager al sec. XXI”. Recent, Fondul de excelență din Geneva i-a conferit instituției date și conducerii ei medalia de aur. În preajma acestei aniversări, vin către întregul ei colectiv cu cele mai cordiale urări de bine și sănătate, bunăstare și succese mari pe tărâmul promovării imaginii binemeritate a principalei instituții bibliotecare din Republica Moldova, simbol al nemuririi moștenirii culturale scrise a neamului nostru și cheazăie a perpetuării peste veacuri a valorilor noastre spirituale și intelectuale.

Vasile TARLEV, Prim-ministru al Republicii Moldova

Mesaj de felicitare cu prilejul jubileului de 175 ani de la fondarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova

Stimați lucrători ai Bibliotecii Naționale,

Zilele acestea, când Biblioteca Națională a Republicii Moldova, cea mai importantă instituție de profil din țară, prestigiul căreia este recunoscut atât la nivel național, cât și la nivel internațional, marchează 175 ani de la înființare, am onoarea și deosebita plăcere să Vă adresez, în numele Guvernului, cele mai sincere și cordiale felicitări Dumneavoastră dar, în același timp, și cititorilor utilizatori care, zi de zi, vin pentru a se

întîlni cu acest miracol - măria sa cartea.

De la înălțimea acestei vârste onorabile constatăm cu bucurie că Biblioteca Națională este un exemplu elocvent de slujire neamului nostru, precum și un garant al protecției omului prin cultură.

Întreaga istorie a acestei instituții unice, precum și dezvoltarea ei la etapa actuală, în condițiile constituirii unei societăți informaționale, contribuie la acumularea și păstrarea pentru generațiile viitoare a celui mai valoros capital - cultura spirituală și intelectuală a poporului nostru.

Astăzi Biblioteca Națională a Republicii Moldova este un adevărat

MESAJUL
dlui Vasile TARLEV, Prim-ministru,
cu prilejul jubileului de 175 ani de la fondarea
Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova

Stimați lucrători ai Bibliotecii Naționale,

Zilele acestea, când Biblioteca Națională a Republicii Moldova, cea mai importantă instituție de profil din țară, prestigiul căreia este recunoscut atât la nivel național, cât și la nivel internațional, marchează 175 ani de la înființare, am onoarea și deosebita plăcere să Vă adresez, în numele Guvernului, cele mai sincere și cordiale felicitări Dumneavoastră dar, în același timp, și cititorilor utilizatori care, zi de zi, vin pentru a se întîlni cu acest miracol - măria sa cartea.

De la înălțimea acestei vârste onorabile constatăm cu bucurie că Biblioteca Națională este un exemplu elocvent de slujire neamului nostru, precum și un garant al protecției omului prin cultură.

Întreaga istorie a acestei instituții unice, precum și dezvoltarea ei la etapa actuală, în condițiile constituirii unei societăți informaționale, contribuie la acumularea și păstrarea pentru generațiile viitoare a celui mai valoros capital - cultura spirituală și intelectuală a poporului nostru.

Astăzi Biblioteca Națională a Republicii Moldova este un adevărat centru științific și cultural, un garant de redresare a spiritualității societății noastre.

Cu ocazia frumosului jubileu, Vă adresez încă o dată cele mai sincere urări de sănătate, prosperitate și noi realizări.

VASILE TARLEV

centru științific și cultural, un garant de redresare a spiritualității societății noastre.

Cu ocazia frumosului jubileu, Vă adresez încă o dată cele mai sincere urări de sănătate, prosperitate și noi realizări.

Artur COZMA, Ministrul Culturii și Turismului al Republicii Moldova

Mesaj de felicitare cu ocazia jubileului de 175 de ani de la fondarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova

Jubileul de 175 de ani de la fondarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova îmi oferă fericita ocazie de a adresa colectivului acestei instituții de cultură, de mare prestigiu felicitările de rigoare, de rând cu cele mai sincere mulțumiri pentru munca perseverentă în-

tru păstrarea memoriei colective a neamului.

Situată în chiar inima Chișinăului, Biblioteca Națională a fost și rămâne încrucișarea tuturor drumurilor ce duc spre cultură și cunoaștere, legând prezentul de trecut și viitor.

Pe parcursul anilor aici a fost adunată cu grijă zestrea spirituală a acestui neam, toate valorile prin care generațiile prezente și viitoare vor învăța și judeca despre trecerea noastră prin istorie.

Cu ajutorul colecțiilor și serviciilor oferite, Biblioteca își aduce aportul incontestabil la formarea elitei intelectuale a țării și respectiv contribuția la tot ce ține de dezvoltare și prosperare sub toate aspectele lor.

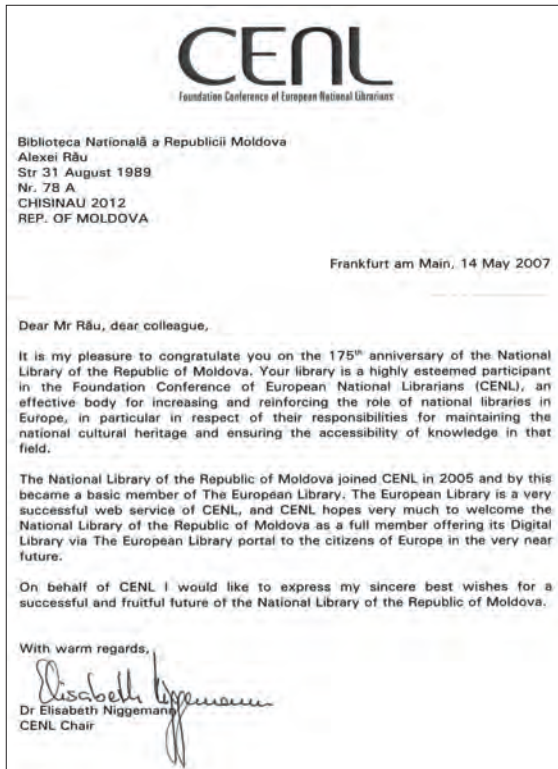
Prin relațiile de colaborare cu bibliotecile naționale din alte țări și participarea la proiecte de parteneriat, pre-

cum Biblioteca Numerică Europeană, Biblioteca Națională a Republicii Moldova își aduce contribuția la eforturile de integrare europeană a țării.

În calitate de principala instituție de profil a statului, Biblioteca Națională a unit în jurul ei bibliotecile din întreg sistemul național de biblioteci, achitându-se cu onoare de poziția de lider în profesie și contribuind la dezvoltarea și promovarea domeniului bibliotecar.

Profit și de această ocazie pentru a adresa tuturor bibliotecarilor din Moldova cele mai sincere urări de bine, prosperitate, noi proiecte de succes și a-i încredința și pe această cale de tot sprijinul și toată susținerea mea.

Încă o dată LAMULȚIANI Bibliotecii și tot respectul și considerațiunea mea colectivului ei.

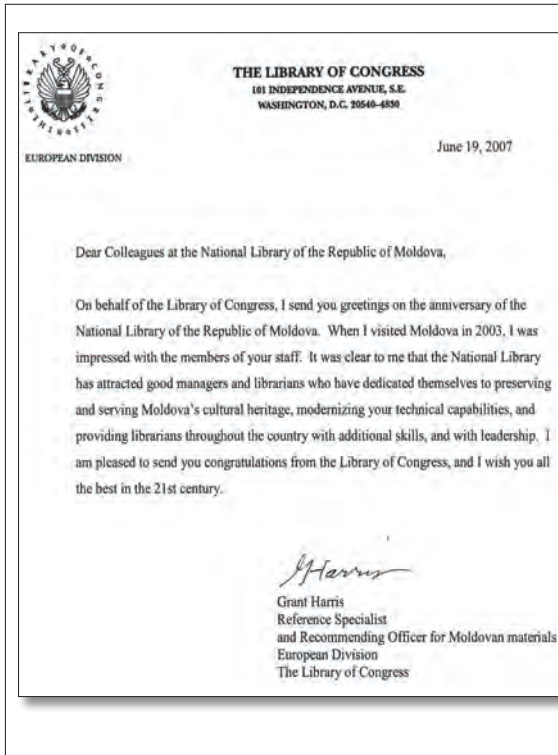

Dear Mr Rău, dear colleague,
It is my pleasure to congratulate you on the 175th anniversary of the National Library of the Republic of Moldova. Your library is a highly esteemed participant in the Foundation Conference of European National Librarians (CENL), an effective body for increasing and reinforcing the role of national libraries in Europe, in particular in respect of their responsibilities for maintaining the national cultural heritage and ensuring the accessibility of knowledge in that field.

The National Library of the Republic of Moldova joined CENL in 2005 and by this became a basic member of The European Library. The European Library is a very successful web service of CENL, and CENL hopes very much to welcome the National Library of the Republic of Moldova as a full member offering its Digital Library via The European Library portal to the citizens of Europe in the very near future.

On behalf of CENL I would like to express my sincere best wishes for a successful and fruitful future of the National Library of the Republic of Moldova.

With warm regards,
Dr Elisabeth Niggemann
CENL Chair

Dear Colleagues at the National Library of the Republic of Moldova,

On behalf of the Library of Congress, I send you greetings on the anniversary of the National Library of the Republic of Moldova. When I visited Moldova in 2003, I was impressed with the members of your staff. It was clear to me that the National Library has attracted good managers and librarians who have dedicated themselves to preserving and serving Moldova's cultural heritage, modernizing your technical capabilities, and providing librarians throughout the country with additional skills, and with leadership. I am pleased to send you congratulations from the Library of Congress, and I wish you all the best in the 21 st century.

Grant Harris
Reference Specialist
and Recommending Officer for Moldovan materials
European Division
The Library of Congress

WAYNE STATE
UNIVERSITY

Library and Information Science Program

106 Kresge Library • Detroit, Michigan 48202-3939
Tel 313/577-1825 • Toll Free 877/263-2665 • Fax 313/577-7563
www.lisp.wayne.edu

Biblioteca Nationala a Republicii Moldova
Chisinau

1 August 2007

Dragi Colegi Bibliotecari:

La ceas aniversar doresc sa va transmit de pe continental Nord American calduroase felicitari si urari de progres. Biblioteca Nationala a Republicii Moldova nu este numai Biblioteca moldovenilor, ea este Biblioteca tuturor vorbitorilor de limba romana din intreaga lume. Acesta este un moment atat de introspectiune cat si de consideratii de perspectiva. Aveti onoarea sa slujiti cartea si cititorii ei si, in egala masura, si datoria de a conduce prima Biblioteca a Moldovei in era digitala. Am increderea ca acest lucru va fi posibil. Cu daruire si pasiune, dar si cu sprijin material de la guvern, acest vis al oricarui Bibliotecar va deveni realitate. Succes!

Dr. Hermina G.B. Angheliescu
Conferentiar

Dragi Colegi Bibliotecari:

La ceas aniversar doresc să vă transmit de pe continentul Nord American călduroase felicitări și urări de progres. Biblioteca Națională a Republicii Moldova nu este numai Biblioteca moldovenilor, ea este Biblioteca tuturor vorbitorilor de limba română din întreaga lume. Acesta este un moment atât de introspecțiune cât și de considerații de perspectivă. Aveți onoarea să sluiți cartea și cititorii ei și, în egală măsură, și datoria de a conduce prima Bibliotecă a Moldovei în era digitală. Am încrederea că acest lucru va fi posibil. Cu dăruire și pasiune, dar și cu sprijin material de la guvern, acest vis al oricărui Bibliotecar va deveni realitate. Succes!

Dr. Hermina G.B. Angheliescu
Conferențiar

Alexe Rău

Ieri s-a așezat la noi o felicitare zburătoare. Ca un albatros, ca o ființă cu vânt în pânze. Dacă s-ar fi întâmplat ca primul care să o fi fost observat să fie Alecsandri, el ar fi șters energic în textişorul meu sintagma „s-a așezat” și ar fi scris deasupra: „s-a arătat din zarea îndepărtată.” Dar am fi avut dreptate amândoi, pentru că scriitoarea mesajului de felicitare, care se numește Hermina Anghelescu, profesoară la Wayne State University din Detroit este, cum ar observa marele și răbdătorul romancier din Făl-ticeni, creație programată pentru două stări simultane, de decolare și aterizare. Am putea scrie chiar aici și acum despre un fel de pasăre călătoare a biblioteconomiei, una care își ține cuib în toate locurile de unde vine și se duce... O cunosc de mai mulți ani, îi citesc opusurile biblioteconomice și meditez, luând-o drept punct de reper, la două lucruri care mă frământă: globalizarea și românitatea în biblioteconomie. Sunt dintr-o provincie de perpetuă

ocupație, așa că, dacă vreau să mi se spună că sunt un intelectual, nu am dreptul moral să am, în acest sens, alt mod de gândire. Întrețin un fel de corespondență, sporadică, ce-i drept, cu autoarea felicitării, dar, oricum, unele momente din aceste e-mailuri fac niște dezvăluiri spontane scoțătoare din ascundere a ființei. Se putea să nu se iște și aici un moment tangențial cu Heidegger? Mai anul trecut, când mă înscriu și eu pe lista Biblos, primesc un semn de salutare, colegial (în sens de colegi de listă) de la Hermina. Dar parcă era în semnul acela ascuns și un alt semn pe care nu am putut să-l deslușesc decât ca pe o somație, așa cum se întâmplă când alergătorii de cursă lungă își spun, tăcând, ceva în clipa vreunei depășiri. Hermina a publicat câteva articole în *Magazin bibliologic* și într-un moment, când mi s-a părut că e-mailul ei e un pic mai zburliț, mi-am adus aminte că în USA pentru așa ceva se plătește. Imediat fac un reply și i promit că atunci când

vine la Chișinău îi plătesc dacă nu un onorar, atunci cel puțin un premiu, după cum va arăta chimirul. Răspunsul ei a fost prompt și distant: „Tu, Alexei, ești ca ăia din Europa. Nu face deranjul. Eu am făcut multe lucruri costisitoare din punct de vedere al consumului de timp, dar fără remunerare... Ei, dar un premiu acolo... s-ar putea...” Într-un alt mesaj, scris la câțeva vreme după declanșarea acțiunilor militare ale armatei în Europa și Africa, îmi descarc sufletul mai mult decât un european: ca un basarabean. Pentru că nu pot în niciun fel să-mi deletez din memorie aruncarea în aer, în Iugoslavia, a unui pod pe care tocmai treceau grupuri de elevi. Tot așa cum nu poate exista nicio justificare în lume pentru urmele primordialei culturi sumeriene șterse de pe fața pământului în Irak, ori pentru zecile de milioane de amerindieni exterminați în timpul exploarării Americii de către europeni, sau de statutul de străini la ei acasă al celor ce au mai

rămas în viață... Și n-am primit răspuns de la Hermina. Auzeam în mine cuvintele: „Tu ești ca ăia, din Europa...” Tăcerea ei m-a pus pe gânduri, ba chiar m-a jignit. Dar după câteva săptămâni, dintr-odată, mi se deschide o altă înțelegere nu atât către felul ei de a fi, ci către statutul său. Iar un ego din interiorul meu regreta că a scris acel e-mail drastic și furios, uitând că din America acum face parte și Hermina. Anume acel al doilea, într-o noapte târzie, ia scris un fel de poem-urătură, sau de litanie. Mi s-a șters acel text, nu știu, poate Hermina îl păstrează. Mi-au rămas în amintire numai rândurile: „Somnu-împlinitor să-ți fie
Ca mâine să-mi naști tu mie
Una bibliografie...” Despre „nașterea bibliografiei” noi vorbisem cu ea într-o postare anterioară, în care ea mă anunță că găsește în OCLC publicații cu nemiluita despre Republica Moldova apărute în toată lumea și mă întrebă dacă am fi de acord să realizăm îm-

Glosă la o felicitare

preună un volum special de exteriorică. „Eu, zicea ea, am propus asta cândva și BNR, dar bucureștenii au zis că nu au nevoie de ajutorul meu...”. Ne-am lovit asupra proiectului: a urmat un schimb intens de mesaje din care am înțeles cum este Hermina Anghelescu profesoarea și bibliografa. Conform înțelegerii, ne trimitea periodic câte un set de 50-100 descrieri, după ce le depista în sursele accesibile doar în SUA. În estimp, am avut un veritabil simpozion prin Internet referitor la concepția, structura, tehnicile de descriere și alte aspecte ale proiectului. A fost pentru prima dată când bibliografele

noastre de la „Moldavistica” s-au aflat în dialog și confruntare directă cu un specialist de peste ocean. La început titlul ales era *Moldova-America*, avându-se în vedere că Hermina va selecta tot ce s-a scris în USA despre noi, iar noi, publicațiile despre State apărute în Moldova. Curând, însă, ieși în vileag faptul că descrierile alese de Hermina sunt nu doar din SUA, ci din toată lumea, așa încât ultimul titlu asupra căruia s-a convenit este *Moldova pe meridianele lumii*. Hermina a stăruit ca autori ai volumului (care însumă circa 1200 descrieri bibliografice) să fie considerate, alături de ea, și fetele noastre de la „Moldavistica”, cărora

le-a apreciat nivelul profesional remarcabil.

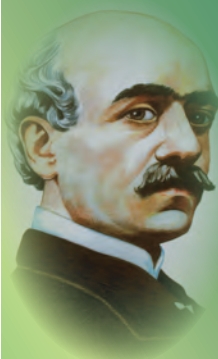
Bibliografele noastre au cunoscut o bibliografă americană care, de fapt, în interiorul ei cel mai adânc, este româncă și punctum. Mai ales prin comportament. Herminei îi place să țese, să etaleze în jurul unui lucru o aură, să se etaleze în sensul cel sănătos al cuvântului, cum fac româncele prinse într-o treabă serioasă, care nu doar arată ce știu și pot, dar și încearcă subtil, atunci când le pică momentul, să-și arate superioritatea, finețurile habitudinilor biblioteconomico-bibliografice. Uneori dreptatea era de partea fetelor noastre, care s-au dovedit a fi, însă, cunoscătoare și

purtătoare deștepte ale finețurilor tactului moldovean.

Acum lucrarea se află sub tipar, iar după prima tragere sperăm să o lansăm în cadrul aniversării bibliotecii noastre. Dna Hermina ne face semne prin hublourile a înaripatelor arătări aeronautice. Totuși, Dumnezeu e mai mare decât toată lumea pe care o cutreieră Hermina și va face ceva să o abată și prin părțile noastre. Că de nu, o lipsim de primă.

Îți mulțumim, Hermino, pentru felicitarea ta care adaugă modestei noastre serbări un fel de pondere americană, care nu e decât cealaltă față a romanului recent. Te așteptăm...

SITURI

"Limba este tezaurul cel mai prețios pe care-l moștenesc copiii de la părinți, depozitul cel mai sacru lăsat de generațiile trecute și care merită de a fi păstrat cu sfîntenie de generațiile ce-l primesc. Ea este cartea de nobleță, testimoniul de naționalitate al unui neam; semnul caracteristic prin care membrii aceleiași familii se recunosc în marea diversitate a popoarelor din lume; lanțul tainic ce-i leagă împreună și-i face a se numi frați; altarul împrejurul căruia toți se adună cu inimi iubitoare și cu simțirea de devotament unii către alții".

Vasile Alecsandri

LA NOUL-NEAMȚ (Clipe trăite)

Frumos moșneag bătrânul. Știut-a și pe tata
Și pe bunelul meu.
Biblioteca? Veche-i. (El totdeauna-i gata
Cu ajutorul său.)
Destul îi de bogată... A fost și mai avută,
Dar cărți s-au mai furat;
I-i jale de-un Apostol făcut cu mare trudă,
Dar șters de-un învățat.
Era nerânduială. Acuma-i mai cuminte
Monahul pus la cărți.
Ar' să-mi arăte mâine cucernicul părinte
Din amândouă părți.

BASARABENILOR

Să știți: de nu veți ridica
Din sânul vostru un proroc,
În voi viața va săca,
Zădarnic soarta veți ruga,
Căci scoși veți fi atunci din joc
Și-ți rămânea făr' de noroc.

Din cheag de lacrimi, de dureri,
Din trăsnet de mânie sfântă,
Și din nădejdi și zbuciumări,
Din năzuinți și frământări
El trebui facla să-și aprindă
Și-n el pe toți să vă cuprindă.

BNRM în structurile europene

La 11 octombrie 2005 doamna Elisabeth Higgermann, președintele Fundației Conferința Bibliotecilor Naționale Europene (CENL) ne-a anunțat că, în urma demersurilor din partea BNRM, la cea de-a IX-a Adunare Anuală a membrilor CENL care a avut loc între 28-29 septembrie 2005 la Luxemburg, Biblioteca Națională a Republicii Moldova a fost

acceptată cu vot unanim în calitate de membru cu drepturi depline CENL. Cotizația anuală pentru membrii CENL este de 1000 de euro. Dna președinte menționa și faptul că dna Genevieve Clavel, de la Biblioteca Națională a Suediei, care asigură secretariatul Fundației și care a intermediat acceptarea noastră în calitate de membru CENL, încearcă să găsească unele soluții de asistență financiară, solicitând în acest scop ajutorul guvernului suedez. La 18 octombrie Genevieve Clavel ne-a informat că în urma dis-

cuțiilor cu Agenția de Dezvoltare, Suedia va plăti pentru BNRM cotizația pentru cinci ani, începând cu ianuarie 2006 până în decembrie 2010. Suma va fi direcționată anual la CENL. Din suma totală a cotizației, CENL va folosi 500 euro pentru a facilita participarea directorului Bibliotecii Naționale la Conferințele Anuale CENL.

Participarea BNRM la proiectul Bibliotecii Numerice Europene

Conferința Bibliotecilor Naționale Europene (CENL) este o fundație care are drept scop creșterea și întărirea rolului bibliotecilor naționale din Europa, în special în ceea ce privește responsabilitățile lor pentru menținerea moștenirii culturale naționale și asigurarea accesibilității cunoștințe din acest domeniu. Membri ai CENL sunt bibliotecile naționale din toate țările membre ale UE și ale Consiliului European. Conferința include în prezent 45 membri din țări europene.

Biblioteca Națională a Republicii Moldova a fost acceptată în calitate de membru cu drepturi depline CENL în octombrie 2005. Aceasta implică și aderarea ei la proiectul Biblioteca Numerică Europeană (BNE), urmând să creeze Biblioteca Națională Numerică a Republicii Moldova, ca parte

componentă a celei europene, scopurile principale ale acestui proiect fiind salvarea moștenirii naționale culturale scrise prin numerizarea ei, oferind în același timp accesul tuturor la aceste valori în mediul Internet. Biblioteca Națională Numerică a Moldovei va oferi pentru prima dată acces integrat la publicațiile de patrimoniu deținute de biblioteci, muzee, arhive de pe teritoriul Republicii Moldova. Ea își pune de asemenea scopul de a oferi accesul cetățenilor republicii la documentele ce țin de moștenirea națională culturală scrisă, dar care se află în colecții publice și private de peste hotare. Realizarea BN-NRM se va pivota pe prevederile Cărții Albe a proiectului european și se va orienta spre cadrul tehnologic al acestuia. Anual Biblioteca Națională elaborează și prezintă CENL

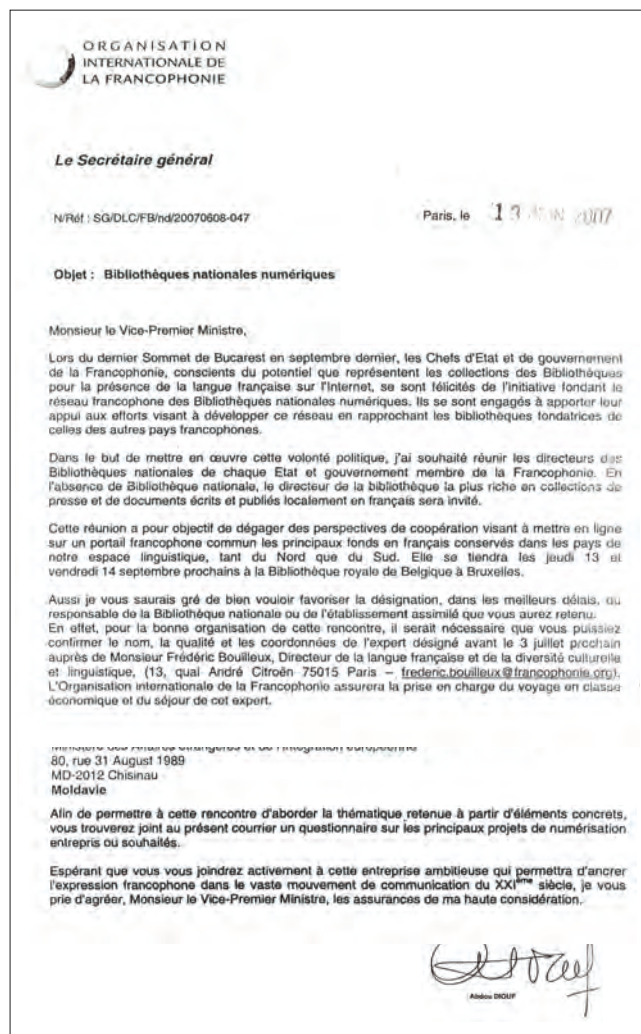
Decizia privind acceptarea Bibliotecii Naționale ca membru cu drepturi depline în Biblioteca Europeană (ThEL)

raportul privind activitatea BNRM pentru a fi plasată pe pagina web a CENL, de asemenea participă activ în multiple anchetări, pe care le organizează CENL.

BNRM a devenit membru cu drepturi depline a Conferinței Directorilor Bibliotecilor Naționale ale țărilor membre ale UE, membră a ThEL (Bibliotecii europene), asumându-și sarcina de a participa la edificarea Bibliotecii Numerice Europene, care urmează să asigure accesul cetățenilor din toate țările participante la proiect la moștenirea culturală scrisă și numerică a fiecărei țări acceptată în acest proiect. Urmare acestei angajări, în cadrul salonului de anul trecut a avut loc un eveniment remarcabil: lansarea Modelului Strategic al Bibliotecii Naționale Numerice a Moldovei. BNRM a devenit membră a OIF. Împreună cu bibliotecile naționale din aceste țări va participa la constituirea Bibliotecii Numerice Francophone.

Decizia privind participarea BNRM, cu sprijinul Ministerului de Externe al Republicii Moldova la proiectul Bibliotecii Numerice Francophone, susținut și finanțat de Organizația Internațională a Francophoniei.

La întrunirea TEL-ME-MOR care s-a ținut la Riga la începutul acestui an, BNRM a demonstrat CD-ul (de fapt, filmul) „Cazanii” – varianta numerizată a primei tipărituri moldovenești, expozițiile virtuale și Calendarele naționale ce se conțin în formă numerică pe același site, de asemenea formele numerice ale numerelor revistei „Viața Basarabiei” din cuprinsul bibliotecii digitale „Memoria Moldovei”, experiența noastră în acest domeniu fiind apreciată de către reprezentanții conducerii ThEL și de către participanții la întrunire drept cea mai reușită.

Din 1995 BNRM este bibliotecă asociată a Rețelei UNESCO. Sub egida UNESCO, în baza Programului mondial Memory of World, BNRM a elaborat Programul Național Memoria Moldovei.

Salariații BNRM participă la sesiunile generale IFLA și la alte activități organizate de ea.

International Federation of Library Associations and Institutions

Acord de colaborare între Biblioteca Națională a Republicii Moldova, în calitate de instituție deținătoare, Hill Museum and Manuscript Library, Colleagueville, MN., S.U.A., în calitate de instituție finanțatoare și Centrul de Studii Bizantine, Iași în calitate de instituții executoare și coordonatoare. Obiectivul acestui acord de colaborare este fotografierea digitală, arhivarea electronică și catalogarea primară a unui număr de articole (manuscrite, cărți vechi), aflate în patrimoniul BNRM. În acest scop vor fi numerizate raritățile incluse în registrul programului „Memoria Moldovei”.

Acord de colaborare

Încheiat azi, 17/08 2007, între Biblioteca Națională a Republicii Moldova (în continuare BNRM), în calitate de instituție deținătoare, Hill Museum and Manuscript Library, Colleagueville, MN., S.U.A. (în continuare HMML), în calitate de instituție finanțatoare, și Centrul de Studii Bizantine Iași (în continuare CSBI) în calitate de instituție executoare și coordonatoare.

Obiectivul prezentei acord de colaborare este fotografierea digitală, arhivarea electronică și catalogarea primară a unui număr de articole (manuscrite, cărți vechi), aflate în patrimoniul BNRM. Acordul intră în vigoare începând cu data semnării lui de către părți.

Colaborarea se va baza pe următoarele clauze de natură contractuală:

1. Depinzând de numărul articolelor prelucrate, de experiența personalului, care va executa lucrările, de buna funcționare a echipamentelor utilizate, durata de valabilitate a prezentei acord de colaborare nu poate fi produsă cu exactitate de la început. Pe baza discuțiilor prealabile, care au avut loc până acum, se propune ca dată de începere a proiectului mijlocul lunii septembrie 2007.
2. Pentru îndeplinirea obiectivului propus se va folosi tehnologie modernă de fotografiere digitală mediativă de cea mai bună calitate, verificată în practică.
3. Lucrul se va executa în două etape. În prima etapă BNRM propune o listă de articole de mare prioritate. La sfârșitul primei etape se vor stabili de comun acord coordonatele celei de-a doua etape. Se va lucra, după împrejurări, cu unul sau cu cel mult două posturi de fotografiere.
4. BNRM va crea condițiile necesare desfășurării proiectului (spațiu, personal de supraveghere și legătură).
5. HMML va pune la dispoziție resursele materiale necesare (echipamente de fotografiere și de calcul) și va finanța acest proiect în cea mai mare parte. HMML este o instituție publică cu scop nelucrativ, care și-a propus salvarea și arhivarea unui patrimoniu cultural în folosul cercetării și învățământului.
6. CSBI va pune la dispoziție personal instruit, care va efectua operațiile de fotografiere digitală, arhivare electronică, catalogare primară și coordonare generală a proiectului.
7. Fiecare din cele trei instituții participante, BNRM, HMML, CSBI, va deține la sfârșitul proiectului, pe suport magnetico-optic, câte un exemplar din copiii electronice realizate după articolele fotografiate.
8. BNRM va deține dreptul exclusiv de autor (copyright) asupra copiilor executate în cadrul proiectului și este de acord ca cedate două copii menționate mai sus să poată fi folosite în scop de cercetare individuală internă de către HMML, respectiv CSBI. Pentru informarea cercetătorilor, HMML și CSBI vor putea afișa pe site-ul propriu imagini de mică rezoluție și date de catalogare privind articolele fotografiate și vor putea face referiri în publicațiile proprii, menționând dreptul exclusiv de autor al BNRM asupra articolelor fotografiate și a imaginilor acestora. Orice eventuale cereri provenind de la utilizatorii HMML și CSBI ai arhivelor digitale create în cadrul prezentei proiect privind prelucrarea, publicarea, sau comercializarea vor fi supuse aprobării BNRM de către HMML, respectiv CSBI. Eventuala utilizare comercială va constitui obiectul unor negocieri separate între HMML, respectiv CSBI, pe de o parte și BNRM, pe de altă parte. Intenția CSBI este să utilizeze imaginile obținute în cadrul acestui proiect exclusiv în scopuri interne de cercetare-învățământ.
9. În referințe, pe care le va face în viitor, BNRM va menționa contribuția HMML și CSBI în realizarea acestui proiect cultural.

Din partea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova Alexei Rău, Director executiv	Din partea Hill Museum and Manuscript Library Fr. Columba Stewart, Director executiv	Din partea Centrului de Studii Bizantine Iași Traian Octavian Director executiv
---	--	---

Participarea BNRM la Asamblăea Internațională EURASIA

СЛУЖЕБНАЯ ИНФОРМАЦИЯ

СПРАВКА ОБ ИЗМЕНЕНИЯХ И ДОПОЛНЕНИЯХ В МОДЕЛЬНЫЙ БИБЛИОТЕЧНЫЙ КОДЕКС ГОСУДАРСТВ-УЧАСТНИКОВ СНГ

В 1998 году Межпарламентской ассамблеи государств-участников Содружества Независимых Государств была принята работа, а в 2003 году принят Модельный Библиотечный кодекс в новой редакции (Постановление №22-12 от 15 ноября 2003 года).

Одним из goals прошедшие после его принятия проведены значительные изменения в области, ограничившие на деятельности библиотек. Прежде всего, что касается трансформации, связанные с переходом от индустриальной области в информационную, при котором бюджета библиотек приобретают значение стратегических ресурсов, определяющих уровень социально-экономического развития стран СНГ.

Кардинальные изменения вызвали ориентацию библиотек на информационное развитие, использование новых информационных технологий и средств телекоммуникации. Современные библиотечные работники в совершенно новой среде и имеют совершенно новую инфраструктуру.

В связи с этим нами была разработана проект изменений в Модельный библиотечный кодекс для государств-участников СНГ.

Предлагаемые нами поправки можно разделить на три категории. К первой категории относятся нововведения, например нормы об электронных, приравненных библиотек. Вторая категория поправок – это новые решения старых вопросов, а именно расширение сферы деятельности библиотек (оцифровка напечатанных, библиотечной фонд). К третьей категории поправок мы относим технические изменения, связанные с переводом отечественной терминологии, исправлением технических ошибок.

1. Электронные библиотеки

Как известно, в той или иной форме электронные библиотеки уже функционируют во многих развитых и развивающихся странах мира. Значение такого инновационного информационного пространства признается государствами многих стран мира, поэтому во многих из нас работают программы по обеспечению образования и деятельности такого института на государственном уровне.

Например, электронная «библиотека XXI века» создается в Японии путем создания систем Агентства по инновации новых технологий, Национальной парламентской библиотеки, целого ряда министерств, более 20 библиотек и культурных центров.

Несколько лет назад Библиотека Конгресса США начала реализацию международной программы создания электронной библиотеки. Начиная с 1994 г. по инициативе NSF, DARPA в США была развернута исследовательская программа Digital Library Initiative (DLI) по электронной библиотеке, в которой, кроме прочего, участвуют Национальная исследовательская библиотека, Агентство по статистике США, Национальный научный фонд, Национальный архив США и другие федеральные агентства.

В других странах (Канада, Германия и т.д.) многочисленные разрозненные проекты в последние годы также стали сращиваться в национальные и международные программы создания электронных библиотек.

Разработанный проект внесенных изменений определяет правовую основу деятельности электронных библиотек.

В частности:

- 1) разработано определение электронной библиотеки, как массива упорядоченных электронных документов, имеющихся в распоряжении библиотек, предназначенного для предоставления в виде доступа физическим и юридическим лицам (ст. 2);
- 2) для национальных библиотек предусмотрена возможность создания электронных библиотек, а также обязанность организовать доступ к ним (ст. 22).

Некоммерческое партнерство Библиотечная Ассамблея Евразия

119019, Россия Москва ул. Староинженерная, д.35
 тел: (495) 202-49-64
 e-mail: office@bnrm.ru
 сайт: www.bnrm.ru

Исх. № 13 / 04-007 от 13 мая 2007 г.

1. О частном законе «Модельный Библиотечный кодекс для государств-участников СНГ»
 2. Национальная библиотека Республики Мордовия
 Рязань А.А.

Уважаемый Алексей Алексеевич!

В рамках осуществления программы Библиотечной Ассамблеи Евразия по формированию законодательной базы деятельности библиотек 30 мая 2007 года Библиотечная Ассамблея Евразия совместно с Постоянной комиссией Межпарламентской Ассамблеи государств-участников СНГ по культуре, информации, туризму и спорту провела семинар, на котором обсуждался проект модельного Библиотечного кодекса для государств-участников СНГ (с изменениями и дополнениями), рассмотренный членами БAE 12 апреля 2007 года.

Мы получили благодарные комментарии от Национальной библиотеки Беларуси, а также небольшие замечания от участников семинара. Участники согласились с адекватностью и своевременностью внесения этих изменений, и просили привлечь экспертов из государств-участников Содружества Независимых Государств к работе по подготовке окончательной редакции законопроекта, которая будет рассмотрена на заседании Постоянной комиссии ИПА СНГ по культуре, информации, туризму и спорту в сентябре 2007 года.

Направлен Вам материал по законопроекту и просим Вас провести консультации со специалистами, а также, по возможности, с членами Постоянной комиссии Межпарламентской Ассамблеи государств-участников СНГ по культуре, информации, туризму и спорту, представляющими Парламенты Вашей страны.

Ваши предложения мы хотим не позднее 1 августа 2007 года по адресу: office@bnrm.ru или по факсу +7 495 202 49 64.

Приложение:

1. Информационное сообщение (новости БAE на сайте http://www.bnrm.ru)	на 2 стр.
2. Изменения и дополнения к модельному Библиотечному кодексу для государств-участников СНГ	на 6 стр.
3. Список об изменениях и дополнениях к модельному Библиотечному кодексу для государств-участников СНГ (для служебного использования)	на 3 стр.

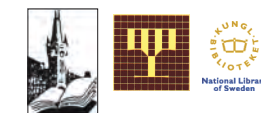
С искренним уважением,
 Генеральный директор
 НП «Библиотечная Ассамблея Евразия» Е.В. Никитерова

Contracte internaționale cu 17 biblioteci naționale din lume.

BNRM întreține relații de schimb internațional cu 73 parteneri din 36 țări ale lumii

Österreichische Nationalbibliothek

Fundația Conferința Bibliotecilor Naționale Europene

Comunicat de presă, 2 Martie 2006

Conferința Bibliotecilor Naționale Europene salută eforturile Comisiei Europene de sprijinire a creării „Bibliotecii Digitale Europene”

Conferința Bibliotecilor Naționale Europene, CENL, salută cu entuziasm planul Comisiei Europene de promovare a accesului digital la moștenirea culturală a Europei prin intermediul Bibliotecii Digitale Europene, cofinanțând crearea unei rețele paneuropene de centre de numerizare și punând pe tapet problema referitoare la cadrul adecvat pentru protecția dreptului de proprietate intelectuală în contextul bibliotecilor digitale. CENL împărtășește concepția Bibliotecii Digitale Europene și a lucrat în direcția atingerii acestui scop prin crearea Bibliotecii Europene (TEL), care în etapa inițială a fost finanțată de Comunitatea Europeană. CENL se simte onorată și își exprimă satisfacția față de intenția Comisiei de a edifica Biblioteca Digitală Europeană pe baza infrastructurii TEL. Biblioteca Europeană reprezintă un serviciu web, care întreține accesul celor 45 de

biblioteci membre ale CENL la cataloagele și colecțiile numerice a 15 Biblioteci Naționale Europene. Până la sfârșitul anului 2006, numărul Bibliotecilor Naționale Europene cu participare plinară la acest serviciu se va mări cu încă zece, (din contul statelor care au devenit membre ale UE recent), aceste biblioteci pregătindu-se să adere la Biblioteca Europeană (TEL) prin proiectul TEL-ME-MOR, finanțat de Comisia Europeană. Se vor ralia și toate celelalte state membre ale UE, care n-au aderat până acum la acest proiect. CENL crede cu fermitate că TEL este o platformă și o rețea organizațională exemplare pentru crearea Bibliotecii Digitale Europene. Ca grup bine constituit, membrii CENL sunt custozii moștenirii culturale europene scrise, o mare parte din care a fost acumulată grație prevederilor depozitului legal, iar ală prin activitatea tradițională de-a lungul istoriei naționale. Aceasta pune bazele Bibliotecii Digitale Europene, vizibilă pentru toți, punct de acces multilingv, dedicat resurselor digitale ale instituțiilor

culturale europene. CENL salută în special planurile Comisiei Europene de a extinde această colaborare între bibliotecile naționale și asupra muzeelor și arhivelor, în scopul creării unei Bibliotecii Digitale Europene veritabile. CENL va încuraja orice inițiativă de adâncire a contactelor existente cu arhivele și muzeele europene și de a pune în discuție un plan detaliat de realizare eșalonată a proiectului BDE. Așa cum Europa viitorului va fi mai mare decât acum, este de asemenea foarte importantă implicarea de la bun început a tuturor țărilor europene, nu numai a statelor membre. La crearea sistemului vor fi luate în considerație nu numai aspectele tehnice, dar și aspectele funcționale.

Aceasta înseamnă că se vor lua în considerare toate limbile europene cu toate diferențele ce țin de caracterul folosite. Unirea forțelor și adoptarea unei abordări similare vor conduce la realizarea unei concepții pragmatice a unei veritabile Bibliotecii Digitale Europene.

O nouă colaborare internațională

Raisa Melnic

European Borderlands

Este numele unui inedit festival de literatură, organizat de Goethe, Institut din București, Literariches Colloquium din Berlin și de Alianz Kulturstiftung. Prima încercare de a face astfel de activități a fost făcută în cadrul Salonului Internațional de Carte al BNRM, când s-au ținut în aula bibliotecii noastre lecturile paralele ale unei tinere scriitoare de talent din Frankfurt.

Din acel moment, colaborarea noastră cu nemții și mai ales cu Ambasada Germaniei la Chișinău a intrat într-o albie benefică, cu ape pure și vânturi de primăvară. În ultimii doi ani, Ambasada Germană a vernisat în sala de lectură nr. 2 mai întâi o expoziție de fotografii format mare dedicate Campionatului Mondial de Fotbal, la care, între altele, n-a lipsit nu numai ambasadorul și suita sa, ci chiar și un baril de vin cu robinet filetat nemțeste, or se știe că microbiștii germani sunt la fel de înfocați și în calitate de consumatori de bere. Astfel că moldovenii prezenți au mai tras și câte o halbă lângă butoi. La începutul acestui an, aceeași ambasadă a ținut să organizeze în aceeași sală

de lectură o mare expoziție de postere dedicată Uniunii Europene, aceasta bucurându-se de atenția unui public numeros.

Acum nu demult, am pus împreună la cale Festivalul European Borderlands, la care urmează să ia parte scriitori din toate țările bătrânei Europe, așa încât în sala noastră să răsune poeme și alte genuri li-

terare în română și în celelalte limbi de pe continent.

Scenariul este cam așa: un autor citește cartea sa în limba sa, apoi traducătorii (care au făcut traducerea din timp, clar lucru) le recitesc în română dacă e vorba de scrierea unui neamț, și în germană, dacă e vorba de celelalte limbi autoricești. În acest an i-am avut în sala de conferințe a BNRM și i-am

ascultat în două limbi pe: Ilma Rakusa din Slovacia, Nicoleta Esinencu de la Chișinău, Attila Bartis, scriitor de limbă maghiară din Târgu Mureș, Monika Rinck din Germania, Filip Florian din București, verticalul (în toate sensurile) Mircea Dinescu (“bomboana

festivalului”), Tania Maliarciuk din Ucraina, Vojislav Karanovic din Voivodina, Iulia Schoch din Germania, Alec Popov din Bulgaria, Gyorgy Dragoman din Ungaria (născut în România), Nichita Danilov, clasicul în viață, cum îi zic camarazii, Vasile Gârneț

de la noi, Iulian Ciocan tot de la noi, Dumitru Crudu iarăși de la noi și Ghenadie Nicu așijderea.

Aceste experiențe de intercomunicare artistică vor continua la Salonul Internațional de Carte.

Distincții continentale și naționale

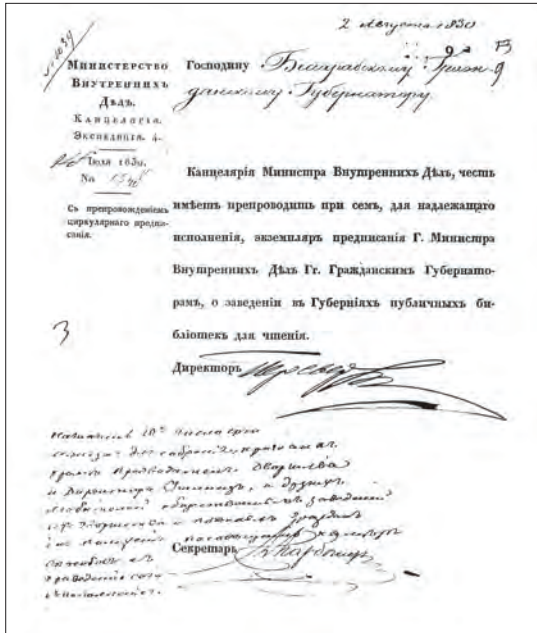
Decorația internațională "Clasa europeană a calității" cu nominațiile
"Instituția secolului XXI" și "Managerul secolului XXI"

Medalia de aur
a Fondului de Excelență
de la Geneva

Descălecatul dintâi

Prima bibliotecă publică din Basarabia se înființează în 1832, la Chișinău, conform unei circulare din 1830 a Ministerului de Interne al Imperiului Rus.

Cele mai importante sume – 100 de ruble, 50 și 50 – ale primelor trei persoane de pe listă, au fost juruite, dar niciodată depuse.

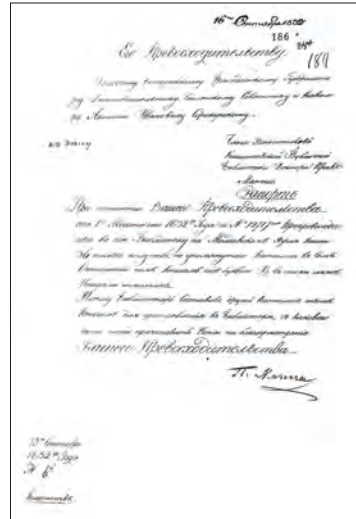
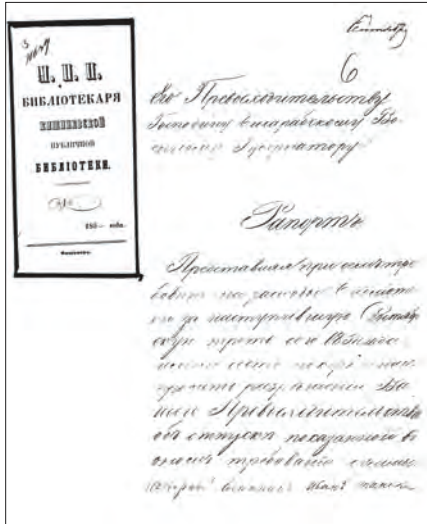
Lista persoanelor care au depus sume de bani în folosul bibliotecii publice

Număr	Suma	Statut
1	100	—
2	50	—
3	50	—
4	—	—
5	—	—
6	—	—
7	—	—
8	—	—
9	—	—
10	—	—
11	—	—
12	—	—
13	—	—
14	—	—
15	—	—
16	—	—
17	—	—
18	—	—
19	—	—
20	—	—
21	—	—
22	—	—
23	—	—
24	—	—
25	—	—
26	—	—
27	—	—
28	—	—
29	—	—
30	—	—
31	—	—
32	—	—
33	—	—
34	—	—
35	—	—
36	—	—
37	—	—
38	—	—
39	—	—
40	—	—
41	—	—
42	—	—
43	—	—
44	—	—
45	—	—
46	—	—
47	—	—
48	—	—
49	—	—
50	—	—
51	—	—
52	—	—
53	—	—
54	—	—
55	—	—
56	—	—
57	—	—
58	—	—
59	—	—
60	—	—
61	—	—
62	—	—
63	—	—
64	—	—
65	—	—
66	—	—
67	—	—
68	—	—
69	—	—
70	—	—
71	—	—
72	—	—
73	—	—
74	—	—
75	—	—
76	—	—
77	—	—
78	—	—
79	—	—
80	—	—
81	—	—
82	—	—
83	—	—
84	—	—
85	—	—
86	—	—
87	—	—
88	—	—
89	—	—
90	—	—
91	—	—
92	—	—
93	—	—
94	—	—
95	—	—
96	—	—
97	—	—
98	—	—
99	—	—
100	—	—

Profesori și absolvenți ai Gimnaziului regional de băieți nr. 1 au fost, de regulă, și conducători ai primei biblioteci publice din Basarabia.

Caracteristică dată primului bibliotecar, Gavriil Bilevici (1832-1835): vârsta 29 de ani, necăsătorit, fiul lui Mihail din Cernăuți, considerat cetățean străin, profesor de limbă moldovenească la Gimnaziul regional de băieți nr. 1.

Organizatorul și tutorele bibliotecii, doctor în drept Petru Manega, venit de la București înainte de 1830 și dispărut în mod misterios la 1840, a fost omul care, timp de aproape un deceniu, a căutat în oraș case potrivite pentru localul bibliotecii și bani pentru achiziționarea sau cumpărarea caselor Bogaciiov.

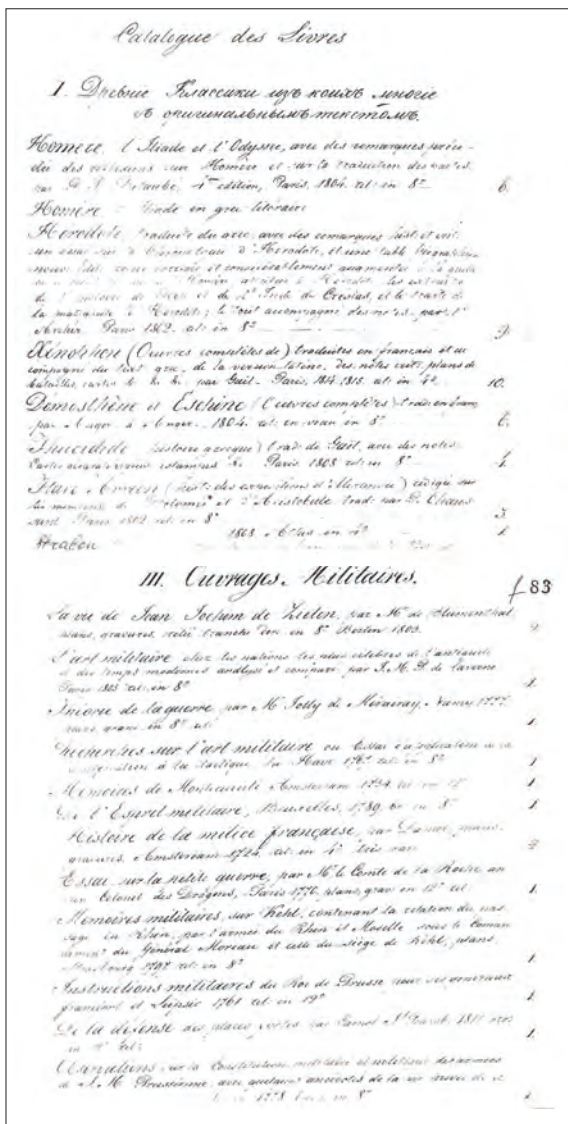

Table titled 'Bibliographie roumaine' with columns for 'Anul apariției', 'Titlu', 'Număr de pagini', and 'Preț'. It lists various Romanian books with their publication years and prices.

Lista de cărți în limba franceză achiziționate de la I. Liprandi.

Primul registru de cărți din fondul inițial de carte al primei biblioteci publice din Chișinău.

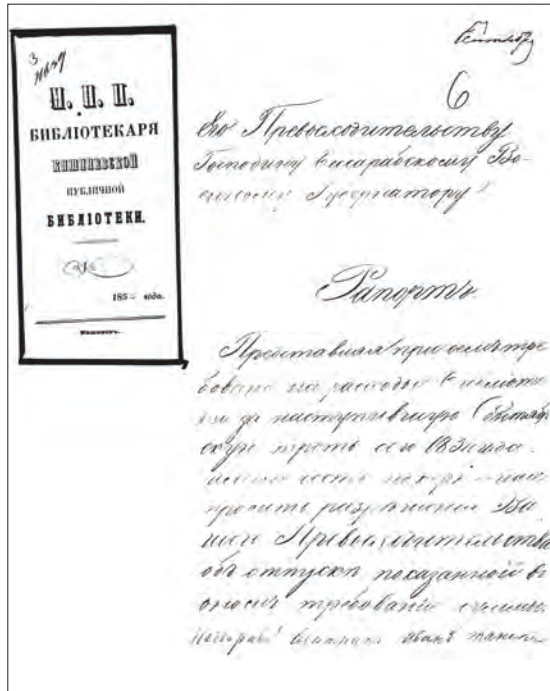
Книжки		№ в кат.	Время
Историческое описание восточной России			
1. История России в 1815 году			
2. История России в 1816 году			
3. История России в 1817 году			
4. История России в 1818 году			
5. История России в 1819 году			
6. История России в 1820 году			
7. История России в 1821 году			
8. История России в 1822 году			
9. История России в 1823 году			
10. История России в 1824 году			
11. История России в 1825 году			
12. История России в 1826 году			
13. История России в 1827 году			
14. История России в 1828 году			
15. История России в 1829 году			
16. История России в 1830 году			
17. История России в 1831 году			
18. История России в 1832 году			
19. История России в 1833 году			
20. История России в 1834 году			
21. История России в 1835 году			
22. История России в 1836 году			
23. История России в 1837 году			
24. История России в 1838 году			
25. История России в 1839 году			
26. История России в 1840 году			
27. История России в 1841 году			
28. История России в 1842 году			
29. История России в 1843 году			
30. История России в 1844 году			
31. История России в 1845 году			
32. История России в 1846 году			
33. История России в 1847 году			
34. История России в 1848 году			
35. История России в 1849 году			
36. История России в 1850 году			

CATALOGUL CĂRȚILOR ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Catalogul celor 36 de volume în limba română, trecute prin cenzura din vama Sculeni și înregistrate de bibliotecarul Gavriil Bilevici.

Membri ai familiei Ziloti, care au intenționat, pe timpul lui Ivan Tanskii, să pună la dispoziția bibliotecii una din casele lor.

Antetul bibliotecii pe timpul lui Ivan Tanskii, bibliotecar (1848-1855) și om de cultură din Basarabia secolului al XIX-lea. Rapoarte semnate de I. Tanskii.

Două schimbări importante au marcat viața bibliotecii pe timpul lui Venedict Beler, profesor de germană și matematică la Gimnaziul nr. 1, bibliotecar între anii 1857-1871: mutarea bibliotecii în clădirea Administrației Guberniale și transformarea ei „dintr-un depozit de cărți într-o bibliotecă publică” (cum afirmă însuși Beler). *Бессарабские Областные Ведомости* publică în ianuarie 1861 un bilanț intitulat „Аннунци библиотеки в Бессарабии”.

ВЕСЕРАБСКІЙ ОБЛАСТНЫЯ ВѢДОМОСТИ. ЧИТЪ НЕОФФІЦІАЛІИ. 1-го

1861

ГОДЪ БИБЛИОТЕКИ.

Сегодня окончился годъ обновленной публичной библиотеки въ Кишиневѣ, а потому взгляды мой, какъ бібліотекаря, на этотъ прошедшій годъ, рѣзко, по будеть липше интереса для лицъ, посѣщавшихъ или знающихъ обновленную Библиотеку.

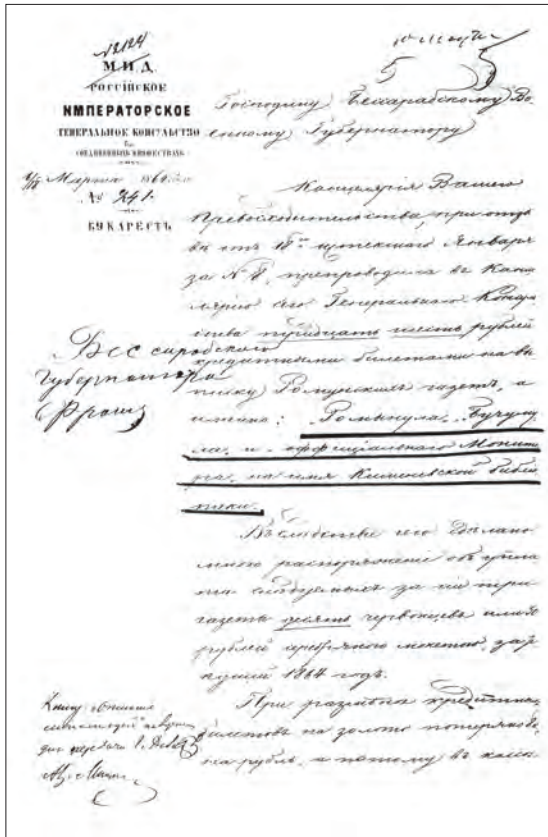
Мой взглядъ на этотъ прошедшій годъ будеть съ той точки зрѣнія, съ которой можно видѣть степень достиженія цѣли Библиотеки; а такъ какъ все, зависящее отъ обновленной Библиотеки, не только не въ чести не представляетъ, а напротивъ способствуетъ свободному и успешнѣйшему достиженію провинціальной цѣли Библиотеки, (*) то нѣтъ останае поговорить о гг. читателяхъ и посѣтителяхъ ея, отъ которыхъ зависить окончательное достиженіе этой цѣли.

Изъ книги, въ которую записываются ежедневно перебивающіе въ Библиотеку читатели и посетители, видно, что въ продолженіи цѣлаго года въ ней было выдано болѣе 8,000 человекъ (взять каждого, разумеется, столько разъ, сколько разъ приходилъ), а считая отдѣльныхъ личностей (каждого по разу) оказывается неше 700 человекъ.— Неужели это число достаточно для города, въ которомъ говорятъ 80 т. жителей и для библиотеки, которая открыта и въ праздники и въ будни, до и послѣ обѣда? (**)

Вѣдь въ Кишиневѣ считается однакъ только чиновниковъ (слѣдовательно обязательно грамотныхъ) 1,500 человекъ, а между тѣмъ нѣкоторые еще не знаютъ Библиотеки; полагая— чиновникъ занятъ по службѣ именно въ то время въ которое Библиотека открыта и—ропотъ его; что она

(*) Назвось, что цѣль провинціальной Библиотеки, по своимъ уже средствамъ посильней, не будеть ронять— а два столичной Библиотеки.

(**) Назвось, что во случаѣ крайне неаждной погоды не будеть ни одного читателя.

Raportul ambasadorului Dabija, adresat în 1863 guvernatorului Basarabiei, în privința trimerterii ziarelor din București *Românul* și *Buciumul* pentru biblioteca din Chișinău.

Daria Harjevskaja
„Momentul” Daria Harjevskaja (bibliotecar în perioada 1884-1924) a durat exact 40 de ani, sub două regimuri – țarist și „burghezo-moșieresc român” – la fel de puțin agreeate de ea ca propagandist al ideologiei marxist-leniniste.

Selectarea și comentarea documentelor de arhivă Nina Negru

Carl Šmidt – Primarul Chișinăului în anii 1877-1903

Carol Šmidt, primarul Chișinăului în perioada 1877-1903, când biblioteca publică trece în custodia primăriei devenind bibliotecă orașenească.

Documente din perioada interbelică, semnate de noul director al bibliotecii, E. Nițescu, care poartă nume românesc, ca și primul bibliotecar de la începutul secolului XIX.

O istorie a Bibliotecii în istoria Basarabiei

Harta Chişinăului 1830

«1812: Кишинёв – большая неустроенная деревня», aşezat pe moşii mănăstireşti.

(Н. В. Лашков)

Până prin 1818 ținutul dintre Prut și Nistru nu avea un centru administrativ, nu se puteau decide: Orhei, Lăpuşna, Bender sau Chişinău.

1818: în legătură cu vizita țarului Alexandru I s-au sădit primii arbori care au improvizat grădina publică a oraşului.

«Каждый житель Кишинёва прежде всего купец»
(П. Свинин)

«Проклятый город Кишинёв!»
(А.С. Пушкин, Из письма к Вигелю)

Mitropolitul Gavriil Bănulescu-Bodoni care a optat pentru Chișinău ca centru de conducere al ținutului.

Catedrala veche a orașului (Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil)

La început se înființează bibliotecile Seminarului Teologic și cea a Gimnaziului nr. 1 de băieți

Clima Basarabiei în secolul XIX:

Iulie: maxima 22 grade;

Ianuarie: minima -3 grade;

1876: minima -29,1 grade;

1877: maxima 36,7 grade la umbră.

(P. S. Panteleev)

În 1827 Chișinăul avea 15 poduri care traversau canalele cu apă de pe unele străzi.

În 1832, la Chișinău se înființează prima bibliotecă publică din Basarabia.

În 1842 apare prima farmacie în Chișinău.

La 1842-1848 se ridică Arcul de Triumf.

La 1843 în Chișinău erau 215 fântâni. O găleată de apă costa o rublă.

Comunitatea luterană din Chișinău înființează în 1860 prima bibliotecă de limbă germană.

Biserica Luterană, strada Alexandrovskaja (astăzi pe acest loc se află Președinția RM).

În anii 1850 ai secolului XIX se introduce iluminarea cu gaz a orașului. În 1867 pe străzile Chișinăului erau instalate 147 de felinare.

Pușcăria din Chișinău a fost construită în 1813. În 1843 în ea se aflau 1898 de arestați (1620 de bărbați și 269 de femei)

În 1868 apăreau primele instrucțiuni despre modul de excortare a deportaților în „pohoduri na Sibir”, care începuseră după anexarea Basarabiei.

În 1887 existau 8 biblioteci în Centrul gubernial Chișinău

În 1983 în Chișinău existau 94 de biblioteci publice cu un număr total de 6 mln. de cărți.

În 1888 pe străzile principale ale Chișinăului era instalată prima linie pentru tramvaiul cu cai numit „Konka”. Cine urca în „Konka” iarna, ajungea la destinație vara.

Cea mai mare bibliotecă, cea a Arhiepiscopiei Chișinăului, se afla, la începutul secolului XX în Casa Eparhială numită „Serafimovskii dom”. Aruncată în aer în 1941 de rușii care se retrăgeau din Basarabia.

(Casa Eparhială, azi pe același loc clădirea de la colțul străzilor Ștefan cel Mare și Pușkin vizavi de magazinul „Gemenii”). (Livada din fața Palatului Mitropolitan, azi pe același loc Casa Guvernului).

Clădirea Primăriei Chișinăului în care s-a aflat Biblioteca orășenească în perioada 1876-1941, când primăria a fost aruncată în aer de rușii care se retrăgeau din Basarabia.

Hotelul clerului din Basarabia, „Suisse”, care după al II-lea Război Mondial găzduiește biblioteca orășenească A. Jdanov, numită apoi „B. P. Hasdeu”.

Selectarea și comentarea documentelor de Nina Negru

1832, 22 august

A fost deschisă Biblioteca Publică Gubernială din Chișinău, cu o colecție de 477 exemplare de cărți și 73 exemplare de reviste.

1835

Epitropul bibliotecii Petru Manega închiriază o clădire nouă, construită de negustorul Bogaciov.

1854 -1857

Biblioteca a fost închisă pentru public, cauza fiind lipsa de bani.

1876

Conform ordonanței Ministerului de Interne biblioteca este mutată în sediul Dumei Orașenești. În consecință începe să poarte numele de Bibliotecă Publică Orașenească.

1902

Administrația orașului a pus la dispoziția bibliotecii o încăpere nouă și confortabilă, cu sistem de ventilație, încălzire cu aburi și iluminare electrică.

1940

În august 1940, conform Ucazului Prezidiului Sovietului Suprem al URSS despre formarea RSS Moldovenești, în cadrul transferului instituțiilor centrale de la Tiraspol la Chișinău, este organizată Biblioteca Republicană a RSS Moldovenești, în baza cărților rămase din colecțiile Bibliotecii Publice Orașenești și a celor descoperite în clădirea fostei Bibliotecii Centrale a Pedagogilor (bibliotecii românești, cum o numeau locuitorii orașului). În total au fost adunate în acel moment circa 130 mii volume.

1941

De la 1 ianuarie 1941 Biblioteca Republicană începe să primească exemplare din depozitul legal al Camerei Unionale a Cărții. Către luna iunie 1941 Biblioteca acumulasese deja 945 mii de unități tipărite.

1944

În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, colectivul BR a RSSM se află în evacuatie. În august 1944 bibliotecarii revin în Chișinău și își încep activitatea prin recuperarea fondului de carte. În octombrie 1944 Consiliul Comisarilor Poporului al URSS aprobă statele de funcții ale Bibliotecii Republicane, în număr de 28 posturi. Biblioteca s-a aflat în subordine

unional-republicană până în 1953, când este înființat Ministerul Culturii al RSSM.

După război

Biblioteca s-a adăpostit într-o simplă casă, aflată acum pe strada Șciusev nr. 65, care înainte s-a numit și Leovskaia unde acum se află Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”.

1961

Biblioteca trece într-o clădire nouă pe str. Kievului 76 A, actualul bloc principal al Bibliotecii Naționale.

1964

Inaugurarea Cenaclului literar „Miorița”.

1986

Biblioteca a obținut actualul bloc nr. 2, fosta clădire a Seminarului Teologic din Chișinău.

1991

- Conferirea titlului de Bibliotecă Națională a Republicii Moldova.
- Editarea primelor numere ale publicațiilor de specialitate din Moldova:
 - *Magazin bibliologic*, prima revistă de specialitate;
 - *Buletin bibliologic*;
 - *Biblioteconomia Moldovei. Cadru de reglementare*;
 - *Cultura în Moldova*.

1992

- Începutul reformei principale a bibliotecii: schimbarea structurii și conținutului activității bibliotecii (concordarea cu standardele internaționale, valorificarea patrimoniului național, reorganizarea activității editoriale și culturale, modificarea formelor și metodelor de lucru în rețeaua de biblioteci).
- Fondarea Ateneului de cultură și credință „Biserica albă”.
- Inaugurarea primei ediții a Salonului Național de Carte, care se va organiza anual și va include: expoziții, târgul producției editoriale din anul precedent, lansări, simpozion etc.
- Organizarea Simpozionului „Anul bibliologic 1991” (3 aprilie).
- Inaugurarea Polipticului cultural-istoric și științific „Basarabeni în lume”.

- Inițierea Simpozionului „Valori bibliofile” în colaborare cu Societatea Bibliofililor din Moldova.
- Organizarea primei ediții a Concursului republican pentru cea mai reușită lucrare în domeniul bibliologiei.
- Lansarea publicațiilor noi: *Bibliografia Moldovei: cărți, albume, hărți, note muzicale, discuri; Cronica vieții politico-administrative, social-economice și culturale a Moldovei; Legi, acte normative, comunicate oficiale; Calendarul bibliotecarului* (din 2000 se va numi *Calendarul Național*).
- Donații de carte din partea: Guvernului României – 912 423 vol. (pentru bibliotecile publice), Editurii „Minerva” – 194 vol., Academiei Române – 171 vol., Ministerului Științei și Învățământului al Republicii Moldova – 385 vol.

1993

- Inaugurarea Clubului biblioteconomiștilor.
- Organizarea Simpozionului „Anul bibliologic 1992” (2-3 martie), cu următoarele secțiuni: „Bibliologie, Informare, Documentare”, „Bibliofilie. Istoria cărții”.

Moderator: Alexe Rău

Participanți: Ion Stoica – Biblioteca Centrală Universitară din București, Ion Mărunțelu – Ministerul Culturii din România, Vlad Cătlăbuga – Biblioteca Universității Pedagogice din Tiraspol, Dimitrie Poptămaș – Biblioteca Județeană Mureș, Oprea Nedelcu – Biblioteca Județeană „V. A. Urechia” din Galați etc.

- Donații de carte din partea: Guvernului României – 163 277 vol. (pentru bibliotecile publice), Bibliotecii „V. A. Urechia”, Galați – 108 vol., Bibliotecii Județene „O. Goga”, Cluj-Napoca – 579 vol., Alianței Franceze – 191 vol., Ambasadei S.U.A. – 169 vol., Asociației „Litera” – 443 vol., Asociației Economiștilor din RM – 121 vol., Ministerului Științei și Învățământului din Republica Moldova – 508 vol., A. Crihan – 761 vol.

1994

- Organizarea topului bibliotecarilor.
- Inaugurarea Salonului de Artă.
- Organizarea Simpozionului „Anul bibliologic 1993” (2-3 martie).

Moderator: Alexe Rău

Participanți: Ion Ungureanu – ministrul culturii și cultelor al Republicii Moldova, Constantin Schifirneț, Ion Mărunțelu – Ministerul Cultu-

rii al României, Marius Dobrescu – Biblioteca Națională a României, Traian Brad – Biblioteca Județeană „O. Goga” din Cluj-Napoca, Dimitrie Poptămaș – Biblioteca Județeană din Mureș, Mariana Leferman, Marcel Cioran – Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman” din Craiova etc.

- Donații de carte din partea: Guvernului României – 9 542 vol., Societății „Limba noastră” – 155 vol., Ambasadei Ungariei – 221 vol., Bibliotecii Guvernului Republicii Moldova – 197 vol., Bibliotecii Județene „O. Goga”, Cluj-Napoca – 129 vol.

1995

- Lansarea ediției cumulative *Bibliografia Moldovei* în cadrul Comisiei cultură a Consiliului Europei la Strasbourg.
- Inaugurarea Polipticului cultural-istoric și științific „Basarabeni în lume”.
- Organizarea Simpozionului „Anul bibliologic 1994” (1-2 martie).

Moderator: Alexe Rău

Participanți: Mihail Murzac, Eugen Martin – Ministerul Culturii al Republicii Moldova, Ion Mărunțelu – Ministerul Culturii din România, Traian Brad – Biblioteca Județeană „Gh. Asachi” din Iași, Dimitrie Poptămaș – Biblioteca Județeană Mureș etc.

- Donații de carte din partea: Guvernului României – 164 778 vol. (în colecțiile BNRM au intrat 5 157 vol.), Fundației SOROS-Moldova – 472 vol., Bibliotecii Județene „O. Goga”, Cluj-Napoca – 271 vol., Alianței Franceze – 926 vol., Universității Tehnice (Iași) – 225 vol.

1996

- Biblioteca începe să primească un exemplar de depozit legal al României.
- Biblioteca Județeană „O. Goga” din Cluj-Napoca oferă pentru bibliotecă un exemplar de depozit legal al Transilvaniei.
- Organizarea Simpozionului „Anul bibliologic 1995” (28 februarie), cu genericul „Bibliothèques – une nouvelle génération”.

Moderator: Alexe Rău

Participanți: Mihai Murzac – Ministerul Culturii al Republicii Moldova, Alexandra Ciobanu, Ion Mărunțelu – Ministerul Culturii din

România, Marius Dobrescu – Biblioteca Națională a României, Adrian Trif – Biblioteca Județeană „O. Goga”, Cluj-Napoca etc.

- Donații de carte din partea: Guvernului României – 175 676 vol. (în colecțiile BNRM au intrat 3 142 vol.), Fundației SOROS-Moldova – 326 vol., abonarea la 47 reviste și ziare editate în S.U.A., Marea Britanie, Franța ș.a., Fundației „Lumea deschisă” – 185 vol., Alianței Franceze – 510 vol., Ambasadei României – 1 988 vol., Ambasadei S.U.A. – 251 vol., Ambasadei Franței – 490 vol., Ambasadei Marii Britanii – 211 vol., Bibliotecii Naționale a României – 644 vol., Bibliotecii Județene „O. Goga”, Cluj-Napoca – 132 vol., S. Buzilă – 87 vol.

1997

- Este marcat jubileul de 165 ani ai BNRM.
- Apare primul număr al *Gazetei bibliotecarului*.
- Conectarea la Internet.
- Inaugurarea în incinta Bibliotecii Naționale a Centrului de Informare și Documentare al Consiliului Europei în Republica Moldova.
- Organizarea Salonului Național de Carte, care a găzduit peste 60 de editori din Republica Moldova, România, Rusia.
- Organizarea Salonului literar „Miorița”, condus de poetul Arcadie Suceveanu (la care au participat personalități marcante ale scrisului: Mihai Cimpoi, Gheorghe Vodă, Vasile Vasilașche, Emilian Galaicu-Păun ș.a.).
- Organizarea Salonului Muzical, prezentat în 9 ședințe de către muzicologul Ion Păcuraru în cadrul căruia au fost omagiate personalitățile muzicii naționale și universale precum: Franz Schubert, Johannes Brahms, Gavriil Muzicescu, Eugen Doga, Ghenadie Ciobanu, Serafim Buzilă ș.a. Invitații Salonului au fost: Maria Bieșu, Vasile Zagorschi, Nicolae Chiosa, Zinovie Stolear, ansamblul „Ars poetica” etc.
- Organizarea Salonului de Artă dedicat creației pictorului Lică Sainciuc (la 50 ani) cu participarea scriitorilor Grigore Vieru, Spiridon Vangheli, Constantin Dragomir, Efim Tarlașan ș.a.
- Organizarea ședinței Polipticului cultural-istoric și științific „Basarabeni în lume”.
- Organizarea Simpozionului „Anul bibliologic 1997” (4-5 martie).

Moderator: Alexe Rău

Participanți: Olga Bârlad – Ministerul Culturii al Republicii Moldova, Dan Erceanu – Biblioteca Națională a României, Traian Brad – Biblioteca Județeană „O. Goga” din Cluj-Napoca, David Case – Biblioteca Universității Ohio, S.U.A., Luana Troiana – Biblioteca Județeană „Gh. Asachi” din Iași, Dimitrie Poptâmaș – Biblioteca Județeană din Mureș etc.

- Organizarea Seminarului Național „Biblioteca și informarea în dezvoltarea societății umane”.
- Dezvelirea statuii clasicului literaturii române Vasile Alecsandri (5 octombrie).
- Donații de carte din partea: Guvernului României – 29 083 vol., Fundației SOROS-Moldova – 110 vol., Ministerului Culturii din România – 281 vol., Fundației Cărții – 109 vol., Bibliotecii Naționale a României – 206 vol.

1998

- Elaborarea Programului Național „Memoria Moldovei”.
- A demarat procesul de implementare a softului integrat de bibliotecă TINLIB.
- Organizarea Salonului Național de Carte, vizitatori circa 10 000 de persoane.
- Donații de carte din partea: Guvernului României – 120 100 vol., Fundației SOROS-Moldova – 59 vol. de cărți, abonarea la 33 titluri de publicații periodice străine în valoare de 6825 dolari S.U.A., Ambasadei S.U.A. – 326 vol., Bibliotecii Județene „O. Goga”, Cluj-Napoca – 234 vol., D. Blajin – 550 vol., S. Buzilă – 107 vol.

1999

- Biblioteca devine membru al Rețelei asociate de biblioteci UNESCO, fapt care-i oferă posibilitatea de a beneficia de colecția documentelor UNESCO.
- Inaugurarea unor forme noi de activități: expoziții-eveniment, auditorium, activități pedagogice, seri colocviale etc.
- Organizarea Seminarului Internațional „Conservarea și prezervarea colecțiilor”, Seminarului Național „Catalogarea și clasificarea publicațiilor: realități și perspective”, Seminarului „Statutul funcțional al bibliotecii județene”.
- Organizarea Simpozionului „Anul bibliologic

gic 1998” (3-4 martie), cu genericul „Drepturile omului: probleme de acces la informație și la colecții în Republica Moldova”.

Moderator: Alexe Rău

Participanți: Constantin Ciobanu – Ministerul Culturii al Republicii Moldova, Nicolae Busuioac – Biblioteca Județeană „Gheorghe Asachi” din Iași, Lilia Calancea – Centrul de Informare al Consiliului European în Republica Moldova, Elena Poamă – Biblioteca Județeană Vaslui, Traian Brad – Biblioteca Județeană „O. Goga” din Cluj-Napoca etc.

- Donații de carte din partea: Guvernului României – 6 079 vol., Bibliotecii Județene „O. Goga”, Cluj-Napoca – 147 vol., Fundației Cărții – 192 vol., Ambasadei S.U.A. – 117 vol., Alianței Franceze – 692 vol., N. Cărlig – 308 vol.

2000

- Desemnarea BNRM ca Centru depozitar al materialelor Organizației Națiunilor Unite (ONU) în Republica Moldova.

- Elaborarea Strategiei de reformare a BNRM, a Concepției de reorganizare a Serviciului „Moldavica” în Serviciul „Moldavistica”, a Concepției Serviciului „Literaturile lumii”.

- Organizarea Simpozionului „Anul bibliologic 1999” (1-2 martie), cu genericul „Profesiunea de bibliotecar în societatea de tranziție”.

Moderator: Alexe Rău

Participanți: Olga Bârlad – Ministerul Culturii al Republicii Moldova, Traian Brad – Biblioteca Județeană „O. Goga” din Cluj-Napoca, Dimitrie Poptămaș – Biblioteca Județeană Mureș etc.

- Organizarea Seminarului Național al directorilor de biblioteci „Relații de cooperare și de parteneriat între Centrele Biblioteconomice în anul 2001”. La seminar a participat Alix Chevaller, șefa Misiunii pentru relații internaționale a Bibliotecii Naționale a Franței.

- Elaborarea proiectului Centrului tehnic de conservare și restaurare și obținerea pentru realizarea lui a unui suport financiar de 65 000 dolari S.U.A. de la Fundația SOROS-Moldova.

- Elaborarea și definitivarea (împreună cu ABRM, USM ș.a.) a proiectului Școlii de Biblioteconomie din Moldova și obținerea finanțării de la Fundația SOROS-Moldova.

- Elaborarea unei noi viziuni asupra *Calenda-*

rului bibliotecarului și transformarea lui în *Calendar Național*.

- Începutul folosirii Internetului în acțiunile publicitare și de marketing.

- Organizarea primei ediții a Zilelor Bibliotecii Naționale, cu genericul „BNRM și beneficiarii săi”.

- Inaugurarea Cafenelei filozofice.

- Donații de carte din partea: Guvernului României – 3809 vol., din care 1437 vol. au intrat în colecțiile BNRM, Fundației SOROS-Moldova – 247 vol., sprijinirea proiectului „A. S. Pușkin”, abonarea la revistele electronice în domeniul științelor socio-umane, Ministerului Culturii al Republicii Moldova – 539 vol., Fundației Cărții – 130 vol., Bibliotecii Județene „O. Goga” din Cluj-Napoca – 202 vol., Ambasadei României – 449 vol., Ion și Victor Bârsan (bibliotecă particulară) – 792 vol.

2001

- Organizarea Zilelor Bibliotecii Naționale, ediția a 2-a.

- Preluarea editării *Gazetei bibliotecarului* (12 fascicule).

- Organizarea Seminarului Național „Biblioteca în serviciul comunității” și a conferinței dnei Hermina Anghelescu, profesor universitar, Universitatea de Stat Wayne, S.U.A., cu susținerea Ambasadei S.U.A. în Republica Moldova.

- Inaugurarea în comun cu ABRM a Școlii de Biblioteconomie din Republica Moldova și a Centrului de Informare și Documentare în Bibliologie, în incinta blocului nr. 2.

- Organizarea consfătuirii republicane a reprezentanților bibliotecilor din întreaga țară, cu genericul „Bibliotecile de la sate”.

- Vizita viceprim-ministrului Valerian Cristea, în urma căreia Guvernul a alocat o sută de mii de lei pentru reparația blocului nr. 1 al bibliotecii.

- Traducerea și editarea lucrării lui Petru Gancenico *Scrisori istorice* în 2 volume.

- Departamentul de informații publice al ONU a acordat BNRM statutul de bibliotecă-depозitar al materialelor Organizației Națiunilor Unite în Republica Moldova.

- Organizarea Salonului Național de Carte.

- Organizarea Simpozionului „Anul bibliolo-

gic 2000” (1-2 martie), cu genericul „Reforma bibliotecară după 10 ani: bilanțuri și strategii pe viitor”.

Moderator: Alexe Rău

Participanți: Ghenadie Ciobanu, Eugen Martin – Ministerul Culturii al Republicii Moldova, Mariana Alexandri – Fundația SOROS-Moldova, Robert R. Newlen – Biblioteca Congresului (Washington), Traian Brad – Biblioteca Județeană „O. Goga” din Cluj-Napoca etc.

- Donații de carte din partea: Guvernului României – 6 373 vol., din care 1 675 vol. au intrat în colecțiile BNRM, Ambasadei S.U.A. – 3 000 vol., Ambasadei Poloniei – 444 vol., Fundației SOROS-Moldova – 364 vol., Bibliotecii „Gh. Asachi”, Iași – 100 vol., editurilor clujene – 266 vol., S. Buzilă (bibliotecă personală) – 419 vol., M. Druc – 424 vol., V. Șoimaru – 253 vol.

2002

- Este marcat jubileul de 170 ani ai BNRM. Apare *Biblioteca Națională a Republicii Moldova – 170 de ani. Bibliografie (1982–2002)* etc.

- Editarea volumelor *Basarabiei în lume* (2 vol.), *Bibliotecile Basarabiei și ale Transnistriei și conștiința de comunitate* de Nina Negru etc.

- Acordarea BNRM și directorului ei general a decorației internaționale „Clasa europeană a calității”, cu nominalizările „Instituția sec. XXI” și „Conducătorul sec. XXI” (în cadrul proiectului „UE – secolul XXI”).

- Conferirea BNRM a titlului „Instituția culturală a anului” (în cadrul topului organizat de redacția ziarului *Jurnal de Chișinău*).

- Inaugurarea Galeriei personalităților legate de istoria blocului nr. 2.

- Organizarea Salonului Național de Carte, pentru prima dată numărul țărilor participante ridicându-se la paisprezece, acestea fiind reprezentate de circa două sute de edituri.

- Organizarea Simpozionului „Anul bibliologic 2001” (1 martie).

- Donații de carte din partea: Ambasadei Chinei – 469 vol. în valoare de 30 mii de dolari S.U.A., Uniunii Latine – 228 vol., Alianței Franceze – 178 vol., Camerei Naționale a Cărții – 438 vol., Academiei de Poliție – 136 vol., Pavel și Clara Balmuș – 337 vol., Efim și Zlata Tkaci (biblioteci personale) – 839 vol.

2003

- Inaugurarea Plăcii comemorative consacrate arhitectului edificiului BNRM. – A. E. Ambarțumean.

- Semnarea Acordului bilateral de colaborare cu biblioteca de Stat a Rusiei.

- Înființarea Clubului tinerilor bibliotecari. Organizarea primei conferințe a tinerilor bibliotecari.

- Elaborarea proiectului strategic al biblioteconomiei Moldovei – Sistemul Informațional Integral al Bibliotecilor din Moldova (SIBIMOL).

- Completarea *Bibliografiei Naționale a Moldovei* cu două compartimente noi: *Publicații oficiale. Serie analitică și Teze de doctorat. Serie analitică*.

- Elaborarea *Hronicului tipografiilor și editurilor din Moldova (1643–2003)*.

- Organizarea Salonului Internațional de Carte, consacrat împlinirii a 360 de ani de la tipărirea volumului *Carte românească de învățătură* a Mitropolitului Varlaam. La salon au participat cu un mesaj de salut Vasile Tarlev, prim-ministrul Republicii Moldova, Veaceslav Madan, ministrul culturii, Serafim Urecheanu, primarul general al municipiului Chișinău.

- Organizarea a trei simpozioane cultural-științifice cu următoarele generice: „Măria cântecelor – Maria Tănase (90 de ani de la naștere)”, „Destinul cărții”, „Dimitrie Cantemir”.

- Organizarea Seminarului Național cu genericul „Probleme de integrare și consolidare a bibliotecilor”.

- Organizarea Simpozionului „Anul bibliologic 2002” cu genericul „Bibliologia Moldovei la începutul mileniului III”.

Moderator: Alexe Rău

Participanți: Dumitru Cambur – Ministerul Culturii al Republicii Moldova, Aleisha Wooduard – Ambasada S.U.A. în Republica Moldova, Mariana Alexandri – Fundația SOROS-Moldova etc.

- Donații de carte din partea: Ambasadei Marii Britanii – 101 vol., Ambasadei României – 342 vol., Ambasadei Poloniei – 197 vol., Ministerului Culturii al Republicii Moldova – 147 vol., Comunității Rusiei – 217 vol., Fundației SOROS-Moldova – 118 vol., Fundației Cărții – 166 vol., Academiei Române

– 119 vol., Vladimir Voronin, Președintelui Republicii Moldova – 104 vol., Dumitru Fusu (bibliotecă personală) – 787 vol.

2004

- Semnarea Acordului bilateral de colaborare cu Biblioteca Națională a Republicii Belarus.
- Demararea procesului de implementare a modului „Circulație” al programului TINLIB.
- Organizarea Simpozionului „Anul bibliologic 2003” (12 martie), cu genericul „Bibliotecile, colaborarea și cooperarea din perspectiva globalizării”.
- Organizarea conferinței tinerilor bibliotecari cu genericul „Imaginea bibliotecilor și a bibliotecarului în societate”.
- Organizarea Seminarului Național cu genericul „Biblioteca publică în perspectiva Societății Informaționale: priorități, roluri, necesități”.
- Organizarea Seminarului Național cu genericul „Conservarea și restaurarea documentelor”.
- Modernizarea paginii web a BNRM.
- Donații de carte din partea: Arhivei Naționale a Republicii Moldova – 535 vol. editate în sec. XVII-XIX, Mănăstirii Putna – portretele lui Ștefan cel Mare și Sfânt, Președintelui Republicii Moldova Vladimir Voronin, Clara și Pavel Balmuș, Serafim Urecheanu, Tudor Colac, Ion Gagim.

2005

- Acceptarea Bibliotecii Naționale în calitate de membru cu drepturi depline al Fundației „Conferința Bibliotecilor Naționale Europene” (CENL).
- Extinderea serviciilor web: inițierea serviciilor de referințe „Întrebă bibliotecarul”, „FAQ” etc.
- Organizarea Simpozionului „Anul bibliologic 2004” cu genericul „Biblioteca – centrul strategic în democratizarea societății”.

Moderator: Alexe Rău

Participanți: Lilia Snegureac – Biroul de Informare al Consiliului Europei din Republica Moldova, Roman Purice – Centrul de Resurse

Informaționale, Ambasada S.U.A. etc.

- Donații de carte din partea: Arhivei Naționale a Republicii Moldova – 403 vol., Regiei Autonome „Monitorul oficial” din România – 200 vol., familia Balmuș, P. Todos, A. Danilă, A. Petrencu.

2006

- Elaborarea modelului strategic de creare a Bibliotecii Naționale Numerice a Republicii Moldova.
- Susținerea atestării în vederea conferirii gradului de calificare (58 de salariați).
- Lansarea modelului strategic de creare a Bibliotecii Naționale Numerice a Republicii Moldova.
- Organizarea a 54 de activități culturale. Relansarea Salonului Internațional de Carte și Presă într-o formulă nouă.
- Reorganizarea site-ului BNRM. Expunerea activităților de către Serviciul „Programe culturale” în regim on-line.
- Organizarea Simpozionului „Anul bibliologic 2005” (16 martie), cu genericul „Bibliotecile Moldovei în contextul trecerii de la Societatea Informațională la Societatea Cunoașterii”.

Moderator: Alexe Rău

Participanți: Ministerul Culturii și Turismului, Ministerul Educației, Tineretului și Sportului al Republicii Moldova, John Balian – Ambasada S.U.A. etc.

- Demararea cercetării științifice „Timpul și spațiul lecturii în Moldova”.
- Crearea Forumului Managerilor.
- Donații de carte din partea: Președinției Republicii Moldova – 200 titluri de publicații deosebit de valoroase. Majoritatea edițiilor au o prezentare grafică și poligrafică specială, unele lucrări sunt în coperti de piele naturală, Arhivei Naționale a Republicii Moldova – 20 copii ale documentelor guvernamentale din sec. XVIII-XIX în limba franceză, pe hârtie timbrată de filigran, Bibliotecii Parlamentului Republicii Moldova – circa 3 500 ex. de publicații periodice.

Invitatul revistei MB

Între Drumuri și Cărți

Acum câteva zile am primit o invitație de la prietenii mei din Chișinău, Vera Osoianu și Alexe Rău, să scriu un articol pentru un număr jubiliar al *Magazinului bibliologic*, dedicat celor 175 de ani ai Bibliotecii Naționale, ba mai mult chiar, să accept să fac parte din colegiul de redacție al acestui număr și să-l provoc și pe Mihai Gherman la colaborare.

Istoria se repetă, pentru că acum cinci ani primeam o invitație similară să scriu un articol, cel mai frumos, pentru numărul special dedicat jubileului de 170 de ani ai Bibliotecii Naționale. Ne-am propus atunci, împreună cu regretatul Traian Brad, să realizăm un interviu în care să-i invocăm pe toți cei care de-a

lungul anilor i-au devenit colaboratori, prieteni, confidenți și fără de care niciun sfârșit de august nu putea fi conceput. N-am mai reușit să realizăm ce ne-am propus, dar am adunat în *Articol fără titlu* câteva gânduri, trăiri și sentimente pe care a reușit să le schițeze Traian înainte de dispariție.

Nici de data aceasta nu voi reuși să fac un articol la comandă, iar pentru că un jubileu înseamnă, în primul rând, sentimente și amintiri, m-am gândit că tot în doi e mai ușor să le depeni. L-am convocat pe Mihai Gherman la o bere să punem la cale colaborarea, dar după prima duzină de bancuri povestite cu viteză, har și lux de amănunte de către Mihai, abia dacă am

găsit un titlu pentru articol.

Am căzut de acord că pentru noi mai important este jubileul de 15 ani de la demararea reformei bibliotecare în Republica Moldova, iar perioada 1992-2007 este presărată de multe amintiri frumoase, iar pentru Mihai și de câteva prietenii sincere și durabile construite în acești ani.

Așadar eu mi-am asumat inițiativa și am pregătit un set de întrebări, nu de alta, dar

dacă ne vom tot întâlni la câte o bere în vara aceasta nu cred că vom mai avansa în discuții și riscăm să ne prindă jubileul de 180 de ani ai bibliotecii fără ceva concret.

T.C. Dragă Mihai, ești unul dintre cei puțini „bolnavi de Basarabia” care au mai rămas după dispariția lui Traian. E absolut obligatoriu să vii la Chișinău măcar o dată pe an și în fiecare vară îmi spui că dacă nu te mai invită nimeni tu tot vei veni. Ei, în acest august nu ai motive de îngrijorare, invitația la jubileul Bibliotecii Naționale ți-a fost lansată. Ce înseamnă pentru tine acest drum?

M.Gh. Pentru mine primul drum la Chișinău a fost o datorie de suflet pe care trebuia să o îndeplinesc pentru mine însumi. În 1984 am fost într-una din acele excursii de grup pe trasee prestabilite: Kiev, Moscova, Leningrad, Riga. Eram extaziat de cultura, muzica și filmele rusești, pe care le-am căutat peste tot în drum (printre altele, am fugit de la vizitarea Muzeului Lenin la Moscova ca să văd Galeriaiile Tretyakov și, dacă tot am ratat excelenta masă de la restaurant, am avut noroc să prind și un *Boris Godunov* de zile mari la Bolișoi Teatr; am fugit de la un program de circ la Kiev ca să văd baletul *Spartacus* la operă și de la unul de bar la Riga ca să îl aud pe Atlantov în *Traviata*. La întoarcere, cu aproximativa mea rusă am început să povestesc cu însoțitoarea de va-gon, o mamașă foarte cumsecade. Probabil m-a simpatizat, căci, în momentul în care trenul staționa în Chișinău, mi-a făcut semn că pot coborî,

după care a închis ușile vagonului pentru ceilalți. S-a apropiat de mine un tânăr pe peron și a intrat în vorbă cu mine. La un moment dat m-a întrebat: „Nu aveți o carte românească?”. Nu aveam și m-a cuprins o aprigă remușcare că nu puteam să îi ofer ceva. Acuma încercam să îi răspund acestei întrebări. Și, pentru că în dosul și lângă cărți sunt oameni, mi-am făcut o sumedenie de prieteni. Și... m-am îmbolnăvit de Chișinău. Iar în anul în care s-a întâmplat să nu pot merge, m-am simțit într-adevăr un bolnav și un neisprăvit. Pot să mai adaug că unul din drumurile mele – era pentru inaugurarea „Bibliotecii Transilvania” – a coincis cu declararea independenței de stat a Moldovei. Am stat o zi întreagă în fața Parlamentului și mă uitam înmărmurit la fețele celor care erau în mulțime. A fost ultima dată când am plâns de emoție. Îmi aduc aminte de o carte a lui Erenburg intitulată *Oameni, ani, viață*. Dacă ar fi să scriu un jurnal al drumurilor la Chișinău l-aș numi *Cărți și prieteni*.

T.C. Îmi răscolești dorul de casă cu aceste amintiri... Sunt de aproape nouă ani la Cluj, dar pentru mine lucrurile sunt foarte clare, când spun „la noi” sau „acasă” aceasta înseamnă la Chișinău. În comunicările de specialitate sau în discuțiile particulare la Cluj sau Chișinău niciodată nu greșesc să spun altfel. Acuma, după atâția

ani, pot să fac și eu niște aprecieri și să constat că pentru un basarabean lumea Clujului pare sobră, pragmatică și rece; eu m-am format într-un mediu plin de sentimentalisme și sinceritate cum, de altfel, sunt toți basarabienii și această lume imi lipsește. Cel mult trei luni rezist, după care încep să mă agit, să-mi fac drum încoace, să-i văd pe toți, să mă încarc cu energia de acasă și să mă întorc la Cluj. Este exact teoria Irinei Petraș despre loc și locuire care mi se potrivește de minune. Nu este doar percepția mea, cunosc din discuțiile cu ardelenii care au vizitat Chișinăul impresiile pe care le-au avut la un prim contact cu oamenii de la noi, pe mulți i-a mirat felul nostru de a discuta, franchețea și spontaneitatea oamenilor, unora li se pare un comportament desuet. Ai avut și tu aceleași impresii?

M.Gh. Primele mele impresii de la Chișinău au fost cât se poate de diverse, arătându-mi o lume cu totul diferită de ceea ce știam eu de pe la noi. Să încep cu o mică întâmplare: veneam cu primul transport de cărți dinspre Albița și la intrare în Chișinău (era trecut de miezul nopții) am văzut un tânăr care avea în brațe un borcan de vreo 10 litri cu un lichid întunecat la culoare. L-am întrebat cum ajungem la Hotelul „Inturist” unde știam că avem cazarea. Ne-a spus că el stă chiar lângă hotel, că, dacă îl luăm cu noi, ne arată

drumul. Când am ajuns la hotel noi, ardelenii, am scos sticlele de pălincă să sărbătorim sosirea. I-am dat și lui să bea. Țuica era bună, de prună. A gustat-o, s-a strâmbat, spunând „Arde! Trebuie să o potolim!” și a desfăcut capacul borcanului. Atunci am aflat că vinul se poate transporta și în borcane, în lipsă de sticlă sau de damigeană. Ne-am „înfrățit” în fața hotelului vreo două ore ba gustând țuica noastră, ba potolind-o cu excelentul vin basarabean.

Ulterior mi-am făcut mulți prieteni (de ce să ascund, am avut și experiențe negative) și am descoperit o lume extraordinară. Comportament desuet? În niciun caz! Sincer, spontan și format în alt univers de cultură. Și, pentru că am fost în mai multe locuri în lumea asta, am învățat să iubesc oamenii din diferite locuri așa cum sunt și să încerc, în măsura în care se poate, să mă integrez lor. Ca situație amuzantă, mi-aduc aminte de un italian și un francez care se certau de mama focului când se mănâncă brânza: înainte sau după masă. Și, nemaiaivând argumente, m-au întrebat pe mine cum se mănâncă la noi brânza. Ajunsesem jubedător într-o situație în care, în copilărie, brânza se mânca doar cu mămăligă... Revenind la lucruri serioase, trebuie să spun că la Chișinău am luat nu puține lecții de omenie, generozitate și prietenie care m-au

impresionat profund. Și sper din tot sufletul că, la rândul meu, nu am făcut o impresie prea proastă. Nu de alta, dar vreau să vin întotdeauna cu fruntea sus și cu inima ușoară.

T.C. Fiind de câțiva ani buni în Transilvania nu pot să nu remarc că aici este o lume mai calmă, mai ordonată; la Chișinău mai puțini bărbați îți vor deschide ușa să te lase să treci prima, vei mai primi și câte un cot în coastă în „rutierile” noastre, dar și dacă cineva îți va spune că i-a fost dor de tine și că s-a gândit la tine – să fii sigur că așa este!

M. Gh. Cu atât mai mult mă deranjează acest cuvânt „desuet”. Trebuie să mărturisesc că drumurile cu cărți la Chișinău mi-au dăruit câțiva prieteni pentru toată viața în biblioteci și în afara lor (ca să nu se supere, le voi spune numele doar a câtorva în ordine alfabetică Larisa, Lenuța, Lidia, Ludmila, Pașa, Sveta, Vera, Alexandru, Alexe, Anatol, Costea, Ion, Iurie, Pavel, Vova și mulți alții). Tot la Chișinău am cunoscut oameni de care m-am simțit legat de la prima vedere. Nu pot să nu-l amintesc pe părintele Petru Buburuz, pe care l-am îndrăgit de când l-am văzut. Pentru nimica în lume nu aş vrea să îl supăr, dar așa mi-l închipuiam eu pe Ion Creangă. Și, deși pare curios, Chișinăului îi datorez prietenia cu Traian Brad sau Dimitrie

Poptămaș, pe lângă care, în atmosfera „sobră și pragmatică” a Clujului aş fi putut trăi fără să ne cunoaştem. Aici ni s-a deschis inima și am comunicat cum nu am fi făcut-o niciodată acasă. Chișinăului îi datorez atât de mult...

T.C. Iar noi, la rândul nostru, ne-am legat sufletește de atâția oameni minunați din Transilvania și nu numai. Domnului Dimitrie Poptămaș i-a picat extra-ordinar la suflet acea „băncuță” cu vin de-al nostru, despre care ai pomenit. Mi-l amintesc pe Traian cum se distra: „Iar te-ai așezat lângă băncuță, tâlharule!?” Au fost câțiva directori de bibliotecă au plâns cu noi alături în Piața Marii Adunări Naționale, au petrecut și s-au bucurat sincer pentru noi în nenumărate situații, ne-au ajutat frățește și ne-au iubit cu adevărat. Au fost niște ani de vis, păcat că vorbim despre ei la trecut. Citeam recent o mărturisire a lui Alexe Rău despre anul 1992 ca despre cea mai frumoasă perioadă din viața profesională și m-am gândit că nu doar pentru el, ci pentru toată echipa noastră de atunci au fost cei mai frumoși ani bibliologici. Și nu eram deloc începători, la începutul anilor '90 aveam ceva experiență în spate, dar din acest an totul a pornit altfel. Aveam și vârsta tuturor îndrăznelilor, dar și conjunctura favorabilă entuziasmului nostru. Prindeam din zbor ideile lui Alexe Rău și într-

un timp scurt Biblioteca Națională a devenit locul celor mai frumoase lansări de carte, a fost reluat cenaclul literar „Miorița”, s-au inaugurat niște activități deosebite: ateneul „Biserica Albă”, simpozionul „Valori bibliofile”, Clubul biblioteconomiștilor, Salonul Național de Carte, colaborări cu uniunile de creație, cu Asociația Istoricilor, Ambasada României și câte altele. Era o atmosferă plină de vervă creativă, concursuri de idei... Îmi amintesc despre o expoziție pe care o organizam către Ziua Limbii Române în 1994. Era anul când a avut loc Congresul „Casa noastră - Republica Moldova” și când s-a pus din nou la îndoială originea limbii noastre. După toate discuțiile purtate ani de zile pe această temă lucrurile păreau atât de clare încât nimeni nu se mai aștepta la o asemenea turnură. Ne-am zis atunci să organizăm o expoziție de carte în limba moldovenească, cu alfabet chirilic, cărți tipărite la Balta și Tiraspol în perioada interbelică. Am scos de la „Colecții speciale” abecedare, cărți de medicină, tot felul de „perle” din toate domeniile. În ziua când aranjam expoziția „Teatrul poetic închiriasc” sala de festivități a bibliotecii pentru o repetiție, dar toți actorii au dat năvală la expoziția noastră și repetiția a fost compromisă. Mai bine zis spectacolul se năștea pe loc, actorii gesticulau și citeau expresiv din cărțile de medicină despre „микробу

кари ести ун фел ди жувины кару ажунжи ын труппу омулуй...”, distracție mare, iar organizarea expoziției s-a întins cu mult peste sfârșitul programului. După ce am terminat de aranjat cărțile ajunsesem la cel mai dificil moment: ce generic să-i punem? Și Alexei Rău era la încercătură, a zis că anunță un concurs pentru cel mai reușit generic, dar ne-a sugerat că la o prostie trebuie să răspundem tot cu o prostie. Trebuie să mă laud aici că răsfoind și aranjând cărțile cu pricina mi-a picat în mâini un titlu: «Жеспилу ынкы бызылу». Mi s-a părut un titlu genial pentru inepțiile care se conțineau în paginile acelor publicații dar și pentru inițiatorii dezbaterilor despre originea limbii noastre. Acesta a fost titlul expoziției, deci am câștigat concursul. Poate în august, când vom merge la jubileu, voi primi și premiul...

M.Gh. Mi-aduc și eu aminte de prima donație de carte pe care o dusesem cu un TIR și din care s-a creat nucleul Bibliotecii „Transilvania”. Din grupul nostru mai făceau parte, în afara șoferului, încă două persoane, pe care nu le-am mai văzut din momentul sosirii la Chișinău până la plecare (atuncea având fiecare vreo două televizoare în culori – de care la noi încă nu se găseau prea ușor). Am descărcat mașina împreună cu un șofer (care nu avea mașină!) al Lidiei Kulikovski, iar cele care preluau căr-

țile erau un grup de bibliotecare – în frunte cu Pașa Onciu – care parcă mângâiau cărțile cu uimire. Toate drumurile care le făceam spre Chișinău erau o permanentă improvizație în care, cu o zi înainte, nu se știa complet ce vom duce – mereu au apărut cărți în ultimul moment, așa că listele care le prezentam la vamă erau de cele mai multe ori adevărate ficțiuni – și nu ce transportam cu adevărat. Totdeauna Traian Brad găsea, ca un vrăjitor, o soluție. Bineînțeles că s-au întâmplat și lucruri haioase: ducând odată manuale școlare, am apelat și la Secția de învățământ din Cluj să ne dea tot ce aveau ei disponibil. Doi colegi, care le-au preluat, le-au împachetat cu grijă, fără să le fi studiat amănunțit. Și așa am transportat până la Chișinău – și înapoi – câteva sute de manuale în limba maghiară...

Sau îmi aduc aminte de momentul când a trebuit să vorbesc la lansarea unei cărți pe care nu o citisem. Pe autor îl știam bine – era clujean de-al meu – și s-ar fi simțit jignit să aflu că încă nu îi citisem cartea, ...așa că am vorbit... uitându-mă în grabă la tabla de materii. La sfârșit m-a îmbrățișat cu lacrimi în ochi spunându-mi : „Ești primul care a priceput tot ce am vrut să spun”. După aceea i-am citit cartea de rușine și am descoperit că nu greșisem prea mult.

T.C. Îmi amintesc cazul cu manualele în limba maghiară, s-a întâmplat chiar în fața Bibliotecii

Naționale când descărcați donația pentru noi și pentru bibliotecile din teritoriu. Erați și amuzați și speriați să nu observe Traian gafa. Câte întâmplări și peripeții au fost în anii aceștia cred că s-ar putea scrie un jurnal de călătorii de toată frumusețea. Am călătorit și eu de câteva ori cu autocarul cu ardeleni sosiți la Zilele Bibliotecii „Transilvania”. Traseul Cluj - Chișinău și invers era scenariu de film, fără discuții.

Noi ne-am așezat pe depănat amintiri nostalgice, dar trebuia să-ți spun de la bun început că numărul jubiliar al *Magazinului bibliologic* se profilează a fi unul mai puțin festivist și patetic, pentru aceasta se vor organiza simpozioane științifice și sesiuni de comunicări, iar în revistă ne-am propus să publicăm mărturisiri și întâmplări din spatele culiselor, deci vei avea posibilitatea să spui și un banc bibliologic.

M.Gh. Nu știu pe care să îl spun: cel cu definiția clasificării zecimale universale (Clasificarea universală este metoda științifică cu care clasezi cărțile după conținutul lor în niște domenii de care nu ai nici cea mai vagă idee)? Sau cel conform căruia un bun cititor este cel care vine cu un sfert de oră după începerea programului și pleacă cu o jumătate de oră înainte de închiderea bibliotecii? Sau să spun bancul despre ardeleanul care își cumpără cărți de

la anticariat pentru că sunt gata citite? Sau să îl spun cel cu reporterul care mergea, pe vremea lui Ceaușescu, să facă un reportaj despre ce citește țărani. Și îl întreabă pe badea Ion care e programul lui zilnic. El zice: „Când mă scol, îmi iau traista cu mâncare și pornesc la cosit. Și atunci când am obosit mă trag la umbră, scot sticla de țuică și beau vreo sută de grame. Sara când mă întorc în sat mă duc la bodegă și beau cu ceilalți prieteni ai mei” Reporterul zice: „Bade, te rog să nu vorbești despre băutura, te rog să vorbești numai de cărți!” Și atuncea badea Ion începe din nou în fața microfonului: „Dimineața, când plec la cosit, îmi iau un volum cu mine și când am obosit mă trag la umbră și citeșcam o sută de pagini. Mai lucrez cât mai lucrez, și apoi mai citeșc încă o sută de pagini, până termin cartea. Seara, când ajung acasă, mă duc cu prietenii mei la bibliotecă, unde citim tot felul de cărți până la miezul nopții, că atunci se închide biblioteca și ne dă afară!” Reporterul zice: „Și atuncea mergi acasă?” „Nuu! Mergem toți în pivnița lui Gheorghe, că el are o tipografie acolo și ne dă să citim cât vrem noi!”

T.C. Ultimul este genial! Trebuie să le spun colegilor noștri basarabeni, care nu au fost la Cluj în ultimii ani, că sediul nou al Bibliotecii Județene se află destul de departe de centru, iar Mihai Gherman este profesor la

Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba-Iulia și este mai mult plecat decât prezent în Cluj pe parcursul săptămânii. Cu toate acestea, când prinde o oră liberă vine cu viteză la Biblioteca Județeană, până ajunge la biroul meu în secretariat colegele deja râd. Ușa se deschide cu un „Sărut mâna” grăbit și cu întrebarea „Ai auzit ultimul banc?”

Ai o memorie extraordinară la bancuri. Mai corect zis și la bancuri, că de date, evenimente, personalități și războaie nici nu mai vorbesc. Când era sediul bibliotecii în centru, colegele de la „Clasificare” te așteptau să vii la „bancul de dimineață” și să le ajuți să clasifice o carte sau alta, că tu te descurcai în războaie și cronologii fără niciun fel de enciclopedii sau dicționare.

M.Ch. Mulțumesc de prezentare, dar eu tot bibliotecar am să mă consider până la moarte! Pentru cei care nu știu, biblioteca poate să devină și o boală, ca toate lucrurile de care nu te poți despărți. Cât despre bancuri, la un banc bun trebuie – exact ca la teatru – și publicul adecvat, care să îl guste. Pe de altă parte, bancurile m-au scos de câteva ori în viață din situații neplăcute. Îmi aduc aminte de un moment când s-a comunicat greșit la Freiburg sosirea unor colegi din Cluj. Se făcuse rezervarea la hotel, suma era achitată, iar ei soseau doar după o săptămână. M-am dus la hotel

și, după ce mi-am cerut scuze pentru germana mea proastă, i-am spus doamnei de la recepție bancul cu întrebarea pusă de un ascultător la Radio Erevan dacă e adevărat că marele compozitor Șostakovici a primit o „Volga”. Radio Erevan răspunde: Da, este adevărat, dar nu e vorba despre marele Șostakovici, ci despre marele Hacıaturian, nu este vorba despre o „Volga”, ci despre o bicicletă și nu este vorba despre primit ci despre furat. Nemțoaica a avut un moment de stupoare, după care a tras un hohot de răs. Iar eu am adăugat “Iar prietenii mei din România vor sosi doar peste o săptămână!”. A urmat al doilea hohot de răs și mi-a spus: “Aceste computere fac totdeauna greșeli la programare! Totul e în regulă!”

T.C. Un răspuns elegant. Apropo de afirmația pe care ai făcut-o că și biblioteca poate să devină o boală... Și la Chișinău,

știi bine, sunt mai mulți bibliotecari incurabili. Nu vreau să dau nume, ei sunt peste tot: la Biblioteca Națională, la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” sau la Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, la Biblioteca ASEM sau ULIM, dar toți ne-am constituit într-o comunitate profesională după acel 1992 și de la Națională a pornit schimbarea. Pentru că este un jubileu poate că ar fi bine-venite câteva gânduri pentru prietenii de acolo și o urare pe măsură...

M. Gh. Încep iarăși cu o amintire. Atunci când, după terminarea facultății, am ajuns în Biblioteca Filialei Cluj a Academiei, am considerat acest lucru o favoare a sorții. În primul rând pentru că aveam acces direct la nenumărate cărți pe care, altfel, nu le-aș fi avut niciodată în mână și, mai ales, pentru că am avut răgazul să le și citesc. În al doilea rând am fost coleg, eu cel cu caș la

gură, cu o serie de mari cărțurari care, pe motive politice, erau marginalizați pe post de documentariști, oameni de mare calitate de la care am învățat enorm. După mai bine de treizeci de ani de bibliotecărie, mă consider un favorizat al sorții. Venind la Chișinău am găsit exact oamenii care răspundeau acestei imagini pe care o aveam despre rostul bibliotecarului: am găsit un profesionalism de cea mai bună calitate, rigoare științifică și dăruire pentru munca noastră. Și am mai găsit ceva ce nu aveam noi acasă în aceeași măsură: o conștiință profundă a rolului și locului bibliotecii în societate, nu numai ca depozit al memoriei, ci și ca voce imparțială a colectivității. Prima dată când am intrat în Biblioteca Națională sau în cea Municipală am avut clar senzația că pătrund într-o instituție care își cunoaște și își asumă rosturile sale, iar oamenii cu care am vorbit erau conștienți de locul lor în

realizarea acestor rosturi. Am învățat foarte multe, lucru care, sper, este reciproc. Căci deschiderea pe care au arătat-o prietenii basarabeni pentru a vedea lucrurile bune din bibliotecile din România a fost totală. Fără a încerca să fiu patetic, am simțit în permanență o punte de comunicare profesională și umană și o bucurie a întâlnirii cu toate câte le avem, bune sau rele.

T.C. Și urarea?

M. Gh. Dragilor! Dacă v-aș declara că sunt prieten pe viață cu voi, ar fi prea puțin, pentru că prietenii se mai și strică! Ceea ce simt eu este același lucru pe care îl ai în comun cu o rudă apropiată, pe care ți-a dat-o Dumnezeu pentru toată viața și de care o supărare trecătoare nu te poate despărți. Nu știi ce simțiți voi, dar eu vă anunț că de mine nu veți scăpa chiar așa de ușor și că, la bune-rele, rămânem împreună!

Cu aceste urări sincere dialogul nostru ar fi trebuit să se încheie, pentru că a doua zi Mihai zbură la Luxemburg, apoi la Leipzig și nu reușisem să facem și o poză pentru acest articol. Eu aveam una singură, pe care am făcut-o atunci când puneam la cale colaborarea, dar care lui Mihai nu i-a prea plăcut. Discuția de final m-a determinat să trimit și poza, și mesajul lui Mihai:

„... deci, luni dimineața (urmează să stabilim duminică ora) vin la bibliotecă (sau ieși tu). Iau aparatul de fotografiat cu mine și facem pozele, ca aia pe care o ai tu, în care e numai o sticlă cu bere și un singur pahar în fața mea, e compromițătoare: ori va zice lumea că eu sunt zgârcit, ori că tu ești pocăită”.

Cluj-Napoca, iunie 2007

Tatiana Costiuc
Mihai Gherman

Colecții adunate 175 de ani

Cele mai vechi cărți din colecțiile Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova

Chiar dacă nu deține în fondurile sale incunabule, BNRM este păstrătoarea a două cărți străvechi care sunt legate, prin biografia lor poligrafică, dar mai ales prin conținutul, autorii și comentatorii lor, nu numai de vremea primelor cărți scoase de sub tipar în Europa, dar și de

timpurile antice când își creau opera lor părinții filosofiei. Amândouă cărțile se înscriu în bibliografia și istoriografia aristoteliană. Prima din aceste cărți,

Kategoriile lui Aristotel comentate de Simplicius, a fost tipărită la Veneția, în 1551, în limba greacă.

Aristotel. Categoriile/ coment. de Simplicius în lb. greacă. – Veneția, 1551.

E o carte paleotipică, ea fiind tipărită pe modelul volumului de categorii aristotelice publicat în 1499 de asemenea la Veneția. În varianta din 1551 se păstrează prezentarea grafică, ductul literei, arhitectonica celei din 1499. Deosebirea dintre ediția din 1499 și cea din 1551 (un exemplar

din tirajul căreia îl deține BNRM) o face cunoscutul filosof, unul din cei mai mari comentatori ai filosofiei antice, Simplicius (490-560). Foaia de titlu s-a păstrat fragmentar și nu oferă elementele necesare pentru o descriere paleografică deplină. Pe pagina următoare, însă, e inserată „Epistola începătoare”, în care putem găsi nu doar un comentariu general, dătător de ton, dar și anul ediției (M.D.L.I.=1551) [1]. Titlul cărții deținut de BNRM îl întâlnim în celebra bibliografie a lui Konrad von Gesner „Bibliotheca universalis sivus catalogus omnium” tipărită la Zürich în 1545-1556. În această bibliografie sunt incluse incunabule, ceea ce ne obligă să facem în acest loc o scurtă explicație. Vorba e că în general, sunt considerate incunabule cărțile tipărite până la 1500. Cărțile tipărite pe modelele incunabulelor sau apărute în primii ani de după 1500 se numesc *paleotipice*. Multă vreme, însă, s-a ținut în Europa o discuție largă în cadrul căreia se propunea să fie considerate incunabule și cărțile apărute în anii următori lui 1500. Au fost promovate două opinii: unii cercetători limitează această dată la anul 1480, când s-a produs o diferențiere precisă a tipurilor de literă și o unificare a fiecărui caracter în parte. Alții extind perioada până la începutul sec. al XVI-lea, când perfecționările tehnologice aduse tiparului au permis tiraje mai numeroase și o ieftinire relativă a cărților [2]. Dacă ne întemeiem pe catalogul lui Gesner și pe cea de-a doua opinie arătată mai sus, ar reieși că volumul *Kategoriile* al lui Aristotel din 1551 aflat în colecțiile BNRM ar putea fi considerat, într-un fel, un incunabul, lucru care o situează pe BNRM printre bibliotecile europene cu cele mai prețioase comori.

Pe versoul paginii în care este inserată „Epistola începătoare” este dat cuprinsul. În continuare, urmează un studiu mai larg despre categorii în general, apoi texte și ilustrații (la unele capitole) consacrate fiecărei categorii în parte, în limba greacă.

Ce face Simplicius? În primul rând, el comentează cartea capitol cu capitol (categorie cu categorie), în limba latină. La sfârșitul fiecărui compartiment al scrierii aristotelice el adaugă diferite genuri de comentarii. Cel mai des întâlnită este formula „In predicamentum Quantitatis occurrunt annotatione digna”, urmate de regulă de „Argumenta”, în care justifică și explică conținutul comentariilor făcute. Comentariul la primul capitol, el în care se conține studiul general consacrat categoriilor este vedetizat prin sintagma „De Entibus”[3]. La p. 38 constatăm însă că „Que in Commentariis Simplicij...” și „Argumenta” sunt același lucru, fapt care implică o examinare a paginilor în care aceste două formule nu sunt arătate explicit ca identice, sau ca același lucru. Comentatorul introduce boxe cu paronime ori cu sinonime, face uneori scurte referințe pe marginea paginilor. Ultimele două pagini ale acestei cărți sunt rupte aproape în întregime, ceea ce ne împiedică să culegem date suplimentare importante referitoare la tipărirea ediției ca atare (acest lucru se referă mai cu seamă la penultima pagină).

Lucrarea *Kategoriile...* face parte dintre scrierile ce s-au păstrat după moartea marelui filosof. Precum se știe, după decesul lui Aristotel manuscrisele sale au rămas în posesia lui Teofrast, urmașul său. La moartea lui Teofrast, manuscrisele au ajuns la Neleus discipolul acestuia. Moștenitorii lui Neleus le-au ascuns într-o peșteră unde au rămas multă vreme pradă umezelii. Doar în anul 100 î.Hr. scrierile au fost descoperite de un anume Apellicon, mare bibliofil, și aduse la Atena. În 86 î. Hr. Atena e ocupată de generalul Sulla care aduce manuscrisele la Roma. Aici ele atrag atenția unor filologi și au fost copiate la indicația gramaticului Tyrannion. Pe baza acestor copii, ultimul conducător al Liceului, Andronicos din Rhodos, a elaborat și a publicat, în prima jumătate a sec. I înaintea erei noastre, ediția care stă la baza întregii noastre cunoașteri asupra operei lui Aristotel până azi. În această ediție era inclusă și cartea *Kate-*

goriile... Prima ediție completă a lui Aristotel, în limba latină, apare în 1489 la Veneția. Prima ediție în limba greacă a operei lui Aristotel a fost făcută de celebrul tipograf Aldo Manuzzi, la Veneția, în perioada 1495-1499. În ultimul din acești ani e tipărită în greacă lucrarea *Kategoriile*, cea de pe care s-a pregătit ediția comentată de Simplicius, scoasă tot la Veneția în 1551, un exemplar al căreia se păstrează în Biblioteca Națională a Moldovei.

Cartea e importantă și prezintă interes prin faptul că e legată nu doar de numele lui Aristotel, ci și de acela al lui Simplicius, filosof și comentator de o mare finețe. Multe din comentariile sale la operele filosofilor antici, în special la acelea ale lui Aristotel rămân pertinente până astăzi. Ca dovadă a măiestriei sale vine faptul că actualmente, de exemplu, sunt trase la tipar de editurile contemporane din toată lumea și se află în vânzare peste 20 de cărți antice comentate de Simplicius, sau scrise de el însuși. Pe lângă aceasta, Simplicius are marele merit de a fi păstrat manuscrisele multor autori antici, datorită lui ele ajungând până la noi spre a îmbogăți patrimoniul cultural al omenirii.

Prestanța și rolul pe care le-a avut Simplicius ne obligă să adăugăm aici și o scurtă biografie a lui. S-a născut în Cilicia în anul 490. A fost discipolul lui Ammonius și Damascius, era unul din ultimii filosofi neoplatonicieni. Când, în anul 529 al d.Hr., școala de filosofie din Atena a fost închisă și învățătura filosofiei era interzisă, cărturarii Damascius, Simplicius, Priscianus și alți patru filosofi au hotărât, în 531 sau 532, să caute protecție la Chosroes, regele Persiei, dar, cu toate că au fost primiți călduros, ei nu puteau să îndure șederea continuă între cei pe care ei îi considerau barbari. Înainte de a se scurge doi ani ei s-au întors în Grecia.

Chosroes a încheiat un tratat de pace cu Justinian în 533, hotărând ca celor șapte filosofi să li se permită „reîntoarcerea acasă, și să trăiască de acum încolo cu bucuria conștiinței libertății” (Agathias ii. 30, 31). După călătoria în Persia, Simplicius a scris comentarii despre Aristotel: *De coelo*, *Physica*, *De anima* și *Categoriae*, care, împreună cu un alt comentariu despre *Enchiridion* a lui Epicteus, au supraviețuit. A murit în anul 560.

Lista de mai jos cuprinde cele mai semnificative nume de comentatori ai lui Aristotel din antichitatea târzie.

Andronicus din Rhodos (60 î.H.). Primul editor al corpusului aristotelic.

Boethus. Elevul lui Andronicos. Sec. I î.H.

Lucius și Nicostratus. Critici platonicieni. Sec. 2

Adrastus. Secolul 2.

Aspasius. Secolul 2 (după 110). Comentariu la *Etica Nicomahică*.

Alexandru din Afrodisia. Conducător între 198 și 202. Comentarii la *Topica*, *Analitica Primă*, *Despre simțuri*, *Metafizica* și *Meteorologicele*.

Porfir (232-309). Comentarii la *Categorii*.

Iamblichos (240-325).

Dexippus (c.330). Comentarii la *Categorii*.

Themistius (340-348/385). Comentarii la *Analitica Secundă*, *Fizica*, *Despre cer*, *Despre suflet*, *Metafizica L*.

Plutarh din Atena (-432).

Syrianus (437). Comentariu la *Metafizica B, G, D, L, M*.

Proclus (411-485).

Ammonius (435/45-517/26). Comentariu la *Categorii*. *Despre interpretare*, *Analitica I*.

Asclepius (secolul 6). Comentarii la *Metafizica A-Z*.

Damascius (529). Conducător al Școlii Platoniene Ateniene în timpul închiderii.

Boethius (480-524). Comentarii la *Categorii*. *Despre interpretare*.

Philoponus (490-570). Comentarii la *Analitici*, *Categorii*, *Despre suflet*, *Despre generare și corupere*, *Meteorologicele*, *Fizica*.

Simplicius (a scris după 529). Comentarii la *Categorii*, *Despre suflet I-II*, *Despre cer*, *Fizica*...

Pseudo-Simplicius (sec. 6). Comentarii *Despre suflet III*.

Olympiodorus (495/505-după 565). Comentarii la *Categorii*, *Meteorologice*.

Elias (probabil elev a lui Olympiodorus, sec. 6). Comentarii la *Isagoga* lui Porfir.

Stephanus (chemat la Constantinopol în 610). Comentarii la *Despre interpretare*, *Retorica*.

Pseudo-Elias (înainte sau după Stephanus).

David (apropiat de pseudo-Elias, dar nu sursa lui). Comentarii la *Categorii* și *Isagoga* lui Porfir.

Asclepius (după 570).

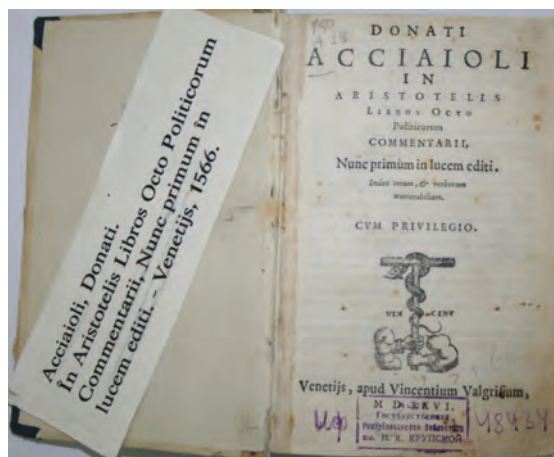
Eustratus (1050/1060-c.1120).

Mihai din Efes (comentarii completate la 1138).

Stephanos (după 1150).

Sophonios (după 1300).

A doua ca vechime după *Kategoriile*... scoase în 1551 este un volum legat tot de opera lui Aristotel, intitulat *Acciaioli, Donati. In Aris-*

Acciaioli, Donati. În Aristotelis Libros Octo Politicorum / comentarii.- Venetijs, 1566.

totelis Libros Octo Politicorum Commentarii, Nunc primum in Lucem editi, carte scoasă tot la Veneția, în 1566, volum 285 p., de editorul și tipograful Vincentium Valgrifum. Această primă ediție e scoasă la tipar după moartea lui Donati. Despre acest Donati Acciaioli aflăm că face parte din una din cele mai vechi și mai de lungă durată dinastii ale Europei, dinastia Medici-Acciaioli. Primele mențiuni documentare despre ei le întâlnim într-un castif pe perioada 1327-1342, al treilea nume din el fiind acela de Donati Manno Acciaioli [4]. Puțin mai târziu, într-un arbore genealogic [5], se arată că în sec. al XV-lea o domnișoară, Laudomia Acciaioli se căsătorește cu Pierfrancesco de Medici. Fiul lor se numea Jacopo Acciaioli, iar nepotul - Donati di Jacopo Acciaioli. În general, acciaiocii din dinastie își adăugau, de la Laudomia înainte, numele de Medici. În a doua jumătate a sec. al XVI-lea însă situația se inversează: membrii dinastiei își încep numele cu Medici la care adaugă numele Acciaioli [6].

Acciaioli au fost oameni unși cu har, avansând și având succese în diferite domenii. Un Patricio Acciaioli devine, în sec. al XVII-lea, duce de Atena. În perioada 1378 - 1389, Acciaioli Angelo este „create da URBANO VI”. Un urmaș al comentatorului cărții păstrate la

BNRM se chema Zanobi Acciaiuoli și a fost și el un important traducător și scriitor [7].

Donati Acciaiuoli, comentatorul cărții păstrate la noi, s-a născut la Florența.

Era renumit pentru cunoștințele sale, mai ales în greacă și matematică, și pentru serviciile sale aduse statului său natal.

Încredințându-i-se mai înainte câteva ambasade, el a devenit, în anul 1473, Gonfalonier al Florenței. A decedat la Milano în 1478, în drum spre Paris unde mergea să aștepte scopul lui Ludovic al XI, în numele locuitorilor Florenței, în ceea ce privește lupta împotriva lui Papa Sixtus al IV-lea. Corpul lui a fost adus înapoi la Florența și îngropat în biserica cartuzienilor din cheltuielile publice. Fiicele sale au fost împărțite de către tovarășii săi cetățeni, iar averea pe care a lăsat-o era foarte mică, din cauza onestității și indiferenței sale.

Donati Acciaiuoli a tradus în latină *Viețile paralele* de Plutarch (Florența, 1478); a scris Comentarii la *Etica* lui Aristotel; a tradus cărțile despre viețile lui Hannibal, Scipio și Charlemagne. La lucrarea despre Aristotel a cooperat cu stăpânul său John Argyropulus, a realizat zeci de alte lucrări.

A încetat din viață la Milano, pe data de 28 august 1478.

Cartea din 1566 care se păstrează la BNRM începe cu un „Oratorum”, de Leonardo Contarenus, împăratul republicii Florentine „caes. Maximilianus”, în care e blagoslovită și apreciată și munca lui Acciaiuoli, un *Index rerum in Acciaiuoli comentarii memorabilium*, apoi urmează corpul cărții ca atare inserând-o „PRÆTATIO” a lui Donati Acciaiuoli consacrată operei politice a lui Aristotel și șase capitole de „Explanatio” (comentarii) sistematice asupra acestei cărți a lui Aristotel. La p. 279 este tipărită Errata corrigenda. La p. 80 este inserat un Regestum, un fel de colofon timpuriu realizat în cinstea (sau chiar de) editorului Vincent Valgrifium. În pagină este reprodusă emblema acestuia, compus din următoarele elemente: două mâini prinse de filetul unui teasc tipografic, filet pe care mai sus este încolăcit un șarpe. Cartea a fost localizată într-un număr destul de mic de exemplare, așa încât exemplarul de la BNRM, cu toate caracteristicile sale de conținut și de formă, este o ediție cu adevărat rară și foarte prețioasă.

Cartea s-a păstrat foarte bine. La tipărire a fost folosită hârtie fabricată din fibre de in, fapt care face ca paginile să fie elastice, să nu se preteze dezacidizării și să nu devină fragile, toate acestea asigurându-i o viață lungă.

In memoriam Donati Acciaiuoli

Această carte rară a fost inclusă în prestigiosul registru *Old Printed Books digital repositories of European rarities*.

OLD PRINTED BOOKS

digital repository of european rarities

1. Ab initio regni Francorum. Ad expeditionem primam Francorum in Orientem. - Parisiis, 1663. - 492, (16)c.

2. Acciaiuoli Donati Acciaiuoli in Aristotelis libros 8 Politicorum commentarii / Acciaiuoli, Donatus. - Nunc primum in lucem editi. - Venetijs: Vincentium Valgrisium, 1546. - (32), 279c.

3. Aphthonius Aphthonii sophistae progymnasmata: Partim a Rod. Agricola, partim a Ioan Maria Catanaeo latinitate donata cum scholijs R. Lorichy. Nouissima editio superioribus emendatior & concinnior / Aphthonius. - Tolosae, 1636. - 486, (22)c.

4. Aristoteles /Opere/, Libri omnes quibus historia, partes, incessus, motus, generatioque

animalium, atque etiam plantarum naturae brevius descriptio, pertractantur / Aristoteles. Tomus 4. - Lugduni, 1579. - 842c.

5. Audin, M. Fables héroïques comprenant les véritables, maximes de la politique et de la morale: Représentées par les plusieurs figures en Taille-douce: Ensemble les moralités, discours & histoires sur chaque fable, adjoustées en cette seconde édition, corrigée & augmentée / M. Audin. P. 2. - Paris: Estienne Loyson, 1660. - (13), 379, (5c).

6. Balzac Aristippe ou de la cour / Par monsieur de Balzac. - Padova, 1687. - 262c.

7. Barbette, Paul Oeuvres de Paul Barbette, celebre médecin d'Amsterdam / Paul Barbette. Tome 5. De la chirurgie de Barbette Partie 3. l'Anatomie Pratique. - Lyon: Jean Bapt. Guilimin, 1693. - 430c.
<http://www.rarelib.undp.org.ua/eng/catalogue/catalogue.php3>

Referințe bibliografice

1. Aristotel. *Categoriile*. /comentarii de Simplicius: în limba greacă. Veneția. – 1551. – P.1.
2. Olteanu, Virgil. Din istoria și arta cărții. – Buc: Ed. Encicl. –1992. – P. 197.
3. Acciaoli, Donati. *In aristotelis libros octo Politicorum commentarij*. – Veneția, 1566, P.11.
- 4 .<http://digilander.libero.it/gasparon>
- 5 . <http://frng.ac./Projects/CharlesII/5-10/28.htm>
6. <http://documents.medici.org/document?search?results.cfm?orderbz>
7. Wikipedia.
- 8<http://digilander.libero.it>

Alexe Rău

I. Liprandi

I. Liprandi (1790-1880) cunoscut ofițer și colonel rus în armata țaristă, remarcabil istoric și memorialist, prezintă interes pentru cercetătorii biografiei, activității literare a poetului rus A.S. Pușkin. Puțini sunt acei care știu că numele persoanei menționate este legat de Biblioteca Gubernială a Basarabiei, predecesoare Bibliotecii Naționale de astăzi.

Dar, să urmărim firul istoriei de la început. I. Liprandi ajunge în Basarabia fiind exilat¹ în anii 1820-1828 în urma unui duel cu un baron elvețian, la întoarcerea sa dintr-o misiune militară. Perioada aflării sale în Basarabia coincide cu anii de exil ai poetului

rus A. S. Pușkin, care mai târziu i-a devenit unul din prietenii apropiați. Destul de repede Liprandi devine o personalitate foarte importantă în domeniul politic, iar datorită erudiției sale, a reușit să se integreze în cercul intelectualității din Chișinău. Studiază moravurile și obiceiurile moldovenilor și ale etniilor conlocuitoare, însușește facil limbile imperiului otoman, iar prin agenții secrete pe care îi avea își sporește biblioteca personală cu cărți și manuscrise de o importanță rară. Fondul inițial al bibliotecii personale număra 477 exemplare cărți și 73 exemplare reviste. Toate documentele purtau pe pagina de titlu ex-libris-ul scris al posesorului, semn după care pot fi indentificate cărțile.

¹ Exilul fiind un pretext, după unele surse Liprandi era agent secret.

La moment în fondurile Bibliotecii Naționale sunt câteva cărți cu acest ex-libris: 6 volume ale scriitorului francez Laharpe: *Abregé de l'histoire générale des voyages...* – Paris, 1816; *Descrierea Moldovei* ce aparține eruditului domnitor al Moldovei D. Cantemir, editată la Frankfurt pe Main, 1771² în limba germană, *Reale, A. Reifen Durch einige Theile von Deutschland, Polen, der Moldau und der Turfei.* – Leipzig, 1820 și *Ода на взятие Измаила – Bender (Tighina), 1790.* Toate exemplarele conțin pe paginile lor informații despre Moldova.

Primul bibliotecar care a studiat catalogul cărților lui Liprandi a fost profesorul Arhanghelski, episcop al Bibliotecii Guberniale a Basarabiei, eveniment ce a avut loc în următoarea împrejurare. După ce la 5 iunie 1830 a fost adoptată decizia de a fonda în gubernii biblioteci publice pentru lectură, s-a purces la achiziționarea literaturii pentru bibliotecă. I. Liprandi³, aflând despre posibila deschidere a bibliotecii la Chișinău, și-a oferit (contra plată desigur) spre achiziție biblioteca personală alcătuită timp de 8 ani și care de la 477 titluri de carte crescuse la 4000. Din lipsa surselor necesare au fost procurate operele scriitorilor clasici antici, cărțile fiind selectate personal de profesorul Arhanghelski. În 1832 când are loc deschiderea Bibliotecii Guberniale, Liprandi însuși donează o parte din biblioteca sa instituției respective, restul bibliotecii fiind donată în anul 1856 Marelui Stat Major. Biblioteca particulară a colonelului Liprandi a fost cea mai importantă achiziție a Bibliotecii Guberniale la acea vreme ca de altfel și donațiile făcute de clasicii literaturii române Costache Negruzzi și Constantin Stamati.

După anii '50 ai sec. XIX, I. Liprandi părăsește arena politico-militară și încearcă o altă direcție de activitate. Începe să colaboreze cu revistele: „*Russkij arhiv*”; „*Čteniâ obsestova drevnostej*”; „*Severnaâ pčela*”. Articolele din publicațiile amintite au la bază evenimente factice reale cu tangențe din viața personală. De asemenea I. Liprandi a publicat cărți care ilustrează viața mondenă de la Chișinău la sfârșitul secolului XIX : *Из дневника и воспоминаний И.П. Липранди.* – Москва, 1866; *Общие сведения об Европейской Турции.* – Москва, 1877; *Материалы для Отечественной войны.* –

² Această lucrare a apărut pentru prima dată în anul 1769 în revista științifică a lui Busching.

³ În acea vreme se afla la Tulcin.

Спб, 1867; Геронтий Легонов, Белокриницкий раскольничий Архимандрит. – Москва, 1872; *Историческое и статистическое описание Бессарабии* - aflată mult timp în manuscris etc. Una din cărțile-i aflate la Biblioteca Națională : „*Vostočnyj vopros i Bolgariâ*” editată în anul 1868, deține super-exlibris-ul primei universități din Moscova, înființată de M.V. Lomonosov la 1775. Cărțile ieșite din teascurile tipografiei universității date la sf. sec. XVIII-XIX purtau acest semn.

Astăzi biblioteca personală a colonelului I. Liprandi se află în mai multe biblioteci din spațiul ex-sovietic. Răsfoind cărțile cu autograful lui Liprandi din Biblioteca Națională, imediat gândul te poartă spre acele vremi când cartea era privită ca un oracol. Iar pentru a o avea se renunța la multe plăceri. Cărțile amintite reprezintă veriga principală de continuitate între colecția BNRM și cea a primei biblioteci din Chișinău.

Bibliografie

1. Ganenco, P. Scrieri istorice. Vol. I : Istoria Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova de la 1832 până la 1918. – Ch., 2001. – P. 58.
2. Анухтин, О. Из библиотеки Липранди // Литературная Россия. – 1979. – 13 апр. – P. 24.
3. Курочкин, Ю. Дело Липранди // Урал. – 1973. – №. 6. – P. 141 – 152.
4. Трубецкой, Б.А. Пушкин в Молдавии. – Кишинев, 1963. – P. 61-69.
5. Халиппа, Иван. Город Кишинев времен жизни в нем Александра Сергеевича Пушкина 1820-23 гг. – Кишинев, 1899. – 72 р.
6. Эйдельман, Н. Где и что Липранди ? ... // Пути в неизвестное : Писатели рассказывают о науке. – Москва, 1971. – P. 125-158.

Veronica PELIN

Cărți din biblioteca particulară a colonelului I. P. Liprandi

Liharpe, J.F. *Abrégé de l'histoire générale des voyages*. – Paris: Chez Ledoux et Tenré, 1816.

În total s-au editat 21 volume, cu semnătura „di Liprandi” în colecțiile Bibliotecii Naționale se păstrează 9 volume: III, IV, V, VIII, X, XIII, XV, XX, XXI.

Reale, A. *Reifen Durch einige Theile von Duetschland, Polen, der Moldau und der Turfei*. - Leipzig, 1820.

Stat'i iz' enciklopedii prinadležašie k Turcii/per. Semena Bašilova. T. I: Stat'i svetskie, to esti pridvornnye, voennye i graždanskie. - Sanktpeterburg, 1769.- [2], 186 p.

Publicațiile lui I. P. Liprandi din colecțiile Bibliotecii Naționale

Liprandi, I. P. *Gerontij Levonov, Belokrinickij raskol'ničij arhimandrit / Sočinenie I.P. Liprandi*; izd. Imperatorskogo Ob-va Istorii i Drevnostej Rossijskij pri Moskovskom Universitete. – Moskva: v Universitetskij tip., 1872. – IV, 117 p.

Liprandi, I. P. *Kratkij očerk etnografičeskogo, političeskogo, npravstvennogo i voennogo sostoaniâ hristianskij oblasti Tureckoj imperii : Pridunajskie knâžestva / iz zapisk I.P. Liprandi*; izd. Imperatorskogo Ob-va Istorii i Drevnostej Rossijskij pri Moskovskom Universitete. – Moskva: v Universitetskij tip., 1877. – 14 p.

Liprandi, I. P. *Materialy dlâ Otečestvennoj vojny 1812 goda / sobranie st. pomešennyh v raznyh periodičeskijh izdaniâh*. – S.-Peterburg, 1867.- [VI], 212 p.

Liprandi, I. P. *Mysli po povodu sobytîâ 25-go maâ, 1867 goda / sočinenie I.P. Liprandi*. – Moskva: v Universitetskij tip., 1870. – 50 p.

Liprandi, I. P. *Obšie svedeniâ ob Evropejskoj Turcii*. - Moskva, 1877. -32 p.

Liprandi, I. P. *Opyt kataloga vsem otdel'nym sočineniâm po 1872 god ob Otečestvennoj vojne 1812 goda: otdelenie vtoroe: na inostrannyh âzykah / sobral I. P. Liprandi*. – S.l., s.a. – p. 50-125, II.

Liprandi, I. P. *Vostočnyj vopros i Bolgariâ*.- Moskva, 1868.- [IV], 139 p.

Liprandi, I. P. *Zamečaniâ na vospominaniâ F.F. Vigelâ: iz dnevnyh zapisok / I. P. Liprandi*; izd. Imperatorskogo Ob-va Istorii i Drevnostej Rossijskij pri Moskovskom Universitete. – Moskva: v Universitetskij tip., 1873. – 193, IV p.

Ediții rare cantemiriene

la Biblioteca Națională a RM

Andrei Eșanu

Deși mai modestă ca și vârstă și fond de carte în comparație cu bibliotecile similare din alte țări, Biblioteca Națională a RM a reușit de-a lungul anilor să-și crească fondurile și să-și acumuleze rarissime valori cărțurărești, care în totalitatea lor constituie fondul de aur al acestei instituții. Dintre edițiile acestui din urmă fond fac parte și o serie de opere cantemiriene, care au văzut lumina tiparului în sec. XVIII - XIX.

1. Dintre scrierile fundamentale ale lui Dimitrie Cantemir care i-au adus o binemeritată faimă europeană face parte și *Istoria Imperiului Otoman*, care după ce văzuse lumina tiparului la Londra (1734) și Paris (1738 și 1743), în anul 1745 apare la Hamburg în traducere germană cu titlul: *Geschichte des Osmanischen Reichs nach seinem anwachse und abnehmen*. Lucrarea a fost imprimată în tipografia lui Christian Herold. În afară de *Istoria Otomană* propriu-zisă (p. 1-770), însoțită de o Listă a portretelor sultanilor turci și un plan topografic al Constantinopolului (p. 771), un Registru de cuvinte străine (p. 772-789) și un Indice alfabetic de merii (p. 790-840), volumul cuprinde o serie de interesante materiale introductive, inclusiv: o scrisoare-dedicație adresată împărătesei Maria Theresia semnată de traducător (p. 3-10), prefața traducătorului german (p. 11-28); prefața lui Dimitrie Cantemir (p. 29-60), un tabel comparativ între anii Egirei (era mahomedană) și cei ai erei creștine (p. 61-63), precum și un

tabel comparativ pentru valoarea monedelor turcești față de cele saxone (p. 64). În finalul ediției este inclusă o biografie intitulată „Viața lui Dimitrie Cantemir, fost domn al Moldovei” (p. 841-852), întocmită, după cum se admite, de fiul său Antioh Cantemir cu ocazia pregătirii primei ediții londoneze.

În totalitatea sa volumul reprezintă o operă editorială de proporții monumentale, având în total 916 pagini. Printre semnalmente de bază ale ediției consemnăm solida copertă de carton presat acoperită cu pergament, 22 de copii ale portretelor sultanilor otomani, un portret al lui Dimitrie Cantemir și stema familială, gravate de C. Fritysch, precum și o întreagă galerie de interesante gravuri, viniete, litere inițiale și finale gravate de C. A. Wagner, G. D. Heuman și M. Tyroff, care înviorează și fac mai atractiv volumul în cauză ca operă editorială cu caractere gotice.

Astăzi volumul se păstrează în Serviciul „Carte veche și rară” a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova sub cota 16 815.

2. O altă ediție rarisimă cu valoare de unicat în țara noastră reprezintă volumul III al periodicului german *Magazin für die neue Historie und Geographie* (Magazin de istorie și geografie nouă), editat cu caractere gotice la Hamburg, 1769, de cunoscutul geograf german Anton Friedrich Büsching, în care cu titlul *Historisch-geographisch und politische Beschreibung der Moldau* (p. 537-574) este inclusă prima parte din cele trei câte le are opera cantemiriană *Descrierea Moldovei* în traducere din limba latină în cea germană de Johann Ludwig Redlob. Textul cantemirian este însoțit de o prefață editorială a lui G.F. Müller (p. 539-541).

3. Biblioteca Națională a RM are în posesie și un exemplar al primei ediții germane complete a *Descrierii Moldovei* de Dimitrie Cantemir.

Volumul a apărut în 1771 la Frankfurt-Leipzig cu titlul *Historisch-geographisch und politische Beschreibung der Moldau nebst dem Leben des Verfassers und einer Landcharte*. Traducerea din latină în germană îi aparține lui Johann Ludwig Redslob, iar de îngrijirea ediției cu caractere gotice s-a ocupat Anton Friedrich Büsching. Volumul are 4+341 de pagini și se deschide cu un portret al lui D. Cantemir (decupat), preluat din ediția germană a *Istoriei Imperiului Otoman*, Hamburg, 1745, după care urmează: o serie de materiale introductive, semnate de A.F. Büsching (p.1-2;24) și G.F. Müller (p.25-30), o biografie a lui D. Cantemir, preluată din ediția de la Hamburg a *Istoriei Imperiului Otoman* (p.1-22), apoi Textul propriu-zis al *Descrierii...* cu cele trei părți (p.33-341): geografică, politică și despre starea bisericii și culturii, încheindu-se cu o hartă destul de simplă a Țării Moldovei întocmită de T. A. Rolfsen.

Pe pagina întâi a exemplarului prezentat se disting două inscripții – probabil, semnături ale posesorilor sau cititorilor de altă dată a exemplarului. Prima inscripție este făcută cu cerneală neagră, azi puțin decolorată: „d(e) Liprandy”¹, iar a doua este cu mult mai recentă: „S. Lehttir”². Exemplarul poartă, de asemenea, amprența unei ștampile, a cărei inscripție se poate desluși doar parțial: „Biblioteka... universiteta”, ceea ce ne face să credem că, probabil, în perioada antebelică, exemplarul a făcut parte din colecția unei biblioteci universitare din fosta Uniune Sovietică.

4. O altă rarisimă relicvă cantemiriană din colecția Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova este prima ediție românească cu caractere slavone a *Descrierii Moldovei*, care a apărut în 1825 în tipografia mănăstirii Neamț, purtând titlul: *Scrisoarea Moldovei de Dimitrie Cantemir, domnul ei, care acum întâi s-a tipărit în zilele binecredinciosului și de Hristos iubitorului Domnului nostru – Ioan Sandul Sturza voievod cu blagoslovenia preaosfințitului Arhiepiscop și*

Mitropolit Chirio Chir Veniamin al Moldovei. Pe vremea precuviosului stareț al sfintelor monastiri Neamțului și Secului Chir Dometian în sfânta mănăstire Neamțul la anul 1825, august în 19. Volumul are 8+344 pagini și de fapt este o traducere de Ion Nemișescu mai mult sau mai puțin fidelă de pe ediția germană din 1771 și include aceleași materiale introductive, inclusiv: Viața lui Dimitrie Cantemir (p.1-29); ale lui A.F. Büsching și G.F. Müller (p. 6-8), la care este adăugată o argumentare a necesității ediției de ieromonahul Gherintie (p. 3-5), apoi cele trei părți ale *Descrierii...* (p. 31-308) fără a fi reprodușă și harta.

Foaia de titlu este încadrată în ramă cu flori, iar sus la centru e plasată coroana împărătească. Pe versoul părții de sus a copertei acestui exemplar găsim următoarea inscripție: „Donație Bibliotecii „N. K. Krupskaja”. 3.XI.1963. Chișinău, V. Coroban și Gh. Bogaci”. Pe versoul foii de titlu este imprimată stema domnească executată de Mihail Strilbițki. Pe marginea de jos a celor patru file nenumerotate și în continuare, inclusiv până la pagina 19 a acestui exemplar, se află următoarea inscripție cu caractere slavone: „Această carte este obșcejitiei prea fericitului părintelui nostru starețului Paisie și cine o va înstrăina ori în ce chip dintru sfântă monastire Neamțului acela în veci să rămâie sub neiertat canon și neblagoslovenia Maicii Domnului și părintelui nostru. 1870”. La pagina 101 găsim ștampila mănăstirii Noul Neamț și pare-se data „IV. 1851 g[od]”.

Andrei Eșanu, academician

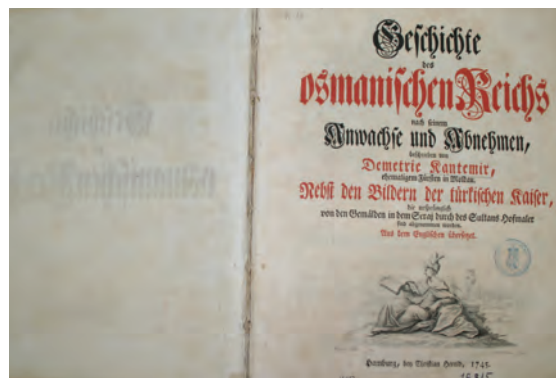
Cantemir, Dimitrie. Scrisoarea Moldovei/ trad. din lb. germ. de Vasile Vârnav; pref. de Cheron-tie. – Mănăstirea Neamț: Tip. Mănăstirii, 19 aug. 1825.- [8], 344 p.

¹ Liprandi, I.P. (1790-1880), istoric, demnitar țarist cu anumite funcții în Basarabia în anii '20 ai sec. XIX.

² Lehttir, S.P. (1901-1943), scriitor moldovean.

Kantemirs Demetri. Historisch – geographisch und politische Beschreibung der Moldau/ übers I.L.

Beschreibung der Moldau. Cantemir, Dimitrie. Geschichte des Osmanischen Reichs nach seinem anwachs und abnehmen.- Hamburg, 1745. - P. 64, 852, [1].

Redslob – Frankfurt; Leipzig, 1771.- [4], 341 p. Magazin für die neue Historie und Geographie.- Hamburg, 1769 P.537-577: Historisch-geographisch und politische

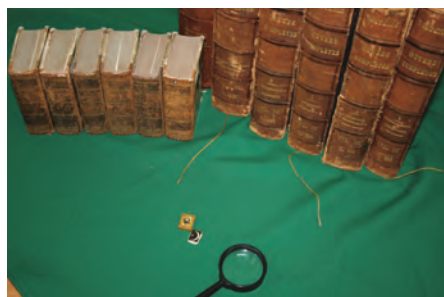
Planul topografic al Constantinopolului. În colțul din dreapta al planului se află desenat palatul principeului Dimitrie Cantemir

Curiozități din lumea cărților

păstrate în colecțiile Bibliotecii Naționale

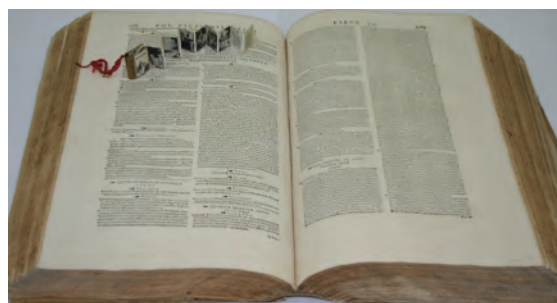
Cărți de format mic, adevărate bijuterii ale tiparului, prezintă interes ca opere de artă și ca obiect de curiozitate.

Cea mai mică lucrare în miniatură din colecțiile Serviciului Carte veche și rară are un format de 11x15 mm., conține un fragment din Coran și se păstrează într-un medalion de metal cu dimensiunile de 20x15 mm.

„*Geroi vojny 1812 goda*” – carte-album (25x17 mm.) editată către 100 de ani de la Războiul pentru Apărarea Patriei din anul 1812. Coperta cărții este legată în piele, s-a păstrat închizătoarea. Titlul este imprimat cu litere aurite. Albumul însera 20 portrete ale eroilor războiului ,dintre care s-au pătrat doar zece reproduc eri.

Pečory – album ce conține 11 vederi ale orașului cu acelaș nume Pečory (actuamente Republica Komi). Vederile se păstrează într-o cutie de metal în formă de carte cu închizătoare și are dimensiunile de 27x18 mm.

Cărți minuscule editate la Chișinău

Creangă, Ion. Punguța cu doi bani / Ion Creangă; red. I. Vieru; pict. I. Bogdesco. – Chișinău: Literatura artistică, s.a. – 44 p. ; il.; 60 x40 mm.

Ediție suvenir , ilustrată de pictorul I. Bogdesco.

Eminescu, Mihai. Memento mori / Mihai Eminescu ; col. ingrij. de Constantin Dragomir. – Chișinău: Prut Internațional, 2000. – 184 p. ; 1 f. portr.; 110 x75 mm.

Ediție bibliofilă, poartă numărul 336, scoasă de sub tipar către jubileul de 150 de ani de nașterea lui Mihai Eminescu.

1. *Alecsandri, Vasile. Miorița / V. Alecsandri; text și il. Gravate în lemn de Marcel Olinescu; red.: Constantin Dram; tehored.: Mihai Bujdei. – Iași : Ed. Junimea, 1994. – 58 p.; 45x30 mm*

2. *Blaga, Lucian. Poezii / Lucian Blaga; cu sculpturi și desene de Ion Irimescu. – Iași: Ed. Junimea, 1995. – 62, [2] p.; 45x35 mm*

3. *Eminescu, Mihai. Luceafărul / Mihai Eminescu; cu picturi de Savin Balașa, Mihai Bujdei, Valentina Ionescu. – Iași: Ed. Junimea, 1995. – 80 p.; 10 policronii; 45x35 mm*
Seria „Bibliofil” (Iași, Ed. Junimea)

1. *Eminescu, Mihai. Luceafărul / Mihai Eminescu; grafica Mugurel Dionisie. – Iași: Ed. Cermi, 1999. – 64 p.; il.; 51x43 mm.*

2. *Micle, Veronica. Lui Eminescu / Veronica Micle. – Iași: Ed. Cermi, 2000. – 64 p.; 51x43 mm.*

3. *Carmen Sylva. Versuri : vol. 1 / Carmen Sylva. – Iași: Ed. Cermi, 2006. – 64 p.; 51x43 mm.*

4. *Verlaine, Paul. De la musique avant toute chose... / Paul Verlaine; ed. publ. sous la direction littéraire de Marian Irimia. – Iași : Ed. Cermi, 1999. – 64 p.; 90x70 mm.*

Cărți minuscule din colecția „Clara și Pavel Balmuș” (Iași, Editura „Cermi”)

Din arta și tehnica legăturilor de carte

În colecția de documente patrimoniale ale BNRM, un loc aparte îl dețin lucrările ce trezesc interes prin legăturile de carte semnificative pentru o anumită epocă, începând cu cele mai vechi (legături mănăstirești în piele, pergament, coperte învelite cu metal, pânze etc.) și până la cele moderne, adevărate opere de artă ale măștrilor contemporani.

Păstrarea îndelungată a unei scrieri depinde de legarea ei. Cărțile vechi se puneau în vânzare nelegate din mai multe considerente (lipsa materiei prime și a măștrilor iscusiți din domeniu, prețuri ridicate pentru imprimare). Legarea exemplarelor cădea în sarcina cumpărătorului, proprietarilor colectivi, comunităților, care, la rândul lor, făceau comanda de a lega cărțile în

particular la diferiți meșteri ori centre tipografice, în dependență de posibilitățile financiare.

Astfel, copertele de lemn ale Evangheliilor păstrate în colecțiile noastre, îmbrăcate în metal, diferă chiar și la exemplarele din aceeași tranșă de ediție.

Metalul (alama) este argintat ori aurit, la unele exemplare s-au păstrat și închizătorile de același material, menirea cărora era de a ține cartea închisă, apărând-o de praf și alți factori de degradare. Ornamentele legăturilor sunt diferite, copertele exterioare prezintă un număr impresionant de cadre ornamentale, colțurile chenarelor sunt decorate cu chipurile celor patru evangheliști, iar medalioanele centrale cu figuri de îngeri și sfinți.

1. *Evangelhie.* – Chișinău: Tip. Duhovnicească, oct. 7295 [1885]. – [2], 322, [32] f.

Calendar bisericesc cu legatură de lux. Copertă din sidef, forșături împodobite cu mătăasă de culoare purpurie, în centru un medalion emalat, cuprins într-un oval executat în argint. Pictura în miniatură reprezintă chipul "Iosif, tatăl lui Iisus în fața legii".

3. *Evangelhie.* – Mănăstirea Neamț: Tip. Mănăstirii, 26 mart 7292 [1821]. – [8], 204, [2], 205-676, [22] p.

Lavalle, J. A. de. *La Lus del Alma* / por J.A. de Lavalle; oraciones varias via cruces confesión, comunión Doble Oficio de la santa Misa Vísperas Misa de Casamiento Semana Santa etc., etc. *Indulgencias Especiales Aprobación y Recomendación Ecclesiastica.* – Paris : G. Jeener, Editor, s.a. – 632 p. ; 4f. il.

4. *Evangelie.* – Moskva : Sinoidal'naâ tip., 1858. – [8], 304 p.; 4 p. grav.
Calendario del obispado de la Habana para el año 1873 / impresos con Real privilegio esclusivo. – Habana : H.E. Heinen, 1873. – 102 p.

Carte editată la Paris în sec. al XIX, copertă din os cu o închizătoare din metal ornamentat, exemplar imprimat în tiraj limitat, poartă numărul 19.

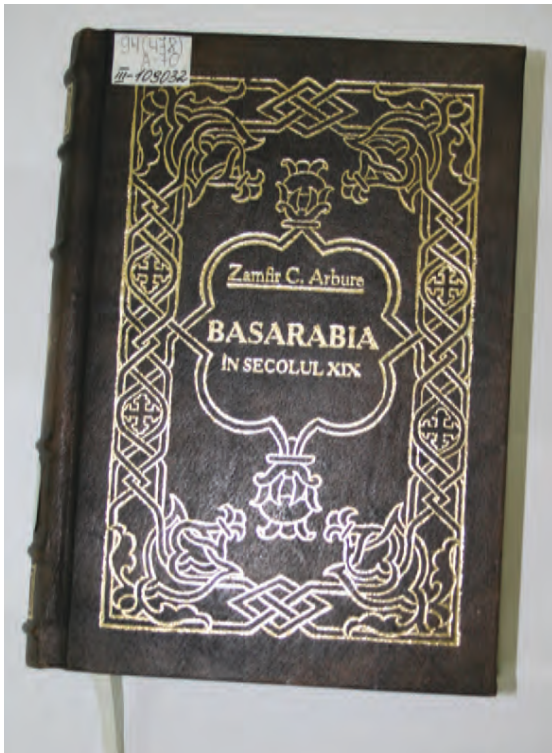

Herodote. Les histories D'Herodote / Herodote.- Seconde edition.- Paris: Chez Avgvstin Covrbe, 1658. – 636, 22 p.; 1 il.

Copertă cu înveliș de pergament

Legături de carte modernă

Din tirajul acestei lucrări, copertele a 60 de exemplare au fost legate în piele cu imprimare aurită. Fiecare exemplar conține câte 14 gravuri autografe tipărite de pe plăci de aramă și poartă semnătura graficianului. Exemplarul cu numărul 22 se află în posesia Bibliotecii Naționale.

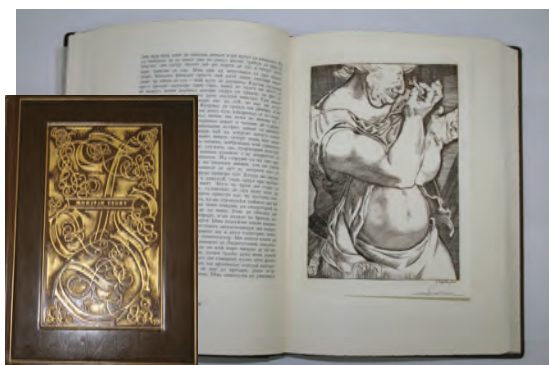

Arbore, Zamfir C. *Basarabia în secolul XIX / text îngrijit, st. introd., note, comentarii de Ion și Tatiana Varta.*- Chișinău: Novitas, 2001.- 739, [1] p.

Biblioteca Națională deține unul din cele 15 exemplare legate în piele ale ediției date.

Rustaveli, Šota. *Vitâz' v tigrovoj škure / Š. Rustaveli ; per. s. gruz. Š. Nucubidze ; red. Aleksandr Baramidze; hudož. É. Burdžanidze.* – Tbilisi: "Merani", 1979. – 241 p.; 95 f. il.

Corpul cărții îmbrăcat în metal, ornamente înfrumusețate cu petre din carneol și jasp.

Swift, Jonathan. *Călătoriile lui Gulliver / Jonathan Swift; trad. de I. Cârchelan și N. Esinencu; prez. grafică de I. Bogdesco.*- Chișinău: Ed. Lumina, 1970. – 295 p.

Sankt-Peterburg : 1703-2003 / sost i nauc. red. G.V. Vilinbahov, A.V. Kobak, A.D. Margolis.- Sankt-Peterburg – Moskva, 2003.- 1112 c.; il.

Ediție de unicat cu un tiraj de 200 exemplare. Exemplarul cu numărul 86 a fost donat Bibliotecii Naționale de președintele V.Voronin. Cartea are o greutate de peste zece kg și se păstrează într-o cutie specială. Cutia și coperta cărții sunt legate în piele, împodobite cu chenare marginale argintate. Pe cutie, în centru, e fixat blazonul aurit al orașului Sankt-Peterburg, înfrumusețat cu email.

Hokusai. – Artia Prag, 1956.

Include 82 gravuri japoneze. Pe copertă este imprimat portretul autorului, închizătoarele copertei sunt în formă de săgeți din os.

Hajek – Forman Der Fruhe Japanische Holzchnitt: Utamaro. –Praga: Artia Prag, 1957.

Albumul inserează 50 gravuri japoneze. Coperta imprimată cu pânză, încheietoare în formă de nasture.

Schwerter und dolche indonesiens – Praga: Artia Prah, 1958.

Copertă cu ornamente aurite, închizătoare în formă de sabie.

Album de pictură chineză, imprimat pe hârtie de fabricație specială (fină, ușoară). Conține patru fascicule legate manual, păstrate într-o cutie acoperită cu pânză de mătăasă ornamentată.

Imagini executate pe suport de plută

Imagini și chipuri din Spania.

Carte poștală Costum național "Sardo" din Sardinia.

Rubrică susținută de Tatiana Plăcintă, Elena Sănduță, Svetlana Miron

Geografia schimbului internațional de publicații

Schimbul internațional de publicații constituie unul din aspectele de cooperare științifică și culturală internațională interbibliotecară și rămâne a fi calea principală de completare a colecțiilor Bibliotecii Naționale cu publicații străine. Prin intermediul schimbului internațional de publicații anual BNRM recepționează circa 1500 volume cărți și peste 500 vol. periodice. Biblioteca întreține relații de schimb internațional cu circa 73 de parteneri din 36 țări.

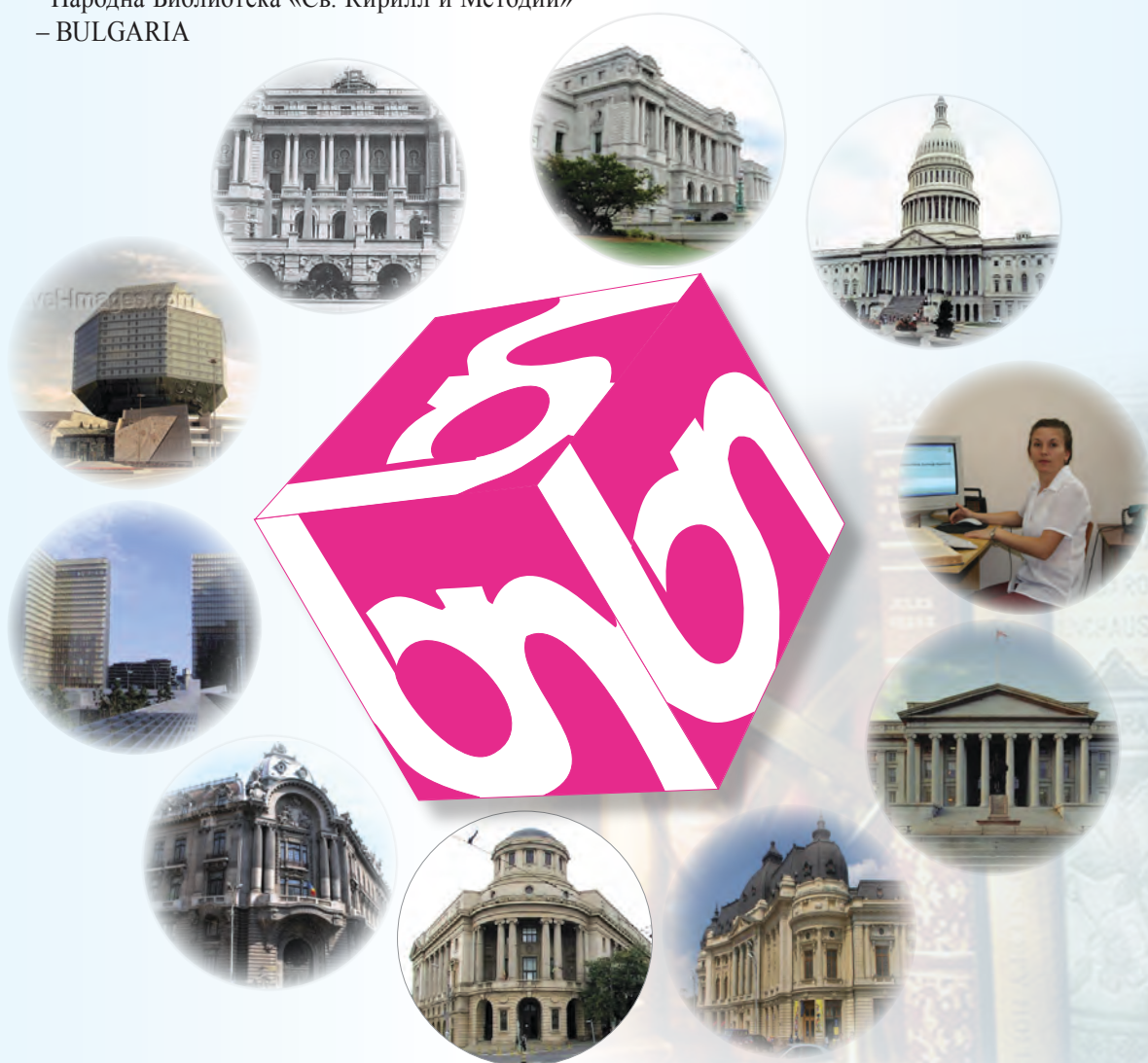
Menționăm câteva relații de schimb de excepție:

- Biblioteca Națională a României – ROMÂNIA
- Bibliothèque Nationale de France – FRANȚA
- The Library of Congress – SUA
- Национальная библиотека Беларусь – BELARUSI
- Народна Библиотека «Св. Кирилл и Методий» – BULGARIA

- Государственная библиотека России – RUSIA
- The British Library - London – Marea Britanie
- Die Deutsches Bibliothek Leipzig - GERMANIA

Coordonatele principale ale activității schimbului internațional de publicații sunt următoarele:

- Identificarea și stabilirea de contacte cu mari centre cultural-științifice din întreaga lume, cum ar fi: biblioteci naționale, institute de cercetări, biblioteci centrale ale universităților, centre internaționale de schimb, alte organisme din străinătate etc;
- Menținerea în permanență a contactelor de colaborare cu partenerii de schimb internațional de publicații;
- Consolidarea relațiilor de colaborare cu organizațiile străine din țară (Fundatia Soros, Alianța Franceză, ambasadele străine etc.).

Maria Ghilan

Serviciul „Depozit legal”

În ultimii cinci ani (2002-2006)

Serviciul „Depozit legal” constituie principala sursă de completare a fondului BNRM cu publicații tipărite curent și reprezintă un izvor principal de creștere a patrimoniului imprimat al țării, care include cărți, reviste, ziare, casete AV, CD-uri.

Depozitul legal este o prevedere instituționalizată, ce reglementează trimiterea obligatorie și definitivă a unui anumit număr de exemplare de către producător, reprezentând întreaga producție editorială tipărită, fotografiată sau înregistrată. Datorită acumulării riguroase a DL, BN a devenit un centru național de cultură și informație, de conservare și valorificare a moștenirii spirituale a națiunii.

Trebuie de menționat că în Republica Moldova nu există legea DL. Primele documente care au facilitat recepționarea EDL au fost:

- 1994 – Legea cu privire la biblioteci;

- 1997 (2 iulie) – Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 610 Cu privire la aprobarea Programului de dezvoltare a bibliotecilor în Republica Moldova (1997-2000), Depozitul Legal de publicații și componenței Consiliului Biblioteconomic Național;

- 2000 (20 aprilie) – Legea

cu privire la activitatea editorială;

- 2000 (22 iunie) – Legea Parlamentului privind Difuzarea producției editoriale;

- 2003 (13 noiembrie) – Legea 449-15 Pentru modificarea și completarea Legii nr. 939-14 din 20 aprilie 2000 Cu privire la producția editorială.

Aceste directive au un singur scop: de a contribui la completarea și îmbogățirea prin intermediul DL a fondului centrelor biblioteconomice.

Colectarea DL a decurs destul de anevoios. Pe parcursul îndeplinirii sarcinilor de lucru de către specialiștii serviciului au fost întâlnite mai multe dificultăți. Agenții, producători de informație, se eschivau de la livrarea numărului necesar de exemplare cu titlul de „DL”. Prevederile hotărârilor Guvernului erau neglijate și ignorate atât de către producătorii particulari, cât și de tipografiile private și județene. Unele tipografii își schimbau deseori localul, numai ca să evite respectarea legilor.

Cel mai conștiincios respectă legile existente următoarele tipografii și edituri: Tipografia Centrală, Combinatul Poligrafic, Tipografia USM, UTM, Tipografia AȘ a Moldovei, editurile: Arc,

Litera, Prut Internațional, Lumina, Știința, Universul, Prag, ASEM, Cartea Moldovei, Cartier, Civitas, Medicina ș.a.

Iată de ce este necesar ca Ministerul Culturii și Turismului, în virtutea împuternicirilor sale, să efectueze controlul asupra respectării de către editori a obligațiilor de prezentare a exemplarelor de DL și să-i sancționeze pe cei mai puțin conștiincioși conform Codului contravențiilor administrative.

Actualmente recepționarea DL este reglementată de ultimul document „Regulamentul de funcționare a Depozitului Legal în Moldova” (M. O. Nr. 123-124 din 27.07.2004). Prezentul regulament este elaborat în conformitate cu Legea 449-XV din 20 aprilie 2003 cu privire la activitatea editorială și stabilește genurile de exemplare ce constituie depozitul legal, modul și condițiile de livrare și distribuire a exemplarelor de depozit legal de către tipografiile și editurile din Moldova.

Conform acestui document, responsabilă de recepționarea EDL tuturor centrelor biblioteconomice a devenit Camera Națională a Cărții. Ea distribuie DL în felul următor:

a) CNC – un exemplar din toate edițiile apărute în țară;

b) BN – două exemplare din toate edițiile apărute în țară;

c) Ministerul Culturii și Turismului – un exemplar din toate edițiile;

d) Biblioteca AȘ a Moldovei – un exemplar din toate edițiile;

e) Biblioteca pentru Copii „Ion Creangă” – un exemplar după profil;

f) Biblioteca Republicană de Informație Tehnico-Științifică – un exemplar după profil.

Cu părere de rău, Biblioteca Națională în multe cazuri îi sunt distribuite câte un exemplar de DL. Numărul de 2 exemplare stabilit de lege nu este respectat. De aceea există multe lacune. Și anume înlăturarea acestor lacune este o sarcină primordială pentru lucrătorii Serviciului DL al BN.

Colaboratorii serviciului efectuează o muncă meticuloasă în această direcție și întreprind următoarele măsuri:

- conlucrează eficient cu CNC pentru a depista și a lichida lacunele;

- analizează planurile editoriale ale editurilor și tipografiilor;

- iau legătura direct cu producătorii;

- urmăresc în publicațiile seriale noile titluri în curs de apariție;

- participă la Saloanele de Carte, organizate de Biblioteca Națională și Biblioteca pentru Copii „Ion Creangă”.

Se poate de menționat că tot procesul de acumulare a producției editoriale, conform ultimei legi, a devenit mai centralizat și mai operativ. Ulterior EDL recepționat este prelucrat de specialiștii Serviciului DL.

Aparatul de referință și gestionare a serviciului asigură ținerea la zi a următoarelor fișiere:

1. fișierul de înregistrare a publicațiilor seriale;

2. fișierul alfabetic al referințelor bibliografice a documentelor cu titlu de Depozit legal;

3. fișierul referințelor bibliografice a documentelor cu titlu de DL (aranjate în cadrul editurilor, tipografiilor și instituțiilor editoriale).

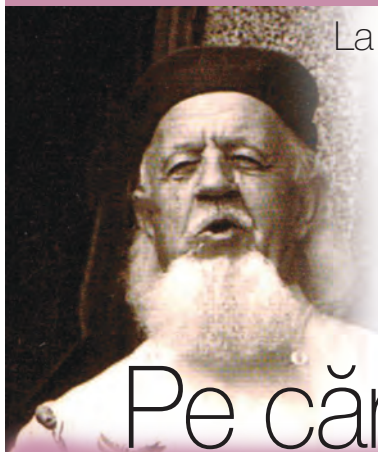
Oricare ar fi problemele, am reușit să realizăm indici din tabelul prezentat în continuare.

Conform tabelului dat se observă o creștere a publicațiilor recepționate în anul 2006 în comparație cu anii 2002-2005. Numărul titlurilor este de 3370 u. și numărul de exemplare e de 19 987, dintre care 2 427 titluri au fost recepționate prin intermediul CNC.

Pentru a desăvârși lucrul Serviciului DL trebuie depuse încă multe eforturi. În scopul protejării EDL efectuăm deja de doi ani un proces nou numit marcarea exemplarului legal prin culoarea roșie. Acest proces va contribui mai eficient la gestionarea și conservarea EDL.

Dinamica intrărilor de publicații în fondurile BN în anii 2002-2006

Genul publicației	Anii				
	2002 ex./titl	2003 ex./titl	2004 ex./titl	2005 ex./titl	2006 ex./titl
Cărți	1935 3853	2077 4351	1857 3555	2005 3788	2749 4926
Reviste	150 2020	178 2439	180 1996	196 2498	239 2448
Ziare	160 25938	165 23840	203 11198	241 10996	200 12292
Alte documente	136 264	123 236	112 215	133 270	182 321

Preot dr. Paul Mihail

Agapa spirituală prilejuită de împlinirea unui veac de la nașterea marelui dascăl duhovnicesc și distinsului cărturar Paul Mihail ar putea avea ca element pornitor evocarea fericitei descoperiri de către sfinția sa, în 1964, a celui mai vechi manuscris slavon al celebrei lucrări „Espejo del religioso” (1548), tălmăcită pe românește cu titlul „Desiderie sau cărare către dragostea lui Dumnezeu”. Căci topusul „drumului” a întovărășit dintotdeauna tradiția vieții credinciosului, fiind însă o „invitație doar pentru minte și suflet”, cum remarcă Zamfira Mihail, fiica părintelui, care, atunci când comentează această lucrare face uz de celebra sintagmă a lui Umberto Eco „plimbare prin pădurea narativă”. O călătorie este însăși viața, zice dumneaei, și, nu în ultimul rând, cunoașterea sufletului nostru este, de asemenea, o permanentă

La centenarul nașterii Awei Paul Mihail (2005)

Sueta stimate domnule director
Alexe Rău,

La 11 oct. 1994 preotul dr. Paul Mihail, membru de onoare pe care l-ați proclamat, a trecut la cele veșnice. Cu durere vă anunțăm această veste, știind rit l-ați apreciat. Dacă veți dori să apară în necrolog în revista Bibliotecii Naționale, vă stau la dispoziție cu bibliografia publicațiilor sale din ultimii ani.

Cu aleasă considerație,
dr. Zuhail
str. Zefireului, 23

scrutare a unui drum spre noi înșine. Căutarea și îndreptarea de sine întru apropierea de Dumnezeu au constituit firul călăuzitor, firul de lumină de care s-a ținut cursul vieții lui Paul Mihail. El însuși a fost un Desiderie, a fost Doritorul de Dumnezeu ce caută Dragostea lui Dumnezeu, un Desiderie al cărui tată este a se cunoaște pe sine și pe Dumnezeu Făcătorul, al cărui slujitor este Dragostea aproapelui. Agapa spirituală închinată memoriei marelui preot ar putea însemna chiar parcurgerea de către noi, cu sufletul, cu ținerea de minte, cu dragostea de Dumnezeu și de neam, a cărării pe care a mers Desiderie-ul Basarabiei, Paul Mihail, pentru a afla ce este Răbdarea, porțiunea de cale care duce de la biserica Smereniei la palatul Dragostei lui Dumnezeu, în care s-a învrednicit să se afle

astăzi sufletul omagiatului.

L-am cunoscut pentru prima dată în 1992 când, în toiul reformei BNRM, inauguram Athenaeum-ul de cultură și credință „Biserica Albă”, formă de activitate cu mare audiență. Diriguitora Serviciului de carte creștină, care fusese înființat atunci în structura BNRM, doamna Iulia Melnic a avut fericita inspirație de a-l invita pe părinte la una dintre ședințele ateneului, iar prezența și participarea Sfinției Sale a transformat reuniunea aceea într-un eveniment de neuitat. Am propus atunci să-l alegem președinte de onoare al Athenaeum-ului și el a acceptat cu bucurie. Din acel moment a rămas atașat de instituția noastră, a mai participat la câteva ședințe, iar în 1995 ateneul a organizat o îngândurată și pomenitoare ședere împreună cu ocazia împlinirii a nouăzeci de ani de la

nașterea părintelui, trecut de curând (în octombrie 1994) la cele veșnice.

Se interesa mereu de noi, ne trimitea scrisori și cărți. Citez din epistola trimisă la 1 ianuarie 1994: *„Binecuvântează Doamne cununa Anului Nou care a sosit! Binecuvântează, Părinte al Luminilor, pe întâiul stătător al Bibliotecii Naționale și pe ostenitoarele care îndrumă și luminează poporul doritor de carte. Harul Domnului să vină peste Athenaeumul de cultură și credință „Biserica Albă”. Istoria a așezat de cinci sute de ani Valea Albă, locul de martiriu al ostașilor lui Ștefan cel Mare, ca loc de sfințenie asemănătoare cu „Biserica Albă”. Legătura tainică între „Biserica Albă” cu biserica de la Valea Albă ce-i zice Războieni să rămână un simbol. Rostindu-le acestea, smerenia mea vine la voi cu pași mărunți că am ieșit din spital, pentru inima care ostenindu-se mult în trecut, acum vrea să înceteze, și așa Vă zic: Hiritisire caldă și urări de sănătate, bucurii, bărbăție, succese în munca voastră, fericire și Mulți ani cu toată familia. De va vrea Domnul, voi veni la lăcașul vostru de cultură, voi aduce tipărituri, voi strânge mâna fiecăruia, voi îmbrățișa pe fiecare mulțumindu-vă pentru titlul de onoare acordat în anul 1992 și pentru munca voastră de la bibliotecă...”*

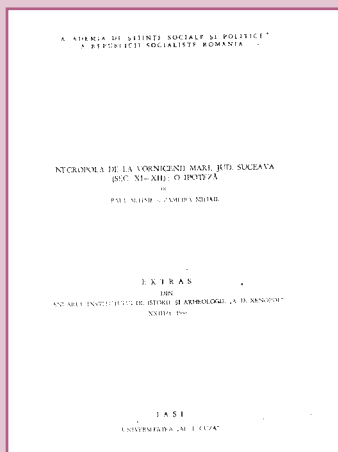
Nu a reușit să ne mai viziteze...

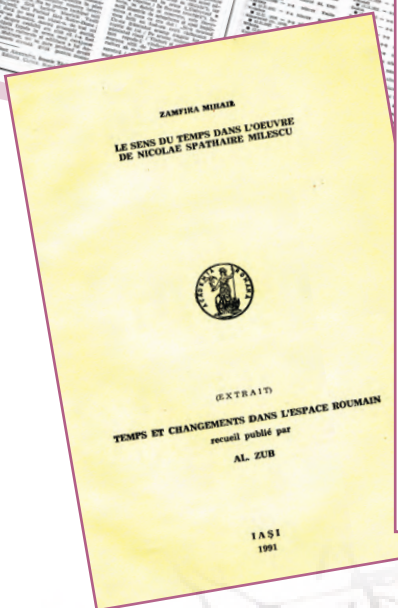
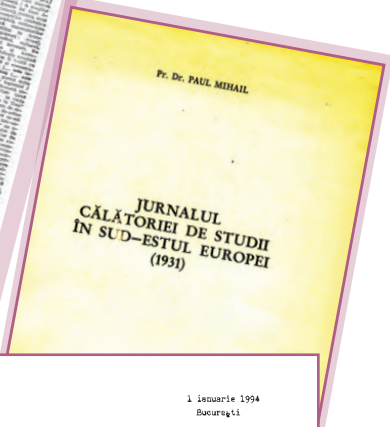
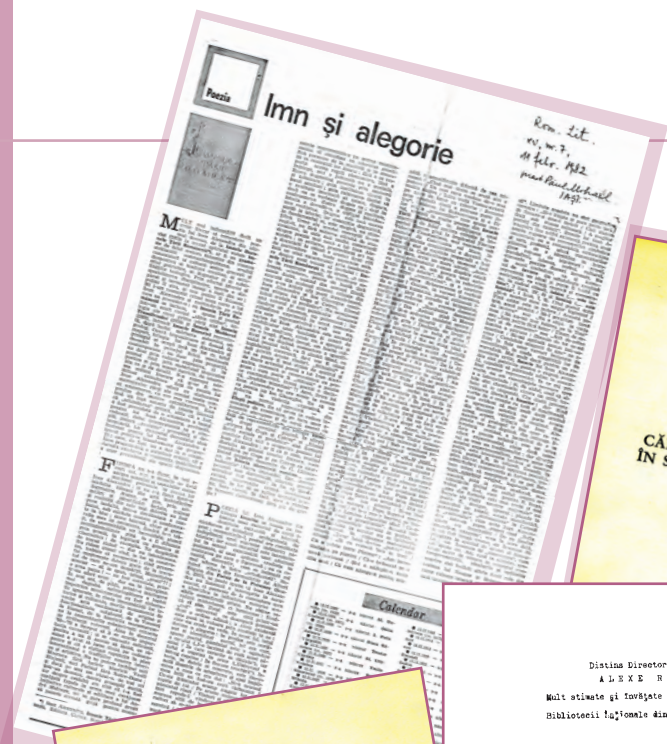
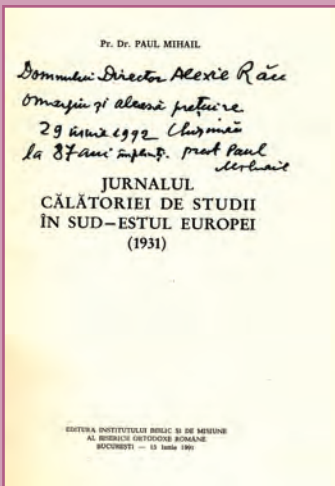
Scrisorile alese ale părintelui, dimpreună cu fondul Athenaeum-ului „Biserica Albă” se numără printre „odoarele” ce le are în colecțiile sale BNRM. Ca și cărțile și revistele ce ni

le trimitea periodic: tomurile de „Revue des études sud-est européennes” și ale anuarului Institutului de Istorie și Arheologie „A. D. Xenopol” în care au fost publicate unele studii ale sale și ale fiicei, jurnalul, cărți cu autograf din colecția sa, la care ținea mult, ca de pildă „Imnele Țării Românești” de Ioan Alexandru. Sunt vestigii care mărturisesc despre felul de a fi și a gândi ale duhovnicului și cărturarului, pentru care slujirea ortodoxiei însemna și slujirea neamului. În virtutea acestui lucru, cercetările sale teologice nu se despart de investigațiile „laice”, mai cu seamă în domeniul istoriei, arheologiei și în special în acela al bibliologiei. Lucrarea „Acte în limba română tipărite în Basarabia 1812-1830 precedată de Bibliografia tipăriturilor românești din Basarabia: 1812-1830”, la care a trudit împreună cu fiica Zamfira, constituie una din pietrele de temelie, din monadele templului bibliologiei noastre. Așijderea sunt și reflecțiile sale despre lectură, în special despre acel fel de citire care în limbajul duhovnicesc se numește „lectură la chilie”, precum și numeroase studii și cercetări ținătoare de istoria cărții și a tiparului.

Părintele Paul Mihail a fost și rămâne unul din părinții spirituali ai Basarabiei, bătându-ne cărarea spre împlinirea noastră creștinească și de neam.

Alexe Rău

1 ianuarie 1994
București

Distins Director General
ALEXIE RĂU
Mult stimule și însoțite colaboratoare ale
Bibliotecii Naționale din Moldova - Chișinău

Bucureșteneză Doamna cumana anului Nou care e soseit !
Bucureșteneză Făratele Luminalor pe fatulul etator al
Bibliotecii Naționale și pe ostentivitatea care îndrăgă și luminesc
poporul doritor de carte.

Harul Domnului să viată peste "Abnemenul de cultură și credință
Biserice Albă". Istoria e agestă de cincisute de ani Valea Albă,
locul de naștere al ostajilor lui Ștefan cel Mare, ce loc de sfa-
țarie asemănătoare cu Biserica Albă. Legătura tainică între Biserica
Albă cu Biserica de la Valea Albă ce-i nice Sărbătorii să răfună un
viabil.

Roștinau-le scotea, amercis mea vine la voi cu pași străjuți,
ce se leagă din spital, pentru inimă care ostentivă-se aude în trecut,
seu vrea să înceteze, și așa VS aie:

Hic și ilicore culăți și urări de sănătate, bucurii, sănătății,
succese în munca voastră, fericire și Mulți Ani cu toată familia !
De va vrea Domnul, voi veni la lăcașul vostru de cultură și
lumină, voi aduce tipărituri, voi strânge alina ficestrua, voi fabeșji-
se pe fiecare mulțumindu-vă pentru titlul de onoare acordat în anul
1992 și pentru munca voastră de la bibliotecă.

Închei strigând: Trăiească Lupta pentru întregirea Bucureștii cu
Patria Românie !
Preot. dr. Paul Mihail
/ preot. dr. Paul Mihail /
de 66 1/2 ani

Cele mai valoroase publicații intrate în colecțiile BNRM în ultimii cinci ani

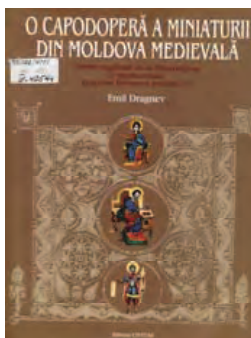
Olga Vicol

Activitatea în vederea formării conservării și punerii la dispoziția utilizatorilor a unei colecții cât mai complete de documente, constituie una din misiunile principale ale Bibliotecii Naționale. Sursele de creștere a fondului de publicații sunt tradiționale: depozitul legal, achiziții curente și retrospective, donații, schimb internațional de publicații, abonamentele de periodice.

Osursă deosebit de importantă în completarea și îmbogățirea colecțiilor o constituie achizițiile curente de documente, printre care menționăm unele volume mai valoroase :

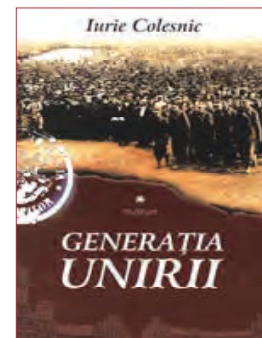
Mileniul Românesc: 1000 de ani de istorie în imagini. - Chișinău: București: Litera Internațional, 2006. - 944 p. *Cartea este un album, un tezaur de imagini despre români și istoria lor, atât de exigent ca informație, selecție, sistematizare, comentarii și prezentare grafică.*

Dragnev, E. O capodoperă a miniaturii din Moldova medievală: Tetraevanghelul de la Elizavetgrad și manuscrisile grupului Parisinus graecus 74 - Ch.: Civitas, 2004. - 232 p. *În lucrare sunt pentru prima dată incluse, în totalitate, miniaturile Tetraevanghelului de la Elizavetgrad, care este de fapt, un manuscris lucrat în Moldova, în jurul anului 1590. Actualmente se păstrează la secția de manuscrise a Bibliotecii de Stat a Rusiei din Moscova.*

În ultimii ani publicațiile Editurii „Museum” ale cercetătorului Iu. Colesnic sunt foarte solicitate. După spusele editorului, Dumnealui are o cheie secretă cu care a deschis rând pe rând tainele arhivelor, unde sub zece lacăte se păstra istoria noastră, istoria Basarabiei. Astfel s-a pus începutul elaborării monografice „Basarabia necunoscută” care până în prezent a apărut deja în 6 volume.

Colesnic, Iu. Generația Unirii. - Chișinău: Museum, 2004.- 543 p.

Eșanu A., Eșanu V. Descrierea Moldovei de Dimitrie Cantemir în cultura Europeană : Studiu monografic și anexă facsimilată a manuscrisului în limba latină: Historicae Moldaviae. Partes Tres. [Descrierea Moldovei] de Dimitrie Cantemir din Biblioteca regională „A. M. Gorki” din Odesa. - Ch.: Pontos, 2004.- 96 p.

Lucrarea include numeroase ilustrații ce țin de iconografia Cantemireștilor (trei anexe facsimilate a manuscrisului în limba latină) reprezentând Harta Moldovei de Dimitrie Cantemir, și o schemă a manuscrisului și edițiilor operei cantemiriene pe parcursul secolelor XVIII-XX

Țurcanu I. Bibliografia istorică a Basarabiei și Transnistriei. – Ch.: Litera Internațional, 2005.- 704 p.

Volumul numără peste 16.500 titluri de referințe bibliografice și un mare număr de indici destinați să înlănească beneficiarului consultarea acestei voluminoase lucrări. Conține și un studiu introductiv, care nu se mărginește doar la prezentarea istoriografiei moldovenești, ci abordează și problemele fundamentale ale cercetării istorice.

Documentele electronice (CD, DVD, casete-audio, video) reprezintă cea mai recentă și rapidă modalitate de furnizare a informațiilor pentru utilizatori. Din an în an crește numărul intrărilor cu noi valori pe suport electronic. În acest context cele mai impunătoare achiziții pe suport electronic sunt:

Encyclopaedia Britannica 2003: Ultimate Reference Suite: Installation Disc [Electronic resource]. - London:

Encyclopaedia Britannica, 2003.

Literatura Română: o bibliotecă din 104 vol. cu tabele cronologice, texte literare, aprecieri pe un CD-ROM (peste 3300 pag.) [Electronic resource]. - Ch.: Litera Internațional, 2002.

Hălăucescu, Iulia. Regatul acuarelei:[Electronic resource].-Iași: Princeps Edit, 2003. (Colecția: albume virtuale. Seria: Mari pictori români).

Recent au intrat în fond:

Capodoperiele dramaturgiei românești în versiuni radiofonice integrale (CD audio), voci și spectacole memorabile.

Creșterea fondului bibliotecii se efectuează, de asemenea și prin completarea retrospectivă a documentelor achiziționate de la autori, biblioteci particulare ale unor personalități și oameni de știință din republică și de peste hotare. Astfel au fost procurate cărți deosebit de valoroase, ediții rare, de unicat, cărți de patrimoniu, care au îmbogățit colecția Serviciului „Carte veche și rară”, spre exemplu:

Catavasiile. – Iași, 1792.

Amfilohie Hotiniul. De obște geografie. - Iași, 1795. - 230 p.

(carte rară, hârtia este înzestrată cu filigrane, conține și un tabel cronologică despre Domniile Moldovei, 1352-1795)

Bratiano, J. C. Mémoire sur la situation de la Moldo-Valachie depuis le traité de Paris. - Paris, 1857.

Lacroix P. Histoire de la vie et du règne de Nicolas I-er: Empereur de Russe - Paris, 1866. vol. 2- 3. (conține o descriere amplă a Războiului din Crimeea (1853-1856), care a avut loc pe teritoriile principatelor Moldovei și a Valahiei).

Alecsandri, V. Despot Vodă. - Mircești, 1879

Psaltiri. – Chișinău, 1907.

Iorga, N. Geschichte der Rumänen und ihrer Kultur. – Sibiu: Verlag Krafft&Drotleff A.G. Hermannstadt, 1929. - 357 p. (Istoria României și cultura ei).

Cetfericov S. Paisie, Starețul Mănăstirii Neamțului din Moldova. Viața, învățătura și influența lui asupra Biserii-

cii Ortodoxe. – Ch.: Tipogr. Mănăstirii Neamțului, 1933

La Roumanie – victimes de l'expansionnisme russe: Antologie de Nicolas Loupan. – Bruxelles: Nistru, 1988. – 214 p. În această Antologie sunt incluse lucrările:

Boldur, Al. La Bessarabie et les relations russo-roumaines. La question Bessarabienne et le droit international. vol 1. - Paris, 1927.

Babel, A. La Bessarabie: Etude historique, ethnographique et économique. – Paris, 1926.
Nistor I. La Bessarabie et la Bucovine. – Paris, 1927.

Cetfericov S. Paisie, Starețul Mănăstirii Neamțului din Moldova. Viața, învățătura și influența lui asupra Bisericii Ortodoxe. – Ch.: Tipogr. Mănăstirii Neamțului, 1933

Kersnovskaia Ef. Coupable de rien: Chronique illustrée de ma vie au Goulag. – Paris: Plon, 1994. – 254 p.

Un album de o mare valoare despre Eufrosinia Kersnovskaia, basarabeană de la Soroca, care a

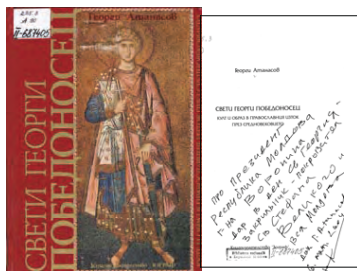
stat 19 ani în Siberia. Autoarea a făcut și circa 700 de desene co-

lor a diferitor situații, pe care le-a introdus în text. Basarabeanca noastră a lăsat memorii, care astăzi sunt considerate o capodoperă de valoare europeană.

Donațiile alcătuiesc o sursă importantă de dezvoltare a fondului de documente.

Datorită generozității Președintelui RM Vladimir Voronin și interesului pe care îl manifestă față de instituția noastră, fondul Bibliotecii Naționale s-a îmbogățit cu donații valoroase și prestigioase. Unele din ele constituie exemplare de unicat în componența fondului „Carte veche și rară”.

Санкт-Петербург 1703-2003.-С-Петербург. - Москва, 2003 (o ediție neordinară)

Rustaveli, Ș. Viteazul în piele de tigru. – Tbilisi, 1979 (cu o prezentare grafică și poligrafică deosebită).

Atanasov, G. Sveti Georgi Pobedonosec: Kult i obraz v

pravoslavniâ iztok prez sred-novekoviecto.-Varna: Zograf, 2001.- 384 p.,il, fotogr.

Din această donație prezintă interes și edițiile:

Eminescu Mihai. Poezii: [traducere în limba chineză], 2003. – 334 p.

Hristos în Moldova. În 2 volume: Antologie de documente și studii privind Mitropolia Moldovei, 1401-2001. – Iași: Trinitas, 2001. – 432 p. (vol. 1);

Album dedicat anului omagial Ștefan cel Mare și sfânt – 500 ani. – Iași: Trinitas, 2004. – 233 p. (vol. 2)

Colecția Președintelui RM, Vladimir Voronin constituie – 442 ex.

Tot cu titlu de donații au intrat în fondul BNRM Colecțiile:

Colecția Clara și Pavel Balmuș numără 813 cărți și acoperă aproape toate diviziunile științelor umanistice, cu o pondere mai mare a publicațiilor din domeniul literaturii și criticii literare. Din colecție fac parte și edițiile îngrijite, comentate, redactate de Pavel Balmuș, care conțin autograful Domniei sale pe care le-a donat la momentul aparițiilor acestora. Din colecția Balmuș face parte și volumele cu genericul „Eminesciana”(197 ex.), care conține ediții de format mic (lilipute), lucrări fundamentale, opere compete, critică literară, ediții bibliofile.

Eminescu, M Poezii. – Iași: Opinia Studențească, 1884.

Eminescu, M Versuri și proză. Vol 1. – București, 1934.

Colecția Zlata Tkaci o donație de 839 documente, care a intrat în fondul Serviciului Audio-videotecă. Din aces-

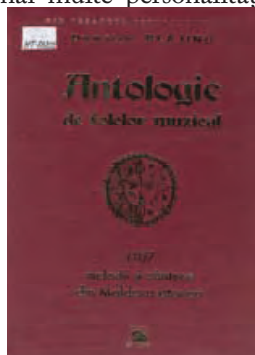
te publicații prezintă interes monografia :

Браудо, Е.М. Всеобщая история музыки том. 1-2; - Петербург: Музыкальный сектор, 1922. - 206 p.

Colecția Dumitru Blajinu – (648 ex). Acest număr completează o lipsă de literatură de specialitate cu lucrări fundamentale (note muzicale) și volume mai vechi, spre exemplu:

Poslușnicu, M.G. Crestomație muzicală. - București: Cartea Românească, 1925. și ultima ediție apărută:

Blajinu, Dum. Antologie de folclor muzical: 1107 melodii și cântece din Moldova istorică. - Constanța: Ex Ponto, 2002. - 927 p. Culegerea este o comoară de neprețuit pentru cei ce se interesează de arta muzicală a poporului nostru. Autorul introduce melodii compuse de mai multe personalități ale

muzicii românești ca: Anton Pan, Gavriil Muzsicescu, Vl. Curbet, C. Rusnac ș. a.

Colecția Dumitru Fusu (869 ex.) Cele mai prețioase publicații din această colecție sunt : **Naso Publius Ovidius. Metamorfoze. Cartea I. - București: Cartea Românească, 1974. - 156 p.**

Colecția Vlad Chiriac (476 ex.) Volumele din acest fond reprezintă lucrări, începând cu

anul de ediție 1930, cărți de istorie, filosofie, beletristică, istorie literară, multe publicații

poartă mențiuni de donație ale autorilor către istoricul literar și bibliofilul Vlad Chiriac. Prezintă interes ediția:

Milev, D. Călătorii: Povestiri din viața Basarabiei ocupate. -Tirîșpolia: Editura de Stat a Moldovei, 1930.

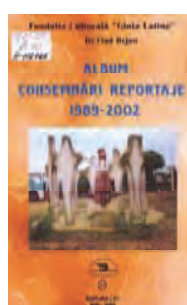
Colecția Vlad Bejan, prof. univ. din Iași, originar din părțile Sorociei. A colaborat cu prof. Vasile Harea, fost membru al Sfatului Țării, procurând împreună acte și mărturii de la foștii unioniști, materiale pe care, după anul 1989, le-a publicat. A donat din biblioteca sa 20 titluri de cărți, a căror autor este, toate dedicate Basarabiei, din care evidențiem unele volume:

Bejan V. Album. Consemnări. Reportaje: 1989-2002. Iași: Pim, 2002. - 235

Bejan V., Căpreanu, I. Românii din Transtristia: Realități istorice și contemporane. - Iași: Ginta latină, 2003. - 227 p.

Vlad Bejan are peste 84 ani, este Președintele Fundației „Ginta Latină” prin intermediul căruia își publică lucrările, susține o strânsă colaborare cu Muzeul „Memoria Neamului” din Chișinău.

Colecția V. Dumbravă - (114 ex.) Profesorul universitar din

București de origine basarabeană Vl. Dumbravă, refugiat în România, în timpul războiului, a donat în anul 2006,

Bibliotecii

Naționale 114 ex. și continuă să completeze colecția cu ediții rare vechi, xerocopii de pe originalul publicațiilor din anii 1900-1945, cărți despre Basarabia, multe titluri sunt intrate în fond pentru prima oară și toată colecția este localizată în fondul serviciului “Carte vechi și rară”. Cele mai importante sunt:

Arbure, Z. Basarabia în sec. XIX.- București: Institutul de Arte Grafice Carol Gobl, 1899. - 790 p.

Haneș, P.V. Scriitorii basarabeni 1850-1940: T.Vârnav, I.Hâncu, I.Doncev. - București: Casa Școalelor, 1941. - 498 p.

O contribuție deosebită la completarea fondului Bibliotecii Naționale o constituie donațiile de carte din partea unor personalități de seamă din republică și de peste hotare: Ion Varta ; Pavel Moraru ; Ion Mocioi; Eugeniu Simion ș.a.

Aurel Marinciuc, profesor universitar, unul din cei mai valoroși bibliofili și propagatori ai cărții din republică, donează permanent prețioase cărți vechi rare din biblioteca sa personală:

Gourgaud, General Baron., Sainte -Helene : Journal inedit de 1815-1818. - Paris: Ernest Flammarion Editeur,

1944. - 564 p.
Koch M.
Tableau des révolutions de l'Europe, depuis le Bouleversement de l'empire romain en Occident jusqu'à nos jours par. T. 4, Renfermant les tables généalogiques. – Paris: Gide Fils Libraire, 1814.

Brătianu G.I. Une nouvelle histoire de l'Europe au moyen âge.- București: Fondation Regele Carol I, 1938 (pe baza boxei de deziderat)

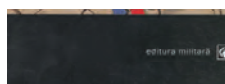
Hommage a monsieur de Saint-Aulaire. – București: Socec & Co, 1930. - 106 p.

Varta, I; Varta, T. Moldova și Țara Românească în timpul domniilor regulamentare: Documente inedite din arhivele din Federația Rusă, Ucraina și Republica Moldova. – Chișinău: Cartdidact, 2002.- 600 p.

Moraru, Pavel. Armata lui Stalin văzută de români. -București: Ed. Militară, 2006. - 323 p.

Lucrarea a fost elaborată în baza documentelor de arhivă din România, intră în fond pentru prima dată, este continuarea cărții: Informații militare pe Frontul de Est. -București: Ed. Militară, 2005. - 338 p.

Mocioni Ion. Constantin Brâncuși: viața.- Târgu-Jiu, 2003.-486 p.*Cartea este una din schițele biografice așteptate, mai bogată decât altele, prin sursele informative folosite.*

Profesoara de la universitatea Brown din SUA Sanda Golopenția, a donat o serie de volume:

Golopenția, A. Ultima carte: Text integral al declarațiilor

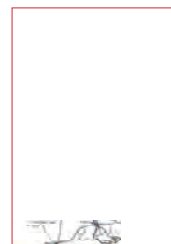
în anchetă ale lui Anton Golopenția aflate în Arhivele S.R.I. - București: Editura Enciclopedică, 2001. - 874 p.

Golopenția, S. Chemarea mânilor negative. - București: Cartea Românească, 2002. - 224 p.

Golopenția, A. Opere complete. - București: Editura Enciclopedică, 2002.- 316 p, și cea mai recentă publicație: Golopenția A. Românii de la Est de Bug. Vol 1; vol 2,- București: Ed. Enciclopedică, 2006.- 600 p.

Un donator permanent al

bibliotecii noastre e și cel mai bun istoric medievist român Ioan Caproșu, care în prezent face un ciclu de lucrări despre istoria orașului Iași, astfel contribuie

ca orice ediție nou aparută să intre în fondul bibliotecii noastre:

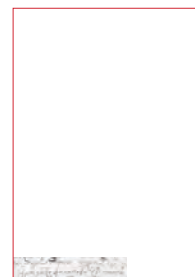
D o c u m e n - t a R o m a n i - a e H i s t o r i c a (D R H) : M o l -

d o v a , 2 0 0 6 . - 6 8 0 p , a j u n s l a a l X V I I I - l e a v o l u m .

I a ș i i v e c h i l o r z i d i r i p â n ă l a 1 8 2 1 . - I a ș i : D e m i u r g , 2 0 0 7 . - 4 0 3 p .

O donație prestigioasă este publicația în original a autorului:

N o u z i l l e J e a n . L a M o l d a v i e : H i s t o r i e t r a g i q u e d ' u n e r e g i o n e u r o p e e n n e . - P a r i s : C o m i t e e u r o p e e n d ' h i s t o r i e e t d e s t r a t e g i e b a l k a n i q u e s , B i e l e r ,

2 0 0 4 . - 4 3 9 p .

Exemplar donat de autor prin intermediul editurii „Prut Internațional”. Prin lucrarea de față se înfățișează istoria Moldovei în viziunea lui Jean Nouzille. Pentru prima oară cititorii din Republica Moldova dintre Prut și Nisru fac cunoștință cu publicațiile istoricului

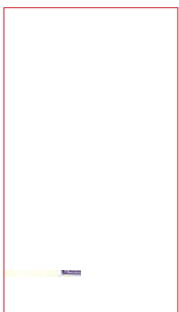

francez Jean Nouzille
Prima dată a intrat în fond
donația expreședintelui Aca-
demiei Române, Eugeniu Si-
mion:

Manuscrisele Mihai Emi-
nescu; vol. 1; vol 2; Manus-
cris românesc 2254. - Bucu-
rești: Editura Enciclopedică,
2004. - 459 p.

Dragoș V. George
Enescu în constelația muzicii
universale.- București: RAO,
2005. - 303 p.

Cartea este un album de artă,
un prețios dicționar iconogra-
fic, prezintă 190 de muzicieni
din Europa și America, acoper-
rind mai mult de patru secole
de muzică

universală,
sunt prezen-
tați cu date
pertinente
despre națio-
nalitatea, via-
ța și opera lor.

Tot cu titlul
de donație
au intrat în

fondul BNRM
scenariile pen-
tru trei filme
ale regretatului
Emil Loteanu,
care sunt pă-
strate în colec-
ția serviciului
"Carte veche și rară", scena-
rii care au rămas nerealizate,
donate după moartea regizo-
rului de prietenul de familie

S.N.Gozdacenko.

**Loteanu, Em. Избранник
божий: режисерский сцена-
рий художественного пол-
нометражного кинофильма.**
- Москва, 2000.

**Loteanu, Em. Хаджи-Мурат:
киносценарий художествен-
ного фильма по одноимен-
ной повести Льва Толстова.**
- Москва, 2000.

**Loteanu, Em. Яр: киносце-
нарий полнометражного
художественного фильма. -
Москва: Area Kord, 2001.**

Prin însăși menirea ei de înalt
for cultural național, Bibliote-
ca Națională a atras în jurul ei
personalități ale vieții culturale
și științifice. Astfel mulți dintre
aceștea au înțeles că prin donarea
arhivelor personale bibliotecii
continuă munca lor de propoga-
re a cunoașterii.

Astfel îi putem menționa pe
mulți donatori, care îmbogățesc
fondul Bibliotecii cu cele mai
alese cărți însoțite de autografele
lor:

*Academicianul Mihai Cimpoi,
poetul Ion Hadârcă, folcloristul
Tudor Colac, istoricul, prof. univ.
dr. Anatol Petrencu, primul Pre-
ședinte al RM - Mircea Snegur,
directorul Bibliotecii Naționale
- Alexe Rău, care orice publicație
primită cu autograf pentru dum-
nealui o oferă Bibliotecii, avocatul
și poetul Boris Druță, istoricul,
academicianul Andrei Eșanu, is-
toricul, prof. univ. - Dinu Poșta-
rencu, redactorul la ediția „Locali-
tățile Moldovei” Victor Ladaniuc,
istoricul, prof. univ. dr. Ion Țurca-
nu, deputatul Parlamentului RM
- Veceslav Untilă, directorul Edi-
turii „Augusta” - Dinu Rachieru,
Timișoara ș. a.*

Donații de valoare au fost făcute
din partea ambasadelor străine
acreditate la Chișinău, organiz-

melor internaționale, diverse-
lor instituții și organizații, care
acordă un ajutor considerabil în
vederea completării colecțiilor
BNRM:

*Ambasadele SUA, Germaniei,
Franței, României, Chinei, Po-
loniei, Marea Britanie, Finlanda,
ONU, Guvernul și Ministerul*

*Culturii și Turismului al RM,
Arhiva Națională, Fundația
Soros, Consiliul European, Alianța
Franceză,*

*Ministerul Afacerilor Externe,
Fundația cărții, Pro-Noi, Editu-
ra Civitas*

*Institutul de cercetări științifice
pentru Pomicultură RM, Institu-
tul Național de Ecologie RM, In-
stitutul de Istorie „A.D.Xenopol”-
Iași, Biblioteca Județeană „Gh.
Asachi”- Iași, Biblioteca Județeană
„O.Goga”- Cluj, Universitatea “Al.
Ioan Cuza”, din Iași, editurile
Ieșene, Mănăstirea Putna, Bibli-
oteca Județeană Constanța, Insti-
tutul Cultural Român, Academia
Română, Facultatea de Jurnalism
și Științele Comunicării din cadrul
Universității din București ș. a.*

Pentru generosul sprijin acor-
dat Bibliotecii în activitatea de
colecționare, valorificare și po-
pularizare a patrimoniului de
publicații, numele prietenilor
cărții sunt înscrise în Hronicul
Bibliotecii Naționale, rămânând
astfel în istoria acestei instituții.

Vechii noștri prieteni-cititorii

Cititorii Bibliotecii Naționale de-a lungul anilor

Maria Brînzan
șef Serviciu „Lectura publică staționar”

Din cele mai vechi timpuri, bibliotecile au fost create de oameni pentru a fi „cuib de înțelepciune”, „leac de suflet”, și utilizate de oameni întru prosperarea societății.

În Antichitate egiptenii erau mari posesori de biblioteci: regale, sacerdotale și particulare. Surluri cu texte pe cele mai diverse teme erau adunate, organizate pentru a fi citite de semenii, păstrate pentru generațiile viitoare. Egiptenii conservau manuscrisele în vase de lut și cufere pentru le păstra mai bine, a le feri de lumina zilei.

Biblioteca din Alexandria, fondată în 290 î.e.n. la solicitarea lui Ptolemeu Sôtêr de către Demetrios din Phaleron,

a fost însă cea mai vestită bibliotecă din Antichitate. Mai apoi, în secolul 3 î.e.n., Ptolemeu II Filadelful a cumpărat cărțile personale ale lui Aristotel, mărind astfel faima bibliotecii.

Biblioteca lui Ramses II (secolele 14-13 î.e.n.) se deosebea de alte biblioteci prin aceea că pe frontispiciul bibliotecii din palatul său din Teba era scris „Leac de suflet”.

În secolul XII al erei noastre i-au ființat primele biblioteci universitare la Bologna, Oxford, Paris, Praga, Cracovia, Viena, Heidelberg etc. Biblioteca Universității din Oxford (Anglia), arsă din porunca lui Edward ca fiind eretică, a

fost restaurată între anii 1597-1602 de către Thomas Bodley; de la acea dată biblioteca este cunoscută sub numele de „Bodleian Library”.

În secolele XVIII-XIX, în lume iau ființă mari biblioteci publice ce vor deveni mai apoi biblioteci naționale. Se întemeiază biblioteci cu renume: în Anglia la 1753 – Biblioteca Națională (British Museum), în America – Biblioteca Congresului (Washington, 1802), în Rusia – Biblioteca Muzeului Rumeanțev (Petersburg, 1826), în România – Biblioteca Națională din București (1838), ce este deschisă pentru public.

Încă în secolul XVIII, marii cărturari ai timpu-

lui Grigore Ureche, Miron Costin și alții aveau biblioteci particulare. Domnitorul României Constantin Brâncoveanu dă poruncă să dăltuiască pe ușa bibliotecii de la Hurezu: „Biblioteca de hrană dorită sufletească, această casă a cărților îmbie înțelepciunea de pretutindeni adunată, în anul 1708”.

Răsfoind cu drag filele cărților vechi pentru documentare, am descoperit comori, ce urmează a fi explorate. În studiul dat mi-am propus să urmăresc evaluarea cititorului de-a lungul anilor. Cititul cărților era o în-deletnicire a celor avuți. Cărțile costau scump, cei împătimiți de cărți, dădeau averi întregi pe ele. Acces la cărți aveau

doar oamenii cu studii, adică cei care știau a citi. Mulți oameni bogați procurau cărți și-și făceau propriile biblioteci.

În Moldova în secolul XVIII se înființează biblioteci la mănăstirile Secu, Dragomirna și Bisericieni. La începutul secolului al XIX-lea deja unii moșieri din Moldova, ca Suruceanu, Moruzi și alții dețineau biblioteci particulare mari. Era nevoie de o bibliotecă publică în Moldova. Ideea înființării unei astfel de biblioteci aparține membrilor „Epitropiei învățăturilor publice” din Moldova a Mitropolitului Veniamin, logofătului M. Cantacuzino, Iorgu Șuțu și referendarului Gheorghe Asachi, care la 10 ianuarie 1828 solicitau principelui Alexandru Cuza să întemeieze o bibliotecă națională pentru „sporul învățăturilor”. Biblioteca Centrală de la Iași se deschide pe lângă Academia Mihăileană la 16 iunie 1835.

După cum cunoaștem, Rusia țaristă anexează Basarabia în 1812, făcând-o gubernie. Guvernul țarist rus, pentru a împiedica deschiderea bibliotecilor publice de către comunitate, hotărăște să aplice în viață proiectul propus la 12 aprilie 1830 de către contele N. Mordvinov, ce prevedea deschiderea bibliotecilor publice în toate orașele guberniale, cu scopul menținerii controlului asupra completării lor cu cărți.

General-gubernatorul Novorosiei și Basarabiei, contele Voronțov, aprobă proiectul lui Grinevici de înființare a Bibliotecii Publice Guberniale la Chișinău, la fel ca și celelalte biblioteci guberniale.

Deschiderea oficială a Bibliotecii Publice Guberniale pentru publicul din Chișinău are loc la 22 august 1832, în clădirea arendată de negustorul Bogaciov. Fondul de carte constituia 477 de cărți și 73 de reviste. Bibliotecar este numit Gavriil Bilevici, profesor de limba română la școala ținutală din Chișinău.

Din sursele studiate am constatat către primii patru ani de activitate cititorii nu se înregistrau și nici evidența vizitelor nu se ducea, acest fapt ni-l

confirmă al doilea bibliotecar – Nicolae Kozlov, care este numit în post la 1 octombrie 1835 și care lucrează până la sfârșitul vieții, la 20 aprilie 1846. Fondul bibliotecii constituia 580 de publicații: 363 cărți în limba rusă, 178 în limba franceză și 38 în limba română. Date despre câți cititori și de câte ori au frecventat bibliotecă, dar și câte publicații au împrumutat, nu existau. Primindu-și postul, chiar din prima zi îi scrie guvernatorului civil al Basarabiei, Fiodorov, „că până acuma în bibliotecă nu s-a practicat înregistrarea cărților care au fost difuzate cititorilor în decursul anului, n-a fost ținută evidența vizitatorilor, nici perioada anului și nici orele în care au fost mai intens vizitate, de aceea o să am nevoie

de timp ca să determin care zile și ceasuri sunt mai convenabile pentru vizitatorii bibliotecii. Însă și fără aceasta de acum se știe că numărul persoanelor care doresc să se folosească de avantajul Bibliotecii Guberniale este foarte redus”. Bibliotecarul N. Kozlov bănuia frecvența mică a cititorilor, deoarece „Regulile bibliotecii” prevedeau vizitarea bibliotecii de către acei cetățeni „destul de bine îmbrăcați”, prin urmare numai oamenii cei înstăriți dispuneau de haine bune. Deci de la bun început bibliotecă era predestinată oamenilor avuți.

În anul 1836 au vizitat bibliotecă 106 cititori, dintre care funcționari – 80, militari – 16, moșieri – 2, elevi – 8.

Să analizăm care a fost componența cititorilor după 10 ani de la deschiderea bibliotecii. Numărul cititorilor înscriși a crescut până la 341, au vizitat biblioteca: funcționari – 249, militari – 65, moșieri – 4, elevi – 19, negustori – 3, femei – 2. Este un lucru foarte interesant, dar și ciudat totodată, că pe parcursul a 10 ani doar 19 femei din numărul total de cititori au vizitat biblioteca.

În anul 1842 cititorii au împrumutat 594 de cărți, dintre cele mai solicitate au fost romanele și versurile, după care urmau cele din istorie și geografie, pe locul trei fiind literatura juridică. Putem vorbi despre un fenomen neobișnuit – majoritatea cititorilor bărbați erau preocupați de cărți de literatură (istoria literaturii, beletristică), istorie, geografie, apoi de cea juridică.

Să vedem cum s-a schimbat componen-

ța cititorilor la sfârșitul secolului XIX. La 1899 numărul total de cititori alcătuia 2997 (inclusiv sala de lectură, Secția de împrumut, Secția pentru copii), din care conform statutului social pe primul loc erau micii burghezi – 564, urmau nobilii – 191 și alții. Din cei 1743 cititori înregistrați, după ocupație – cei mai numeroși erau funcționarii – 533, urmați de elevi și studenți – 250 și alte categorii. Femeile numărau – 934 vizitatori (53,3%), bărbații – 809 (46,7%). La sfârșit de secol, numărul femeilor a crescut cu 6,6% față de cel al bărbaților. Ce îi preocupa pe cititori la acea vreme? Se pare că interesele nu s-au schimbat cu mult: din cele 8930 de cărți împrumutate, pe primul loc rămânea tot domeniul literaturii (istoria literaturii, beletristica, opere dramatice) – 4133 de cărți, urma istoria – 747, juridică – 658, filosofia – 412 și alte domenii. La 1912 numărul citi-

torilor a crescut până la 6513. După 1912 biblioteca a trecut prin perioade grele: Primul Război Mondial, cel de al Doilea Război Mondial, perioada de după război, de refacere a economiei naționale cât și a culturii.

În 1961 biblioteca trece în clădire nouă (masivă), cu trei etaje (nouă nivele), cu săli de lectură mari, spațioase, mese amenajate cu lămpi. Se deschid două săli de lectură pe lângă Serviciul „Servirea cititorilor”, actualmente Serviciul „Lectura publică staționară”, la etajul doi – o sală de lectură specială pentru lucrătorii științifici, la etajul trei – săli de lectură pentru cei ce solicită literatură străină, publicații seriale și altele. Se înființează sectoare noi ca: „Literatură străină”, „Literatură muzicală și note”, „Literatură ținută-lă”, „Carte veche și rară” și altele, care mai târziu vor deveni servicii. Cu înființarea Serviciului „Literatură străină” cititorul parcă ar fi trebuit să aibă acces la cartea de limbă română, dar să vezi că nu era chiar așa, nu toată literatura era disponibilă pentru cititori, deoarece cu trecerea în noua clădire s-a mai înființat încă un serviciu, cu o funcție mai specială, de păstrare a cărților interzise. În acest serviciu se păstrau cărți, ziare, pe care conducerea de atunci considera că ar fi mai bine ca cititorii să nu știe de ele. Erau publicații în toate limbile, o bună parte însă o al-

cătuia literatura în limba română. Cititorii nu aveau acces la acest fond ce avea inscripția „spețhranenie”. În anul 1991 acest serviciu cu funcție sinistrală a fost desființat, iar publicațiile au fost redistribuite în diverse servicii; o bună parte de literatură în limba română s-a transmis Serviciului „Carte veche și rară”, o altă parte Serviciului „Literatură străină” („Literaturile lumii”) de astăzi.

Fondul Bibliotecii Republicane de Stat a RSSM constituia 1,5 mln. de publicații în 34 de limbi; s-au înregistrat 15422 de cititori, componența lor fiind următoarea: specialiști din diverse domenii – 3185, studenți și elevi – 7000, funcționari – 2082 și alții. Din datele prezentate observăm că tineretul studios era acel care frecventa mai des biblioteca, în deosebi Serviciul „Literatură străină” de la etajul trei, unde mulți cititori au făcut cunoștință pentru prima oară cu scriitorii neamului nostru: Vasile Alecsandri, Mihai Eminescu, Ion Creangă, Constantin Negruzzi, Bogdan Petriceicu Hasdeu și alții.

Sorbeau cu nesăț din literatura română cititorii bibliotecii, astăzi personalități notorii ale culturii noastre, scriitorii: Vladimir Beșleagă, Andrei Strâmbeanu, Gheorghe Vodă, Dumitru Matcovschi; scriitorii academicieni: Grigore Vieru, Mihai

Cimpoi, președintele Uniunii Scriitorilor din Moldova, regretatul scriitor academician Andrei Lupan; fizicianul Alexei Simașchevici, academician al A.Ș.M., doctor habilitat; matematicianul Petru Soltan, academician al A.Ș.M., doctor habilitat; istoricii Ion Buga, doctor habilitat; Alexandru Moșanu, doctor habilitat, Anton Moraru, doctor habilitat, Ion Niculiță, doctor habilitat; filologul Ion Osadenco, doctor habilitat; biologii: Boris Matienko, academician al A.Ș.M., doctor habilitat, Boris Melnic, academician, doctor habilitat și mulți, mulți alții.

Biblioteca Republicană de Stat în luna decembrie a anului 1967 a împlinit 135 de ani de la înființare, acest eveniment s-a sărbătorit cu mult fast în republică. Cu această ocazie Biblioteca a fost numită „N. K. Krupskaja”. Numărul total de cititori ai bibliotecii în 1967 constituia – 20811. Să vedem care era componența lor: studenți și elevi – 7981, lucrători științifici – 1531, specialiști în diverse domenii de activitate – 7872. Pentru prima oară s-a înregistrat categoria de cititori – lucrători științifici. Componența fondului de publicații după domenii era următoarea: Literatură social-politică – 301 462 titluri (19%), tehnică 559 976 (36,5%), artistică – 157901 (10%), și alte domenii. După limbi: limba rusă – 1 427 157 (93%), limba moldo-

venească – 2046 (2,7%), limbi străine (printre care și limba română) – 62 500 (4%).

Împrumutul publicațiilor constituia 262 900 unități, din care cea mai solicitată era literatura social-politică – 28%, urma literatura tehnică – 21%. Paradoxul este că literatura social-politică cu ponderea doar de 19% era mai solicitată decât cea tehnică. Un lucru care trebuie să-l remarcăm este că în 1967 din numărul total de cititori, moldovenii alcătuiau doar 7 697 (37%), ceilalți 13 114 erau ruși, ucraineni și alte naționalități. Cu toate acestea sălile de literatură erau frecventate cu mult drag de mulți cititori, ce ne sunt astăzi, nouă tuturor, bine-cunoscuți, o pleiadă de scriitori și oameni de știință ca: Nicolae Dabija, academician, Ion Hadârcă, Andrei Vartic, Andrei Eșanu și alții.

Să vedem care sunt preferințele cititorilor peste 10 ani. În 1977 împrumutul publicațiilor a crescut la 1 192 639 unități, adică cu (4,5%), împrumutul literaturii social-politice a crescut cu 4%, până la 385 290 unități, al celei tehnice – 8%, adică până la 35000 unități. În limba moldovenească s-au solicitat doar 22 450 publicații. Alte generații de cititori au început să viziteze biblioteca, unii o vizitează și în continuare – personalități cu care ne mândrim: istoricul Anatool Petrenco; biologul Gheorghe Duca, aca-

demician, președintele Academiei de Științe a Moldovei, doctor habilitat – acestea sunt doar câteva nume, șirul lor poate continua.

Împrumutul de publicații în 1990 a ajuns la cifra de 1 270 220 de unități. În 1991 bibliotecii i se conferă titlatura de Bibliotecă Națională a Republicii Moldova. S-au produs mari schimbări în societate. Din 1992 se începe reformarea principală a bibliotecii, scopul fiind trecerea la standardele internaționale.

În 1997 biblioteca a împlinit 165 de ani de la fondare. Cu acest prilej s-a sărbătorit acest eveniment, s-au desfășurat multiple acțiuni, a fost elaborată concepția informatizării BNRM, s-a procurat un program (software) TINLIB cu ajutorul căruia va fi realizată informatizarea bibliotecii. Tot în acest an biblioteca a fost conectată la Internet. Colecțiile bibliotecii atingeau cifra de 2 952 570 de unități. Să vedem care este ponderea colecțiilor după limbi: limba română – 209585 publicații (7,1%); limba rusă – 2 548 930 publicații (86,3%); limbi străine – 194 058 publicații (6,6%). Numărul de cititori reînregistrați era de 13 147.

Împrumutul constituia 1 059 810. Se observă o scădere a ultimilor doi indici față de ceilalți ani, care poate fi explicată în felul următor: s-a în-

chis Serviciul „Bibliotecă experimentală”, iar cu ajutorul bibliotecilor de peste Prut s-au înființat câteva biblioteci de carte română în Chișinău.

Societatea informațională de azi este o formă avansată de organizare a comunității umane. Informația și accesul la informație este o condiție indispensabilă a progresului. Utilizarea bibliotecii cu tehnologii informaționale moderne presupune asigurarea unui acces mai amplu la colecțiile bibliotecii pentru utilizatori. La moment BNRM se află la etapa de modernizare (automatizare) a activității de bibliotecă. Implementarea pachetului TINLIB, mai nou TINREAD, va permite o mai bună funcționare a bibliotecii, asigurând automatizarea a tuturor serviciilor de bibliotecă. Odată cu implementarea modulului „circulație a programului TINREAD în BN” utilizatorii vor beneficia de accesul on-line la catalogul electronic al bibliotecii:

- accesul rapid și amplu la colecțiile bibliotecii;
- servirea în regim automatizat și supervizarea împrumutului staționar;
- se va facilita relația bibliotecar – utilizator și viceversa.

Utilizatorul BNRM este un cititor deja format, fiind adult (fie el student, masterand, doctor în științe, profesor universitar, specialist în diverse domenii ale economiei, parlamentar), are necesitățile bine defini-

te, solicitările concrete. Misiunea bibliotecarului constă: cu abilitate și profesionalism să-l ghideze, ca cititorul să aibă accesul cât mai rapid la informația, documentele solicitate.

Componenta colecțiilor BN are un caracter universal și numără 2,5 mln. de documente în 30 de limbi. Împrumutul constituie 589 mii documente pentru consultare, din care 51,4% în limba română, urmate de cele în limba rusă – 37%, pentru celelalte limbi revin 11,6%. Cele mai solicitate domenii sunt: științele social-politice, economie, care constituie 40% din împrumutul anual, după care urmează domeniile: geografie, biografii, istorie – 13%; lingvistică, filologie, critică literară – 11%; beletristică – 10%; filosofie, psihologie – 6%; medicină, tehnică, științe

aplicate – 7%; matematică, științe naturale – 5%; religie, teologie – 3%; generalități, știință, activitate intelectuală – 3%; artă, divertisment, sport – 2%. Din această mini analiză putem conchide că politica, economia, dreptul, pedagogia sunt domeniile preferate de utilizatori, ceea ce coincide cu cerințele societății.

Preferințele utilizatorilor diferă de la o categorie la alta. Utilizatorii categoriei I – cei care studiază la masterat, doctoratură, profesorii (de la instituțiile superioare de învățământ), doctorii în științe – solicită cele mai multe publicații din domenii: istorie, politică, economie; motivul – studiul pentru prelegeri, cursuri, susținerea tezelor de doctor. Solicitățile utilizatorilor categoriei a II-a – specialiști în diverse domenii: juriști, economiști, pedagogi – sunt

motivate de preferințele lor, studiul în aprofundarea cunoștințelor profesionale și de necesități, adică reprofilară; cele mai solicitate sunt cărțile despre management, micul business, noile tehnologii. Solicitățile studenților (cota cea mare a împrumutului) se datorează studiului pentru orele de curs, seminare, licențe, studierii limbilor moderne (a istoriei, geografiei țării a cărei limbă o studiază). Frecventează biblioteca și alte categorii de cititori, dar sunt mai puțin numeroase și nu prezintă interes.

Este bine să-i remarc pe cititorii care frecventează foarte des biblioteca și sunt fideli idealului său – acei utilizatori cu vechime mare a statutului de cititor al BN, care vin la bibliotecă ca la o slujbă, iar preferințele, preocupările lor sunt atât de legate de profesie, munca

care o desfășoară, cât și necesitatea frecventării pur din interes personal, pentru a-și petrece timpul liber în mod util și cu folos, făcând cunoștință cu tot ce apare nou în domeniile preferate (pentru lărgirea bagajului de cunoștințe, recreere, elaborarea unor proiecte). Cu mult respect și considerațiune îi menționez pe acei care au făcut din bibliotecă casa lor de suflet: Mihai Cimpoi, Pavel Balmuș, Andrei Vartic, Vladimir Beșleagă, Vladimir Anikin, Anatol Petrenco, Olga Ciolacu, Vasile Romanciuc, Ion Hadărcă, Zinaida Julea, Ion Țurcanu, Valeriu Matei, Victor Stepaniuc, Tudor Angheli, Tamara Nesterova, Andrei Mudrea, Constantin Ciobanu, Valentin Tomuleț, Eugeniu Certan și mulți, mulți alții.

Bibliografie selectivă:

Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Raport anual pentru 1997. – Chișinău, 1998. – 36 pag.

Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Raport anual pentru 2006. – Chișinău, 2007. – 39 pag.

Darea de seamă a Bibliotecii publice orășenești din Chișinău pentru anul 1899. – Chișinău, 1900. – 71 pag.

Darea de seamă a Bibliotecii publice orășenești din Chișinău pentru anul 1909. – Chișinău, 1909. – 23 pag.

Darea de seamă a Bibliotecii Republicane de Stat în numele „N. K. Krupskaja” pentru anul 1961. – Chișinău, Arhiva BNRM. – Nr. 1, 1962. – 88 pag.

Darea de seamă a Bibliotecii Republicane de Stat în numele „N. K. Krupskaja” pentru anul 1967. – Chișinău, Arhiva BNRM. – 1968. – 95 pag.

Darea de seamă a Bibliotecii de Stat a RSSM „N. K. Krupskaja” pentru anul 1977. – Chișinău, Arhiva BNRM. – 1978. – 129 pag.

Ganenco, Petru. Pagini din istoria Bibliotecii Naționale // Magazin bibliologic. – 1997. – Nr. 4 – P. 22-32.

Ganenco, Petru. Scrieri istorice. În 2 volume. Volumul 1. – Chișinău, Biblioteca Națională, 2001. – 143 pag.

Ganenco, Petru. Tradițiile istorice trebuie să fie cunoscute și respectate de toți // Magazin bibliologic. – 1997. – Nr. 4 – P. 33-35.

Ganenco, Petru. Istoriâ Kișiněvskoj publičnoj biblioteki (1830-1917). – Chișinău: Cartea Moldovenească, 1966. – 114 pag.

Kirtoka, A. Gosudarstvennâă Respublikanskaâ Biblioteka imeni N.K. Krupskoj. – Chișinău: Cartea Moldovenească, 1961. – 80 pag.

Rău, Alexei. Biblioteca Națională din Republica Moldova – 170 // Biblioteca. – 2002. – Nr. 11. – P. 334.

Activitatea Bibliotecii Naționale în opinia cititorilor ei

Victoria Berdilo

Biblioteca Națională a Republicii Moldova este interesată ca beneficiarul să obțină documentarea dorită, din perspectiva intereselor sale de cercetare. Cu această ocazie Serviciul „Studii și cercetări” realizează anual un sondaj de opinie care urmărește scopul de a studia atitudinea, intențiile și preferințele utilizatorilor săi.

Utilizatorii noștri trebuie să beneficieze de informații pertinente și competitive într-un cadru compatibil cu noile exigențe ale lumii informaționale

de azi. Cercetarea de față dorește să adune date care, analizate, vor putea duce la o îmbunătățire a activității din cadrul bibliotecii. După cum bine știm, analiza permanentă a cerințelor cititorilor, valorificarea resurselor și a mijloacelor necesare pentru a satisface aceste cerințe reprezintă esența activității unei biblioteci.

Au fost chestionați 50 respondenți dintre cei mai fideli ai instituției. În calitate de instrument al cercetării a fost utilizată metoda anchetei în baza

chestionarului, pentru că aceasta este operativă și permite dezvoltarea și elucidarea problemelor într-un timp mai scurt. Chestionarul elaborat pentru realizarea sondajului a cuprins 9 întrebări: 4 închise și 5 deschise, care au abordat diverse aspecte ce țin de activitatea și serviciile bibliotecii.

Pentru ca rezultatele să fie cât mai convingătoare, s-au avut în vedere două aspecte: perioada în care s-a efectuat cercetarea și metoda de întocmire a chestionarului. Alegerea

momentului pentru completarea chestionarului a constituit o problemă deoarece trebuia aleasă o perioadă favorabilă studiului, deci să nu fie nici sesiune de examen și nici început de semestru universitar. Ținând cont de acest lucru am ales sfârșitul lunii octombrie.

Concluziile generale ale acestui sondaj, precum și cerințele care trebuie îndeplinite pentru ca biblioteca să rămână în continuare competitivă le vom prezenta mai jos.

Rezultatele obținute:

În continuare vom vedea care este opinia utilizatorilor cu privire la Biblioteca Națională și totodată doleanțele predominante. Vom trece la prezentarea pe rând a concluziilor obținute pentru fiecare întrebare.

Investigația a debutat cu o întrebare vizând frecvența vizitelor la bibliotecă. Dacă e să comparăm rezultatele sondajului efectuat anul acesta cu cel din anul trecut, constatăm că s-a mărit numărul celor care ne vizitează de câteva ori pe săptămână.

Scopul vizitelor la bibliotecă rămâne a fi pentru studiu, pentru informare; anul acesta s-a mărit procentul celor care ne vizitează pentru dezvoltarea personalității, pentru plăcere, relaxare.

Cele mai solicitate servicii sunt „Lectura publică”, „Publicații seriale”. A crescut procentul vizitelor în serviciile „Literaturile lumii”, „Colecția de artă și hărți” și Biblioteca de Bibliologie (vezi tabelul 1).

Tabelul 1

	2005 (%)	2006 (%)
Lectura publică	30,35	29,4
Publicații seriale (periodice)	15,18	14,3
Literaturile lumii	17,85	16,0
Audiovideoteca	1	2,5
Moldavistica	8,82	8,4
Împrumut interbibliotecar	7,15	6,7
Asistență bibliografică și documentară	6,25	3,4
Carte veche și rară	9,82	8,4
Biblioteca de Bibliologie (bl. 2)	1,8	5,0

La întrebarea cum sunt apreciate diverse aspecte ale activității bibliotecii (vezi tabelul 2), conform rezultatelor obținute am făcut următoarea concluzie: în comparație cu anul 2005, în ceea ce privește *colecția bibliotecii*, procentul celor care cred că e satisfăcătoare a crescut cu 25,8%.

S-a îmbunătățit gradul de amabilitate a bibliotecari-

lor. Anul acesta mult mai multe persoane l-au apreciat ca satisfăcător, majoritatea acestor aprecieri îmbucurătoare se referă la serviciile „Literaturile lumii”, „Colecția de artă și hărți”, „Carte veche și rară”. Suntem conștienți că biblioteca noastră va avea o imagine favorabilă la nivelul cititorilor care o frecventează doar dacă personalul său (bibliote-

carii) reușește să creeze o atmosferă cât mai bună pentru studiu.

Ajutorul acordat de bibliografi: 84,2% dintre cititorii chestionați l-au apreciat satisfăcător, însă, făcând o comparație cu anul trecut, s-a mărit cu 6% numărul celor care îl consideră nesatisfăcător.

Dotarea tehnică a fost apreciată, cu mici excepții, la nivelul anului trecut.

Cititorii anchețați au specificat mai multe domenii la care oferta de carte este sub nivelul așteptărilor lor, în special oferta de carte în limba română, mai ales pe unele domenii: filozofie, psihologie, informatică, literatura universală, economie.

Tabelul 2

	Bună		Satisfăcătoare		Nesatisfăcătoare	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Anul						
Colecțiile	28,56	42,8	37,00	48,6	34,44	8,6
Sistemul de informare	14,15	38,7	57,78	48,4	28,07	12,9
Spațiile de lectură	46,15	46,7	30,55	46,7	23,3	6,6
Profesionalismul personalului	34,3	59,5	15,2	32,4	50,50	8,1
Amabilitatea bibliotecarilor	33,04	44,5	26,56	47,2	40,40	8,3
Ajutorul bibliografic	37,39	47,4	52,4	36,8	10,21	15,8
Programul de lucru	56,77	52,8	31,11	38,9	12,12	8,3
Dotarea tehnică	23,72	32,3	38,00	32,3	38,28	35,8
Altele (specificați)	-	-	-	-	-	-

Sugestiile cititorilor privind ameliorarea activității Bibliotecii Naționale:

- Completarea fondului cu literatură română recent apărută (publicațiile periodice să fie primite regulat);

- Refuzul să fie anunțat imediat;

- Personal amabil, care să posede limba română și să poarte ecusoane;

- Servirea rapidă a cititorilor (15 min. - 20 min.);

- Cititorului nou înscris să i se ofere un pliant cu toate serviciile de care poate beneficia în bibliotecă;

- Organizarea lecțiilor de inițiere pentru cititorii noi înscriși în cadrul cărora, sa-r explica

modul utilizării a sistemului informațional al bibliotecii;

- Echipament tehnic performant (copiator, printer, scanner etc.);

- Achiziționarea mai multor computere pentru accesarea catalogului electronic;

- Crearea unei săli speciale de calculatoare conectate la Internet;

- Crearea unor condiții optime de studiu în sălile de lectură (mobilier confortabil, ceas de perete în fiecare sală de lectură);
- Dotarea cu climatizoare;
- Extinderea orarului de lucru pe timp de iarnă;
- Decorarea instituției cu cât mai multe flori;
- Deschiderea unei cantine în incinta bibliotecii.

Doleanțele din anii trecuți ale beneficiarilor de îmbunătățire a activității bibliotecii au fost parțial satisfăcute: au fost redactate cataloagele din anii 2002-2003 trimestru I, au fost reparate și reamenajate unele săli de

lectură etc. Rămâne însă de activat în vederea îmbunătățirii, precum și în vederea asigurării instrumentelor tehnice, înființării unei cantine etc.

Rezultatele sondajului pot fi de real folos șefilor de servicii în procesul activității pentru anul viitor. Deși este clar că unele probleme vizând echipamentele tehnice performante, achiziționarea unui mobilier nou și confortabil, instalarea climatizoarelor vor fi mai greu de rezolvat, există și aspecte de activități care pot fi îmbunătățite fără eforturi prea mari și fără cheltuieli suplimentare:

fiecărui cititor nou înscris să i se propună un Ghid al bibliotecii, organizarea excursiilor de prezentare a bibliotecii, anunțate din timp - o dată în săptămână, decorarea instituției cu mai multe flori frumoase etc.

Datorită acestui sondaj am aflat cum este privită biblioteca în acest moment de către cititori. Inițiativa a fost primită cu interes și bunăvoință de către cei chestionați, ei răspunzând cu seriozitate la întrebări și făcând propuneri care merită să fie luate în seamă.

Un luptător

pentru instaurarea ordinii în Bibliotecă

Svetlana Barbei

La sfârșitul anilor '80 Biblioteca era vizitată deseori de un veteran de război pe nume Mirgorodski, care venea întotdeauna cu multe medalii prinse la piept și de fiecare dată încerca să facă ordine în toate. El nu se limita la constatarea neregulilor, dar neapărat găsea și persoanele care purtau vina pentru ele, stabilea termene pentru eliminarea acestor nereguli și nota în carnetul său numele executorului lucrărilor corespunzătoare. Datorită insistenței acestui cititor - luptător pentru instaurarea ordinii, în Bibliotecă s-au făcut multe lucruri bune: a fost ales un comitet al cititorilor, reparată scara la subsol, cumpărate urne de gunoi pentru zona de cititori, organizate locuri pentru fumători,

afișate programul de lucru al directorului cu indicarea orelor pentru audiența cititorilor și anunțuri în care se spunea că veteranii și participanții la război sunt deserviți fără rând. Aceste avize au fost afișate pretutindeni, chiar și acolo, unde niciodată nu se creau cozi.

DI Mirgorodski a vrut ca Biblioteca să aibă neapărat o „gazetă de perete”, care să însereze plângerile și sugestiile cititorilor, programul de manifestări culturale pentru luna viitoare, iar fișele din fișierul „Cărți noi” să fie păstrate timp de un an de zile. Cititorul cu pricina era un generator permanent de idei noi și manifesta o insistență deosebită pentru materializarea acestora. Vestea despre sosirea lui la Bibliotecă se răspânda

cu viteza sunetului și imediat închidea mai multe uși. În acest mod unii responsabili din Bibliotecă se ascundeau de cititorul „cicălitor”, care deseori le aducea „dureri de cap” și le dădea totdeauna front suplimentar de lucru...

ÎNDEMNUL UNUI CITITOR FIDEL

Dragi cititori – reprezentanți ai sexului puternic, Treceți mai des pragul Bibliotecii pentru că ea vă poate ajuta să găsiți nu numai cartea de care aveți nevoie, dar și femeia vieții dvs. Personal, am găsit și una și alta. Mai precis, Biblioteca mi-a fost „nașă de logodnă” atunci, când fiind student, o frecventam zilnic. Anume aici, acum 35 de ani, mi-am găsit, printre tinerele bibliotecare, aleasa inimii. Tot aici, printre cele mai bune bibliotecare, mi-am găsit și nașa de cununie. Altfel spus, Biblioteca m-a ajutat să-mi ridic căminul familial. În consecință, m-am ales cu o soție exemplară și de atunci nu mai bat drumurile pe la biblioteci. . .

Urmați exemplul unui fost cititor fidel al Bibliotecii Naționale. Vă asigur că nu veți regreta.

Anatol Barbei, jurnalist

„Literaturile Lumii”, mereu îmbietor serviciu...

Venim în continuare (în ultima vreme, e drept, tot mai rar) în sala de lectură a Serviciului „Lecturile Lumii”, căutând cu febrilitate câte o informație sau sursă bibliografică, de negăsit în alte biblioteci sau alte servicii (în cadrul aceleiași Biblioteci Naționale)... În mare grabă, abia dacă mai reușim să contemplăm, ca odinioară, pe peretele stâng (din spre stradă), portretele a doi titani ai literaturii universale: Shakespeare și M. Sadoveanu, ultimul dintre aceștia continuând să reprezinte, cu demnitate și măreție, scrisul literar (dar și cronicăresc-epopeic-„crengian”) al Moldovei noastre străbune, al României întregi („dodoloațe”; v. “Hronicul și cântecul vârstelor” de L. Blaga, „confrate” întrun... Muțenie și tăceri cu M.S., și care îl considera pe înaintașul său „Patriarh al pădurilor”). Ne vedem, astfel, copleșiți de aduceri aminte din cei 40-50 de ani (începând de pe la 1962, când fosta Bibliotecă Republicană împlinea abia...130 de ani), dulci amintiri din vremurile când eram, probabil, printre cei mai fideli (poate și...fanatici, dacă nu niște „fani”) cititori („utilizatori”? „vizitatori”? în limbaj sec-statistic de azi). Veneam, aproape zilnic, în ospita-

liera sală de lectură a literaturii și presei periodice „în limbi străine” (unde era, în fond, adăpostită și Limba Română, spre deosebire de substituitul acesteia, „moldovnească” de ieri și de astăzi...). Ar însemna să spunem niște adevăruri, totodată, afirmând că ne interesa numai literatura și limba „națională” sau doar cărțile, revistele, almanahurile de cultură generală de aceeași expresie; eu, bunăoară, citind, cu aceeași nepotolită sete, literatură în limbile franceză, italiană, apoi în poloneză, bulgară, (apelând, desigur, la ajutorul dicționarilor respective, la amabilitatea bunelor bibliotecare de aici), m-am încumetat să pătrund și în „stihia” limbilor cehă, portugheză, greacă, germană și engleză... Iar doamna Clara (n. Gârlă, în 1946, în Hâjdieni-Bălți), moștenind din familie talente și capacități de plastician (pe care le cultivă și în prezent), fiind nevoită să mincească (funcționară) până mai de curând, se consideră cititoare anume a acestei săli (de lectură „în limbi străine”) încă din timpul studiilor medii (de pe când se dădea în exploatare noua incintă a Bibliotecii „N.K.Krupskaia”), apoi și superioare (în perioada 1966-1972)...

Generalizând, am putea considera drept cea mai „activă” și „fructuoasă” perioada: 1965-1990, adică 25 de ani de „vizite” și „frecvențe” în această...legendară Sală de lectură („legendă” presupunând tot o ... lectură în fond, adică: lege, legere, latinește, nu-i așa?). S-a întâmplat, astfel, că la începutul perioadei indicate, în urmă cu 42 de ani, ne-am decis să facem, și noi, „casă comună”, „mireasa” neavând încă 19 ani, iar „conu mire” fiind în al 21-lea an. Cum, însă, de-a lungul a 11-12 ani, am fost nevoiți să închiriem cam tot atâtea gazde (în aproape toate sectoarele Chișinăului), a trebuit să ne „pripășim”, într-un fel anume, la familiara, deja, Sală de lectură (în „limbi străine”). Ne aducem, acum, bine aminte, că încoace preferam să ne „retragem” din unele „gazde” închiriate, revenind „acasă” abia seara sau în zilele când Biblioteca era „fără program”; nu rare ori, în-deosebi P. B., „fugea” la aceleași „limbi străine”, duminicile sau la Crăciun, de Paști și la alte Sfinte sărbători (evident, în loc să binevoiască a se duce la slujbă la vre-o biserică). Prin urmare, puteam fi „întemeiate”... bârfele (în glumă, bineînțeles) pe

seama „tandemului” nostru (de cititori – „visători printre stele”) că și feciorul nostru, născut în septembrie 1973, cu numele Tudor, tot aici ne-ar fi „dăruit (nouă) de Bunul Dumnezeu”... Gluma aceasta e în bună parte credibilă, când admitem, în primul rând, că numele dat băiatului datorează ceva anturajului livresc de aici, întâlnirilor cu alți cititori, ulterior oameni de seamă ai culturii și artei de la noi; avem în vedere lecturile insistente și frecvente de Tudor Argezi, precum și din Tudor Vianu, apoi și episodicele discuții-dialoguri cu viitorul folclorist Tudor Colac, cu viitorul poet și critic literar Tudor Pallady, cu viitorul critic de artă Tudor Braga etc., tot în preajma sălii de „limbi străine” (implicit de „limbă română”). Este, de asemenea, adevărat, că, între timp, de-a lungul deceniilor, am continuat să „întregim-îmbogățim” biblioteca noastră „de familie”; de acest lucru am început a ne ocupa îndeosebi după ce ne-am ales cu un „modest” apartament, în ianuarie 1978, din partea Uniunii Scriitorilor, pe actuala str. București (fostă a Podoliei – I.I.Brătianu – „Iskra”). Departe de a-și propune să facă vreo „concur-

ță” cu oricare altă bibliotecă publică (inclusiv cu cea Națională, fosta „N.K. Krupskaja” mulți ani), biblioteca noastră particulară a ajuns să întrunească sute și mii de exemplare, în momentul de față „permițându-ne” să organizăm, pe bază de donații, în fond, câte o „Colecție Clara și Pavel Balmuș / or. Chișinău, str. București” (și întâi de toate la Biblioteca Națională, la Serviciul „Carte rară și veche”). În sfârșit,

un amănunt mai... pincant din pomenita cale de constituire a acestei biblioteci „de familie”, într-o relație cumva... cu Sala de lectură a literaturii „în limbi străine”: când eram întrebat de vreun coleg viitor deținător al unei eventuale biblioteci particulare, dacă am cutare ori cutare carte românească, răspundeam (nedându-mă bătut): „nu le-am obținut-procurat, dar, le am... în minte și ... în suflet, pentru că le-am

citat deja... la Biblioteca Republicană...”

Pentru conformitate:

Pavel Balmuș

P.S.: nu pot să nu „divulg” faptul că expunerea acestor amintiri... de familie (despre un serviciu bibliotecar, o sală de lecturi fidele și mereu îmbietoare...) ne-a fost sugerată de doamna amphitrioană a acestora, dna Zina Culea... pe care ne grăbim s-o asigurăm că, după atâtea ani, n-am uitat încă bunăvoința,

generozitatea și amabilitatea cu care eram „trațați” (de altminteri, ca și ceilalți cititori) din partea majorității colaboratoarelor Serviciului (numit în prezent:) „Literaturile Lumii”, a doamnelor Valentina Pincevskaia, Valentina Lavrinenko (azi: Turvinenko), desigur dna Zina Culea, Olga Sivac, Olga Bejenaru-Guidea, doamna Maria Marușceac ș.a., ș.a.

Același P.B.

La aniversare

Andrei CRIJANOVSCI, lingvist

Orice aniversare, dar mai ales una ca aceasta – a principalei biblioteci de la noi – te face să arunci o privire retrospectivă asupra celor simțite și trăite în compania și anturajul, mai întotdeauna imaginat, al marilor figuri, personalități, autori și creatori de valori spirituale gravate în cărți. Constat cu uimire, dar și cu stupeoare, cât de nemilos este timpul cu noi: în ce mă privește, sunt un cititor al Bibliotecii Naționale de o vechime apreciabilă – de peste patru decenii. E mult, e puțin? Mai degrabă puțin, pentru că și astăzi mă stăpânește același interes și sete constantă pentru carte, acest nesecat izvor de cunoștințe. Ar fi multe de amintit și spus cu acest prilej. Mai întâi, că – în pofida regimului totalitar

prin care am trecut – în Salonul Literaturii Lumii, ca printr-o minune, am avut acces la literatura română, unde în anii '60 am făcut cunoștință cu operele monumentale

de marcă, precum B.P. Hasdeu, Ov. Densusianu, I. Iordan, Al. Rosetti și alții.

Am avut posibilitatea în acei ani să solicit din marile biblioteci stră-

am consacrat studiilor în biblioteci, unde am putut constata cu regret, că fondurile Bibliotecii Naționale din Chișinău dispuneau de o intimă parte de cărți pe care ar fi trebuit să aibă o bibliotecă a unei republici de limbă romanică. Au fost lipsă și până astăzi lipsesc lucrări, instrumente de bază din domeniul romanisticii (studii, monografii, dicționare, publicații lingvistice, de istorie etc. în limbile-surori romanice), în timp ce în bibliotecile din Moscova una și aceiași carte abundă în mai multe ediții stereotipe. Era rezonabil ca această nedreptate să fie corectată. Cum însă? În momentul dezmembrării Uniunii forul competent de la noi a trebuit să intervină cu solicitarea de a obține o parte dreaptă de

ale unui Al.D. Xenopol („Istoria românilor din Dacia Traiană”), ale unui Al. Philippide („Originea Românilor”), N. Iorga („Istoria Românilor”) și alte studii și monografii), cu lucrările de bază ale lingviștilor și filologilor

ine – prin intermediul Serviciului de Schimb Interbibliotecar – lucrări inexistente în fondurile Bibliotecii Naționale. Ca o remarcă: mai târziu, în anii '80, când am stat la Moscova, o bună parte din cei peste zece ani,

literatură pentru a completa fondurile Bibliotecii Naționale.

Adeseori îmi aduc aminte de un caz aparte, întâmplat acum aproape 30 de ani, când împreună cu dl M. Cimpoi, I. Hadârcă și alți tineri poeți am organizat la 5 iunie 1978, în cadrul Salonului Literaturilor Lumii, o serată-simpozion consacrată poeziei spaniole, în special poeziilor legendarei „Generații de la 1927” (García Lorca, V.

Aleixandre, R. Alberti, D. Alonso ș.a.). anunțul seratei „Poesía española”, afișat în golul bibliotecii, l-am scris chiar eu (o variantă) în limba spaniolă, pentru că, de când mă știu, eram fascinat de alfabetul latin, de care am fost lipsiți de împrejurările nefaste ale istoriei. Dl. Cimpoi îmi spunea amical cu această ocazie că sunt un latinist care vrea să latinizeze Moldova! Iar poetul Ion Hadârcă a dedicat seratei

noastre o frumoasă poezie „Lorca din lămâi” (v. alăturat).

Astăzi trăim alte vremuri, deși deloc mai ușoare. Ne bucură însă faptul că după 1990 activitatea Bibliotecii Naționale s-a îmbunătățit și deversificat enorm prin desfășurări de expoziții de carte, conferințe științifice, jubiliare, comemorative, simpozioane ș.a.

Întotdeauna am găsit și găsim și astăzi un spirit deschis de colaborare din

partea personalului bibliotecii. În acest context amintesc cu recunoștință pe doamnele Valentina Pincevschi, maria Maruscian, Eudoxia Gustium, Zinaida Culea și alte doamne și domnișoare de la Salonul Literaturilor Lumii, precum și de la celelalte subdiviziuni, care au manifestat și manifestă multă pricepere și competență în munca lor.

Felicitări și urări de bine tuturor!

La mulți ani, Bibliotecă!

Lorca din lămâi

Ion Hadârcă

*Andaluzia încapă
Toată'n suc de lămâie,
Lângă sâmul ei de ape
Lorca moartea să-și amâie.*

*Federico, Federico
Și'n lămâi rămâi pericol.*

*Când își duce dulcea rază
Liliacul violet
Și mireasma e un reazăm
La un vaiet de poet.*

Federico, Federico

*Și'n lămâi rămâi pericol. –
De mai tremură sutana,
De mai bate cizma'n vid.
Ce-ai simțit atunci cu rana
Răvășitului Madrid?*

*Federico, Federico
Și'n lămâi rămâi pericol!*

*Peste coaja nopții strigă
Lung cocoșii și copiii:
- Fe-de-ri-co! Federico...*

Plânge'n pumnul strâns lămâia.

Sistemul Național de Biblioteci al Republicii Moldova:

Vera Osoianu

Colecții și servicii

Sistemul Național de Biblioteci al Republicii Moldova este parte integrantă a Sistemului informațional național și se constituie din totalitatea bibliotecilor de drept public și din bibliotecile de drept privat, legalizate de stat, menite să satisfacă interesele și cerințele de informare, instruire și culturalizare ale societății.

Activitatea bibliotecilor este reglementată de Legea bibliotecilor, aprobată în prima variantă în 1994, modificată în 1998 și 2001. Un nou proiect de lege, care să oglindească și specificul de activitate a bibliotecilor în Era Informațională, a fost elaborat în 2006 și urmează să parcurgă etapele firești necesare pentru aprobare.

Tot în anul 2006 a fost elaborată Strategia de dezvoltare a bibliotecilor până în anul 2010, aflată și ea în proces de avizare la ministerele de resort.

Din Sistemul Național de Biblioteci fac parte: bibliotecile naționale (Biblioteca Națională a Republicii Moldova și Biblioteca Națională

pentru Copii „Ion Creangă”, rețeaua bibliotecilor publice (municipale, raionale, orășenești, comunale, sătești) subordonate metodologic Ministerului Culturii și Turismului și administrativ-organelor locale; rețeaua bibliotecilor din învățământ (bibliotecile universitare, bibliotecile colegiilor, bibliotecile școlare (liceale), subordonate metodologic Ministerului Educației și Tineretului, și rețeaua bibliotecilor specializate subordonate ministerelor, departamentelor și altor structuri guvernamentale și nonguvernamentale care au în subordine biblioteci. Din această rețea fac parte: Biblioteca Științifică Centrală a Academiei de Științe a RM; bibliotecile medicale, bibliotecile tehnice, bibliotecile sindicale, Biblioteca Centrală Republicană Specializată a Studioului de Imprimări Sonore a Societății Orbilor, etc.

În Republica Moldova, Ministerul Culturii și Turismului este de jure organul responsabil de formarea și realizarea politicii de stat în domeniul activității bibliotecare. Marea problemă constă în faptul că Ministerul Culturii și Tu-

rismului nu dispune de mecanismele de bază juridice și financiare pentru a influența politica altor ministere și departamente care au în subordine biblioteci. În asemenea condiții, politica Ministerului Culturii și Turismului în raport cu bibliotecile altor ministere și departamente poate avea numai caracter profesional și de recomandare.

Gradul de influență a acestei politici asupra bibliotecilor altor ministere și departamente depinde de mai mulți factori, și în primul rând de nivelul profesional, de faptul dacă are drept scop să unească SNB, și în mare parte de voința și buna intenție a bibliotecilor, a ministerelor și departamentelor în cauză. Atestarea bibliotecarilor în vederea obținerii gradului de calificare, din vara anului 2006, a demonstrat ca bibliotecile care au dorit, au reușit să organizeze atestarea, conform Regulamentului elaborat de MCT chiar dacă au existat unele șovăieli și nelămuriri din partea unor ministere și departamente.

Politica promovată de MCT în domeniul bibliotecilor este doar o parte componentă a întregii politici a statului care influențează domeniul bibliotecar.

O influență enormă asupra dezvoltării bibliotecilor o exercită organele administrative locale. Nu poate fi neglijată nici influența structurilor non-guvernamentale. Însă cea mai mare responsabilitate pentru starea și dezvoltarea serviciilor bibliotecare trebuie să aparțină societății în întregime.

O condiție esențială pentru dezvoltarea unei politici naționale în domeniul activității bibliotecare este existența unei aprecieri deosebite și a unei atitudini de respect a societății în ansamblu față de instituția bibliotecară, înțelegerea de către întreaga societate a rolului pe care biblioteca îl joacă în evoluția societății sau pe care îl poate juca în viitor.

O asemenea atitudine este posibilă și depinde de gradul de dezvoltare economică a societății, nivelul de percepere a democrației ca cea mai

bună și corectă formă de organizare a societății, și în mare parte de nivelul de bunăstare a cetățenilor.

Potrivit Legii bibliotecilor Republicii Moldova, Ministerul Culturii și Turismului, pentru asigurarea unității naționale în domeniul biblioteconomic, exercită conducerea și reglementarea metodologică a activității bibliotecilor de toate categoriile și tipurile.

Problemele actuale ce țin de politicile domeniului bibliotecar sunt discutate, și la caz propuse spre aprobare, la Consiliul Biblioteconomic Național (CBN). CBN este un organ consultativ, care funcționează pe lângă Ministerul Culturii, contribuind la elaborarea actelor de reglementare în domeniu și în desfășurarea activităților organizatorice și practice privind coordonarea și cooperarea activității bibliotecilor din sistemul național de biblioteci și asigurarea unității naționale în biblioteconomie.

Consiliul Biblioteconomic Național coordonează și cooperează activitatea bibliotecilor de toate tipurile, iar deciziile sale, aprobate de minister, se publică în Monitorul oficial al Republicii Moldova și sunt executorii. Organizarea, structura, atribuțiile și competențele acestui organ sunt stabilite printr-un regulament aprobat de Guvern.

Biblioteca principală din cadrul unei rețele este ca regulă centru biblioteconomic național sau după caz departamental sau teritorial.

Potrivit datelor statistice, la începutul anului 2007 în Republica Moldova funcționau 2925 biblioteci cu 5889 angajați în același număr 4970 bibliotecari echivalent normă întregă. În bibliotecile din RM sunt concentrate 64391,0 unități de păstrare, reprezentând toate tipurile de publicații din toate domeniile pe diverși purtători de informații, atât tradiționali cât și electronici. Intrările în perioada de referință au fost în număr de 2056,8. Rata medie de înnoire a stocului ar fi de aproximativ 31 ani cifră ce depășește cu mult recomandările IFLA/UNES-

CO care sunt de 7-10 ani. Numărul de computere era de 1485 dintre care 1047 conectate la Internet. Stațiile de lucru pentru utilizatori erau în număr de 970, inclusiv 756 conectate Internet mult prea puține în comparație cu necesitățile acestora.

În cadrul Sistemului Național de Biblioteci un loc aparte îi revine Bibliotecii Naționale. Ca să ne clarificăm de la bun început, Biblioteca Națională nu pretinde și nici nu trebuie să fie percepută de asupra sistemului ci doar ca o verigă foarte importantă în Sistem.

Biblioteca Națională a Republicii Moldova (BNRM) este principala bibliotecă a statului responsabilă de conservarea, valorificarea și salvagardarea moștenirii culturale scrise și numerice. Biblioteca Națională a Republicii Moldova funcționează în conformitate cu principiile directoare UNESCO referitoare la acest tip de biblioteci, este parte componentă a Bibliotecii Numerice Europene. BNRM se află în subordinea administrativă a Ministerului Culturii și Turismului.

Ca așezământ științifice-metodologic BNRM:

- Participă la elaborarea și promovarea politicii statului în domeniul bibliologiei;
- Orientează Sistemul Național de Biblioteci prin exercitarea funcțiilor de centru național de cercetare și dezvoltare în biblioteconomie și bibliologie;
- Asigură asistența metodologică a bibliotecilor;
- Elaborează publicații de specialitate precum revista „Magazin bibliologic”, „Ziarul bibliotecarului”, „Buletinul bibliologic”, Biblioteconomia Moldovei: Cadru de reglementare, Situații statistice privind activitatea bibliotecilor publice etc.

Conform datelor statistice de la 01.01.07, BNRM deține un fond total de 2510258 unități de păstrare în același număr 273033 (10,8%) în limba oficială a statului. Numărul de titluri constituia 1.077478, ceea ce denotă faptul că

fiecărui titlu îi revin aproximativ 2,3 exemplare. Fondul total include 2160941 cărți și publicații seriale legate, 61142 documente de muzică tipărită, 214/2744 manuscrise, 25624 documente audiovizuale, 1885 documente electronice, 136484 documente grafice și 121224 alte documente. Colecțiile bibliotecii includ publicații în peste 30 de limbi.

Începând cu anii de după război biblioteca primește depozitul legal național. Din aceeași perioadă datează și depozitul legal al fostei Uniuni Sovietice care a fost sistat în primul semestru al anului 1992. Între anii 1992-2000 biblioteca a primit depozitul legal al României. Cel mai mare volum de publicații a fost înregistrat în anul 1985 și constituia 3,7 milioane unități materiale. Până în anul 1991 principalul indicator al activității bibliotecii îl constituia volumul colecției, în acest fel acumulându-se un număr mare de dublete și publicații depășite fizic și moral.

Odată cu reforma bibliotecară, care a demarat în 1991, începe o nouă etapă în activitatea bibliotecii, inclusiv în dezvoltarea colecțiilor, perioadă marcată de îmbunătățirea conținutului fondului. Biblioteca desfășoară activități în vederea completării retrospective și lichidării lacunelor, asigurării calității achizițiilor, casării dubletelor și a publicațiilor depășite fizic și moral. Intrările anului 2006 au constituit 13879 exemplare, costul mediu a unei cărți achiziționate fiind de aproximativ 118 lei. Sursele de completare sunt diverse. În anul 2006 prin depozitul legal al Moldovei au intrat în colecție 6106 exemplare (42%), achiziții propriu zise – 961 (13%); donații din România 384; donații de la ambasade, organizații, persoane particulare – 2637; ONU – 1973; OSCE- 486 _ in total 36%, schimb 9% .

Numărul de utilizatori a fost de 12641, iar numărul de vizite de 166348 inclusiv 42792 vizite virtuale. Utilizatorii au împrumutat 588720 documente. În anul 2006 structura socio-profesională a utilizatorilor a fost următoarea: intelectuali, funcționari – 37,0%; muncitori, teh-

nicieni – 2,3%; studenți, liceeni – 59,7; șomeri, pensionari – 0,9%; alte categorii – 0,1%.

BNRM este deschisă pentru public 56 ore pe săptămână, 6 din 7 zile.

Facilitățile și serviciile oferite, deși s-au îmbunătățit în ultimii ani, nu sunt pe măsura necesităților, în continuă creștere a utilizatorilor.

Biblioteca posedă 77 computere, 62 dintre care cu conectare Internet. Numărul stațiilor de lucru care pot fi puse la dispoziția utilizatorilor este de 17 inclusiv 8 conectate Internet. Procentul înregistrărilor catalografice în sistem automatizat este de 17% din fondul total, mare parte reprezentând intrările noi.

La dispoziția utilizatorilor sunt 456 locuri în sălile de lectură.

Suprafața totală de amplasament din ambele blocuri este de 14530 m²

Personalul bibliotecii este constituit din 285 unități sau 271 unități echivalente norme întregi. Din cei 205 bibliotecari 179 posedă studii superioare și 26 studii secundare generale. Vârsta medie a personalului BNRM este de aproximativ 43 ani. Fluctuația cadrelor este foarte accentuată, mai ales printre specialiștii tineri, care migrează spre sectorul privat unde salariile sunt mult mai mari, sau chiar emigrează din țară.

BNRM întreține relații de colaborare cu mai multe instituții similare din alte țări. Această colaborare se desfășoară în cadrul acordurilor bilaterale de colaborare încheiate anterior de BNRM cu Biblioteca Națională a României, Biblioteca Națională a Republicii Belarus, Biblioteca de Stat a Rusiei, Biblioteca Națională a Poloniei, Biblioteca Județeană „Octavian Goga” din Cluj-Napoca, România. Cooperarea cu bibliotecile din străinătate se bazează pe: schimbul de publicații și informații bibliografice, împrumutul interbibliotecar, schimb de experiență etc.

Din 2000 BNRM a fost desemnată ca bibliotecă-depozitar al materialelor ONU în Republica Moldova.

În anul 2006 a fost testată prima variantă a programului SIBIMOL. Realizarea acestui proiect va integra bibliotecile informatizate din Moldova într-o rețea națională prin intermediul Internet-ului. Partea principală, integratoare a sistemului o va constitui Catalogul electronic Colectiv Partajat, în care vor fi reflectate colecțiile și bazele de date ale tuturor bibliotecilor din Moldova și care va fi accesibil în orice localitate. SIBIMOL prezintă, sub aspect conceptual și tehnologic, un șir de idei și elemente noi pe plan internațional, fapt care situează BNRM printre liderii mondiali la acest capitol. Începând cu anul 2005 BNRM este membră a Conferinței Directorilor Bibliotecilor Naționale Europene. Ca urmare a apropierei de politicile și prioritățile bibliotecilor naționale europene, în 2006 a fost elaborat și lansat conceptul Bibliotecii Numerice Naționale a RM.

Biblioteca Națională pentru copii „Ion Creangă” este centru metodologic pentru bibliotecile specializate în servirea cititorilor copii. Biblioteca deține un fond de 263,4 mii unități materiale. Intrările anului 2006 au constituit 5,6 mii. În numărul total de documente intrate prevalează cele primite ca donații sau în schimbul celor pierdute - 2434 ex. (43,4%). Din mijloace bugetare au fost achiziționate 2138 ex. (38,1%), iar prin sistemul depozitului legal au intrat 1037 ex. (18,5%). În comparație cu anul precedent a scăzut puțin cota achizițiilor din buget, motivul fiind creșterea rapidă a prețurilor publicațiilor. Rata medie de înnoire a fondului este de aproximativ 47 de ani, cifră destul de mare pentru o colecție pentru copii. În anul 2006 de serviciile bibliotecii s-au bucurat 12,0 mii utilizatori activi care au vizitat biblioteca de 128,9 mii ori și au solicitat 429,8 mii exemplare. Personalul bibliotecii numără 78 salariați.

Biblioteca organizează mai multe activități de promovare a cărții, de stimulare a lecturii și creativității copiilor. Printre proiectele devenite deja tradiționale se numără:

- Salonul Internațional de Carte pentru Copii, ajuns la ediția a X-a;

- Concursul literar „La izvoarele înțelepciunii”, ajuns la ediția a XVI-a și organizat sub egida Ministerului Culturii și Turismului al Republicii Moldova și Ministerului Educației și Tineretului al Republicii Moldova.

-Concursul cu genericul În lumea poveștilor, realizat în colaborare cu Redacția emisiunii radio pentru copii a Companiei Teleradio-Moldova și săptămânalul Florile dalbe.

Biblioteca susține organizatoric activitatea Secției Naționale a Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret (IBBY).

Numărul bibliotecilor pentru copii a scăzut mult în ultimii ani în urma comasării acestora cu bibliotecile publice. Conform datelor statistice de la 01.01.07 în Republică activează 152 biblioteci pentru copii cu un fond total de 1679,4 exemplare, inclusiv 48,5 mii exemplare intrări pe parcursul anului 2006. Indicatorii principali de activitate au constituit 148,1 mii cititori, 1481,9 vizite și 3754,4 împrumuturi. Și în această categorie de biblioteci situația tehnologiilor de informare și comunicare este sub orice nivel – doar 80 de computere, în același număr 55 conectate Internet.

Una dintre cele mai mari rețele de biblioteci este rețeaua bibliotecilor publice care numără 1391 biblioteci și care include două biblioteci municipale Chișinău și Bălți și 1387 biblioteci raionale, orașenești, comunale și satești. În anul 2006 bibliotecile publice au raportat un fond de 17394,6 exemplare, inclusiv 257,7 mii intrări noi; 867,6 utilizatori activi; 9800,7 vizite și 25484,2 împrumuturi. Personalul de specialitate din bibliotecile publice constituia 2508 bibliotecari dintre care 32% cu studii superioare de specialitate și 33,5% cu studii medii de specialitate.

Intrările noi per capita au constituit 0,07, indice mult mai mic decât recomandările UNESCO care sunt de 0,25 cărți per capita sau 250 cărți

la mia de locuitori. Fondul total per capita este de 5,1 cu mult mai mare decât recomandările IFLA UNESCO care sunt de 2-3 cărți per capita. Problema bibliotecilor din Moldova nu este cantitatea ci calitatea publicațiilor din colecții, lucru argumentat și de rata medie de înnoire a fondului care este de 67 de ani cel recomandat de IFLA UNESCO fiind de 7-10 ani, precum și rata medie de circulație a fondului de aproximativ 1,4, indicele recomandat de IFLA fiind de 5. Este clar că bibliotecile sunt pline cu publicații vechi, adunate în anii când procesul de editare nu era dominat de valoare ci alte criterii. În ultimul deceniu al secolului XX cenzura ideologică a fost schimbată de cea economică și bibliotecile n-au putut să-și completeze colecțiile cu cele mai valoroase cărți editate în editurile din țară și de peste hotare. În mod special suferă bibliotecile mici din spațiul rural unde puterea financiară este extrem de scăzută, iar posibilitățile completării alternative limitate. În aceste condiții recomandările IFLA care consideră că 10% din totalul colecțiilor trebuie să fie reprezentat de intrările din ultimii 2 ani și 30-40% - de intrările din ultimii 5 ani, vor rămâne pentru bibliotecile noastre, încă pentru multă vreme, doar un deziderat.

Cea mai mare bibliotecă din rețeaua bibliotecilor publice este Biblioteca Municipală „B.P.Hasdeu” din Chișinău. Populația țintă reprezintă 712 218 persoane. Biblioteca are 35 de filiale repartizate în toate sectoarele orașului, inclusiv 9 filiale pentru copii, 6 filiale pentru minoritățile naționale, 3 biblioteci specializate: Biblioteca Arte, Centrul Academic Internațional Eminescu, Biblioteca Publică de Drept. La 01.01.07 biblioteca raporta un fond de publicații de 1060869 exemplare, inclusiv 48% în limba română și 49% în limba rusă. Achizițiile anului 2006 au constituit 41130 exemplare, 47,8% reprezentând beletristica. Rata medie de înnoire a fondului este de aproximativ 25 de ani destul de mare în comparație cu recomandările IFLA-UNESCO dar mult mai mică decât media pe republică, și probabil cea mai mică dintre toate bibliotecile publice. 85% din fondul total reprezintă stocul cu acces liber

la raft – o performanță pentru bibliotecile publice care încă se mai țin de stereotipurile vechi de a ține cititorul la distanță de colecții.

În anul 2006 biblioteca a servit 148477 de utilizatori, reprezentând 21% din populația municipiului. Aceștia au vizitat biblioteca de 3 270 334, inclusiv 803 631 vizite virtuale și au împrumutat 11 163 502 documente. Indicele mediu de circulație a colecției este de 10,5 cu 1,2 mai mult în comparație cu anul 2005.

Documentele pe suport tradițional rămân a fi cele mai solicitate și constituie 62% din totalul împrumuturilor. Materialele pe suport electronic constituie doar 0,5% din împrumuturi.

De mai mulți ani biblioteca folosește indicatorii de performanță în decizia managerială și în tratativele cu organele finanțatoare locale la negocierea bugetului. Indicatorii de performanță sunt mai buni decât media pe republica, dar încă modești în comparație cu realizările altor țări și la acest capitol se evidențiază mai ales indicatorii ce țin de finanțare. Deși există și indicatorii de performanță care depășesc media prezentată de Raportul LIBECON.

Este destul de slabă și foarte mult sub necesități dotarea bibliotecii cu echipamente tehnice. Cele 28 de computere puse la dispoziție utilizatorilor vorbesc despre faptul că un computer revine la peste 25 mii pe locuitori pe când standardele unor state precum Canada, Australia recomandă bibliotecilor publice un computer pentru 5 mii locuitori. Un standard recent elaborat în Anglia recomandă cel puțin 6 computere la 10 000 locuitori. Indicatorul de 1,5 exemplare în fond per capita este mai mic decât media în țările Uniunii Europene prezentată de Raportul LIBECON care este de 1,8. Vizitele per capita reprezintă 4,6, indicator mai mic decât raportează LIBECON, media în țările UE reprezentând 7,0, însă indicatorul împrumuturi per capita de 16,0 este mult mai mare decât indicatorul raportat de LIBECON care este de 7,3. Cheltuielile curente per locuitor sunt mai mici de un euro, în timp ce media raportată de LIBECON este de 14,71

euros. Cel mai mare indicator este cel raportat de Danemarca 64,27. Mai puțin de un euro raportează doar Bulgaria și România. Media în Republica Moldova este de 0,35 euro per capita. Este mic în comparație cu recomandările IFLA-UNESCO de 0,25 indicatorul achiziții per capita care la B.P.Hasdeu constituie 0,05.

Biblioteca Municipală „B.P.Hasdeu” este și biblioteca cu cel mai mare personal, 449 salariați, în același număr 367 bibliotecari, repartizați după criteriul de studii în felul următor: 319 cu studii superioare în același număr 215 cu studii superioare de specialitate și 48 cu studii medii în același număr 33 cu studii medii de specialitate.

Bibliotecile publice sunt foarte diferite și se deosebesc după volumul colecțiilor, putere financiară, alocării pentru achiziții, spații de amplasare, atitudinea organelor locale, etc.

Unei biblioteci publice îi revine 2435 locuitori cifră aproape egală cu recomandările IFLA de 2500 locuitori la o bibliotecă.

Cea mai importantă bibliotecă din sistemul bibliotecilor specializate rămâne a fi Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” a Academiei de Științe a Moldovei (www.amlib.asm.md). Biblioteca are profil universal și are misiunea de a crea un sistem unic de asistență informațională a cercetărilor științifice fundamentale și aplicative. Colecțiile bibliotecii numără 1408239 unități de păstrare, inclusiv 688681 cărți; 626982 seriale; 6714 broșuri; 50000 publicații speciale, dintre care 2105 teze de doctorat, etc.

Dintre valorile bibliofile, aflate în colecțiile bibliotecii, un interes deosebit prezintă: N.Doglion. L,Ungeria Spiegata (Venice,1595); Carte românească de învățătură (Iași,1643); Îndreptarea legii (Târgoviște,1652); Dimitrie Cantemir. Kniga sistima ili sostoianie muhammedanskaia religii (1722); De obște gheografie în traducerea lui Amfilohie Hotiniul (Iași, 1795); Mihail Kogălniceanu. Letopiseșele Țării Moldovei. Tom 1-3. (Iași, 1846-1852); Antioh Cantemir. Satire și alte poetice compuneri (Iași,

1858); Liturghier (Chișinău,1815); Molebnic (Chișinău, 1815), etc.

Cititorii bibliotecii au la dispoziție 10 săli de lectură cu 230 locuri. Biblioteca întreține schimb internațional de publicații cu un număr de 167 de organizații din 38 de țări ale lumii; elaborează bibliografii, buletine bibliografice, întreprinde investigații științifice în domeniul bibliologiei, participă la elaborarea cataloagelor cumulative, etc.

Printre bibliotecile din rețea se impune tot mai mult biblioteca Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală care are următoarele sarcini principale: constituirea, conservarea, dezvoltarea și consolidarea Colecției Naționale de documente în domeniul proprietății intelectuale; prestarea serviciilor informaționale bibliotecare în sprijinul activității AGEPI orientate spre lărgirea accesului la sursele de informare și documentare; actualizarea continuă a colecțiilor ce le deține pentru a stimula procesele de cercetare și inovare în republică; diversificarea formelor și metodelor de deservire a beneficiarilor pe calea modernizării tehnologiilor bibliotecare tradiționale.

Conform datelor de evidență, Colecția Bibliotecii AGEPI către 01.01.2007 constituia 22.682.257 exemplare de documente, inclusiv:

- cărți și broșuri - 4485 ex.,
- publicații periodice și seriale (reviste, ziare, buletine oficiale) - 35684 ex.,
- documente pe suport electronic - 22634699 ex.,
- documente naționale (cereri de brevet, brevete, soiuri de plante, etc) - 7389 ex.

Colecția include cu preponderență documente pe suport electronic (Biblioteca digitală) – peste 99 la sută din volumul ei total.

Completarea curentă a colecției Bibliotecii se efectuează în baza acordurilor de schimb bilateral cu oficii din străinătate, achiziționându-se pe această cale documente pe suport electronic (CD, DVD), buletine oficiale pe hârtie,

publicații periodice, cărți, etc. Site-ul AGEPI www.agepi.md prezintă sistematic informația privind noile intrări în colecția Bibliotecii. De asemenea Biblioteca a pus la dispoziția cititorilor săi catalogul electronic constituit din două baze de date: BOOKS – cărți,; ART PI – articole din domeniul proprietății intelectuale.

Contingentul de beneficiari ai Bibliotecii cuprinde inventatori și inovatori, experți în probleme tehnologice din toate domeniile economiei naționale, manageri și juriști, profesori ce activează pe tărâmul învățământului superior, studenți la specialitățile de profil economic și tehnic

Biblioteca Specială Republicană Centralizată a Societății Orbilor din Moldova deține 52 mii unități materiale (u.m.) – cărți și periodice sonore, 20 mii u.m. – cărți cu tipar Braille, 8 mii u.m. – cărți cu tipar plat. Biblioteca are 6 filiale și 33 puncte de distribuire a literaturii și servește 900 persoane cu dizabilități vizuale. Serviciile pentru această categorie de beneficiari sunt în mare parte cele tradiționale: împrumut la domiciliu, în sala de lectură, prin poștă, vizite la domiciliu, etc.

Din sistemul bibliotecilor din învățământ subordonate Ministerului Educației și Tineretului fac parte 17 biblioteci universitare, 21 biblioteci de colegiu și 1433 biblioteci școlare și de liceu. După mai mulți ani marcați de căutări și reorganizări, anul trecut au fost prezentate datele statistice privind activitatea bibliotecilor din rețea. Datele prezentate în 2007 nu diferă cu mult de cele prezentate în 2006, fapt ce demonstrează că în linii mari situația bibliotecilor din învățământ a fost stabilizată. Fondul de publicații din bibliotecile instituțiilor din învățământ constituia la finele anului 2006, 30 223,3 exemplare, inclusiv 1764,9 intrări noi, numărul de utilizatori a fost de 492,6 mii, numărul de vizite – 10058,0, numărul de împrumuturi – 20 253,2. O explicație pentru numărul mare de publicații existente în fond și împrumuturi se explică în mare parte prin specificul de evidență a manualelor.

În interiorul rețelei se observă o divizare enormă

în ceia ce privește asigurarea bibliotecilor cu tehnologii moderne de informare și comunicare. Dacă cele 17 biblioteci universitare dețin 766 computere, inclusiv 570 conectate Internet, cele 1433 biblioteci școlare și de liceu dețin doar 25 de computere. Ar fi posibile aici și mici erori de statistici, formularul 6-șc în conformitate cu care sunt sistematizate situațiile statistice, fiind încă nou pentru bibliotecile școlare, dar nu suficiente pentru a justifica această stare de lucruri care de altfel este bine cunoscută în țară.

Cea mai mare bibliotecă din această rețea este Biblioteca Universității de Stat cu un fond de publicații de 1 849 430 exemplare.

Biblioteca Universității Pedagogice de Stat I. Creangă o altă bibliotecă cu vechi tradiții are un fond total de 767773. Indicatorii anului 2006 au fost următorii: intrări 5415; utilizatori 5415; număr de vizite 179679; număr de vizite virtuale 31736; număr de împrumuturi 305775. Salariați 43.

Printre bibliotecile universitare un loc aparte ocupă Biblioteca Științifică a Universității de Stat „A. Russo” din Bălți, care în anul 2007 împlinește 62 de ani de activitate. Creată în anul 1945, pe lângă Institutul Învățătoresc, Biblioteca s-a dezvoltat împreună cu instituția - fondatoare, amplificându-și rolul în procesele de instruire și cercetare științifică, transformându-se într-un autentic Centru infodocumentar, care asigură calitatea și eficiența demersului de învățământ superior din nordul republicii. Parte a sistemului național de biblioteci, Centru Biblioteconomic Național, clasată de Guvern la categoria superioară, Biblioteca și-a dezvoltat o colecție calitativă de documente, care numără azi mai bine de 1 mln 17 mii de documente pe diverse suporturi informaționale. Anual în colecția ei se înscriu circa 10 – 13 000 de noi documente, sunt abonate 500 titluri de publicații periodice din Moldova, România, Rusia, Ucraina, SUA, Franța și Germania. 50-60% din intrările anuale le constituie donațiile venite din partea Fundației SOROS, Asociației Pro-Basarabia și Bucovina, Filiala „Costachi

Negri” din Galați, Concernul KNAUF din Germania, PNUD, Institutul Goethe – București, Banca Mondială, Ambasadele SUA, României, Poloniei, Elveției, Rusiei, Chinei în Moldova ș.a. Prin relațiile de schimb interbibliotecar se aduc valoroase documente de la bibliotecile mari din Moldova și din România: BCU Carol I din București, Biblioteca Națională, Biblioteca Națională Pedagogică, BCU Cluj, Timișoara, Craiova, Galați, Suceava.

Pornită pe calea informatizării acum 18 ani, biblioteca deține astăzi 107 PC și 4 servere. Baza de date locală cuprinde peste 226 000 informații, mai bine de 51% unități catalografiate din toate titlurile deținute. În anul 1998 a fost procurat softul TinLib, în anul 2005 a fost procurat modulul TinRead, devenind posibilă expunerea catalogului pe site-ul Bibliotecii. Digitizarea materialelor didactice, în special de studiere a limbilor străine și stocarea lor în baze de date, facilitează posibilitățile studenților de însușire a limbilor engleză, franceză, germană, italiană.

Biblioteca digitală, în care se înregistrează cursurile, prelegerile, programele universitare – constituie un alt component al infrastructurii informaționale locale în serviciul utilizatorilor Bibliotecii.

Alături de utilizarea softului integrat de bibliotecă, informaticienii bălțeni au reușit să elaboreze mai multe programe aplicative, care facilitează procesele bibliotecare, înlesnesc comunicarea managerială și eficientizează munca Bibliotecii în întregime. Programul convertor Admiterea – TINLIB; Permis; Barcode; Barcode – retro; Intrări noi; Dotarea lectoratelor; Cadre; Anuar; Statistica; Evidență realizării Contractelor de procurare a literaturii ș.a.

Integrați în Intranetul universitar, bibliotecarii oferă acces la catalog on-line fiecărei catedre, fiecărui doritor de-a afla ce colecții deține Biblioteca din orice punct de accesare. Pe această cale se difuzează e-buletinele informative întocmite o dată la 2 luni pe domenii, la fel și

informații personalizate pentru cercetările științifice ale profesorilor universitari.

În anul 2001 a fost inaugurat Centrul de Documentare a ONU, respectiv - acces nelimitat la bazele de date ale ONU. În 2003 a fost deschisă Filiala Bibliotecii Institutului Goethe – București, în anul 2006 se deschide Filiala Bălți a Comitetului Helsinki, în luna aprilie 2007 este inaugurat punctul de Informare al Biroului Consiliului Europei. Toate aceste noi structuri vin și cu accesul la anumite baze de date. Odată cu intrarea Universității în Agenția Universităților Francofone s-a deschis accesul la bazele de date francofone, ceea ce adaugă plusvaloare importantă oportunităților create pentru studenții, cadrele didactice și elevii Liceului.

Prin participarea la Consorțiul EBSCO se asigură accesul la 18 000 titluri de reviste pe suport electronic. Baza de date Legislația Republicii Moldova este abonată din anul 2001 și asigură accesul la toate actele legislative ale Republicii Moldova începând cu anul 1989.

În anul celei de-a 60-a aniversări (2005) Biblioteca a început să editeze revista Confluente bibliologice, revistă de biblioteconomie și știința informării, care poate fi citită și pe pagina web a Bibliotecii : <http://libruniv.usb.md>

Pagina Web a BȘU “Alec Russo” din Bălți: <http://libruniv.usb.md> (relansată într-o nouă versiune) inserează informații relevante privind structura, serviciile Bibliotecii, programul de funcționare, cadrul de acces, e-revista Bibliotecii Confluente bibliologice, e-bibliografii/ e-biobibliografii ale universitarilor bălțeni (fulltext), e-buletinele Intrări recente în colecția Bibliotecii, resurse web (Edituri, Periodice, E-books, Dicționare on-line), Catalogul on-line al Bibliotecii, Întreabă bibliotecaru

Catalogul Electronic al Bibliotecii – acces online. <http://libruniv.usb.md>. pe care îl preferă cu desăvârșire astăzi utilizatorii bibliotecii, oferă informații la peste 226 mii: cărți, publicații periodice, materiale AV (discuri, audio- video casete, slaiduri, filme și microfilme), documente electronice (CD și DVD), ceea ce constituie

51% din toate titlurile pe care le posedă Biblioteca precum și o baza de date analitică (97 mii) articole din ziare, reviste, contribuții.

La 25 aprilie 2007 a fost inaugurat Punctului de Informare al Biroului Consiliului Europei în Republica Moldova care propune utilizatorilor cca 400 documente ale/despre Consiliul Europei în limbile română, engleză, franceză și germană, acces la bazele de date respective.

Centrul de documentare al ONU, inaugurat în 2001 (Proiect al UNDP Moldova) asigură accesul tuturor utilizatorilor la colecții de documente legislative internaționale pe suport tradițional, electronic, AV în limbile engleză, franceză, română, rusă; acces la bazele de date ale ONU și a agențiilor ei; Internet; participare la discuții în Clubul ONU; expoziții de documente; Sală de Lectură, Clubul ONU NORD, Cenaclul Universitar KONTUR, Filiala Comitetului Helsinki pentru Drepturile Omului.

Printre bibliotecile universitare noi se impune mai ales Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice din Moldova care este cel mai important centru modern de informare economică din republică.

Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice din Moldova are misiunea de a participa la procesul de instruire, formare și educare, precum și la activitatea de cercetare prin dezvoltarea unei baze documentare și de informații pertinente științific, destinate susținerii programelor de învățământ și cercetare ale studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor și altor categorii socio-profesionale din mediul universitar; prin facilitarea accesului la aceste colecții de informații.

În ultimii ani, Biblioteca Științifică cu rolul ei de furnizor și mediator de informații a avut contribuții esențiale la dezvoltarea Academiei de Studii Economice. Principala preocupare a Bibliotecii Științifice ASEM este de a convinge utilizatorii de importanța dezvoltării serviciilor bazate pe tehnologiile informaționale. Pentru a-și îndeplini misiunea, Biblioteca Științifică

a ASEM a elaborat planuri concrete pentru a aduce noi îmbunătățiri serviciilor oferite utilizatorilor.

Biblioteca asigură condiții favorabile pentru studiu, cercetare, informare și documentare celor peste 17000 utilizatori. În prezent, Biblioteca teaurizează un fond de peste 350 mii de volume. Colecțiile de publicații – cărți, reviste, ziare, seriale, teze de doctorat, publicații electronice etc. – cuprind o mare varietate de lucrări din țară și străinătate în diverse domenii. Biblioteca ASEM este dotată cu 6 spații de informare și un Centru Multimedia, capacitatea totală de primire fiind de 500 locuri. Astfel, ea servește efectiv la creșterea nivelului de cultură economică a utilizatorilor și, totodată, la dezvoltarea cercetării economice, asigurând suportul informațional-documentar indispensabil formării și perfecționării specialiștilor.

Biblioteca ASEM întreține relații de colaborare cu organisme internaționale precum Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional, Comisia Europeană, cât și cu 42 parteneri din țară și de peste hotare. În anul 1992 Biblioteca ASEM și Biblioteca ASE București au semnat Convenția de colaborare, care prevede efectuarea cu regularitate a schimbului de cărți, monografii, manuale, reviste, cursuri și alte materiale didactice. Biblioteca întreține relații de colaborare cu BCU București, BCU Cluj, Universitatea „Constantin Brâncoveanu” din Pitești; cu Institutul Internațional de Economie din Hamburg și Biblioteca Institutului de Economie Internațională din Kiel (Germania), Bibliotecile universităților din Ekaterinburg, Kemerovo, Tomsk, Voronej, Minsk, etc.

Rețeaua Bibliotecilor Agrare din Republica Moldova (RBA RM) include 20 biblioteci de pe lângă colegii și instituții de cercetări științifice din domeniul agriculturii:

Biblioteca Republicană Științifică Agricolă a UASM este și centru biblioteconomic al Rețelei de Biblioteci Agricole din RM. Înființată în 1933, deține cea mai variată și completă colecție de documente de profil agrar din țară.

Misiunea bibliotecii constă în asigurarea acce-

sului nelimitat la informații, documente și servicii care să contribuie la satisfacerea cerințelor de informare și documentare a beneficiarilor bibliotecii și la organizarea colecției de documente menite să asigure procesul didactic și științific al UASM.

Actualmente, colecția bibliotecii integrează peste 800 000 de documente: cărți, publicații periodice, non-publicații, CD-ROM-uri, etc.

În cadrul bibliotecii funcționează 3 filiale: Biblioteca Facultății Zootehnie și Biotehnologii, Biblioteca Facultății Medicină Veterinară, Biblioteca Facultăților Mecanizarea și Automatizarea Agriculturii, Cadastru și Drept.

Biblioteca asigură acces la cele mai performante baze de date naționale și internaționale de profil agrar: AGRIS (bază de date bibliografică), CARIS (cercetări științifice), FAOSTAT (factografică), AGORA (fulltext), Juristul (fulltext). BRȘA a inițiat și continuă crearea și asigurarea accesului la bazele de date: "Publicații ale cadrelor didactice și științifice UASM" (bibliografică), AGRIS-MOLDOVA (bibliografică și referativă), "Baza de date a articolelor de revistă" (bibliografică).

La nivel internațional Biblioteca activează ca:

- Bibliotecă Depozitară FAO în Moldova, asigurând accesul la documentele emise sub egida FAO și difuzarea informației despre ele pe teritoriul Republicii Moldova,

- Centru Național AGRIS, participând la crearea bazei de date internaționale AGRIS prin prelucrarea documentelor naționale de profil agrar și integrarea lor în spațiul informațional agrar mondial.

- Membru al Rețelei Internaționale de Biblioteci Agricole AGLINET, ceea ce îi permite schimbul de informație cu 55 de biblioteci prin intermediul împrumutului interbibliotecar,

- Membru al IAALD (Asociația Internațională a Specialiștilor în domeniul Informației Agrare),

- Membru al Rețelei Internaționale AgroWeb a

țării Europei de Est și Centrale, prin generarea paginii AgroWeb Moldova și asigurarea accesului la informația agrară națională și internațională.

Bibliotecile din RBA din RM dețin un valoros potențial informațional agrar. În prezent fondul documentar al bibliotecilor agrare cuprinde peste 1494885 volume, inclusiv cărți, publicații periodice și electronice. Acest potențial informațional este utilizat de 13638 beneficiari, care anual împrumută circa 691456 de documente.

Bibliotecile agrare servesc un cerc foarte larg de utilizatori: studenți, profesori, savanți, specialiști, practicieni, fermieri, agricultori etc.

Un rol important în satisfacerea necesităților informaționale a specialiștilor revine resurselor electronice, în special a celor disponibile on-line. Printre resursele electronice, accesibile on-line, utilizate de bibliotecile agrare în procesul de satisfacere a necesităților de informare a utilizatorilor, menționăm: AGORA, AGRIS, CARIS, FAOSTAT, AGROS, AGRICOLA etc. Bibliotecile din învățământ sunt orientate în special la asigurarea procesului de studiu și, ca regulă, nu sunt accesibile publicului larg.

Rețeaua bibliotecilor sindicale, destul de răspândită anterior, a dispărut practic de pe arena activității bibliotecare. Situațiile statistice de la început de an raportau existența unei singure biblioteci, care până nu demult era și centru metodologic pentru rețeaua bibliotecilor sindicale, cu un fond de publicații de 53,2 mii exemplare, 544 de cititori, 34,9 mii împrumuturi și 4 salariați. Aceasta este rețeaua care a suferit cel mai mult în urma schimbărilor care s-au perindat în domeniul bibliotecar.

Destul de incertă este și situația rețelei de biblioteci tehnice. Biblioteca Republicană Tehnologico-Științifică care este centru metodologic pentru bibliotecile tehnice raporta la finele anului 2006 existența a 62 de biblioteci tehnice cu un fond de 14 966,4 unități de păstrare, 9,7 mii utilizatori, 105,2 mii vizite și 1135,3 împrumuturi. Numărul mare de unități de păstrare exis-

tente în fond și cel al împrumuturilor se explică prin particularitățile de evidență a patentelor. Există semnale sumbre că multe dintre bibliotecile tehnice nu vor rezista în timp.

Diferența dintre bibliotecile sistemului național este zdrobitoare: de la biblioteci echipate cu cele mai moderne tehnologii de informare și comunicare la biblioteci care nu corespund nici celor mai elementare cerințe specifice acestui tip de instituții.

Gama de probleme este largă și include:

- spațiile de amplasare, mobilierul, nivelul de confort;
- dotarea insuficientă cu echipamente electronice;
- lipsa generatoarelor de aer condiționat necesare pentru menținerea temperaturii și umidității aerului la nivelul recomandat de standarde;
- lipsa sistemelor anti-furt;
- finanțare insuficientă a proiectelor privind procurarea echipamentelor și a conexiunii rapide la Internet, etc.

Cele mai mari probleme sunt cele specifice bibliotecilor din spațiul rural. Ele țin în mare parte de :

- dezvoltarea de mai departe a bazei legislative și de reglementare;
- optimizarea rețelei inclusiv distribuția rațională a bibliotecilor;
- completarea sistematică a colecțiilor cu diverși purtători de informații, inclusiv electronici, nici cei 3-5 lei pe cap de locuitor nu sunt alocați în toate localitățile;
- computerizarea bibliotecilor din spațiul rural, inclusiv conectarea la rețeaua globală Internet;
- Instruirea bibliotecarilor în vederea asimilării noilor tehnici și metodologii de activitate, inclusiv folosirea echipamentelor moderne de informare și comunicare.

Noile tehnologii de informare au deschis bibliotecilor posibilități enorme, dar și le-au pus în fața rezolvării unor noi probleme. Tehnologiile de Informare și Comunicare au schimbat fundamental rolul și locul bibliotecii în societate, au schimbat principiile de organizare a activității

bibliotecare. Odată cu afirmarea Societății Cunoașterii bazată pe tehnologiile de informare și comunicare necesitatea asigurării tuturor cetățenilor acces la informații și cunoștințe capătă noi dimensiuni. Bibliotecile încep să joace un rol tot mai mare în realizarea angajamentelor Guvernului de a oferi cetățenilor acces Internet universal. Dacă anterior sarcina bibliotecii era să asigure accesul cât mai multor oameni la colecțiile bibliotecii acum este să asigure acestora accesul la cât mai multă informație.

În societate s-a încetățenit un stereotip potrivit căruia biblioteca este mai întâi de toate un centru de cultură și recreare, pe când o bibliotecă trebuie să fie, de fapt, mai întâi de toate, un centru de informare, iar informația trebuie privită ca un factor important în dezvoltarea societății.

Modernizarea bibliotecilor necesită lichidarea stereotipurilor care s-au stabilit în timp, iar distribuirea banilor pentru instituțiile de cultură este un proces dificil și dureros.

Ca structură SNB este bine organizat și destul de dezvoltat, ca infrastructură este însă destul de învechit, lucru ușor de dedus din exemplele și analizele prezentate. Concluzia care se impune este că toate rețelele de biblioteci trebuie adaptate la noile condiții politice și economice, modernizate în baza noilor tehnologii de informare și documentare, avându-se în vedere tendințele mondiale axate pe necesitățile utilizatorilor, și experiența avansată a altor țări. Rezolvarea acestei sarcini este posibilă numai prin unirea eforturilor tuturor factorilor care au o implicație directă în proces: politici, guvernamentali, a organelor locale, a societății și nu în ultimul rând a comunității profesionale.

Referințe:

Biblioteca Națională a Republicii Moldova: Raport anual 2006 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Centrul de Management. – Chișinău, 2007. – 40 p.

Encyclopedia of Library and Information Science// www.dekker.com

Legea Bibliotecilor din Republica Moldova/Proiect elaborat în anul 2006.

Strategia de dezvoltare a bibliotecilor din Republica Moldova până în anul 2010- Proiect elaborat în anul 2006

www.amlib.asm.md

www.agepi.md

www.lib.ase.md

www.bncreanga.md

www.hasdeu.md

File din viața și trecutul metodiștilor

Larisa Gologan

Forme și metode de dirijare metodică

Materiale metodice (recomandări metodice, liste bibliografice, scrisori instructiv-metodice)

Până în anul 1989 materialele metodice erau elaborate preponderent în limba rusă, purtând după cum am menționat și acestea amprenta ideologiei comuniste, despre ce ne vorbește însăși tematica materialelor respective: “Uniunea Sovietică – stat monolit” (recomandări metodice, dedicate jubileului de 60 ani de la formarea URSS, 1982), “**Pe calea leninistă a făuririi și a păcii** (propagarea materialelor Congresului XXVII al PCUS și Congresului XVI al PC al Moldovei, 1986), “**Combaterea beției – importantă sarcină socială**” (recomandări metodice pentru biblioteci în scopul stipulării rolului bibliotecii și a bibliotecarului în propagarea și înfăptuirea în viață a Hotărârii Plenarei Comitetului central al Partidului Comunist al URSS din aprilie 1985 cu privire la măsurile pentru combaterea beției și alcoolismului), “**Programul alimentar – cauză a întregului popor**” (1982), “Sectorul zootehnic – front de șoc” (1985, recomandări metodice pentru bi-

Activitatea metodologică a Serviciului științifico-metodic al Bibliotecii Naționale (până în anii nouăzeci Biblioteca de Stat a RSSM “N. K. Krupskaia”) de la bunurile începuturi era dictată de deciziile, înaintate la adresa lucrătorilor frontului ideologic (iar lucrătorii din domeniul culturii întotdeauna au făcut parte din categoria respectivă) în urma desfășurării Plenarelor și Congreselor Partidului Comunist al URSS și al RSSM, altor evenimente politice și în scopul realizării acestora erau utilizate diferite forme și metode. Spre exemplu, principala sarcină pusă în fața metodiștilor în anul 1984 era ridicarea eficacității și calității muncii, iar în 1989 orientarea bibliotecilor spre propagarea literaturii în ajutorul realizării hotărârilor partidului și ale guvernului referitoare la restructurarea vieții politice, economice și sociale a societății sovietice, formării statului bazat pe drept, dezvoltării democrației și publicității...

blioteci și bibliotecari, în scopul realizării Programului alimentar al Uniunii Sovietice până în anul 1990, care prevedea mari realizări la capitolul producerea ramurilor de bază ale sectorului agrar), “60 de ani ai Comsomolului” (1978) **“Contrapropaganda în condițiile încordării luptei ideologice”** (1985, listă bibliografică de recomandare), **“Pe calea leninistă spre comunism”**, **“Cu numele lui Lenin – pe calea leninistă”**, (1978, 1985, recomandări metodice pentru biblioteci) etc.

Despre faptul că biblioteca în perioada sovietică era o instituție ideologizată totalmente ne vorbește de asemenea tematica măsurilor de masă propuse în recomandările metodice:

- “Pentru pace-n milenii, pentru trai fericit – Comuniști, înaintei!”;
- “Cu partidul în frunte – spre noi biruințe”;
- “Perfecționarea multilaterală a socialismului – O cauză vitală a fiecăruia”;
- “Omul cincinalului, cincinalul omului”;
- “PCUS – forță conducătoare a societății sovietice”;

– “Cauza partidului este cauza poporului”, etc. (“Pe calea leninistă a făuririi și a păcii (propagarea materialelor Congresului XXVII al PCUS și Congresului XVI al PC al Moldovei, 1986, p. 34-35, 62-63);

– “Propagând cartea leninistă”;

– “La izvoarele mișcării stahanoviste” (80 de ani ai mișcării stahanoviste, recomandări metodico-bibliografice”, p. 4), etc.

Astăzi, cu trecerea anilor, nu poți răsfoi unele materiale fără zâmbet. “Bibliotecarul trebuie să fie în permanență în miezul evenimentelor, care se produc la ferme, complexe agrare, fabricile de păsări, să fie tutela “ungherașelor roșii”, să organizeze măsuri, orientate să reflecte întocmai cursul întrecerii socialiste, realizările fruntașilor în muncă, evenimentele importante din viața colectivelor de muncă...” spune un citat din îndrumările metodice nominalizate mai sus. Cei care activează de mai mulți ani în domeniu știu prea bine câte sarcini, care nu aveau nimic comun cu activitatea de bibliotecă, dar probabil sporeau veniturile gospodăriilor din localități (sau cel puțin astfel credea președintele de colhoz/sovhoz), aveau bibliotecarii îndeosebi cei de la sate, inclusiv și de realizare a normei la sfecla de zahăr, tutun, struguri etc.

Sunt destul de curioase unele fragmente din rapoartele activității sistemelor centralizate de biblioteci ale Ministerului Culturii al RSSM pen-

tru anii 1978 – 1989, din pliantele de promovare a experienței avansate a bibliotecilor. Dar vorba ceea “Unde-i lege, nu-i tocmeală”, adică faci ce trebuie, ci nu ceea ce îți dorești. Asta făceau și bibliotecarii: și atunci când în gospodării vitele “se revoltau” și nu dădeau atâta cantitate de lapte de cât avea nevoie conducerea colhozurilor și sovhozurilor, și atunci când era nevoie de susținut organizația de partid. Este adevărat, că pe atunci o bună parte dintre bibliotecari considerau activitatea respectivă drept cea mai importantă misiune a lor:

- “Un mare ajutor a acordat Sistemul Centralizat de Biblioteci din Ciadâr-Lunga specialiștilor întreprinderilor pentru producerea furajului. Implementarea sistemului de întreținere la nivel de breaslă a avut loc grație participării active a bibliotecarilor”.

“...Printre scopurile majore, pe care le urmărea biblioteca publică din satul Rujnița, raionul Ocnîța, își găsisse locul și întărirea relațiilor bibliotecii cu colhozul «Maiak», acordarea ajutorului practic organizației locale de partid în asigurarea ideologică de realizare a planurilor social-economice de dezvoltare a satului, de înfăptuire în viață a Programului Alimentar. Importantă a fost contribuția bibliotecii din

Apostoli și cercetători BNRM

Rujnița în domeniul implementării antreprizei de breaslă în colhoz.[...] A fost o perioadă (1978), când în colhozul «Maiak» (s. Rujnița) a scăzut cantitatea laptelui muls. Președintele colhozului V. A. Cozlovshii, secretarul organizației locale de partid A. A. Zatușevshii, sfătuindu-se cu bibliotecara, au decis să organizeze o întrunire a îngrijitorilor de animale în bibliotecă pentru a discuta într-o atmosferă degajată problema ridicării productivității animalelor [...] Participanții la întrunire i-au mulțumit bibliotecarei pentru cărțile oferite. O bună parte dintre publicații au fost solicitate și împrumutate pentru a fi consultate, ca rezultat fiindu-le de real folos crescătorilor de animale în activitatea lor zilnică. Mult au muncit colhoznicii pentru a ridica cantitatea laptelui muls. Și aici este meritul bibliotecii” (din pliantul “Experiența de lucru a bibliotecii-filială Rujnița a Sistemului de bibliotecă centralizat Ocnîța”, 1978);

- ...biblioteca din satul Stroenți, raionul Râbnița în 1983 “grație familiarizării specialiștilor din sectorul agrar cu noile publicații din domeniul zootehniei (creșterii animalelor) a contribuit considerabil la crearea metodei de alimentare rațională și economicoasă și ca rezultat la creșterea numărului de animale din cireada colhozului”. Printre obiectivele trasate de biblioteca publică din satul respectiv pentru a fi realizate în anul 1983 era și ridicarea nivelului de propagare a moralei comuniste, modului sovietic de viață, lupta cu viciile antisociale, precum și de popularizare a literaturii artistice;

-“...bibliotecarul din Târșiței, Telenești, în colaborare cu specialiștii colhozului «Maiak» (nu știu din ce motive acest nume în perioada

sovietică i-a fost atribuit mai multor gospodării din țara noastră), a contribuit la implementarea în producție a inovațiilor descrise în literatură pentru producerea soiurilor noi de tutun, acțiune care a adus profit economic acestei gospodării în valoare de 150 000 ruble" (1984);

- "...bibliotecile publice din Cimișlia au mai multe exemple de impact economic al activității lor în ajutorul producerii. Spre exemplu, în colhozul «P. Tkacenko» la propunerea specialiștilor și a bibliotecii au fost implementate noi tehnologii de creștere a porumbului; în colhozul «Congresul XXI al PCUS» – de prelucrare a tutunului" (1985);

- "Biblioteca publică din Medeleni, Ungheni în urma activității sale și-a adus contribuția la implementarea unei metode progresive de îmbunătățire a condițiilor de întreținere și creștere a vițelilor, în special, în perioada rece a anului – și, drept rezultat, la îmbunătățirea activității complexului agricol din localitate"(1985).

Ieșeau de sub penița metodiștilor un șir de materiale-recomandări de importanță majoră pentru buna activitate a sistemului centralizat de biblioteci, la care se merită să revenim și astăzi. Numai în anii cincinalului al X-lea Serviciul științifico-metodic a elaborat și editat peste 70 de lucrări metodice. Spre exemplu, se elaborau recomandări metodice în ajutorul organizării seminarelor raionale (orășenești) a sistemelor centralizate de biblioteci din Moldova (anual, începând cu anul 1950), scrisori instructive pentru curatorii – responsabili de activitatea unui sistem centralizat de biblioteci "Metodica efectuării controlului activității bibliotecilor", un șir de documente – tip în ajutorul desfășurării activității metodice în sistemele centralizate de biblioteci "Regulament – tip de organizare a activității metodologice în sistemele centralizate de bibliotecă" (1984), recomandări metodice "Activitatea bibliografică în sistemele centralizate de bibliotecă", inclusiv "Activitatea bibliografică a bibliotecii satești: recomandări metodice" (mai multe ediții), "Programarea

activității sistemului centralizat de bibliotecă" (anual); "În ajutorul activității secțiilor de arte ale sistemelor centralizate de bibliotecă" (1985) și a. , liste bibliografice de recomandare pentru date însemnate și memorabile ale Moldovei (1989), materiale dedicate jubileelor sau comemorărilor a unor personalități remarcabile din domeniul literaturii, științei și artei.

Mai târziu, începând cu anul 1990, Serviciul științifico-metodic (iar din 1992 acesta se numește "Dezvoltare în biblioteconomie") al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova asigură comunitatea bibliotecară din țară cu materiale metodice (recomandări metodico-bibliografice, scrisori instructiv-metodice, liste bibliografice, etc.), scrise în limba română cu grafie latină. Materialele respective aveau și o altă tematică: "Limba noastră-i o comoară..." (materiale metodico-bibliografice, 1990), "Lucrul bibliotecilor în ajutorul realizării "Programului complex de stat pentru asigurarea funcționării limbilor vorbite pe teritoriul R.S.S. Moldovenești" (scrisoare instructiv-metodică, 1990), "De la lume adunate" (popularizarea creației populare orale în filiala s. Nucăreni, S.C.B. Telenești), etc. Din anul 1989 "Totalurile activității sistemelor centralizate de biblioteci ale Ministerului Culturii din R.S.S. Moldovenească" câțiva ani sunt editate în două limbi, mai întâi fiind inclus textul în limba română iar apoi în limba rusă. Mai târziu acestea sunt editate doar în limba română.

Conferințe, seminare și întruniri ale bibliotecarilor de nivel internațional, republican, interdepartamental

Acțiunile de acest nivel se organizau sub egida și în parteneriat cu Ministerul Culturii, ministerele, comitetele și alte structuri, care aveau în subordine biblioteci. Coordonarea activității bibliotecilor publice cu alte categorii de biblioteci era unul din obiectivele Serviciului științifico-metodic, începând cu anul 1959 odată cu luarea Hotărârii Comitetului Central al PCUS „Despre starea actuală și măsurile de optimizare a activității bibliotecilor din țară”. Crearea în 1960 pe lângă Ministerul Culturii a Consiliului

Biblioteconomic Republican Interdepartamental și constituirea în structura Bibliotecii de Stat “N. K. Krupskaia” a Serviciului științifico-metodic a contribuit la îmbunătățirea relațiilor interdepartamentale și la crearea unui sistem de dirijare metodologică a bibliotecilor din Moldova.

Astfel, în 1979 serviciul în colaborare cu Ministerul Agriculturii și Institutul Agricol “M. V. Frunze” din Chișinău a organizat Întrunirea bibliotecarilor, antrenați în deservirea specialiștilor din sectorul agrar; în 1988 – conferința cu genericul “Problemele conducerii metodologice unice ale bibliotecilor din republică în lumina hotărârilor congresului al XXVII-lea al PCUS și congresului al XVI-lea al PC din Moldova”, în 1989 – conferința “Starea și perspectivele activității bibliotecilor din Moldova în ajutorul progresului tehnico-științific și realizării programelor social-economice cu destinație specială”, etc.

În baza Bibliotecii de Stat a RSSM “N. K. Krupskaia” în anul 1978 și-a desfășurat lucrările Conferința științifico-practică unională cu genericul “Căile de optimizare a rolului bibliotecilor în viața socială și culturală a satului sovietic și dezvoltării de mai departe a producerii agricole în lumina hotărârilor Plenarei a PCUS din iulie 1978”, la organizarea căreia și-au adus contribuția angajații Serviciului științifico-metodic al instituției date.

Un exemplu de utilizare la maximum a relațiilor interdepartamentale și de existență a unui centru de coordonare de forță a fost organizarea de către Biblioteca de Stat a RSSM “N. K. Krupskaia” în colaborare cu Ministerul Culturii a RSSM a primului (1957) și a celui de-al doilea (1959) congrese a bibliotecarilor din Moldova.

În 1980 la Chișinău și-a ținut lucrările cea de a X-a întrunire internațională a centrelor biblioteconomice și metodologice a bibliotecilor din țările socialiste, care s-a axat pe problemele de centralizare și dirijare metodologică a bibliotecilor și a avut o rezonanță mare în comuni-

tatea bibliotecară din lagărul socialist. La activitate au participat și specialiștii Serviciului științifico-metodic al bibliotecii noastre. Nu este cunoscut motivul, care a influențat asupra luării deciziei de organizare anume aici, în Moldova, a unei astfel de întruniri. În schimb este știut că RSS Moldovenească a fost printre primele republici unionale, care în 1976 a efectuat centralizarea bibliotecilor publice (de masă) din sistemul Ministerului Culturii. Astfel, în 1981 în republică funcționau 43 de sisteme centralizate de biblioteci, dintre care 4 – în orașe și 39 – în raioane, care dețineau un fond de 19706, 7 mii exemplare de documente. Serviciul științifico-metodic a contribuit considerabil la implementarea în practică a procesului de centralizare. Acest lucru a avut un impact mare asupra dezvoltării unui sistem de dirijare metodologică, care s-a dovedit a fi destul de viabil pe parcursul anilor și chiar a rezistat la provocările perioadei de restructurare.

Pe lângă faptul, că Serviciul științifico-metodic era, de regulă, inițiatorul și principalul organizator al unor întruniri de nivel național de importanță strategică pentru dezvoltarea de mai departe a bibliotecilor din RSS Moldovenească, angajații serviciului participau la mai multe întruniri profesionale de peste hotare.

Conferințele științifico-practice zonale. Seminarele republicane zonale

Seminarele republicane zonale se organizau cu forțele specialiștilor bibliotecii și de regulă își țineau lucrările în cadrul conferințelor științifico-practice. Acțiunile de acest gen se organizau din 1964, iar începând cu 1967 cu regularitate în fiecare an de către și cu contribuția semnificativă a Serviciului științifico-metodic al Bibliotecii Republicane de Stat “N. K. Krupskaia” de asemenea sub patronatul Ministerului Culturii și erau adevărate evenimente pentru bibliotecarii din țară. Astăzi, privind prin prisma anilor la astfel de acțiuni, înțelegi importanța lor. La lucrările conferinței erau obligați să participe (nu invitați!) directorii sistemelor centralizate de bibliotecă, șefii de

serviciu ai bibliotecilor centrale, bibliotecării principale ai acestor instituții, 2 – 3 dintre cei mai buni șefi ai filialelor din fiecare raion, oraș (în total 12-15 reprezentanți din fiecare sistem centralizat de biblioteci). Mai târziu, la sfârșitul anilor nouăzeci sunt invitați să participe la lucrările conferințelor-seminare zonale toți șefii bibliotecilor de bază din rețea. În total numărul participanților oscila de la 400 la 800 (unele surse indică cifra de 900). Întrunirile de acest gen ofereau specialiștilor posibilitatea de a se cunoaște, de a face schimb de experiență acumulată. Tematica conferințelor era diversă și axată pe cele mai actuale probleme a activității bibliotecare: "Activitatea bibliotecilor către 40 de ani de la constituirea Partidului Comunist al Moldovei și a Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești" (1964), "Propagarea hotărârilor și materialelor congresului XXVI al PCUS și Congresului XV al PC a RSSM – principala direcție în activitatea bibliotecilor la etapa actuală (1981); "Educația ateistă – componenta de bază a activității educațional-ideologice" (1984), "Perfecționarea servirii informațional-bibliografice a specialiștilor întreprinderilor raionale a întreprinderilor agro-industriale" (1985), „Lucrul bibliotecii publice (de masă) în condițiile republicii multinaționale”, consacrate aniversării a 120 de ani din ziua nașterii lui V. I. Lenin (1990), etc. În urma organizării conferințelor științifico-practice se elaborau un set de recomandări în ajutorul activității bibliotecilor.

Depistarea, promovarea și implementarea experienței avansate

Materiale metodice de promovare a experienței avansate

În general, popularizarea experienței avansate din activitatea bibliotecilor din țară a fost punctul forte al Serviciului științifico-metodic (în 1949-1959 cabinet metodic, iar din 1959 – Serviciu științifico-metodic) de la bunul început. Despre acest lucru ne vorbesc chiar primele materiale metodice și bibliografice, elaborate de către structura dată a bibliotecii, începând cu anul 1956 și expediate bibliotecilor din te-

ritoriu. Primele materiale erau editate la tipografia Comitetului Central. Mai târziu, în 1966, biblioteca, în scopul informării bibliotecilor din rețea despre noile forme și metode lucru, cu regularitate editează pliante cu descrierea experienței bibliotecilor concrete pentru multiplicarea cărora utilizând inițial un rotaprint, iar mai târziu serviciile tipografiilor. De regulă, materialele erau dedicate unor evenimente politice (în întâmpinarea jubileelor de la formarea RSSM și crearea Partidului Comunist al Moldovei, în scopul realizării Hotărârilor congreselor PCUS, aniversărilor de la nașterea și trecerea în neființă a liderului comunist V. I. Lenin" ș. a., fiind îndeosebi orientate spre propagarea experienței avansate a bibliotecilor pentru susținerea procesului de producție: "Biblioteca sătească din Frumușica" (din practica de lucru în ajutorul producerii colhoznică, 1956); "Bibliotecarul la ferma de creștere a animalelor" (din experiența bibliotecilor din țară, 1960), "Cartea ne ajută în muncă" (din experiența de lucru a bibliotecii din s. Larga, raionul Lipcani, 1961); "Biblioteca fabricii de muncă comunistă" (despre activitatea bibliotecii fabricii "40 ani ai Comsomolului leninist din Tiraspol, 1962); "Cu Lenin în suflet și în gând", "Propagând cartea leninistă" (din experiența de activitate a bibliotecii colhozului „Iskra” din s. Cazaclia, raionul Ciadâr-Lunga, 1969) ș. a.

Odată cu crearea Serviciului științifico-metodic progresează activitatea analitică a bibliotecii. Din acest an (1959) serviciul elaborează și editează materiale de sinteză a activității întregului sistem de biblioteci din subordinea Ministerului Culturii al RSS Moldovenești și ale colhozurilor, în care se pune accentul pe implementarea noilor forme și metode de lucru din practica bibliotecilor, precum și pe direcții concrete de activitate: "Buletin din activitatea bibliotecilor din republică" (1958), "Un an de lucru cu acces liber la polițele de cărți" (din experiența de lucru a bibliotecii orășenești "A. S. Pușkin" din Bălți, 1960); "Cartea științifico-ateistă și popularizarea acesteia de către biblioteca orășenească din Soroca (1960); "Școala experienței avansate de studiere "Bibliote-

ca și cititorul” (din activitatea bibliotecii din Chițcani, Slobozia, 1977), “De la informație – la lucruri concrete” (din activitatea bibliotecii-filială din s. Pârjota, Râșcani, 1984), etc.

Ținând cont de faptul, că politica bibliotecilor din RSS Moldovenească până în anii nouăzeci ai secolului trecut era dictată în mare măsură de Biblioteca de Stat “V. I. Lenin” din Federația Rusă, bibliotecile din țara noastră erau asigurate în mod centralizat cu un șir de materiale metodico-instructive (recomandări metodice, scrisori instructive, regulamente etc.), inclusiv și în scopul promovării experienței avansate, a depistării și implementării noului în bibliotecii. Astfel, în aprilie 1984, bibliotecile din Moldova au primit o scrisoare instructivă, în care era pus în sarcină organizarea în fiecare sistem centralizat de bibliotecii a activității de depistare și implementare a experienței avansate, la care au fost anexate “Regulile de depistare și implementare a experienței avansate în sistemul bibliotecilor Ministerului Culturii al URSS” și o mostră a “Hărții informaționale”.

Școli de experiență avansată

Nu se cunoaște, dacă documentul nominalizat mai sus a avut o oarecare contribuție la depistarea elementului inovațional în activitatea bibliotecilor din țară, dar în sistemele centralizate de bibliotecii din republică numărul școlilor de experiență avansată, începând cu anul 1984 a crescut semnificativ. Acestea funcționau pe diverse direcții de activitate a bibliotecilor: propagarea cunoștințelor ateiste, deservirea specialiștilor din sectorul agrar și popularizarea cunoștințelor din domeniul agrar, a dreptului, educației militar-patriotice, organizarea noilor sărbători și tradiții, etc. Astfel, în anul 1981 în republică funcționau 7 școli de experiență avansată cu genericul “Constituirea și utilizarea fondului de publicații al Sistemului Centralizat de Bibliotecii din Moldova” și 68 de școli raionale pe alte direcții de activitate; la nivelul anului 1984 în republică au fost înregistrate 105 școli raionale de experiență avansată; în 1985 – la fel 105 școli; în 1988 – deja în “Totalurile activității sistemelor centralizate de

bibliotecii ale Ministerului Culturii din R.S.S. Moldovenească” nu am mai găsit informații cu privire la vitalitatea acestora cu toate, că cunosc despre funcționarea în această perioadă a cel puțin două școli de nivel republican a promovării experienței avansate, la asigurarea activității cărora mi-am adus contribuția personal. Acestea erau orientate către deservirea cititorului-copil și funcționau la Ungheni în baza Bibliotecii Centrale Raionale pentru Copii (activitatea ținută) și la Cimișlia în Biblioteca Centrală Raională pentru Copii (orientarea profesională). Anume aceste lucruri ne dovedesc faptul că la acel segment de timp în Moldova se mai utiliza forma respectivă de promovare a elementului inovațional.

Consiliul metodic cumulativ

În 1977 pe lângă direcția Bibliotecii de Stat “N. K. Krupskaia” a fost creat Consiliul Metodic Cumulativ, scopul major al căruia a fost de asemenea perfecționarea sistemului de coordonare a activității metodologice la nivel republican. La ședințele consiliului se făcea analiza activității sistemelor de bibliotecii, avea loc schimbul de experiență și păreri vizavi de activitatea bibliotecilor.

Consiliul constituirii fondurilor bibliotecilor

Serviciul științifico-metodic pe parcursul multor ani a asigurat o asistență metodologică secțiilor de completare ale Sistemelor Centralizate de Bibliotecii în activitatea lor de constituire a colecțiilor. În acest scop pe lângă colectura republicană a bibliotecilor a fost creat Consiliul constituirii fondurilor bibliotecilor, din care făceau parte și reprezentanții Serviciului științifico-metodic al Bibliotecii de Stat “N. K. Krupskaia” (dnele T. Todrina și M. Soltan). La ședințele organului respectiv se elaborau recomandări metodice în scopul susținerii și orientării corecte în procesul de completare a colecțiilor de carte, în așa mod încercându-se să se elaboreze o politică de achiziții, se făcea analiza corectitudinii îndeplinirii comenzilor

de publicații. Specialiștii serviciului respectiv ai Bibliotecii "N. K. Krupskaja" organizau reviste bibliografice pentru șefii serviciilor de completare din S. C. B.

Metoda de antrepriză (brigadă, echipă)

La începutul anilor optzeci ai secolului trecut un șir de centre biblioteconomice din teritoriul (Călărașii fiind printre primii, iar mai apoi și Ungheni, Râbnîța, Fălești, Căușeni) erau ferm convinși de faptul, că performanțe în activitatea metodologică poți atinge doar în situația, când la acest proces participă nu numai metodiștii, responsabili direct de acest segment de activitate, dar toți profesioniștii bibliotecii centrale și ai filialelor, care au acumulat o experiență mare de lucru.

Călărașii se deosebeau însă de mulți alții prin existența unui sistem bine pus de dirijare metodologică a bibliotecilor, care prevedea folosirea la maximum a potențialului bibliotecilor sătești de forță. Acestora la rândul său li se puneau în sarcină asigurarea asistenței metodologice și efectuării controlului asupra bibliotecilor din raza ("zona") lor.

Așa-zisă metodă "de brigadă" (sau echipă) este utilizată în Călărași și astăzi (ce-i drept într-o manieră actualizată). Raionul este împărțit în șase echipe (fig. Harta echipelor bibliotecilor publice din raionul Călărași pentru anul 2006). O bună parte din seminarele raionale se petrec în baza bibliotecilor din sate, iar fiecare întrunire se începe cu un mic raport al fiecărei echipe cu privire la realizările, problemele și evenimentele, care se produc în segmentul de timp, care durează de la un seminar la altul. La unele din astfel de seminare am avut ocazia să particip pe parcursul anilor 2006-2007.

M-a mirat și totodată m-a bucurat faptul că bibliotecarele noastre, îndeosebi cele de la sate, cu toate că traversează perioade complicate în activitatea profesională, mai întâi de toate rămân femei. Bibliotecara care organizează seminarul, pe lângă faptul că este pusă în situația când

trebuie să dea dovadă de măiestrie profesională, prezentând și o activitate culturală model, mai trebuie să fie și o bună gospodină, iar în biblioteca ei să persiste o atmosferă agreabilă, încăperea să fie îngrijită și pregătită de parcă ar sărbători hramul casei. Iar kolegele venite în ospetie devin pentru o perioadă "mame-soacre" și neapărat se uită și după ușă, și după stelajele cu cărți, și prin toate ungherele bibliotecii în speranța să găsească ceva ce o va compromite pe bibliotecara-gazdă și o va face să roșească. Desigur, că este o părere subiectivă, în realitate participanții din alte biblioteci doresc să utilizeze la maximum timpul oferit pentru documentarea cu activitate bibliotecii vizitate, pentru a prelua ceva ce va putea fi implementat în activitatea bibliotecii lor. Toți sunt conștienți de faptul, că unul din seminarele, care rămân să fie organizate în viitorul apropiat ar putea să-și țină lucrările în baza bibliotecii lor. Astfel de lucruri te fac să te organizezi, să aduci și să menții în ordine atât documentele de bibliotecă, colecțiile de carte, cât și localul, să ai grijă de prezența elementului inovațional în bibliotecă, căci anume el te va ajuta să obții o imagine proprie.

Este important, că la organizarea unui astfel de seminar își aduce contribuția nu numai bibliotecarul, care primește grupul de specialiști din raion. Fiecare bibliotecar, care activează în una din bibliotecile publice din echipa ce găzduiește seminarul, este obligat să participe cu o comunicare la tema nominalizată. Ceilalți participanți sunt rugați să intervină cu comentarii vizavi de subiectul discutat, făcând și un schimb de păreri. Este o ocazie bună de atingere a artei oratorice, precum și pentru a acumula informații în scopul obținerii, sporirii sau confirmării gradului de calificare. Dacă la toate acestea mai adăugăm, că organizarea unei astfel de acțiuni este un adevărat eveniment pentru întreaga localitate, căci cu contribuția lor vin și alte instituții, inclusiv administrația publică locală, școala, grădinița, etc. Îmi povestea o bibliotecară cum cu prilejul unui seminar biblioteca publică din sat s-a ales cu un gard. Sărmana femeie bătuse multe cărări la

primăria din sat pentru căpătarea acestuia, dar de fiecare dată se alegea cu un refuz din partea administrația publice locale. Conducerea satului îl făcuse gardul doar în trei zile, îndată ce ajunsese zvonul despre sosirea oaspeților din întreg raionul, inclusiv și a reprezentanților organului raional de presă. Iar biblioteca publică din satul Pârjolteni (Călărași), care găzdui-se unul din seminarele bibliotecarilor din raion cu acest prilej pe lângă faptul, că își întărise poziția de instituție socială necesară comunității cărei îi slujește, se alesese de asemenea cu covoare noi pentru toate încăperile sale. Este cazul să menționăm, că biblioteca respectivă, printre puținele instituții de acest gen din spațiul rural, dispune de sală de lectură cu 24 de locuri, săli de împrumut pentru maturi și copii, în total ocupând un spațiu de 162 m².

Îmbucurător este faptul, că cu an ce trece crește și la sate numărul bibliotecilor, care au cu ce se mândri: cu servicii noi și de calitate oferite cititorului, cu noi tehnologii informaționale, cu ediții de specialitate proprii, cu cititori curioși și setoși de lectură, etc.

Mijloace de deplasare

Auzisem pe parcursul anilor de la cei care avuseră destinul să cutreiere meleagul nostru în calitate de metodiști încă de la înființarea structurii date a fostei Bibliotecii de Stat "N. K. Krupskaja" povești fermecătoare despre faptul, în ce mod era posibil acest lucru. Pe la mijlocul secolului trecut era un lucru firesc ca aceștia să aibă în rezervă o pereche de cizme din cauciuc dacă aveau intenția de a nimeri în bibliotecile publice sătești, mai ales în timp de toamnă și primăvară (iar uneori chiar și în bibliotecile centrale din raioanele Moldovei, căci majoritatea orașelelor din țară abia se modernizau ca unități administrativ-teritoriale). Făcând cunoștință cu site-urile bibliotecilor din Moldova, îndeosebi a celor din spațiul sătesc nimerisem pe site-ul bibliotecii publice din Crihana Veche, Cahul. Privind unele imagini moderne și din trecut ale acestei instituții am zărit și o fotografie a bibliotecarei bibliotecii din Crihana Veche a anilor '50, dnei M. Dogaru. Bibliotecara m-a

fascinat prin ținuta și vestimentația ei aleasă cu mare gust, în timp ce eu căutam cu ochii să văd o persoană îmbrăcată în haine și încălțăminte corespunzătoare (doar avea de mers la toate punctele de deservire ale bibliotecii, inclusiv și la brigada de producție, și la ferma satului...). Urmăream cu privirea să văd și drumul neasfaltat al satului respectiv, care, la părerea mea, îi aducea atâta bătaie de cap sărmanei slujitoare a cărții. Îmi imaginam și metodistul sosit din capitală cu cizmele subțioară. Tot așa gândindu-mă, am înțeles că probabil întotdeauna au existat sate cu gospodari la cârmuire și de cele, unde fără ciubote de cauciuc nu puteai face nimic.

Povesteau colegii mai în vârstă că celor, care veneau cu intenții de a efectua controale, ba chiar fie și în scopul acordării ajutorului metodic nu li se oferea transport. Nu se vedea posibil acest lucru din simplul motiv că reprezentanții culturii din teritoriu nu erau dotați. Anume de aceea cea mai de nădejde sursă de deplasare de la o bibliotecă la alta în interiorul raioanelor rămâneau pe parcursul multor ani de zile picioarele metodiștilor, iar când mai bătea norocul pe la ușă se mai ivea câte o căruță înhămată cu cai. Se mai întâmplau și autobuze, camioane și autovehicule mai mici, care plecau cu chestiuni de serviciu prin sate și cu plăcere își ofereau serviciile. Se întâmpla, dar mai rar. Au trecut mai mulți ani până a venit timpul să-mi onorez și eu obligațiunile de metodist.

Unitățile de transport, care erau puse la dispoziție pentru a ajunge la punctele de destinație și pentru a te deplasa în interiorul raionului nu au suferit mari modificări (vorbesc despre perioada de la 1984 încoace, când mi-am început activitatea în calitate de metodist), doar cu excepția, că microbuzul de marcă UAZ 3303, care astăzi este unica unitate de transport a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, la mijlocul anilor optzeci era o adevărată bogăție pentru orice instituție. Țin minte cum vorbeau despre greutățile depășite de șoferii de atunci ai Bibliotecii Naționale și a Bibliotecii Naționale pentru Copii "Ion Creangă" (ambele biblioteci

intrase în posesia a câte unui astfel de microbuz), care plecase după ele tocmai în Kubani (Rusia). Faptul, că aceste autobuze ajunseser pe meleagurile moldovenești se considera un adevărat "câștig la roata cu noroc".

Și desigur că era mare fericire să mergi într-o deplasare cu o unitate de transport de astfel de gen, mai ales că era obiectul privat al instituției pe care o prezentai. În caz contrar eram nevoiți să mergem cu autobuzele de cursă (microbuzele aveau destinația să fie utilizate doar în raza orașelor) și trebuia să procuri bilete din timp, căci mai exista un pericol de a te deplasa cu trenul, care nu știi de ce, dar mergea nespuse de mult. Într-atât de mult, că aveai impresia că pentru a ajunge la nordul Moldovei trebuie mai întâi să treci pe la sudul țării, apoi să te întorci în capitală și abia apoi s-o apuci spre Briceni sau Ocnița. Exact o astfel de impresie mi-a lăsat prima mea deplasare-călătorie la Drochia, unde plecasem cu o echipă numeroasă de bibliotecari în frunte cu dna Sofia Andrienco, șefa Serviciului științifico-metodic al Bibliotecii de Stat "N. K. Krupskaja", în soplul efectuării unui control frontal al bibliotecilor publice din sistem. Am ieșit din Chișinău pe la amiază și am ajuns la punctul de destinație abia noaptea târziu. Ne deplasam încet, oprindu-ne practic la fiecare stație și nu știam pe atunci de ce pe lângă toate necazurile ar trebui să trecem prin Ungheni și să așteptăm un timp pentru a fi schimbate roțile trenului... Dacă la acestea mai adăugăm, că 7-8 ore erai nevoit să mergi șezând (iar deseori și stând în picioare câteva ore) pe scaune perfecționate din lemn, foarte des în compania unor călători suspecti, îți dai seama de ce acel microbuz al bibliotecii avea o valoare deosebită.

Era de fapt și o mare artă să poți nimeri în interiorul vagonului, căci se întâmplau și zile, când numărul doritorilor de a se deplasa era mult mai mare decât numărul de locuri disponibile atât de ședere, cât și în picioare. Trebuia să fii într-o formă morală și fizică excelentă. Întotdeauna, chiar și în timpurile cele mai bune, trenul, rămânea sursa cea mai ieftină de deplasare atât

în țară, cât și peste hotare. Îmi aduc aminte de un caz, când o colegă de a noastră a avut de suferit, fiind doborâtă de o plasă cu vreo șapte pâini în timpul luări cu asalt a trenului cu ruta "Chișinău – Ocnița" în timp ce ne îndreptam spre Fălești, pentru a participa la conferința zonală. Desigur se mai întâmpla că aveai fericirea să mergi cu un tren de pasageri, care pleca peste hotarele țării, având ca puncte de trecere localitățile din Moldova și locuri libere mai oferite bilete pentru o plecare în interiorul țării. Se întâmpla, dar mai rar...

...Au trecut anii, iar în vara anului 2002 ne-am îndreptat cu dnele Hermina Anghelescu și Juide Field la Orhei (ambele sosite din Statele Unite ale Americii) pentru organizarea unui seminar județean. Mare a fost mirarea dnei Juide Field (doamna Anghelescu mai fusese prin Basarabia și apoi este originară din România și deja cunoștea unele lucruri) la momentul, când a văzut unitatea de transport propusă pentru călătorie. Inițial sincer a crezut, că este un exponat de muzeu. Și mai mare i-a fost mirarea când a aflat, că acest transport îi aparține celei mai importante biblioteci a Republicii Moldova și că este de fapt unicul mijloc de transport al acestei prestigioase instituții. Ce-i drept, toate cercetările în jurul "așa-numitei minuni" și însăși "mirarea" au fost făcute destul de delicat, iar dna Field, cu mare încredere, s-a urcat în microbuz, ocupând locul de onoare lângă șofer.

Poate acest semn al întrebării a mai apărut datorită faptului că dna Juide Field a rămas profund mirată de prezența unui număr impunător de mașini luxoase pe străzile Chișinăului. De ce atunci o bibliotecă a națiunii nu ar avea și ea o mașină mai arătoasă?

De fapt oaspeții din America au rămas plăcut impresionați de multe lucruri văzute în Moldova: de frumusețea caselor de locuit ale moldovenilor, de bucatele pregătite de gospodinele noastre, de oamenii acestui meleag, de copiii acestui popor, de activitatea bibliotecilor din republică, pe care avuse onoarea să le viziteze...

În drum spre Orhei, făcând un popas pentru a merge să vizităm una dintre perlele arhitecturii bisericești din Moldova, Biserica “Sf. Dumitru” din Orhei, zidită între anii 1632-1636 și sfințită în 1637 cu ocazia sosirii domnitorului Vasile Lupu la Orhei și a monumentului ctitorului său (întocmai era și Ziua sfântului Panteleimon), dna Juide Field nu a ratat șansa de a face un cadru istoric pe fonul microbuzului Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Iată așa sub impresia ușii de la intrarea în biserică, care te uimește prin portalul său de piatră, cioplit în stilul celor mai frumoase tradiții moldovenești ne-am plasat și noi pe fonul microbuzului, care fusese și el martor la multe evenimente în cei aproape douăzeci de ani de slujire pe tărâmul biblioteconomiei moldovenești.

Oricum “eroul nostru” și astăzi este la slujbă, drept că nu se găsesc doritori de a-l înhăma, el fiind adăpostit rămânând și încontinuu unicul mijloc de transport al bibliotecii noastre. Poate la jubileul său de 175 de ani va veni cineva mai milostiv cu un autobuz mai modern, mai economic. Poate la fel un UAZ, dar de ultimă oră, spre exemplu “Patriot” ...

Ce-i drept, vorba ceea “e rău cu rău, dar mai rău fără rău”, decât să fii în general fără transport, totuși este mai bine să-l ai măcar așa cum este. Se mai întâmplau diferite cazuri, când spre exemplu, șoferul era lipsă din diferite motive sau microbuzul era în reparație, Biblioteca Națională apela la ajutorul altor colegi din alte instituții de cultură din vecinătate. Iar cu înțelegeri triple (adică prin intermediari) se întâmplau diferite șotii. Îmi aduc aminte de o întâmplare, care avuse loc în toamna anului 2002. Așa cum metodiștii nu numai sunt așteptați (drept că nu întotdeauna cu mare bucurie) în teritoriu, dar mai au și datoria de a primi delegații din alte orașe și chiar state. Trebuia să întâmpin două doamne, care soseau în capitala noastră de la Biblioteca Națională a Lituaniei. Șoferul Bibliotecii Naționale era în concediul de odihnă, iar eu pentru a realiza misiunea aveam nevoie de o mașină. Cum se mai întâmpla, m-am adresa directorului general dlui

Alexe Rău, care găsisese soluția, apelând la ajutorul directorului Teatrului de Păpuși “Licurici” dlui Titus Jucov. Nu știu cum a fost înțelegerea, dar în rezultatul implicării în soluționarea problemei a mai multor persoane mă alesesem cu un autocar, care a fost rechemat din concediu dintr-un raion îndepărtat al Moldovei și-i crease atâta bătaie de cap șoferului (și mai tare se încruntase directorul adjunct al instituției, care l-a chemat și deci era și vinovatul!). Sărmanul! Se schimbase la față în momentul când a aflat că are de transportat de la aerogară nu un colectiv mare de oaspeți, ci doar două persoane. Și doamnele sosite de la Vilnius au rămas șocate de dimensiunile transportului oferit și apoi nu se știe dacă au mai avut vreodată fericirea de a merge cu așa confort. Doar au sosit din Europa...

Aici ar trebui să ne amintim și de transportul care ne era pus la dispoziție pentru a face turele în interiorul raionului. Prin anii '80 practic toți șefii secțiilor cultură dispuneau de unități de transport (de regulă de marcă “Moskvici”, care erau utilizate și în scopul efectuării controalelor; cel mai des se întâmpla că lipsea unitatea de șofer și autovehicolul era condus de însuși șefii secțiilor cultură, porecliți cu multă dragoste “miniștri ai culturii din raioane”). Desigur, că era un mare act de eroism să rezști în zilele de vară cu temperaturi de peste 30 ° C pe parcursul a 8-10 ore (cam atât dura ziua de lucru în timpul deplasărilor) într-o echipă de 5-6 persoane în salonul unui Moskvici de asta, ca mai apoi să mergi într-un așa-numit “hotel”, în care de regulă lipsea și apa rece nu doar cea fierbinte. Și tot așa cam încheiam săptămâna. Se mai întâmpla, că conducerea raioanelor sau președinții gospodăriilor ne ofereau și “Volga” de serviciu sau personală, considerată prin vremurile celea un automobil confortabil și de prestigiu. La fel, se mai întâmpla că și hotelul era mai altfel, dar despre astea ceva mai târziu.

Hotelurile de azi și de altă dată

Diferența dintre hotelurilor din raioanele și orașele Moldovei de prin anii optzeci și cele

contemporane mai întâi de toate constă în faptul, că atunci existau în toate centrele raionale și erau accesibile pentru bibliotecari, dar astăzi practic nu mai sunt, iar dacă și sunt își oferă serviciile la un preț exagerat. Ce-i drept și pe atunci erau foarte diferite.

Mi-amintesc de un hotel, construit din lemn și amplasat în afara localității Basarabeasca (sau Dumbrăveni, nu mai țin minte azi, căci întâmplarea a avut loc în iulie 1985), care se clătina cu toate cele două etaje pe care le avea ori de câte ori încercai să faci o mișcare cât de mică. Aveai impresia că te găsești în căsuța din povestea Babei Cloanța, care încontinuu se deplasa și avea ferestrele ba la răsărit, ba la asfințit. Până azi nu pot înțelege datorită cărui mecanism își menținea echilibrul. Dar 5 zile și patru nopți petrecute în acea colivie ne-au făcut să trăim emoții deosebite.

Mai târziu, în vara anului 2005, am avut onoarea să fiu într-o delegație oficială a lucrătorilor din cultură din Moldova, care ne îndreptam cu un autocar spre regiunea Moghiliiov din Republica Belarus. Îndată ce intrasem în această țară, din partea orașului Gomel, ne pomenisem pe un traseu, care mergea prin pădure. Din primele secunde drumul te fascina prin curățenia impecabilă și amenajarea acestuia cu stații de odihnă pentru călători, dotate cu toate cele necesare anume în scopul păstrării ordinii și curățeniei pe întregul segment precum și a bunei dispoziții a drumeților. Nu erau pur și simplu niște puncte de popas, dar o adevărată operă de artă, unul mai frumos și mai interesant decât altul. Și iată, că la unul din aceste popasuri ne pomenisem vizavi de căsuța Babei Cloanța din poveste, care la rotire nu știi iarăși grație cărui mecanism se clătina și mișca în toate părțile, dar își păstra echilibrul. De odată mi-am adus aminte de acel hotel (doar că era varianta în miniatură) de la marginea orașelului Basarabeasca. Întrebasem chiar șefa Secției de cultură din acest raion, care era și dumneaei în echipa noastră, dacă nu-i aduce aminte de acel hotel. Nu avea de unde să știe, căci venise în acel raion din altă localitate.

Tot în vara anului 2005, și tot la sfârșitul lunii iulie, fusesem invitată de Consiliul Raional Basarabeasca pentru câteva zile în scopul efectuării unui control al activității bibliotecilor din raion și organizării unui seminar. Dacă acum douăzeci de ani în localitate exista un hotel, astăzi nici acel din lemn nu mai este. Anume din acest motiv nu mi-am realizat programul alcătuit dinainte și mi-am permis să stau la gazdă "în chirie" doar o singură noapte. Nu s-a schimbat spre bine nici situația la capitolul asigurării cu transport. Dacă în anii optzeci șeful Secției cultură avea un "Moskvici" de serviciu despre, care vorbeam ceva mai sus, în 2005 șefa acestei structuri mergea cu scopuri de control în lăcașurile de cultură din subordinea ei utilizând transportul propriu. Iată așa tot facem în fel și chip, încercând să "realizăm lucruri mari cu surse mici".

Hotelul din orașelul Cantemir (Cantemirul prin anii optzeci era un raion tânăr, proaspăt creat și abia se amenaja ca localitate) te fascina prin designul interiorului. Într-o odaie destul de mică, unde puteau cu greu încăpea cel mult trei paturi, în realitate erau amplasate tocmai cinci. Drept rezultat, trei din ele erau unite. În așa mod mă pomenisem în situația, când paturile din părți erau deja ocupate iar eu trebuia să petrec o săptămână (după cum deja am menționat, pe atunci nu se pleca în deplasare pentru o singură zi cum se practică din lipsa de bani astăzi) între două doamne absolut străine, care pe lângă toate se nimerise a fi din cale afară de tăcute (sau poate erau surdomute, greu de spus, dar nu au scos niciun cuvânt în două zile, cât am viețuit împreună). Era o adevărată povară să tac într-una, mai ales că aveam ceva mai mult de douăzeci de ani și eram sociabilă din cale-afară.

Se întâmpla însă uneori că din lipsa în hoteluri a locurilor pentru oamenii de rând (cum eram bunăoară și prelungim să fim considerați bibliotecarii) eram cazați în odăi lux, destinate reprezentanților Comitetului Central sau altor oaspeți de onoare. Acolo băntuia o atmosferă de relaxare, confort și bunăstare. Adevărat că la întoarcere tot noi eram probozii de către conta-

bili pentru supracheltuieli (plata pentru condiții de lux erau duble), iar în cazuri mai rare nu ni se returnau banii cheltuiți. Iar noi oricum eram bucuroși să suportăm niște cheltuieli suplimentare, chiar să primim și ocară, dar să fim măcar pentru o perioadă în locul celor “aleși”. Se mai întâmpla și atunci, când plecam echipe mai numeroase, să fim cazați în cămine studențești, case de orfelinat, școli profesionale, unde de regulă ușile nu aveau lacăt. Noi însă fiind de obicei doamne și domnișoare, nu eram singurele prin aceste localuri, ne pomeneam cu vecini “plini de viață”, care râvneau să se distreze. În astfel de situații nu aveam posibilitatea să dormim, ci trebuia să stăm de serviciu, să facem baricade din dulapuri, mese și scaune, căci în caz contrar, chiar dacă și exista lacăt, ușa putea fi scoasă ușor din țâțâni. Iar a doua zi ne prezentam ca “soli ai capitalei”. Erau și clipe grele, erau și clipe frumoase în acele plecări... Azi cu trecerea anilor îmi dau destul de bine seama, că anume în timpul deplasărilor se educa viitorul metodist, se acumula experiență, se învăța ABC-ul comunicării cu oamenii.

După cum am spus, actualmente, într-o bună parte din centrele raionale nu mai găsești hoteluri sau chiar dacă și există nu mai sunt accesibile buzunarului bibliotecarilor. Mai degrabă am putea vorbi despre niște localuri, unde poți înnopta în caz de necesitate. În acest scop se utilizează: căminele școlilor de învățământ general și profesionale, instituțiilor de învățământ superior, centrele de instruire a personalului din diferite ramuri ale economiei naționale, precum și casele proprii ale lucrătorilor secțiilor de cultură și ale bibliotecilor, etc. Colegii noștri din teritoriu au nevoie de un sfat din afară, să fim alături de ei și să ne bucurăm împreună pentru realizările lor. Pare ciudat, dar au nevoie și de acele controale, care pe timpuri le aduceau atâta bătaie de cap și emoții nu numai lor, ci și celor care veneau.

Gânduri la un jubileu

Vera Osoianu

Pentru mine jubileul Bibliotecii este o sărbătoare dublă și am motiv serios pentru această afirmație. Din cei 175 de ani pe care-i marchează în august biblioteca 30 sunt anii în care am fost martor la toate realizările, dar și marile probleme ale ei. Venind aici la 1 august 1977, conform repartizării, după terminarea studiilor la Universitatea de Stat din Moldova, am uitat să plec și este greu acum să-mi imaginez că aș putea pleca, de bună voie, vreo dată. Este un destin pe care l-am legat de bibliotecă și pe care nu mi l-aș dori altfel.

Cei care își leagă viața de biblioteci nu prea contează pe mari satisfacții materiale, dar sunt atâtea altele care valorează mult mai mult și care compensează lipsurile impuse de condiția financiară a acestui fel de instituții aflate, la noi, la limita supraviețuirii.

Atâtea sunt bucuriile și amintirile care mă leagă de această a doua casă a mea (sau a treia după cea părintească).

Am păstrat peste ani privirea grea a domnului Petru Ganenco, directorul de atunci al Biblio-

tecii, care făcea parte din comisia de repartizare, dar și grija cu care ne-a primit pe cei patru proaspăt absolvenți de facultate: Alexandra Negru, Matei Brașoveanu, Ludmila Gusicova și subsemnata, care optasem pentru Biblioteca Națională (altfel botezată pe atunci) și în care odată acceptându-ne, domnul Ganenco, își pusese atâtea speranțe. Toți cei aleși de domnul Ganenco fusesem aproape studenți de top și toți am fost repartizați în serviciul metodic, considerat unul dintre serviciile prestigioase ale Bibliotecii. Am fost primiți de șeful serviciului de atunci Leonid Ivanov, după care au

urmat în postul de șefi serviciu domnul Alexei Rău, doamna Sofia Andrienco și doamna Maria Soltan care în anul 1992 avea sa-mi predea ștafeta.

Și cum as putea să uit privirea nedumerită a ministrului culturii , A. Constantinov, când, nou venită în serviciu, am primit sarcină să înregistrez participanții la o întrunire de nivel național și l-am întrebat pe chiar domnia sa , necunoscându-l la față, din ce raion este. Domnul Ganenco, care venea în urma ministrului, și care a prins mișcarea, mi-a aruncat o privire cât se poate de supărată, dar care cu greu masca un zâmbet sau chiar un hohot de râs.

Aici, la Bibliotecă, odată cu creșterea profesională, ni s-a făcut și educația prin muncă, pentru că odată veniți, cei tineri, erau pe primul loc când era vorba de trimis pe cineva la muncile câmpului ori alte activități extra profesionale. Și tot cei tineri erau primii pe listă când era vorba de o deplasare mai puțin importantă.

Dar la anii care-i aveam pe atunci totul era posibil și totul era frumos, iar câte o dată chiar ni se făcea dor de un mers la „colhoz” sau în vreo deplasare pentru a scăpa de la subsol (serviciul metodic era amplasat în subsolul din partea dreaptă a bibliotecii) și de ochii atotiscoditori ai șefilor.

Așa se face că ani la rând am tot colindat toată republica și puține sunt raioanele unde n-am fost deloc sau am fost doar o singură dată.

În serviciu se povesteau deseori fel de fel de istorioare, despre generațiile anterioare de metodiști, care, plecați în deplasări prin satele republicii, se deplasau cu ce puteau, când cu căruța, când pe jos, când cu vreun tractor care mergea mai mult înapoi decât înainte. Însă cea mai amuzantă istorioară era despre doamnele Sofia Andrienco și Larisa Coreaghin, care, întorcându-se o dată dintr-un sat în Cimișlia, au oprit un autobus, care, prin întuneric, le-a părut destul de neobișnuit, cu scaunele prin părți și mijlocul liber, ca numai după ce au coborât să realizeze că, de fapt, au călătorit într-un catafalce.

La timpul venirii noastre la bibliotecă erau în mare vogă „foile volante” cu descrierea experienței avansate de activitate a bibliotecilor. La nici un an de activitate primisem sarcină să descriu experiența bibliotecii publice din satul Ciocâlteni, raionul Orhei, privind activitatea de popularizare a literaturii agricole.

După trei zile de deplasare și încă vreo câteva de „creație” mă prezint cu „opera” nou plăsmuită la domnul Alexei Rău care fusese între timp numit director adjunct, având în subordine nemijlocită serviciile cu funcții metodice și activitatea științifică. Foarte mândră de cele realizate, am lăsat „opera” la judecata domnului Rău. Numai că atunci când am primit-o înapoi din „creația” mea rămăseseră doar cifrele. Domnul Rău îmi împrumutase până și titlul. „Satul îl fac oamenii” așa se numea lucrarea mea, care era de fapt a dânsului. În acea lucrare dl Rău a făcut și prima asociere a bibliotecii sătești cu o „casă mare a satului,” idee atât de dragă nouă atunci, dar care pentru marea majoritate a satelor noastre a rămas întotdeauna numai la nivel de deziderat.

Aveam să-i întorc mai târziu dlui Rău acea datorie, pentru că la prima mea comunicare ținută la Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj, referindu-mă la revenirea dânsului la bibliotecă , aveam să amintesc de înțeleapta vorbă „omul sfințește locul”, legând de această idee importanța reformei bibliotecare din Moldova, care tocmai începuse, dar și rolul

care se întrezărea și pe care avea sa-l joace în această fericită lucrare, precum și în formarea profesională a colegilor veniți la bibliotecă în toți anii ce au urmat. Evenimentul se întâmpla în anul 1992.

Reforma bibliotecară a avut, desigur, mai mulți actori și figuranți, însă rolul dl. Rău de arhitect și promotor de idei este incontestabil și nu poate, nici va putea vreodată, fi negat și nici minimalizat.

Colegii mei au plecat însă rând pe rând (prietena mea, Alexandra Negru, reușind chiar de trei ori să plece și să revină înapoi, acum o aștept să revină din Italia poate își mai încearcă încă o dată norocul) și între plecarea unora și venirea altora am participat la crearea sistemelor centralizate de biblioteci, iar mai apoi la descentralizarea acestora, la trecerea cataloagelor de la C.Z.U. la B.B.K. și apoi de la B.B.K. la C.Z.U. Și foarte ascultători eram printre primele republici care raportam la Moscova „sarcină realizată”.

Pentru mine personal cei mai frumoși ani au fost anii de după începutul reformei bibliotecare, cu tot greul începutului, cu scandalul din jurul ordinului 86, cu primele periodice de specialitate, cu crearea cadrului de reglementare național, cu primele ediții ale Anului Bibliologic, Simpozionului Valori Bibliofile, Seminarului Național, cu primele colaborări cu bibliotecarii din România, primele biblioteci de carte românească, primele manifestări de comemorare a personalităților și evenimentelor, care au marcat istoria acestui neam, organizate în teritoriu: la Căușeni (Alexei Mateevici), la Orhei (Ion Pelivan, Paul Goma, Mihail Garaz), la Glodeni (Vasile Coroban), la Hâncești (90 de ani de lectură publică) și multe, multe altele. Toate au fost sărbători, și frumoase începuturi, și pentru noi și pentru ei, colegii noștri din teritoriu. Îmi amintesc cum în ajun de manifestarea consacrată lui Paul Goma, necunoscut încă nouă pe atunci, am citit tot ce promisem în primele donații și ce mai aveam pe acasă, împrumutându-ne cărțile unul la altul, sau așteptând până ne venea rândul.

Mai zâmbesc și azi la amintirea unui epizod legat de prima donație de carte, primită din România. Se pare că era anul 1991. Doamna Tatiana Levandovschi, directorul de atunci al Bibliotecii, m-a numit responsabilă de repartizarea donației în bibliotecile publice din republică. Aveam un grup de lucru în ajutor și în câteva zile donația a fost repartizată și în scurt timp ridicată de colegii noștri din bibliotecile publice. Titluri erau multe iar unul era total neobișnuit pentru noi, așa de pudic pe atunci, scăpați de curând din chingile cenzurii. Era vorba de renumita poveste a lui Ion Creangă. În una din zile primesc un telefon de la directoarea bibliotecii publice din Călărași. Supărată și un pic jenată mă întrebă: „Doamna Osoianu, dumneavoastră ce cărți ne-ați trimis? Iată stau eu aici cu toți colegii mei adunați în jurul cărții lui Ion Creangă și complet uimiți punem accentul și într-un fel și în altul și până la urmă tot o „prostie” ne iese. Acum lămurii-ne cum să o dăm copiilor, că doar poveste este”. Am lămurit că deși este poveste nu-i neapărat s-o citească copiii, că este destul de amuzantă și pentru cei maturi. Problema însă era și pentru mine destul de delicată pentru că, total intrigată, nu îndrăzneau să solicite cartea de la împrumut la domiciliu până când Ludmila Corghenci n-a luat-o și mi-a dat s-o citesc și eu într-o seară. Frumoasă poveste!

Biblioteca fiind centru metodologic pentru bibliotecile publice, am susținut relații corecte,

colegiale cu toți colegii noștri din teritoriu, tratându-i cu tot respectul, drept care acestea ne-au răspuns întotdeauna cu aceeași monedă.

Pentru mine cel mai apropiat raion a fost Orheiul, unde, cred că am pierdut șirul numărătorii, și nici nu mai știu de câte ori am fost. Probabil această legătură se datorează faptului că aici am început șirul deplasărilor prin țară, sau poate că aici am găsit oamenii potriviți la locul potrivit. Oricare ar fi explicația, aici am revenit cu mare drag ori de câte ori am avut ocazia și rămâne să sper că acest atașament a fost reciproc. Și fiindcă a venit vorba de Orhei aici am auzit cea mai hazlie întâmplare care mă face să zâmbesc și acum după trecerea atâtor ani. Mulți ani biblioteca publică din Orhei a purtat numele „L.Tolstoi”. În una din zile vine la bibliotecă poștașul și întreabă „Tolstoi esti?”. La care biblioteca întreabă „Vam cto nujen Lev Tolstoi ili Alexei Tolstoi?”. La care poștașul răspunde „A mne vsio ravno, emu banderoli?”. Printre multele manifestări organizate de-a lungul anilor cea mai dragă sufletului rămâne Anul Bibliologic. În șaisprezece ediții câte au fost organizate, până în prezent, s-au întâmplat atâtea lucruri frumoase, atâtea întâlniri și experiențe, atâtea comunicări care au făcut onoare bibliotecii, dar și celor veniți să ne cunoască, din alte părți.

Din an în an această manifestare a luat amploare, ajungând să devină nu numai o întrunire profesională și o manifestare de referință a Bibliotecii, dar și o sărbătoare de suflet, așteptată de toată lumea.

Pentru cei din Departamentul Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie acest eveniment chiar era adevărată sărbătoare. Cum începea forfota pregătirilor, Tatiana Costiuc și Nina Gurschi începeau căutarea pânzei pentru un costum nou, până când într-un an n-am rezistat provocărilor și exact la data manifestării eram și eu împopoțonată cu haină nou nouță.

Cea mai deosebită întâmplare a fost când, după terminarea unui an bibliologic, după ce am petrecut toți oaspeții și am vrut să schimb încălțăminte pentru a pleca acasă, am descoperit că toată ziua am fost încălțată cu pantofi din perechi diferite.

Cei care au participat la toate edițiile Anului Bibliologic își amintesc cât de tare a amuzat auditoriul dna Lidia Kulikovski, când într-o comunicare, amintind de cărțile editate în anii 50 ai secolului trecut a menționat cartea „Cum să sărim mai înalt și mai departe” (de parcă acesta era interesul suprem în acei ani, care urmau războiului și deportărilor masive) sau cum ne-a înveselit la un alt an bibliologic când explica de ce a întârziat motivând că „Noaptea trecută am dormit cu Traian ...în vamă”. Regretatul Traian Brad venea, de regulă, la Anul Bibliologic și cu cărți pentru biblioteci și la data cu pricina a fost reținut în vamă pentru clarificarea unor lucruri, care a durat toată noaptea, iar Lidia, aflată și ea acolo, a pătimit împreună cu Traian.

Un elogiu aparte ar merita colegii noștri cei rămași, dar și cei care au plecat din diverse motive. Și Ludmila Corghenci, și Tatiana Costiuc, și Nătălița Cheradi, profesioniști de top, care au cunoscut culmile gloriei profesionale și care au fost pe primul val al reformei, au recunoscut cu diverse ocazii cât de mult a însemnat pentru cariera lor de mai departe anii în care au activat la Biblioteca Națională în general, și în special contactele profesionale cu directorul general, domnul Alexei Rău și influența acestuia asupra devenirii lor.

Și ne mai leagă ceva de bibliotecă. Copiii noștri, care au crescut practic aici. Și Sandu, fiul meu, și Mihaela și Lucia Corghenci, și Anișoara Costiuc, și Mihai Turuta, toți de aceeași vârstă și cu excepția Mihaelei în aceeași clasă, erau oaspeți frecvenți la Bibliotecă. Sandu a văzut primul său Pom de Crăciun aici, când avea nici doi ani împliniți și pe când eu îmi făceam griji să nu se sperie de Moș Crăciun (care era pe atunci Gerilă), el se amuza și alerga în jurul bradului de era cât pe ce sa-l răstoarne.

O istorie a mea legată de o istorie a noastră – care este Biblioteca Națională. Și în prag aniversar doresc din tot sufletul ”Per aspera ad astra”. Prosperitate și multe realizări care să ne bucure pe noi și pe cei pe care-i slujim.

Proiecte de pionierat

SIBIMOL este o rețea integrată a bibliotecilor informatizate din Moldova.

Oricare beneficiar din Moldova sau de peste hotare, ce are acces la Internet, va avea posibilitatea de a accesa informația dorită, indiferent de localitatea unde se află. Partea principală, integratoare este Catalogul Național Colectiv Partajat (CNCP), ce va da acces non-stop la toate colecțiile tuturor bibliotecilor din Moldova.

BIELMO

– Biblioteca Electronică a Moldovei. Biblioteca Națională a Republicii Moldova își începe inte-

grarea în Biblioteca Electronică Europeană. El prevede numerizarea Moștenirii Culturale Naționale și va oferi accesul la această moștenire prin intermediul tehnologiilor noi.

BIBLIOTECA NUMERICĂ EUROPEANĂ

Susținută de Comisia Europeană, care anunță printr-un comunicat din 2 martie 2006 intenția de a intensifica eforturile pentru a demara "Memoria Europei", proiectul Bibliotecii Numerice Europene (BNUE) începe să se contureze.

Bazată pe colaborarea dintre bibliotecile naționale ale Uniunii Europene, Biblioteca Numerică Europeană va reflecta ambiția bibliotecilor naționale și a editorilor europeni de a oferi permanent un site de referințe și un mijloc de acces la cunoștințe pentru un public cât mai vast.

Această imensă bibliotecă multilingvă și accesibilă la distanță, va fi constituită dintr-o selecție de cărți și reviste numerizate conținând marile teme ale valorilor europene: evoluția gândirii, patrimoniul cultural, democrația și libertatea, constituirea spațiului european.

Această inițiativă preconizează asocierea finanțelor publice și private, pentru un acces gratuit la conținuturile libere a drepturilor și în conformitate cu modalitățile noi de consultare al conținuturilor prin respectarea riguroasă a drepturilor de autori și editori.

BNNRM – Biblioteca Națională Numerică a Republicii Moldova va constitui un mediu numeric în care se va conserva Memoria Moldovei în scopul transmiterii ei către generațiile viitoare.

Programul UNESCO „Memoria lumii: principii

directoare pentru salvagardarea patrimoniului documentar” (C II –95/WS-11, noiembrie 1995) a servit drept imbold pentru a pune pe tapet problemele existente în Moldova și pentru conceperea, elaborarea și promovarea unor acțiuni și lucrări care să conducă la crearea condițiilor necesare pentru rezolvarea acestora. În decembrie 1996 Asociația Bibliotecarilor și Biblioteca Națională, cu sprijinul Fundației SO-ROS, au organizat un seminar național cu tema “Bibliotecile și memoria lumii”, în cadrul căruia a fost prezentată versiunea franceză a programului internațional sus-menționat, fiind abordate chestiunile legate de participarea Moldovei la realizarea lui. Participanții la seminar au votat un Apel în care, între altele, se spunea că, reieșind din dezideratele Programului UNESCO „Memoire du monde” și ținând cont de starea documentelor patrimoniale din țară, Asociația Bibliotecarilor consideră că este oportun ca statul nostru să se alăture la programul internațional, să fie înființat un Comitet Național cu statut juridic în republică și în cadrul Comitetului Consultativ Internațional „Memoria lumii”; să fie alcătuit, aprobat și pus în acțiune programul național „Memoria Moldovei”. Asociația chema

formațiunile guvernamentale, organizațiile nonguvernamentale, de asemenea factorii economici de stat și privați, pe toți oamenii de bună credință să se alăture la această inițiativă și să sprijine din punct de vedere științific, metodologic, organizatoric și financiar acest proiect de mare importanță pentru destinele poporului Republicii Moldova.

În aceeași zi a fost ales, prin vot deschis, Comitetul Național „Memoria Moldovei”, căruia îi revenea sarcina de a elabora programul național și de a promova ideea includerii lui în cadrul celui internațional, pentru ca, în acest fel, să se obțină un suport financiar din partea UNESCO. Membrii Comitetului reprezintă instituțiile deținătoare de documente de patrimoniu (biblioteci, muzee, arhive), știința bibliologică și mecenaiți din Republica Moldova. De asemenea a fost votată componența Secretariatului Comitetului, membrii căruia au fost aleși dintre salariații Bibliotecii Naționale și dintre membrii Consiliului Asociației Bibliotecarilor. Secretariatul a fost însărcinat să înfăptuiască un șir de lucrări necesare pentru buna organizare a activității comitetului (comandarea traducerii în română a programului internațional și tirajarea acestei versiuni; elaborarea, în colaborare cu specialiștii de la bibliotecile, muzeele și arhivele de prim rang, a unor propuneri pentru viitorul Program „Memoria Moldovei” și pentru organizarea și desfășurarea Anului Memoriei Moldovei),

precum și desfășurarea unor seminare de abordaj în teritoriu.

Pe parcursul anului 1997 a fost realizată traducerea în limba română a Programului „Memoire du monde”, versiune care a fost publicată în revista „Magazin bibliologic”, 1997, nr.1. În același an, un șir de centre biblioteconomice au organizat seminare de abordaj sau alte genuri de acțiuni menite să schițeze locul și rolul rețelelor teritoriale și departamentale de biblioteci în viitorul program național, de asemenea să pună la punct și aspectele conceptuale ale unor programe teritoriale. Seminarul de la U.L.I.M. (din februarie 1997) al bibliotecilor universitare, consacrat acestei probleme, a fost unul pilduitor. Programul TOCAMO, elaborat și pus în acțiune de către Biblioteca Municipală „B.P.Hasdeu” Chișinău, constituie un model reușit de cum trebuie să fie și ce trebuie să conțină compartimentele teritoriale ale programului național.

Către sfârșitul anului 1997 se conturase clar ideea și necesitatea lărgirii cadrului programului, includerii în el și a unor obiective ce depășesc viziunea tradițională asupra noțiunii de patrimoniu imprimat. Se lărgise și cercul instituțiilor interesate.

La începutul lui 1998 membrilor Secretariatului li s-au alăturat o seamă de specialiști de la diferite instituții. Grupul de lucru astfel constituit, alcătuit, în mod eșalonat, actuala variantă a programului „Memoria Moldovei”. La elaborarea ei s-a ținut cont de următo-

rele teze generale, constituite în perioada ce s-a scurs de la seminarul național din decembrie 1996, într-un curent de opinie:

1. Reieșind din specificitatea și din circumstanțele în care ne-am aflat și suntem, Programul „Memoria Moldovei” și activitățile ce se vor desfășura sub girul său, trebuie să se structureze pe patru sectoare importante: partea circumscrisă internaționalului, partea referitoare la patrimoniul de rang național, programele teritoriale și un compartiment special cuprinzând documentele ce țin de patrimoniul nostru național, dar se află în afara fruntariilor țării;

2. Registrul național, bazându-se pe principiile și criteriile de selectare stipulate în cel internațional, va fi, totuși, adus în concordanță cu specificul Republicii (extinderea limitelor cronologice, acordarea unui credit de valoare unor documente și colecții etc.) și se va diferenția corespunzător celor patru sectoare menționate;

3. Partea circumscrisă internaționalului va fi elaborată cu scopul deliberat de obținere a accesului la sursele de finanțare internaționale. În acest context, Comitetul național va tatona căi de colaborare cu organisme și instituțiile de profil din țările vecine, în perspectiva întocmirii unui program aparte, regional;

4. Partea „Națională” nu va putea fi realizată fără de o sensibilizare deosebită a președintelui Republicii Moldova, Președintelui Parlamentului și

a Guvernului Republicii Moldova, de acestea depinzând suportul financiar. În acest sens, Comitetul național va elabora o strategie și o tactică specială, incluzând formulele de prezentare a programului în întregime și, în funcție de situații și de oportunități, a unor compartimente separate.

5. În condițiile Republicii Moldova revigorarea funcției patrimoniale a bibliotecilor și a altor instituții deținătoare de colecții ar putea constitui pivotal programelor teritoriale „Memoria”. În acest sens, din rațiuni dictate de nevoia unei comprehensiuni în raporturile cu Comitetul consultativ internațional, programele teritoriale de acest fel vor

fi considerate parte integrantă a programului național înțeles ca sumă de acțiuni și măsuri, dar nu va intra în corpul acestuia ca document.

Centrul Național de Conservare și Restaurare a fost creat în structura BNRM cu sprijinul financiar al Fundației Soros, cu un oficiu de numerizare a publicațiilor vechi și rare. În cadrul unui proiect finanțat de Consiliul Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică a fost realizat un prim-proiect de numerizare, obiectul căruia l-a constituit prima tipăritură moldovenească – *Cazania lui Varlaam*. Numerizarea ei s-a efectuat conform parametrilor tehnici recomandați de

UNESCO. A fost numerizată și revista *Viața Basarabiei*.

Polipticul cultural-istoric și științific “Basarabeni în lume”. Programul său prevede întâlniri cu basarabeni din diasporă, lansări de cărți de-ale lor sau despre dânșii, demonstrații de filme, expoziții de artă plastică, audieri muzicale și, desigur, sesiuni de comunicări științifice despre viața și opera iluștrilor basarabeni trăitori peste hotare.

Laurențiu Melnic, coordonator BiEIMo,
inginer în tehnologii informaționale BNRM

Biblioteca Electronică a Moldovei = tradiție + tehnologii noi

Am ajuns astăzi la un nivel de dezvoltare a tehnologiilor informaționale care nu mai permite unei biblioteci clasice să rămână la statutul ei deja milenar. Au apărut multe alternative serviciilor unei biblioteci: materiale informaționale pe Internet, motoare de căutare și multe alte servicii bazate pe noile tehnologii care continuă să se perfecționeze. În această situație bibliotecare de ales: sau dispare ca reprezentant informațional ofi-

cial, sau se adaptează la noile cerințe de pe piața informațională. Ce ar putea face în acest sens o bibliotecă? Evident că trecerea cataloagelor de pe suport de hârtie pe cel electronic este un început orientat corect, dar ce mai poate face bibliotecă pentru a nu-și pierde cititorul, care deja nu îi mai este așa fidel ca altădată. Un răspuns ar fi: transferul tuturor colecțiilor sale în formă electronică și deschiderea accesului larg

către aceste resurse electronice – un pas foarte promițător pentru păstrarea statutului informațional al bibliotecii în societate, dar și foarte laborios. Fără doar și poate că sunt necesare foarte multe resurse umane, timp și resurse financiare pentru a realiza un astfel de proiect. Dar îndeplinind acest lucru, bibliotecă și-ar păstra acel statut pe care l-a avut până acum și pe care pare să-l piardă odată cu noua eră informațională. Așadar

urmează să facem maximum posibil pentru a întoarce roata înapoi, mergând înainte – „...a da Cezarului ce e a Cezarului...”

Soluția pe care ne-o propune astăzi Biblioteca Europeană este sistemul „Biblioteca Electronică Europeană”. O bibliotecă electronică este un concept nou apărut în mediul informațional care prevede crearea unui spațiu unic virtual pentru accesul la toate materialele publicistice și multimedia din acest spațiu. Ținta proiectului sunt bibliotecile și în primul rând bibliotecile naționale. Este prevăzută integrarea a cât mai multor biblioteci și a diferitor organizații ce răspund de informatizarea maselor. Utilizatorii către care este orientată această Bibliotecă Electronică sunt toți cei care vor să acceseze materialele publicistice sau multimedia propuse de organizațiile ce stau la baza Bibliotecii Electronice. Acest lucru va permite accesul la materialele necesare utilizatorului, punându-le la dispoziția lui în formă electronică. Biblioteca Electronică Europeană va reprezenta astfel acel spațiu unic care va permite acest acces din orice colț al lumii prin intermediul rețelei globale Internet. Orice utilizator al bibliotecii electronice va avea acces la materialele disponibile ale unei biblioteci din altă țară fără a se afla în statul respectiv. Mai mult, el va putea căuta un anumit material în toate bibliotecile europene care vor pune la dispoziție în formă electronică acel material. Evident că

acest lucru va spori interesul cercetătorilor, care de asemenea își vor putea efectua cercetările bazându-se pe materiale aflate în alte biblioteci ale altor state europene.

În câteva cuvinte putem spune că Biblioteca Europeană va deveni cea mai centralizată și recomandată poartă către resursele bibliotecilor europene. Aici va începe revoluția informațional-culturală care ne tot face avansuri în ultima vreme.

Din conținutul colecțiilor Bibliotecii Europene vor face parte în principal documente, cărți, fotografii, hărți, exlibrisuri, fișiere audio și video, dar și materiale în alte formate care vor fi integrate în sistemul dat pentru a propune utilizatorului o varietate informațională cât mai mare. Calitatea acestor materiale și a accesului la ele va fi indubitabilă, deoarece prelucrarea și transferul lor prin rețea sunt supuse standardelor și protocoalelor de comunicare stabilite de comun acord (OAI, Z39.50, SRU, OpenURL, Dublin Core, MARC, Unicode).

Astăzi în Biblioteca Europeană deja sunt incluse 22 biblioteci naționale din: Austria, Marea Britanie, Croația, Danemarca, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Italia, Letonia, Olanda, Portugalia, Serbia, Slovenia, Elveția, Polonia, Cipru, Malta, Lituania, Ungaria, Republica Cehă, Slovacia. Către sfârșitul anului 2007 se preconizează ca BE să cuprindă 33 de biblioteci.

Astăzi se conțin deja 240 de colecții ale celor 22 biblioteci naționale participante și se prevede ca spre finele anului 2007 să fie adunate 300 de colecții din 31 biblioteci naționale.

Pentru crearea și susținerea Bibliotecii Europene au fost implementate mai multe proiecte (TEL, TEL-ME-MOR, EDL) la care au participat un șir de state europene. Există proiecte care încă sunt în curs de realizare, altele așteaptă să fie elaborate, pentru a extinde la maxim hotarele virtuale ale Bibliotecii Electronice Europene și a cuprinde toate bibliotecile, și alte medii informaționale precum muzeele, arhivele ș.a.

Fiecare stat își creează propriul sistem informațional care în final se va integra în sistemul unic european – Biblioteca Electronică. Biblioteca Națională a Republicii Moldova își începe integrarea în sistemul „Biblioteca Electronică Europeană” prin crearea proiectului BiEIMo – Biblioteca Electronică a Moldovei. Acest proiect prevede numerizarea moștenirii culturale naționale și oferirea accesului la această moștenire prin intermediul tehnologiilor noi. De asemenea se prevede accesul la cataloagele electronice pe care le deține la ora actuală Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Pe viitor se preconizează extinderea Bibliotecii Electronice a Moldovei, ceea ce prevede integrarea altor biblioteci din republică și a altor depozite de resurse informaționale. Și nu va exista nicio

restricție privind organizațiile care vor dori să participe, odată ce vor întruni toate condițiile necesare asigurării accesului pentru utilizatori. În special se are în vedere respectarea standardelor impuse de Biblioteca Europeană.

Așadar Biblioteca Electronică a Moldovei este proiectul care își propune să deschidă orizonturile serviciilor unei biblioteci către cititori la distanță, nu doar utilizatorilor direcți ai bibliotecii. Astfel accesul la serviciile oferite de bibliotecă va avea loc prin intermediul rețelei Internet, orice cititor putând oricând să se conecteze și să dispună de acestea, 7 zile pe săptămână, 24 ore pe zi, fără pauze sau întreruperi de sărbători și din orice colț al lumii s-ar afla. Distanța deja nu mai este un obstacol în calea cititorului și a bibliotecarului.

Este un lucru cunoscut, că serviciul cel mai indicat în cadrul unei biblioteci este punerea la dispoziție a materialelor informaționale căutate de cititor. În cele mai dese cazuri este vorba de cărți, deși este posibilă și vizualizarea altor surse informaționale ca ziare, reviste, microfilme, documente, materiale audio și video ș.a. Biblioteca Electronică a Moldovei va pune la dispoziția cititorului toate aceste materiale, unica condiție față de utilizator fiind ca acesta să dispună de un calculator și de conexiune la Internet.

Așadar Biblioteca Electronică a Moldovei își propune următoarele obiective:

1) *Digitalizarea moștenirii culturale a Moldovei și în special a fondurilor prețioase;*

2) *Crearea unui mediu informațional unic pentru accesul la toate materialele electronice disponibile în BNRM cu posibila extindere și spre alte biblioteci, muzee, arhive din Republica Moldova;*

3) *Asigurarea mediilor virtuale (acces Internet) și fizice (dispozitive de păstrare a informației) pentru stocarea datelor;*

4) *Crearea unui soft specializat pentru gestionarea datelor și accesul la acestea;*

5) *Respectarea compatibilității cu sistemele de standarde Dublin Core, MARC, Unicode, XML, Z39.50, SRW/SRU, OAI-PMH, SFX, adică cu standardele impuse de Biblioteca Europeană (pentru o ulterioară integrare în acest sistem internațional);*

6) *Asigurarea posibilităților de căutare și parcurgere a cataloagelor electronice ale bibliotecii(lor) și a altor resurse electronice (de ex: motoare de căutare);*

7) *Asigurarea posibilității, de a vizualiza, salva și imprima materialele necesare utilizatorului;*

8) *Asigurarea posibilității de rezervare și împrumut interbibliotecar;*

9) *Crearea legăturilor de parteneriat și cooperare cu alte organisme naționale și internaționale ce țin de spațiul informațional virtual;*

10) *Efectuarea lucrului educațional: petrecerea workshopurilor, lecțiilor și prezentărilor;*

Cititorul de rând al unei biblioteci va putea accesa portalul Bibliotecii Electronice

a Moldovei din cadrul acelei biblioteci sau din afara ei prin Internet și implicit resursa de care are nevoie, având posibilitatea să listeze această carte pagină cu pagină chiar în cadrul softului specializat, și dacă va dori va putea să și copieze această carte pe calculatorul său ca să o poată lista oricând dorește.

Biblioteca Electronică dispune de tehnologii înalte privind păstrarea datelor în baze de date relaționale, privind descrierile bibliografice standardizate și formalizate pentru cod, privind transferurile de date bazate pe formatul XML și toate protocoalele necesare conversiilor și transportului. Aceste tehnologii sunt îmbinate cu experiența de secole a bibliotecarilor din care rezultă o simbioză armonioasă ce relevă frumusețea aliajului tradițiilor cu tehnologiile moderne.

Putem vedea că Biblioteca Electronică este un proiect foarte actual pentru bibliotecile europene deoarece lichidează obstacolele care au existat de-a lungul anilor între cititor și bibliotecar.

Fiind una din prioritățile cele mai mari ale acestui început de secol, Biblioteca Electronică are ca scop final numerizarea fondurilor de materiale informaționale și asigurarea accesului liber la acestea. Evident că numerizarea este un proces de durată și necesită multă răbdare și perseverență, dar alte alternative nu există, biblioteca trebuie să facă acest pas pentru a fi mai aproape de cititorul său.

Valentina Granaci

Centrul tehnic de conservare și restaurare a documentelor

Centrul tehnic de conservare și restaurare a documentelor este unul din compartimente în structura BNRM, fondat în decembrie 2000 și finanțat de Fundația SOROS.

Activitatea centrului este organizată în conformitate cu Programul Național „Memoria Moldovei” acesta funcționând pentru întregul Sistem național de biblioteci ca centru metodic de documentare în domeniu. Centrul

îndeplinește funcția patrimonială a Bibliotecii Naționale în vederea conservării și restaurării monumentelor culturale scrise a tezaurului național, a patrimoniului imprimat al RM. Asigură condiții optime de conservare și pre-

zervare menționând, în limita normelor, regimul de temperatură, de umiditate, de lumină, sanitar și igienic. Totodată coordonează activitatea științifică în domeniul conservării și restaurării documentelor. Colaborează cu alte

instituții științifice, deținătoare de documente patrimoniale (arhive, muzee), cu Sistemul Național de Biblioteci din RM.

Centrul este compus din 4 ateliere:

✓ **Atelierul chimic și biologic**, care efectuează controlul fondurilor privind parametrii optimi de conservare a documentelor de bibliotecă, dezinfectează documentele și depozitele.

✓ **Atelierul de restaurare**, care repară documentele de importanță națională cu păstrarea originalului în condiții adecvate.

✓ **Atelierul de reproducere** a documentelor pe alte suporturi, (prin xero-fotocopiere, digitalizare și scanare).

✓ **Atelierul de documentare metodică**

ce formează și perfecționează cadre de restauratori de tipărituri și documente de bibliotecă din BNRM, pentru biblioteci și instituții deținătoare de documente patrimoniale din republică. Organizează seminare, ateliere, stagieri conform profilului.

În cadrul proiectului „Centrul tehnic național de conservare și restaurare este prevăzută pregătirea cadrelor de conservatori-restauratori ale instituțiilor participante la Programul național „Memoria Moldovei”. În cadrul centrului, pe data de 9 decembrie 2004 (1 zi), a fost organizat seminarul național „Conservarea documentelor de bibliotecă” cu participarea reprezentanților a 14 instituții, încadrate în programul „Memoria Moldovei” și implicate în lucrările de preservare a documentelor fiind deținătoare de patrimoniu.

Ca urmare a acestui seminar, în anul 2005, în cadrul centrului au fost organizate seminarele-practicum pentru instruirea specialiștilor conservatori-restauratori ai instituțiilor participante la programul „Memoria Moldovei”:

- Tehnologia restaurării hârtiei (foilor) pentru toate tipurile de documente;
 - Tehnologia restaurării blocului și cusutul în caiete;
 - Conservarea legăturilor din piele și procesele de emolier, curățare.
- Ca formator național, șefa centrului, V. Granaci, în anul 2005, în cadrul Școlii de Biblioteconomie, pe 15 și

16 martie a organizat seminarul pe tema: „Conservarea și restaurarea documentelor de bibliotecă”, la care au participat 14 bibliotecari din bibliotecile republicii.

În februarie, la solicitarea Muzeului Național de Artă al Moldovei, restauratoarea Drujana Snejinscaia a făcut stagiere timp de o lună, iar la solicitarea Muzeului Național de Etnografie și Istorie Naturală a făcut un stagiu timp de o lună restauratorul Ilie Ciobanu.

O metodă modernă de conservare a documentelor patrimoniale, prevăzută în programul „Memoria Moldovei”, este digita-

lizarea. În cadrul centrului nostru a fost digitalizată revista *Viața Basarabiei*, care face parte din patrimoniul național (numerele: 1-12 ale anilor: 1934-1939).

Annual, în cadrul centrului sunt restaurate 3000 de documente și sunt dezinfectate 500 de documente.

Toate aceste acțiuni au ca scop conștientizarea necesității desfășurării activității de conservare în bibliotecile din republică, orientarea bibliotecarilor spre realizarea programului național „Memoria Moldovei”, care presupunea salvagardarea patrimoniului național imprimat.

Centenar Al. Chirtoca

Interviu cu dna Lina Volkovskaia, secretar științific la BNRM (1960-1968)

Născută în 1939 la Harkov, la vârsta de 5 ani, în 1944, era la Chișinău; Tatăl fiind militar, în scurt timp familia îl va urma la Vinnița, unde Lina își face studiile medii, după care se reîntoarce la Harkov, pentru a face acolo studii superioare la Institutul de Cultură. În 1960 era repartizată ca tânăr specialist la Chișinău, fără a fi indicat locul de muncă.

- **Cu ce ați început odată ajunsă la Chișinău?**

- Cu audiența la tov. I.T. Borș, care lucra la Ministerul Culturii ca inspector bibliotecar de stat. Mi-a recomandat din start să accept funcția de profesoară la Școala de iluminare culturală din Soroca.

- **Era pe atunci o instituție deja pusă pe picioare de directorul Chiroșca... Pепенieră de bibliotecari.**

- Și totuși n-am acceptat să plec în provincie. Mi-am propus să nu cobor prea jos: după Harkov, numai la Chișinău. Și așa am ajuns la Biblioteca Republicană „N.K. Krupskaia”, unde era director (în anii 1959-1963) Alexandr Savelievici Chirtoca. Statutul bibliotecii permitea directorului ei să-și selecteze singur cadrele.

- **Doamna M. Muratova, colega dvs., își amintește că în 1959 Al. Chirtoca avea 52 de ani și semăna cu actorul și regizorul rus Bondarciuc...**

- Era frumos ca un actor și fusese director la Teatrul de Operă și Balet înainte de 1959. Avea frumusețea omului care se făurește continuu. Era un om de cultură și o ființă delicată cum n-am mai văzut printre directorii pe care i-am cunoscut ulterior. Cred că acest profil spiritual dădea noblețe trăsăturilor feței. Directorul adjunct de pe atunci, Sotnicov, îl numea „diplomat”, iar noi „miagkii celovek”,

pentru că nu permitea niciodată să se ajungă la conflicte între subalternii săi.

- **A adus aici oameni din anturajul său de la teatru?**

- Doar pe Ludmila Leontescu-Savelieva, care fusese la teatru redactor responsabil de partea literară și de felul cum pronunță actorii în limba pe atunci moldovenească. Datorită ei, care mi-a fost prietenă (mulți ne numeau și „surori”), am înțeles încă de atunci că trebuie să învăț limba localnicilor.

- **Vă puneți întrebări în legătură cu numele acestei limbi și cu motivele persecuțiilor la care era supusă pe atunci actrița Constanța Târțău care pronunța corect românește?**

- Da, chiar eu eram admonestată de unii pentru „fonetica” prea românească pe care o învățam. Să știți că în anii 1962-1963, datorită insistenței lui Chirtoca, aici s-au deschis cursuri gratuite de limbi străine, plus limba română. Ne-au predat Ana Ganea, Ludmila Leontescu-Savelieva, Vlad Chiriakov. Dar pe Chirtoca nu l-am auzit vorbind în limba sa maternă. Așa erau timpurile.

- **Ați fost primul secretar științific al instituției. Ce presupunea pe atunci această funcție, în care v-au urmat apoi Nina Smirnova și Galina Cian-Fu?**

- În legătură cu trecerea în clădirea nouă, se punea problema unui Regulament adecvat, a nomenclatorului serviciilor acestei biblioteci de nivel republican. Ceea ce nu ne plăcea era proiectul, prevăzut pentru biblioteci regionale și Regulamentul de două pagini găsit într-un sertar. Aveam pretenția că suntem bibliotecă de nivel republican și chiar țineam pe birou schema model de organizare și funcționare a Bibliotecii „Lenin” din Moscova (vedeți în foto), dar n-am luat de acolo decât parțial. În schimb o deplasare a mea la Biblioteca „Ahundov” din Baku, dar și deplasările lui Sotnicov și Kneazeva în alte biblioteci, ne-au dat mai mult sub aspectul învățării ordinii în care trebuie ținute documentele. Am preluat de la alte bibli-

otecii până și metodele de transportare a cărților dintr-o clădire în alta – în lăzi speciale cu lungimea de un metru. Chiar la odihnă aflându-ne, la mare, studiam sălile de lectură ale bibliotecii „M.Gorki” din Odesa, cu antresol care permitea izolarea fiecărui cititor în timpul lecturii. O idee a mea fixă era să avem și aici o sală de lectură de vară, ca la Harkov, și chiar obținuse Al. Chirtoca terenul din spatele actualei clădiri, unde plantasem o frumusețe de grădiniță cu trandafiri, dar guvernul ne-a luat în scurt timp acea palmă de pământ.

- Înainte de a vorbi despre cărțile la care lucra Chirtoca în acei ani, spuneți-ne despre contribuția lui la edificarea noii clădiri a bibliotecii.

- Era un om cu multe relații în medii diferite. Pe de o parte se cunoștea bine cu frații Valeriu și Argentina Cupcea, cu Vasile Coroban și Teodosie Bogaci, pe care îi prețuia ca ziarist ce era de profesie. Pe de alta avea ușile deschise când cerea ceva de la vreun nomenclaturist. Un exemplu: intrarea în bibliotecă era proiectată inițial altfel de cum o vedeți: cu lambriuri de lemn și coloane din material

mai ieftin. Chirtoca a tunat și a fulgerat, demonstrând celor de la minister că biblioteca este un Templu și că un templu se construiește din marmură. A obținut ceea ce vedeți.

- Cine era soția lui Chirtoca?

- Era o femeie simplă, frumoasă, despre care însă jovialul Coroban spunea câte o dată: „Unde a găsit el așa soție, cu pălărie ca a lui Napoleon?”. Tot Coroban se mira de cantitatea de pastile pe care le înghițea Chirtoca la tot pasul: „Domnule, dar ce mai ții la viață!”

- Cum ați amenajat spațiul în care s-a mutat biblioteca după 28 iunie 1962? Dna M. Muratova își amintește că directorul Chirtoca era atent și la felul cum se aranjau perdelele.

- În acei ani am aflat ce este specific moldovenesc și ce nu. Soțul Constanței Târțău, sculptor și ceramist, soția arhitectului Poneatovski, pictorul Grigorașenco, precum și diferiți specialiști în industria lemnului și cea textilă, alegeau împreună cu Chirtoca începând de la ghivece până la motivele naționale pe care aveau să le conțină covoarele ce au fost așternute pe parchet și scări (numai pe scările de la intrare în clădire se așterneau covoare roșii pentru înalții oaspeți). Țin minte cum s-a uitat la mine Chirtoca după ce cumpărasem un ulcior în loc de vază: „Ce-i cu burluiul acesta?”. Dulapurile pentru fișiere au fost făcute la Chișinău, ca și alte piese de mobilier specifice. Parcă-l văd pe „zavhoz Damașcan”, absolvent al Facultății de Agronomie, totdeauna zâmbitor și bine dispus, avea o grijă deosebită de noua noastră gospodărie. Dar îl puteai vedea și pe Chirtoca dându-se cu părerea despre cum trebuie amestecate vopselele sau cum trebuie aleasă mătasea (de culoare crem) pentru perdelele în stil „Kremlivski” pe care le-am avut în Sala de festivități.

- Când biblioteca se mută într-o clădire nouă (asta s-a întâmplat arareori în istoria de 175 de ani a primei biblioteci publice din Basarabia), de obicei publicul o vizitează un timp din simplul interes pentru sălile ei curate, luminoase, bine amenajate.

- Veneam și noi la bibliotecă, până și duminica, fiecare câte două ceasuri, pentru a ajuta garderobierele. Atât de mulți oameni veneau, încât se formau cozi înainte de deschiderea bibliotecii. Chirtoca repeta mereu că biblioteca și teatrul încep de la vestiar. Noi participam cu plăcere la acest „ceremonial” de luare în primire a hainelor.

- Ați reținut figuri concrete de oameni în mulțimea aceea de cititori?

- Nu-l pot uita pe Mihai Cimpoi, care venea de regulă îmbrăcat în cămăși cusute cu motive naționale. Multă lume îndrăgea culoarea albă. Bogaci și Coroban erau permanent în bibliotecă, fie în sala de lectură a lucrătorilor științifici, fie la ședințele cenaclului „Miorița”, ori pentru a face o donație de carte. Sergiu Rădăuțanu, un alt prieten al lui Chirtoca, citea nu numai literatură de specialitate, ci și romane polițiste. „Astfel – afirma el – îmi odihnesc creierul”. Parcă-l văd și pe Ilia Bogdesco în Serviciul de carte rară, explicându-mi cu răbdare detalii de tehnică a tiparului: cum să deosebim originalul de fals în reproducerile gravurilor din cărțile vechi.

- În ce constau pe atunci excursiile în BN?

- În primul rând străinii se mirau că excursia, ca și serviciile, sunt gratuite. În al doilea rând, cei care plecaseră din Moldova și o vizitau acum, se mirau văzând săli de lectură arhipline și în general un oraș în care crește o nouă generație de specialiști cu studii superioare. Încetam să mai fim niște provinciali datorită acestei bibliotecii. Chiar cu această introducere începea excursia, în sala de festivități, unde turiștii se așezau la început pentru a se odihni puțin, sau în cabinetul directorului, unde, inițial, obișnuiam să-i servim pe unii cu bunătățile Moldovei. Dar această euforie nu dura mult, pentru că erau ghidați cu atenție, în liniște, prin toate serviciile bibliotecii.

- **Și aici Al. Chirtoca și-a impus punctul de vedere, în răspăr cu bibliotecarii care-l tratau ca pe un nespecialist.**

- A format, prin ordin, un grup de ghizi și m-a pus să scriu textul-standard pentru o excursie de minimum 40 min., cel mult o oră. Mai târziu textul a fost încredințat unor persoane mai sus-puse. Din holul bibliotecii începea în stânga „calea cărții” și în dreapta – „calea cititorului”. Dacă se formau două grupuri concomitent, unul o lua la dreapta, altul la stânga, fiecare cu ghidul lui, uneori chiar directorul în persoană le însoțea. Le spuneam la început despre biblioteca noastră că este a II-a în URSS dintre cele construite mai nou, apoi când o luam la dreapta, începeam cu Secția muzicală, unde se asculta și muzică, în pofida protestelor dnei E. Vizniuc, șefa depozitului, adepta liniștii în bibliotecă și căreia nu-i plăceau slăbiciunile lui Chirtoca pentru efectele ca la teatru. Totuși nu era rău că mai răsună și muzică în bibliotecă. Urma Secția abonament de masă, unde era acces liber. Nu exista Sec-

ția colecții de artă și hărți, iar un timp colecția de cărți rare și vechi n-a fost inclusă în textul excursiei.

- **Trebuia ca cineva să cunoască foarte bine specificul lucrului în fiecare serviciu ca să poată vorbi în cunoștință de cauză...**

- În acest scop mi-am propus să lucrez, uneori câteva ore, în fiecare secție, ca să înțeleg mai bine acest specific. În general nu ne puneam problema orelor de lucru, ci într-un fel de entuziasm nebun veneam și duminica la serviciu. Nu lăsam pe nimeni să treacă prin acest oraș fără să ne viziteze bibliotecă. Afizele erau lipite peste tot. Din 1950 biblioteca a beneficiat de Depozitul Legal Unional, după ce în 1947 se alcătuiseră primul plan tematic de completare a fondurilor, corectat mereu de-a lungul anilor.

- **Putem să bănuim că fondul de carte de nici un milion de volume în 1962 nu era atât de mare, încât să satisfacă cerințele cititorilor. Ce a făcut Chirtoca pentru a-l îmbogăți?**

- După ce am trecut în clădirea nouă, pe lângă faptul că am continuat să beneficiem de Depozitul Legal Unional, diverse instituții din afara țării ne trimiteau colete cu cărți. Deschideam și găseam tot felul de materiale adresate directorului, cărți în care-l ponegreau pe Lenin și realitățile sovietice. Ceea ce se vorbește și se scrie azi, Chirtoca încă de prin anii '60 cunoștea. Rămăneau însă atunci prin sertare, nu erau puse în circulație.

- **Fondul special în care acestea intrau era mare?**

- Nu prea mare, pentru că... spunea Chirtoca despre niște bărbați care loveau cu piciorul în cărțile românești, iar Glavlit-ul nu se sfia chiar să le ardă. Lectori de la Societatea „Știința” ne preveneau în privința cărților care intraseră totuși în bibliotecă: „Atenție, că sunt infectate cu nu știu ce boli contagioase” (ca să nu le citească nimeni). Cozic a alcătuit și o instrucțiune pentru utilizarea limitată a acestei literaturi.

- **Cine lucra în Secția fond special?**

- Au lucrat Linnik, Novac, Suhomlinov.

- **Ce fel de om era directorul adjunct Sotnikov și cum se „armoniza” cu Al. Chirtoca?**

- Puțin cam limitat, aspru (suhovatâi), dar cunoștea normarea lucrului. Scria rapoartele despre activitatea instituției, dar lucram și eu destul la ele. Chirtoca știa ce putere are adjunctul, dar punea diplomatic toate accentele, amintind că el este deocamdată în funcția de director. Era concomitent și director al oficiului („obșcestvennaia priemnaia”) ziarului „Izvestia”. Mă lua și pe mine acolo uneori, să văd cum i se adresează oamenii cu probleme, telefona deputaților încercând să le rezolve.

- Se pare că și pe director l-ați ajutat destul, dacă una dintre cărțile lui editate în acei ani la „Cartea Moldovenească” se începe cu prefața scrisă de dvs.

- Da, am lucrat la Arhiva de Stat din Chișinău alături de Al. Chirtoca la etapa documentării pentru acele cărți. Am un caiet plin cu însemnări din dosarele cercetate atunci.

- De ce nu ați publicat și dvs. ceva?

- Mi-a sugerat directorul să scriu o carte despre biblioteca înființată la Hâncești (pe atunci Kotovsk) de urmașii lui Manuc, dar deplasându-mă acolo, m-am descurajat. M-am implicat mai mult în activitatea Universităților Populare pentru răspândirea cunoștințelor în diferite domenii. Șefa Secției cultură din cadrul Comitetului Executiv Orășenesc, Mediokritskaia, a avut inițiativa deschiderii Universității de cultură pentru lucrătorii din domeniul bibliotecilor. A ajutat cu bani ca să putem invita lectori specialiști din cele mai mari centre biblioteconomice ale URSS.

- Următorul secretar științific, Galina Cian-Fu, deși era soția prorectorului Universității de Stat, nu se mai ocupa cu cercetarea, fiind mereu în alergare pe la etaje, executa porunci.

- Erau deja alte timpuri, când se executa cu mâna la corozoc. Dar în general a persistat un mod îngust de înțelegere a noțiunii de cercetare științifică.

- În general, ați reușit să vă aclimatizați cultural, să pătrundeți în problemele acestei republici?

- În primul rând am căutat o carte de istorie a acestui popor și mi s-a spus că nu s-a scris încă. Cu toate acestea, țin minte cum se pune problema valorificării înaintașilor. Ne fierbeau creierii pe tema scrierilor unor cronicari ca Grigore Ureche, Miron Costin. Organizam întâlniri cu istoricii, oameni de la edituri. Am vrut să plec în excursie în România, era posibil în acei ani, dar numai V. Chiriac a fost, pentru că eu mă grăbisem să plec întâi în republicile baltice.

- Cartea din România era bineînțeles în fondurile Serviciului „Literatura în limbi străine”.

- În acei ani cartea românească se găsea ușor în librăria „Drujba”, o clădire cu etaj de pe str. Pușkin, unde era șefă o doamnă, care a fost apoi director la „Bukinist”. La Secția „Literatura în limbi străine” a Bibliotecii era șefă M. Marușceac.

- Se „plimbau” pe acolo securiști sau nu?

- Fiecare instituție era, de regulă, controlată de securistul repartizat ei.

- Ce era mai strict interzis?

- Țin minte că opera lui Z. Freud era în sertarul directorului-adjunct, interzisă pentru lectură. Literatura sectelor – de asemenea. Am citit mult din acest gen de literatură. Chiar mă străduiam să înțeleg ce este Krishn sau iehovismul. Mai citeam revistele „Знание-сила”, „Огонёк”, ziare. Nu era interzis să citim, chiar eram stimulați. Eram prorector al Universității Populare în anii 1962-1982 și trebuia să știu multe. Mai aveam și o mamă cartograf, care mi-a cultivat interesul pentru studii serioase, utile.

- Ce citea Chirtoca?

- Era preocupat să se instruiască în domeniul biblioteconomiei și citea permanent literatura de specialitate. În privința lui era greu să-ți dai seama ce citește pentru că era rugat de mulți să le împrumute cărți și le scotea din bibliotecă pe numele său. Apoi se chinuia să-i convingă pe unii mai sus-puși despre necesitatea restituirii cărților.

- După titlurile cărților pe care le-a tipărit, ai impresia că Al. Chirtoca a cunoscut dedublarea; nu știm dacă a și suferit din cauza ei. Cum poți să fii în bune relații cu V. Coroban și să scrii în duhul revoluționar al marxism-leninismului?

- Trebuie citită și publicistica sa din presa timpului pentru a avea o imagine completă. În momentul când trebuiau aleși copacii care să fie sădiți în fața bibliotecii, Al. Chirtoca a preferat acești platani, dar cu precizarea că există pericolul - dacă sunt prea mulți - ca platanii să ne vâlguiască energia. Poate și în privința duhului despre care vorbiți a procedat ca homeopații, luând în doze mici, pentru vaccin, ceea ce alții au consumat fără măsură și discernământ.

A intervievat Nina Negru

Bibliografia ca act soteriologic

(La aniversarea Tamarei Isac)

În anii aceia era în mare audiență citatul cehovian în care se spunea că la om totul trebuie să fie frumos: și fața, și hainele, și sufletul... În 1972, după încheierea primului an de studii la facultate, am fost repartizat, împreună cu încă cinci colegi, să facem practică la Biblioteca Națională. În ziua aflării noastre în serviciul care pe atunci se numea secție ținută, ne-a luat în primire o doamnă care ne-a frapat tocmai prin corespondența deplină cu postulatul cehovian. Sobră, într-un costum de straie din stofă neagră, asortat cu o bluză albă de mătase, părul negru coafat scurt... Și ochii, ochii aceia inteligenți, vioi, cu o privire profundă și pătrunzătoare pe care am asociat-o imedi-

at cu privirea lui Blaga. Era, dacă se poate să spun așa, o frumusețe moldovenească de tip domnesc, singura excepție fiind simplitatea înhăinurării, spre deosebire de fastul domnitoarelor. Aceea era Tamara Isac. Auzisem deja despre ea la facultate, iar în mica bibliotecă ce o aveam acolo, descriseseam, la lecțiile practice, *Calendarul datelor memorabile ale Moldovei*, unul dintre alcătuirii cărui era chiar dumneaei.

Ne-a așezat la cele câteva mese din mica sală de lectură a serviciului, ne-a privit preț de un minut, apoi ne-a întrebat:

– Acum, după ce ați studiat un an întreg la facultate și aveți, probabil, o idee rotundă despre meseria noastră, cum credeți – care ar fi simbolul bibliografiei?

Către acel moment al studenției noastre, nu

știu de ce ni s-a întipărit în minte mai mult abordarea instrumentalistă a acestei discipline, așa că, am chibzuit ce am chibzuit, apoi am început, pe rând, a propune simboluri instrumentale: că bibliografia este ca bețișorul acela pe care mamele noastre îl înfig în pământ ca să știe în ce loc au pus o sămânță de floare, că ea este ca un semn rutier care îți arată încotro să te îndrepti, pe ce drum s-o apuci când cercetezi o problemă, iar de aici am ajuns, firește, și la o viziune un pic șocantă – aceea că bibliografia este cârja savantului dar și bățul orbului.

A zâmbit larg, iar zâmbetul acela, din câte am observat atunci (și m-am convins apoi în anii de după întâlnirea aceea) îi sporea frumusețea.

– Iar eu, a zis ea, cred că simbolul cel mai posibil pentru bibliografie este Arca lui Noe.

Când concepea monumentală sa lucrare bibliografică, Hesner se gândea, între altele, și la acest lucru. Iată, voi ați studiat deja literatura antică. Nu se putea să nu vi se spună și să nu rețineți, că din sutele și miile de scrieri din acele timpuri, au ajuns până la noi foarte puține. Și totuși, noi am aflat că acele opere au existat. Cum? După unele cataloage, mici fragmente de bibliografii. Imaginați-vă acum, că nu ar fi existat nici acele cataloage, nici fragmentele de bibliografii. Ce s-ar fi întâmplat? Noi nu am mai fi știut nimic despre acele opere antice. Nu ne-am fi cunoscut trecutul. Iar cine nu-și cunoștea trecutul, își pune în pericol viitorul. Bibliografia trebuie să înregistreze orice publicație pentru a păstra informația despre ea peste veacuri și a o salva de intemperii. Exact cum Noe a salvat de potop speciile

de vietăți adunându-le și cuibărindu-le în Arca sa. Bibliografia și munca de bibliograf este ca un act sacru, de salvagardare a memoriei neamului...

Aveam, așadar, în fața noastră o fire vizionară, lucru pe care acum mi-l explic nu doar prin felul de a fi al acelei perioade a biblioteconomiei noastre, perioadă căreia i-am zis, la o omagiere a domnilor Șpac și Madan, romantică. Pe atunci, stilul acesta, hai să zic bibliopoetic, era dominant în tot ce făcea acea frumoasă, fidelă și entuziastă generație de bibliotecari. Există, totuși, o diferență de substanță. Madan, Chiriac și alți biblioteconomiști care, scriind foi volante despre experiența unor bibliotecari din teritoriu, intercalau în subiect privighetori ce cântau la fereastra bibliotecarei, aveau un imbold de sorginte mai mult literară. Pe când Tamara Isac ajunsese la viziunea sa din interiorul bibliografiei, mai ales în perioada când participa la alcătuirea calendarului despre care am pomenit și, în mod special, când a adunat și a sistematizat tot ce era disponibil pe atunci din ceea ce alcătuiește bibliografia noastră națională, elaborând un curs special pentru

studenții de la facultate și publicând un studiu notoriu în primul volum al *Analelor științifice* ale bibliotecii noastre. Ideile lui Hesnner, Paul Otle, Ioan Bianu, Nerva Hodoș, Dan Simonescu, în măsura în care erau accesibile pe atunci la noi, îi modelară viziunea într-un fel, care o ferea de lirismul bombastic și îi conferea o sobrietate profesională, dar nelipsită, totuși, de elementele cele mai impregnate de probitate ale romantismului bibliologic al generației sale. La anul III am ascultat câteva lecții din cursul ei de bibliografie națională, reîntâlnindu-mă cu aceeași viziune soteriologică, numai că așezată pe o platformă de principii și reguli de meserie, care veneau, din câte îmi dau seama acum, de la impactul ce l-o fi avut asupra ei articolele și studiile lui Georgescu-Tistu, bibliologul care s-a format la Paris și avea o viziune europeană modernă, pentru anii aceia, asupra uneltelor bibliografice și o concepție influențată de practica internațională în domeniul bibliografiei naționale, de pozitului legal și înregistrării internaționale a publicațiilor. În acel moment Tamara Isac atinsese acel nivel de maturitate profesio-

nală și avea asemenea viziuni, care îi permiteau să reazeze bazele activității patrimoniale a bibliotecii noastre. Multe lucruri i-au și reușit, mai cu seamă în ceea ce privește dezvoltarea și gestiunea colecției „Moldavica”, organizarea catalogului acestei colecții și participarea la editarea bibliografiei naționale (pe atunci, *Cronica presei*). Avea idei deslușite în ceea ce privește activitatea de moldavistică și sunt sigur că dacă nu o lovea nenorocirea, avea să-și ducă acele idei la bună împlinire. Mai mult, sunt sigur că prezența și implicarea ei ar fi conferit activității informațional-bibliografice a BNRM o ținută superioară și ar fi condus la eficiența așteptată în cadrul reformei începute de către noi.

Și nu doar nenorocirea ei mă întristează când mă gândesc la dânsa. Mi se pare că, la un moment dat, dna Isac a fost implicată în niște lucrări care nu aveau nimic în comun cu viziunea ei, nici cu domeniul în care se specializase și strălucise. E o nedumerire pentru mine, de exemplu, că dumneaei a fost pusă să alcătuiască bibliografia fundamentală referitoare la agricultura Moldovei, iar nu pe aceea despre

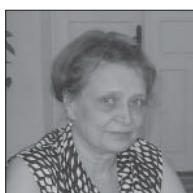
istoria și etnografia noastră, care țineau mai mult de viziunea soteriologică a ei. E drept că chiar și la acel voluminos indice despre agricultură, dânsa a aplicat niște idei neordinare, netradiționale, cea mai importantă dintre ele fiind aceea despre cooperarea regională în alcătuirea unor astfel de bibliografii, întrucât în agricultură există într-adevăr regiuni globale identice după parametrii climei, solului etc. Așa s-a legat, din inițiativa ei, o cooperare cu Biblioteca Științifică „M. Gorki” din Odesa, iar lucrarea s-a numit *Agricultura Moldovei și a Ucrainei*. Într-un fel, Tamara Isac anticipa niște lucruri și niște principii, care astăzi stau în prim-plan pe mapamondul bibliologic. A fost și rămâne un model de profesionalism și de creativitate în domeniu. Iar la postulatul lui Cehov a adăugat, prin felul ei de a fi, neafișat, că omul trebuie să fie frumos și în ceea ce face. Tocmai de aceea merită din plin un loc în Arca lui Noe, aceea a neuitării.

Alexe RĂU

Custozi, diriguitori, directori

Directorii Bibliotecii Naționale

- Gavriil Bilevici (1832-1835)
- Nicolai Kozlov (1835-1846)
- Mihail Saburov (1846-1847)
- Ivan Tanskii (1848-1855)
- Platon Globaciov (IX-XII, 1852)
- Botean (1855-1856)
- Petru Șușchevici (1856-1857)
- Venedict Beler (1857-1871)
- Kurkovskaia (1871-1877)
- Daria Harjevskaja (1884-1924)
- M. Arionescu (1931-1934)
- E. Nițescu (1934-?)
- Adel Cernovițkaia (1944-1946)
- Ignatie Teleuță (1946-1948)
- Alexandr Suhomlinov (1948-1955)
- Ion Borș (1956-1959)
- Alexandru Chirtoacă (1959-1963)
- Gheorghe Cincilei (1963-1964)
- Petru Ganenco (1965-1983)
- Grigore Sudacevschi (1984-1987)
- Tatiana Levandovskaia (1987-1992)
- Alexei Rău (din 1992-până în prezent)

Svetlana BARBEI

Cuvânt despre patru directori

ai BNRM din ultimele patru decenii

În rândurile de mai jos am încercat să descriu cele mai importante momente din activitatea a patru directori care au stat în fruntea Bibliotecii Naționale în ultimele patru decenii. Îi cunosc bine pe toți patru pentru că am lucrat nemijlocit sub conducerea lor. Nu am procedat la o cercetare profundă a activității lor și nu pretind la faptul că dețin adevărul în ultima instanță despre ei. Aceasta, cred, urmează s-o facă istoricii. Personal, m-am străduit să fiu sinceră și corectă în aprecieri, în tot ce am scris despre ei.

Deși sunt diferiți după caracter, aptitudini și calități morale, fiecare dintre ei a contribuit, într-o măsură mai mare sau mai mică, la consolidarea instituției noastre, la eficientizarea activității ei și la obținerea unor rezultate mai bune.

Reamintesc că în ultimii 40 de ani BNRM a avut următorii directori:

- Petru Ganenco /1965-1984/
- Grigore Sudacevschi /1984-1987/
- Tatiana Levandovschi /1987-1991/
- Alexe Rău /din 1992-până în prezent/

Petru GANENCO - un manager tehnolog

Domnul Ganenco a condus Biblioteca aproape 20 de ani. Au fost timpuri complicate, marcate de greutate și de frica de a nu greși în ceea ce faci. Atunci nu conștientizam toate consecințele lucrurilor concepute, nu bănuiam cât de serioase vor fi acestea în viitor.

Vreau să menționez doar că pe parcursul acestor ani au prevalat politizarea și ideologizarea tuturor activităților Bibliotecii. Pentru un conducător existau niște cerințe nescrise, dar obligatorii: capacitatea de a promova politica partidului, de a îndeplini sute de hotărâri de partid și de guvern, de a respecta întocmai indicațiile Moscovei, unde se afla centrul metodic, care emitea multiple îndrumări și instrucțiuni pentru biblioteci. Inițiativa conducătorului era strangulată, iar fiecare pas al acestuia era controlat de către organele de resort, mai ales cele de partid și

ale controlului popular. Nicio publicație și niciun program de activitate nu era semnat dacă nu era început și încheiat cu citate din cuvântările conducătorilor de partid sau din documentele p. c. u. s. cu referire la domeniul respectiv. Planurile și dările de seamă aveau aceeași structură, se repetau în multe privințe și trebuiau să conțină în mod obligatoriu cifre în creștere, menite să demonstreze progresele în dezvoltarea Bibliotecii obținute „datorită îndeplinirii politicii înțelepte a partidului”.

În acești ani managementul, deciziile și acțiunile acestuia urmăreau scopul de a asigura stabilitatea pe toate planurile și pentru perioade cât mai îndelungate. Managementul se baza pe planificare, control și îndeplinirea sarcinilor. Acesta era preocupat, în mod special, de buna desfășurare a muncii conform fișelor. Din punct de vedere al teoriei și practicii managementului, conducerea de atunci a Bibliotecii poate fi caracterizată printr-un caracter intuitiv pronunțat și prin tendințe descriptiviste puternice.

Deși în anii '60-'80 nu era utilizat termenul „manager”, putem spune că Petru Ganenco s-a manifestat ca un manager talentat. El a crescut în sânul colectivului, ceea ce înseamnă foarte mult pentru un conducător. La începu-

tul carierei sale a lucrat metodist, bibliotecar principal, apoi șef al secției de completare. Cunoștea foarte bine problemele Bibliotecii și ținea mult la ea. El a devenit director al celei mai mari Biblioteci din republică la numai 30 de ani.

Din primii ani de activitate în noua sa funcție, Petru Ganenco a avut o viziune pragmatică asupra activității Bibliotecii și a orientat colectivul ei spre știință. Sintagma „știință” a fost introdusă în denumirea multor servicii („Pre-lucrarea științifică a documentelor”, „Organizarea științifică a muncii”, Serviciul științifico-metodic, Serviciul de cercetare științifică, Serviciul științifico-bibliografic), ea a devenit direcție de activitate pentru fiecare serviciu, care trebuia în mod obligatoriu să includă în programul său lucrări cu caracter științific. Directorul personal, în timpul său liber, se ocupa intens de studierea istoriei cărții și a bibliotecilor, în special a Bibliotecii noastre.

Sub conducerea dlui Ganenco au fost efectuate multiple activități la nivel național: centralizarea rețelelor de biblioteci, trecerea, ce-i drept, sub presiu-ne Moscovei, la sistemul clasificării BBK, constituirea complexelor teritoriale de resurse bibliotecare-bibliografice etc.

În 1967, pentru

succese remarcabile în activitatea sa, dlui Ganenco i s-a conferit titlul de Lucrător Emerit al Culturii. Însă cea mai mare contribuție a dlui Ganenco în dezvoltarea Bibliotecii a fost, în opinia mea, introducerea unui sistem de calitate nemaiîntâlnit în alte biblioteci, de fapt o inovație în acest domeniu. Fiind un organizator talentat și un bun cunoscător al tehnologiilor bibliotecii, Ganenco încă în anii '80 a început implementarea Sistemului complex al calității muncii, cunoscut în prezent ca Managementul Calității Totale (TQM). Sistemul nominalizat a vizat următoarele aspecte: respectarea standardelor, elaborarea programelor strategice, orientate spre îmbunătățirea calității și sporirea productivității muncii, crearea sistemului de perfecționare a cadrelor, efectuarea controlului preliminar în toate compartimentele Bibliotecii.

Dl Ganenco a fost unul din primii directori ai bibliotecilor din republică care a înțeles importanța stabilirii unor reguli clare în organizarea muncii și asigurarea disciplinei tehnologice. Drept condiție principală în asigurarea ordinii în toate procesele a fost elaborarea documentației tehnologice (instrucțiuni, recomandări, îndrumări etc.). Ulterior a fost întocmit cadrul de

reglementare pentru toate ciclurile și procesele tehnologice. În plus, fiecare serviciu deținea un fișier tehnologic al proceselor și operațiunilor, care oglindea pas cu pas tehnologia îndeplinirii proceselor. Scopul principal al acestor acțiuni a fost ridicarea eficienței muncii și obținerea unor rezultate mai bune în toate domeniile de activitate ale Bibliotecii.

Activitatea conducătorului de orice nivel era planificată din timp prin stabilirea zilelor și orelor concrete pentru desfășurarea ședințelor, adunărilor etc. În general, disciplina muncii în colectiv era strictă ca niciodată.

Directorul a pus la punct și organizarea controlului asupra respectării disciplinei tehnologice. A fost elaborat un program detaliat de verificare a calității fiecărei operațiuni și lucrări. Conform acestui program, o comisie, constituită din 6-7 salariați, examina ore întregi, de 2-3 ori pe săptămână, calitatea în toate serviciile. Desigur, o parte din colectiv nu era mulțumit de numărul mare de documente, hârtii, verificări și ședințe, care deseori se terminau cu lacrimi pe fața celor care au fost supuși controalelor. Dl Ganenco, însă, aplica acest sistem pentru că dorea să ridice cu orice preț nivelul calității muncii, dorea ca

membrii direcției să cunoască bine situația din orice sector al Bibliotecii.

Având grijă de imaginea Bibliotecii, dl director angaja în serviciul Lectura publică numai fete frumoase și zâmbitoare. El visa la deschiderea unei frizerii în holul Bibliotecii, unde angajații acesteia să-și facă coafura și machiajul pe gratis, ca și prezentatoarele de la televiziune...

Directorul era uneori prea dur, unii lucrători aveau chiar frică să intre în biroul lui atunci când secretara le spunea că acesta este indispus. Într-un colectiv numeros, ca cel al Bibliotecii noastre, nu poți fi „blajin” cu toată lumea. Dacă vrei să fii obiectiv și să ții colectivul „în mâini”, trebuie să ai caracter tare și uneori să-l demonstrezi. Unele din angajatele Bibliotecii chiar îl puneau la încercare. A fost un caz cu o bibliotecară, care își demonstra curajul, dându-se în spectacol la fiecare adunare de partid, prin învinovățirea administrației Bibliotecii de toate „păcatele” pământești. Când a fost invitată la director și i s-a citit plângerea unui cititor care îi reclama comportamentul, această „luptătoare pentru adevăr” a luat plângerea, a rupt-o și a „păpat-o”, împrospătându-și gura cu apa servită din garafa de pe masa directorului. Acesta este doar unul din numeroasele cazuri

cu care a avut de a face pe parcursul activității sale dl Ganenco.

În majoritatea absolută a cazurilor, directorul a manifestat o atitudine prietenoasă față de mulți subalterni ai săi. El putea vorbi cu ei, după programul de lucru, ore întregi, povestindu-le istoria vieții sale și necazurile prin care a trecut. Marea majoritate a colectivului i-a purtat un respect deosebit. El manifesta grijă părintească față de tinerii specialiști, mai ales atunci, când simțea că cineva are gândire analitică și intenția de a face ceva deosebit pentru Bibliotecă. El aprecia spiritul de inițiativă și dorința de a aplica elemente inovatoare în activitatea sa.

Dl Ganenco avea o capacitate rară de motivare și convingere, care este un dar de manager. El putea să explice o problemă sau atribuțiile unui angajat atât de convingător, încât acesta le înțelegea perfect și le putea realiza destul de ușor. Mulțumită acestei capacități, o mare parte a planurilor lui au fost realizate. Pentru multe generații de colegi, expresia „a trecut școala lui Ganenco” înseamnă foarte mult și, în primul rând, că acest bibliotecar este un profesionist, un tehnolog performant, care își cunoaște profesia și poate lucra calitativ.

Dl Ganenco a fost nevoit să părăsească postul de director în urma unei hotărâri de

Guvern, cum se întâmplă deseori pe la noi... La ședința organizată cu prilejul schimbării directorului, reprezentantul Ministerului Culturii a motivat demiterea lui foarte vag: „trebuie din când în când de schimbat și directorii, dacă vrem ceva nou...”. Atunci, multe angajate prezente la ședința, desfășurată în sala festivă a Bibliotecii, au plâns. Deși a fost demis, stilul de lucru al dlui Petru Ganenco, care a condus Biblioteca mulți ani în șir cu o „mână forte”, s-a făcut simțit încă mult timp în activitatea colectivului. Toată lumea bibliotecară de la noi apreciază lucrurile bune pe care le-a făcut dânsul și-i poartă o stimă deosebită pentru faptul că și-a dedicat întreaga viață Bibliotecii.

Grigore SUDACEVSCHI - un manager acuratist

Dl Grigore Sudacevschi a fost numit în funcția de director al Bibliotecii nu din voia sa și a lucrat în această funcție doar trei ani, din 1984 până în 1987, de aceea nu pot scrie prea multe despre el.

Mă voi limita la câteva momente importante care au rămas în memoria colectivului.

Din primile zile de lucru la Bibliotecă, dl Sudacevschi a micșorat în mod considerabil numărul ordinelor, altor documente interne, a lichidat comunicarea, prin intermediul diferitor demersuri și plângeri, între șefii serviciilor și a stabilit un control strict asupra executării dispozițiilor organelor de resort. El a vrut să se încadreze cât mai repede în colectiv, poate de aceea și-a mutat masa de lucru chiar lângă ușa biroului ca să fie mai aproape de vizitatori...

Dl Sudacevschi a venit la Bibliotecă după mulți ani de lucru la Ministerul Culturii, de aceea în stilul lui de conducere prevala executarea documentelor organelor ierarhic superioare, documente pe care el le știa pe de rost. Cerințele lui față de elaborarea planurilor de activitate a Bibliotecii purtau un caracter special: în primul rând, ele trebuiau să reflecte toate documentele de partid și de guvern cu referire la cultură și activitatea bibliotecilor, iar, în al doilea rând, se cerea respectarea strictă a regulilor legate de volumul planului (pentru planul unui serviciu – până la 10 pag., pentru planul de activitate al Bibliotecii – până la 20 pag.).

El a acordat o aten-

ție deosebită lucrului metodic, mai ales ajutorului acordat bibliotecilor din teritoriu, organizării întrecerii socialiste și a concursurilor, precum și efectuării inspecțiilor la biblioteci. În acești ani numărul deplasărilor în teritoriu se ridica până la 80 anual.

Având un spirit gospodăresc deosebit, directorul iubea curățenia și ordinea în toate. Dânsul personal dădea exemplu pentru alții. Masa din biroul său era tot timpul curată lună. Pe ea niciodată nu vedeai mai mult de o singură mapă. Acesta a fost stilul lui de conducere: mai puține hârtii și mai multă curățenie în Bibliotecă.

Odată cu venirea la Bibliotecă, el a început reparația sălilor de lectură. Putea discuta ore întregi cu directorul administrativ despre culoarea vopselei cu care urma să fie vopsiți pereții. Constructorii erau nevoiți să dizolve de câteva ori vopseaua până când directorul aproba nuanța culorii.

Despre pedantismul, prudența și flexibilitatea dlui Sudacevschi, despre atitudinea lui deosebită față de unii bibliotecari tineri se vorbește și astăzi în colectivul Bibliotecii.

El a părăsit funcția de director din proprie inițiativă pe motiv că o parte din colectiv, simpatizanții lui Petru Ganenco, scriau demersuri în toate instanțele cu rugămin-

tea de a-l restabili în funcție pe dl Ganenco, care în acești ani ocupa postul de director adjunct. Colectivul era împărțit, iar atmosfera – încordată, ceea ce a determinat Ministerul Culturii să numească un nou director al Bibliotecii.

Tatiana LEVANDOVSKI - un manager amabil

Dna Tatiana Levandovschi, care s-a aflat în fruntea Bibliotecii în perioada 1987-1991, de asemenea a "crescut" în sânul colectivului: de la bibliotecar, șef de serviciu, director adjunct apoi director.

Potrivit teoriei managementului, stilul feminin de conducere se caracterizează în mod natural printr-o atitudine mai receptivă față de sentimentele și nevoile subalternilor, față de climatul din colectiv, motivarea personalului etc. Pentru un director-femeie, valorile dominante, de obicei, sunt cooperarea, evitarea riscurilor, relațiile interpersonale, iar un director-bărbat, de regulă, pentru nevoile instituției pune accentul pe alte va-

lori, precum ar fi realizarea ideilor cu orice preț, obținerea banilor, pragmatismul, subordonarea.

Pentru mulți angajați ai Bibliotecii dna Levandovschi a fost o femeie inteligentă, cultă, întotdeauna bine calculată, cu o intuiție deosebită. Ei niciodată nu i-a lipsit farmecul, stăpânirea de sine și feminitatea. Ea a acordat o atenție deosebită continuării lucrurilor bune începute mai înainte, perfecționării tehnologiilor de executare a proceselor și operațiilor de bibliotecă, stabilirii unor relații de bună colaborare și a unui climat favorabil în colectiv. Dna directoare a fost dornică de schimbare, a manifestat grijă față de prosperitatea instituției, a găsit întotdeauna timp pentru a-și asculta subalternii.

În această perioadă de tranziție, care a intrat în istorie ca „perestroika” (restructurare), în republică a demarat procesul renașterii naționale, cultura a început restabilirea valorilor sale autentice. În 1990 Biblioteca a devenit Bibliotecă Națională.

Odată cu apariția primelor calculatoare, dna Levandovschi a contribuit la începerea automatizării unor procese de bibliotecă. A fost creat serviciul Automatizare, a demarat procesul de creare a ba-

zei de date în programul MARC. Fondul de carte în limba română a fost transferat din serviciul Literatura în limbi străine în Lectura publică. S-a început selectarea masivă și organizată a publicațiilor superflue în depozite de carte, iar în serviciul Lectura publică a fost creat un punct de dispecerat.

În această perioadă de tranziție managementul a fost reorientat spre modele noi de activitate economică, care a permis Bibliotecii nu numai să supraviețuiască, ci și să se dezvolte. Au demarat procesele de implementare a metodei de lucru în brigăzi, de prestare a serviciilor cu plată, de organizare a vânzării publicațiilor eliminate din colecțiile Bibliotecii.

Trecerea instituției noastre la noile condiții economice a fost dureroasă. Situația cerea de la directorul Bibliotecii talent de convingere și răbdare în rezolvarea situațiilor dificile, perspicacitate și flexibilitate, utilizarea corectă a legilor economice. În majoritatea cazurilor dna Levandovschi a făcut față problemelor cu care s-a confruntat Biblioteca.

Anul 1989 a adus o rază de speranță în rezolvarea problemei spațiului în Bibliotecă. Urmare a numeroaselor adresări în instanțele superioare, Bibliotecii i-a fost oferit blocul nr. 2 al Univer-

sității Tehnice. În acel moment clădirea era părăsită: bunurile materiale au fost evacuate din cauza stării avariate a blocului. Conducerea Bibliotecii visa la construirea unei galerii ce ar lega blocurile nr. 1 și nr. 2 și ar avea toate soiurile de plante exotice și o poștă pneumatică pentru transportarea cărților...

Nu știu cât este de bine din punct de vedere al managementului modern, însă dna Tatiana a vrut să fie bună și să se înțeleagă cu toți angajații Bibliotecii. În scopul consolidării colectivului, la inițiativa ei, a fost creat un nou colectiv coral (Biblioteca a avut un cor și pe timpurile dlui Ganenco), care era dirijat de un specialist angajat la lucru prin contract. Majoritatea serviciilor participau la concertele prezentate de acest cor la sărbătorile de iarnă, la 8 Martie. Împreună cu alți angajați cânta în acest cor și dna director.

Dna Levandovschi a părăsit postul de director pe motiv că noua concepție a bibliotecii, aprobată și pusă în aplicare de către Ministerul Culturii prevedea altă organigramă: directorul general al BNRM a fost în același timp și director general al bibliotecilor din țară. În prezent ea este specialist principal la Biroul relații interetnice de pe lângă Guvern.

Alexe RĂU – un manager inovator, generator de idei

Din 1992 și până în prezent în fruntea Bibliotecii Naționale se află Alexe Rău – manager de calitate, bibliolog, poet și filozof al culturii.

Lui i-a revenit cea mai complexă etapă din istoria modernă, când în societate, dar și în Bibliotecă, s-a produs ruperea de la trecutul sovietic, trecerea de la ideologia veche la valorile democratice și naționale. Biblioteca s-a confruntat cu o mulțime de probleme noi, necunoscute până atunci. Era nevoie de o reformă profundă, de soluții neordinare pentru noile situații care au apărut atunci. În lipsa directivelor, îndrumărilor și recomandărilor „de sus”, conducerea Bibliotecii a fost nevoită de una singură să găsească soluțiile potrivite.

Dacă până în 1992 conducerea Bibliotecii se baza, în temei, pe talent, intuiție și experiență, odată cu venirea dlui Rău în funcția de director a început trecerea la un management de tip profes-

onist. Alexe Rău este primul director care a dezvoltat bazele teoretico-metodologice ale managementului bibliotecii. Ele i-au fost temă de studii și subiect pentru prelegerile ce le-a ținut fiind conferențiar la Universitatea de Stat. Dânsul a contribuit la dezvoltarea științei managementului prin elaborarea mai multor concepții, strategii, politici, metode și tehnici de conducere care au imprimat activității cotidiene a Bibliotecii un caracter dinamic și novator. El personal a demarat procesul de reformare a bibliotecilor din țară, a Bibliotecii Naționale, proces care se desfășoară după modelele bibliotecilor naționale europene și standardele internaționale.

Se știe că managementul de bibliotecă se bazează pe un anumit sistem de valori, pe o anumită filozofie. Dl Rău, prin acțiunile sale, a pus accentul pe schimbare și inovații. În acea perioadă în Bibliotecă s-au produs multiple schimbări radicale, precum ar fi depolitizarea și deideologizarea activității Bibliotecii, crearea unei noi structuri a acesteia, reorientarea politicii de completare a colecțiilor, restructurarea aparatului informativ în baza CZU, editarea unui șir de publicații noi, lansarea programelor culturale, informatizarea și modernizarea Bibliotecii.

Datorită reformelor promovate de conducere, BNRM s-a schimbat în mod radical și continue să se schimbe. Putem spune cu certitudine că în ultimii ani Biblioteca a reușit să se dezvolte din mai multe puncte de vedere – colecții, spații, baza tehnico-materială. Chiar și pentru reparația blocului nr. 2, după multiple adresări ale conducerii BNRM, au fost alocate 3 mln. de lei, care au permis de a încheia, în linii mari, lucrările de reparație a acestui edificiu.

Activitatea directorului general al BNRM a fost apreciată cu distincții de stat: lui i s-a conferit medaliile „Meritul Civic” și „Mihai Eminescu”, medalia Uniunii Europene „Lider al comunității europene” și diploma „Manager al sec. XXI”. Sunt niște distincții pe care el le-a meritat din deplin. Zic așa, pentru că Alexe Rău este, pe drept cuvânt, o personalitate universală,

care posedă cunoștințe vaste în diferite domenii. Pe lângă faptul că este un profesionist în meseria sa, el cunoaște bine și alte domenii, precum ar fi filozofia, istoria, literatura, arta.

El este un lider adevărat, care tot timpul se află cu câțiva pași înaintea colectivului. Are un stil și un mod deosebit de a gândi și a acționa. El se concentrează asupra esențialului și poate rezolva cu succes problemele principale. Când se confruntă cu situații manageriale complexe, își asumă răspunderea, manifestă creativitate și propune cele mai bune și neordinare soluții. Uneori, mi se pare că noi, subalternii, batem pasul pe loc pe motiv că nu reușim să fim la înălțimea exigențelor pe care și le propune directorul.

Fiind din zodia Capricornului, directorul muncește mult și intens, fără odihnă și fără a se îngriji de sănătatea sa. El deseori face

munca altora, dar fără a afișa acest fapt. Dacă unii din foștii directori preferau ca cineva din colectiv să le scrie discursurile sau articolele, actualul director nu și-a permis niciodată acest lux. El are harul dumnezeiesc de a scrie mult și totdeauna foarte bine. E suficient să amintim că el, în anii de directorie, a publicat peste 300 de studii și lucrări științifice, o parte dintre care au văzut lumina tiparului în limba română, iar alta – în limbi de circulație internațională. Dl Rău iubește meseria sa mai mult decât viața personală.

Dacă unii din foștii directori puneau accentul, în programele de activitate ale Bibliotecii, doar pe cifre și indicatori cât mai mari, alții – pe volumul documentului sau stilul de expunere a acestuia, atunci actualul director insistă ca aceste documente să conțină obiective mobilizatoare, idei noi și

cerințe pentru implementarea unor inovații concrete. Și în acest caz directorul rămâne a fi un poet-romantic cu o gândire filozofică.

El se deosebește prin sârguință, modestie, o capacitate rară de memorare și printr-un simț rafinat al umorului. Are demnitate și verticalitate. Totodată, dânsul manifestă indiferență totală față de valorile materiale, atunci când este vorba de propria sa persoană. El acordă celor mai buni lucrători prime și adaosuri la salarii, fără să fie deranjat de faptul că, în urma suplimentării, salariile acestora sunt uneori mai mari decât cel al directorului.

Alexei Rău a fost și rămâne un lider în biblioteconomia națională, un fidel al Bibliotecii Naționale și care prin exemplul propriu ne dovedește că bibliotecarul se înscrie în rândul elitei culturale a unei națiuni.

Fotografie-unicat, în care cei trei directori ai Bibliotecii sunt împreună.

Ion Madan

Biblioteca este nu numai un depozit de publicații, manuscrise și alte tipuri de documente ce constituie o avere unică a neamului, o parte a patrimoniului național. Ea prezintă o instituție de știință, cultură și spiritualitate, iar prin personalul ei – un organism viu, colaboratorii acesteia o îmbogățesc, o plasează prin fapte și activități, prin munca de zi la zi în cadrul comunității. Unii vin, alții pleacă. Cunosce pe mulți-mulți bibliotecari și bibliografi care întreaga viață până la ultima bătaie a inimii, și-au consacrat-o Bibliotecii.

Dar activitatea acestei instituții, imaginea ei în lume, puterea de manifestare a întregului colectiv depinde în cea mai mare măsură de conducerea bibliotecii, în vocabularul de astăzi de managerii ei. Aceștia sunt regizorii vieții biblioteconomice.

Alexandru Chirtoacă

Cititor al Bibliotecii Republicane de Stat (astăzi Biblioteca Națională) am devenit în toamna anului 1953 din primele luni de studenție. Mă documentam și scriam pentru publicare unele articole privitor la literatură și artă aducându-mi în buzunarul sărac încă o bursă și ceva. Admiram pe bibliotecarii de atunci Maria Banul, Mariana Muratova, Galina Așchinade, Ludmila Iliaș, Nicolae Sanalati.

După absolvirea Universității de Stat în 1958 am fost angajat la cotidianul „Moldova socialistă”, care la vremea cea datorită lui Petrea Darienco, necătând la cenzura drastică și funcția sa de oficios, era o publicație combativă, interesantă și cea mai citită din republică. Dar așa mi-a fost prescris destinul: în vara anului 1960 la insistența directorului Bibliotecii Republicane am trecut cu serviciul la această instituție în calitate de redactor.

Alexandru Sava Chirtoacă a fost o personalitate integră, viața și activitatea căruia merită să

Închinarea adâncă în fața

unor directori ai Bibliotecii

fie cercetată, Domnia Sa ocupând un loc deosebit în istoria Bibliotecii Naționale. Ziarist, critic de teatru, biblioteconomist, om de cultură. S-a născut la 23 februarie 1907 în satul Șireaev, raionul Ananiev din gubernia Odesa, localitate care în 1924 va intra în componența RASSM.

A plecat în lumea celor dreپți la 24 iulie 1978, fiind înmormântat la Cimitirul Ortodox Central (str. A. Mateevici 11).

Și-a început activitatea de muncă în calitate de tractorist, mecanic, apoi a fost numit instructor al Comitetului regional al comsomolului din RASSM. În 1933 a absolvit Institutul Pedagogic „Taras Șevcenko” din Tiraspol, iar în 1949 – Școală superioară de partid a c. c. al p. c. u. s.

A lucrat în calitate de șef al secției pentru maturi a Comisariatului poporului pentru învățământ al RASSM, redactor al gazetei județene și orășenești „Sovetskaia zemlea” din Bălți. În perioada celui de-al Doilea Război Mondial s-a aflat în rândurile armatei sovietice.

În primii ani de după război a revenit la jurnalistică. A condus apoi Direcția pentru arte a Consiliului de Miniștri al RSSM (1949-1953). Odată cu organizarea Ministerului Culturii al RSSM în 1953 această Direcție a fost încadrată în noua instituție, Alexandru Chirtoacă fiind patron al artelor până în 1958.

În anii 1959-1964 a exercitat funcția de director al Bibliotecii Republicane de Stat a RSSM. Este vicepreședinte al Prezidiului Societății Teatrale din Moldova (1964-1974). Deputat al Sovietului Suprem al RSSM de legislatura a treia.

Om cu o bogată experiență de viață și frumoase calități de a lucra și a conduce colective întregi, Alexandru Chirtoacă poseda vaste cunoștințe în domeniul culturii, artei, istoriei neamului nostru. S-a manifestat ca un promotor al biblioteconomiei practice și teoretice de la noi.

Spre sfârșitul anilor '50 ai secolului XX Biblioteca Republicană de Stat se afla în condiții

dezastruoase: localul ei de pe strada Pușkin colț cu strada Șciusev, strâmtorat de diferiți locatari putea să pună la dispoziția cititorilor doar o mică parte din colecțiile sale, acestea fiind plasate prin garaje, subsoluri, în localul Bisericii „Sf. Gheorghe”, închisă de către sistemul totalitar bolșevic. Alexandru Chirtoacă a depus eforturi colosale pentru a finisa construcția și a amenaja noul local de situat astăzi pe strada 31 August 1989, nr. 78 A. A triplat personalul bibliotecii, atrăgând absolvenți ai diferitor facultăți ale instituțiilor de învățământ superior cu o bună pregătire, feciori și fiice veniți de la sate în sângele cărora pulsa respectul și dragostea față de carte. Atunci au fost angajați Tamara Isac, Parascovia Cojuhari, Valentina Morozan, Ala Cracan, Maria Marușceac, Nina Șevenco, Vlad Chiriac, Ion Șpac, Timofei Lapușneac, Grigore Ciumac, Anton Novac ș.a. Tot în 1960 Alexandru Chirtoacă a invitat-o pe Vera Siverinova, pentru organizarea Secției „Note și literatură muzicală”, iar pe Elena Denisova – pentru a inaugura secția „Literatură în limbi străine”. Deci, s-a schimbat starea demografică în acest colectiv, ceea ce a dus la orientarea spre cartea națională și literatura despre Moldova.

A fost gândită și realizată structura bibliotecii, care și astăzi stă la baza Bibliotecii Naționale. Într-un ritm intens colaboratorii Bibliotecii au clasificat și catalogat toate colecțiile, acestea fiind apoi transportate și repartizate pe niveluri și servicii. În felul acesta în iunie 1961, ușile celei mai mari biblioteci din republică au fost deschise solemn pentru cititori, eveniment de o deosebită importanță în viața Chișinăului și a republicii.

Alexandru Chirtoacă îi îndemna prin propriul exemplu pe tinerii bibliotecari să cerceteze cartea națională, să întocmească bibliografiile consacrate științei, culturii, tehnicii în Moldova, să învioreze activitatea întregului sistem de biblioteci din republică. Se bucura de schițele în periodice și broșurile despre biblioteci și bibliotecari semnate de Vlad Chiriac și subsemnatul. Personal putea să improvizeze un întreg tratat privitor la publicația ce-i nimerea în mână, vorbea frumos și cu respect despre intelectualitatea de creație, despre oamenii cărții și bibliotecii, în special: Gavriil-Bănulescu-Bodoni, Achim Popov, Daria Harjevski, Gurie Grosu ș.a.

„Alexandru Chirtoacă a fost directorul care a patronat, între altele, edificarea clădirii noi, actualul bloc nr. 1 al instituției, a fost primul autor de articole și broșuri legate de istoria instituției” (Alexe Rău).

Gheorghe Cincilei

Memoria acestei personalități de fiecare dată îmi aduce zvâcniri de inimă mai intense. Ade-seori bătut și umilit chiar de către sistemul totalitar, el a rămas pentru cei ce l-au cunoscut omul de o bunătate, cumsecădenie și verticalitate deosebită.

Muzeograf și critic de teatru, scriitor, manager de bibliotecă, militant al mișcării de eliberare națională.

Gheorghe Cincilei s-a născut la 21 septembrie 1936 în satul Chetrosu, județul Soroca, într-o familie de țărani gospodari. S-a stins din viață la 1 septembrie 1999. Este fratele lingvistului profesor doctor Gheorghe Cincilei (1927-1999).

A absolvit Universitatea Pedagogică „Alec-Russo” din Bălți, filologia română și limbile străine (1959), și doctoratul la Institutul de Artă Teatrală „A.V. Lunacearski” din Moscova (1871). Actor la Teatrul Național „Vasile Alecsandri” din Bălți (1957-1958), apoi redactor-șef la Direcția de Arte a Ministerului Culturii (1961-1963). După cum era obiceiul la vremea ceea a scris pentru ministrul culturii Petrea Darienco un studiu substanțial despre teatrul în Moldova, apărut în „Bolșaiia sovskaia ențiklopedia”.

În perioada decembrie 1963 – decembrie 1964 a deținut funcția de director al Bibliotecii Republicane de Stat (azi Biblioteca Națională). N-a reușit să scrie vreun material de biblioteconomie. Dar se interesa de toate, absorbea mereu noutățile bibliologice. Datorită lui Gheorghe Cincilei, bibliografului-șef Vlad Chiriac și a lui Mihai Cimpoi, pe atunci student, luat naștere clubul literar „Miorița” – o oră de conștiință națională în oceanul ideologiei comuniste.

Om de o vastă cultură, înzestrat cu o energie inepuizabilă și talent organizatoric, în condițiile drastice ale sistemului totalitar comunist, a militat pentru restructurarea acestei instituții, revenirea la valorile naționale.

Ca de obicei s-a făcut mare vâlvă atunci în vederea sărbătoririi a 40 de ani ai RSSM: Biblioteca era privită de putere ca o instituție ideologică de prima mărime. Ea a și editat o culegere de materiale metodice și bibliografice „40 de ani PCM și ai RSSM”.

La începutul lui octombrie 1964 datorită lui Gheorghe Cincilei, directorul Camerei Cărții Grigore Cozonac și unui reprezentant de la București a funcționat o vastă expoziție de cărți tipărite în România. S-a obținut ca toate volumele să rămână în colecțiile Bibliotecii Republicane. În

ziua închiderii expoziției de carte românească în apropierea apartamentului său Gheorghe Cincilei a fost bătut crunt. A fost răfuială organizată de cineva (organele de represie) la comanda cuiva.

Peste 2-3 zile a avut loc o conferință republicană cu participare unională. Oaspeții din Moscova și alte orașe întrebau „A gde vaș director?”. Domnia Sa plin de vânătași pe față părăsi cunoscutul cabinet și se află la datorie în odaia unde acum funcționează tipografia.

Mai târziu Gheorghe Cincilei a fost învinuit în mod deschis de naționalism românesc și destituit din post.

Gheorghe Cincilei a fost omul acțiunii pentru crearea patrimoniului național tipărit. Este inițiatorul și directorul Muzeului Literaturii Române „M. Kogălniceanu” (1965-1970).

Știa să comunice cu oamenii, să creeze o atmosferă de lucru. Îl întâlneam în serviciile „Publicații periodice” și „Carte rară” ale Bibliotecii de Stat din Moscova, unde se documenta cu migală.

A muncit zi și noapte pentru a crea un muzeu model, pentru valorificarea moștenirii noastre literare prin organizarea unor expoziții în raioanele și orașele republicii, în regiunile Cernăuți și Odesa, prin stabilirea contactelor cu scriitorii și rudele celor dispăruți, inclusiv din România. Însă concursurile de creație, organizarea caselor-muzeu „Alexandru Donici” (satul Donici, Orhei, 1966), „Alexei Mateevici” (comuna Căinari, Căușeni, 1968), seratele literar-muzicale etc. nu conveneau organelor diriguitoare comuniste, din care cauză părăsește postul de director. O bună parte din colecțiile muzeului literar a fost sustrasă și nimicită de cenzură.

Pasionat de muzeologie, a înființat Muzeul Teatrului Național, muzee locale la Briceni, Ocnița, Călărași, Edineț, Donușeni etc. În 1977 Consiliul Uniunii Scriitorilor din nou îi propune postul de director al Muzeului Literaturii Române „M. Kogălniceanu”.

A fost datat cu trup și suflet teatrului. A publicat numeroase profiluri de artiști, valoroase studii și cercetări consacrate teatrului. Despre acestea ne vorbesc și posturile pe care le-a îmbrățișat: funcționar al Uniunii Teatrale (1974-1989), profesor la Institutul de Arte (1991-1997), președinte al Ligii Criticilor Teatrali și cele peste 200 de publicații.

Așa a fost să fie, că cei doi frați – două conștiințe ale neamului, Grigore, lingvist de talie europeană, și Gheorghe Cincilei, distins muzeograf și critic de teatru, să ne părăsească în același an, 1999.

Petru Ganenco

E o conștiință și un nume de referință al Bibliotecii Naționale. E modelul savantului și practicianului biblioteconomist prin calitățile alese ale acestui pământ mult pățimit: devotamentul față de instituție și oamenii ei, dragostea de muncă, modul de gândire și înțelepciunea, ordinea în toate, ospitalitatea și verticalitatea.

Istoric, bibliolog, manager. S-a născut la 18 iulie 1934 în vechiul sat moldovenesc de pe malul stâng al Nistrului Nezavertailovka, raionul Slobozia, în familia țăranilor Timofei și Ana Ganenco. În anii 1941-1951 a învățat la școala de șapte ani din satul natal, apoi în școala medie moldovenească din Slobozia, unica la acea vreme în întreg raionul. În 1956 a absolvit Universitatea de Stat din Moldova, secția de istorie a Facultății de Istorie și Filologie. Am fost colegi de facultate. Frecventam secția de lupte libere, antrenorul Simineev ne pune să luptăm în pereche – el robust și vânos, eu – înalt și subțire la corp.

Comisia de Stat l-a repartizat la Biblioteca Republicană de Stat (astăzi Biblioteca Națională). A activat ca metodist, bibliotecar principal, apoi șef al Secției de completare a Bibliotecii Naționale. În perioada martie 1965 – octombrie 1984 a deținut funcția de director al Bibliotecii Naționale, apoi până în noiembrie 1987 a fost director adjunct pentru știință.

În calitate de conducător al principalei bibliotecii Petru Ganenco a lărgit și a perfecționat structura bibliotecii prin deschiderea Secției de cărți rare și manuscrise, Secției de studii și cercetări, Secției bibliografice retrospective etc. A apreciat și avansat la posturi de conducere oameni competenți și inimoși. A militat pentru completarea și valorificarea colecțiilor, îndeosebi cu ediții privitor la istoria, limba, tradițiile și personalitățile Basarabiei și Transnistriei și cele ale întregului neam românesc. În acest scop a organizat expediții arheografice în republică, deplasări de grupuri ale colaboratorilor la Moscova, Leningrad, Kazan, Kiev, Cernăuți, Odesa, ca în fondurile de rezervă să depisteze și să aducă la Chișinău edițiile ce lipseau la noi. A fost un caz, când personal în decurs de zece zile de la 9.00 dimineața până la 9.00 seara am cercetat toate cataloagele, fișierele și unele ediții de referință, documente manuscrise, iar două dactilografe au făcut copii de descrieri bibliografice la circa 10 mii de materiale în limbile lumii care, aduse la Chișinău, au servit ca material prim pentru completare și documentare.

A orientat colectivul spre cercetări științifice în domeniul biblioteconomiei, bibliografiei

și istoriei cărții; aproape în fiecare an aveau loc conferințe, la care colaboratorii erau obligați să prezinte comunicări pentru publicare. Personal a condus experimentul de cercetare și întregire a rețelei și sistemului de bibliotecă; au fost publicate 3 volume. Un act de mândrie a Domniei Sale și a întregului colectiv a fost editarea celor două volume ale culegerii de studii științifice „Biblioteconomia și bibliografia Moldovei” (1976-1977). Dar anonimiile de la c. c. al b. p. c. m. au interzis publicația, fără a ține seama de recenziile și opțiunile somităților în bibliologie. Petru Ganenco a prezentat biblioteconomia Moldovei la simpoziioane științifice în Franța, Iugoslavia, Polonia.

Petru Ganenco este autorul unui șir de studii bibliologice, inclusiv monografia „Istoria Bibliotecii Publice din Chișinău (1832-1917)”. A susținut școala bibliografică națională, care a efectuat un șir de cercetări bibliografice fundamentale. În decurs de mai mulți ani a predat la Facultatea de Biblioteconomie și Bibliografie, USM.

În 1986 șefa Inspectoratului bibliotecar al Ministerului Culturii Ala Cracan, directorul adjunct al Bibliotecii Republicane Petru Ganenco și subsemnatul, pe atunci șef al Catedrei de bibliografie, USM, am participat la o conferință inter republicană cu participare internațională a bibliotecarilor ce a avut loc la Cimișlia. Raportul lui Petru Ganenco m-a surprins prin simțul inovațional, profunzime și noutate, cât și aplauzele celor prezenți în sală. I-am zis Dnei Cracan „Iată pe cine se ține biblioteconomia noastră, Petru Timofeevici ară adânc, gospodărește”. Ala a tăcut.

În noiembrie 1987 conducerea ignorantă a Ministerului Culturii l-a destituit pe Petru Ganenco și din postul de director adjunct. A activat ca pedagog la o școală medie de specialitate, apoi în calitate de director adjunct și bibliograf superior la Biblioteca Științifică Centrală a Academiei de Științe a Moldovei. Din ianuarie 1998 revine la Biblioteca Națională în postul de bibliograf-șef al Serviciului Dacoromanica. În ultimii ani lucra mult și rodnic. Ambii am întreținut o prietenie sinceră și sufletească. La 16 noiembrie 1999 Petru Ganenco moare subit. Este înmormântat la Cimitirul Ortodox Central (str. A. Mateevici, 11). În holul bibliotecii înainte de a-l petrece pe ultimul drum la mitingul de doliu la care au participat colegi de lucru, colegi de universitate au fost aduse ultimele omagii. Am fost surprins când Ala Cracan repeta de zeci de ori în românește și rusește „Iartă-ne, Piotr Timofeevici”, „Prostinas”. Am vorbit la despărțire că îi vom edita bogata moștenire biblioteconomică, că-i vom face o biobibliografie.

În 2001 Biblioteca Națională a inițiat seria de publicații „Clio și Biblion”, în cadrul căreia au apărut 2 volume de „Scrieri istorice” de Petru Ganenco, cu un fascinant cuvânt înainte de Alexe Rău. Tot atunci în colecția „Bibliologi basarabeni” a văzut lumina tiparului și micromonografia bibliografică „Bibliologul, cercetătorul și patriotul Petru Ganenco (1934-1999)”, revista „Magazin bibliologic” publicându-i un șir de studii profunde cu tematică variată.

„Am împlinit astfel un act de cinste a lui Petru Ganenco, directorul care a știut să îndrepte instituția noastră pe făgașul ordinii, biblioteconomistul care a încercat o originală integrare a fundamentelor istoriei cu acelea ale biblioteconomiei, istoricul, care a avut o contribuție substanțială la valorificarea trecutului bibliotecilor din acest spațiu” (Alexe Rău).

La 18 iulie 2004 Petru Ganenco avea să îplinească 70 de ani. Ședința de comemorare a Clubului Biblioteconomiștilor din Moldova a întrunit prietenii de viață, colegii de breaslă care l-au cunoscut și care au activat alături de Domnia Sa câteva decenii bune, dar și cei tineri care au posibilitatea să-l cunoască doar din publicațiile de specialitate și din comunicările de la întâlnirile profesionale.

Mi-i dor de serile în patru. După ce se orânduia liniștea în Bibliotecă, Petru Ganenco, Ion Șpac, Alexe Rău și eu stăteam în cabinetul directorului la un pahar de vin bun, vorbeam, ne relaxam; erau ore de înțelegere și înțelepciune și respect total; aura bibliologiei domnea deasupra noastră.

Mă închin memoriei acestor trei directori cu care am lucrat și colaborat în mod creativ. Mă închin de asemenea în fața altor doi foști directori ai Bibliotecii Naționale: Alexandru Suhomlinov și Ion Borș. După directorie au ocupat anumite posturi în instituțiile de cultură și au revenit din nou la Biblioteca Națională unde au lucrat până la sfârșitul vieții. I-am cunoscut în lucru după revenirea lor, i-am admirat ca pe niște oameni de cultură, intelectuali de elită, săritori la nevoie, bibliotecari de o rară bunătate și înțelepciune. Pentru informare și documentare țin să menționez că după cel de-al Doilea Război Mondial ca prim director a lucrat Adel Cernovițkaia (1902-1965, Harkov). A deținut această funcție din 13 septembrie 1944 până la 12 ianuarie 1946, apoi până la 1956 a activat director adjunct pentru știință. A fost urmată la postul de director de Ignatie Teleuță, care a condus Biblioteca Republicană în perioada de 12 ianuarie 1946 – 4 februarie 1948.

Al treilea director în perioada postbelică a fost Alexandru Suhomlinov (n. 6 iunie 1909, Varșovia

- d. 1986, Chișinău). A absolvit Institutul Pedagogic din Tiraspol, Facultatea de Fizică și Matematică (1932). A activat în calitate de director al școlii din orașul Camenca de pe malul stâng al Nistrului. Participant la cel de-al Doilea Război Mondial, a fost rănit greu. În perioada august 1948 – octombrie 1955 a condus Biblioteca Republicană de Stat. A orientat Secția bibliografică spre întocmirea bibliografiilor de recomandare. A intensificat asistența de specialitate pentru bibliotecile publice. A publicat articole în presa vremii despre rolul bibliotecilor în societate. În 1955 – 1967 este director al Casei-Muzeu „A. S. Pușkin”. În 1968 revine la Biblioteca Națională unde lucrează în funcție de bibliograf superior până în 1986, ocupându-se concomitent de cadre și de păstrarea și folosirea limitată a fondului special de păstrare.

Ion Borș (5 mai 1910, Grigoriopol – aprilie 1966, Chișinău). E frate cu legendarul lingvist Andrei Borșci. A absolvit Institutul de Bibliotecari din Harkov (1938). În perioada 1956-1959 a exercitat funcția de director al Bibliotecii Republicane de Stat, apoi până în 1963 a fost avansat ca șef al Direcției bibliotecii din cadrul Ministerului Culturii. A publicat în presă articole despre activitatea bibliotecilor din Moldova.

Printr-o hotărâre a secretariatului c. c. al p. c. m. este eliberat din post pentru păstrarea publicațiilor românești în grafie latină în colecțiile Bibliotecii Universității de Stat din Chișinău și Bibliotecii Republicane de Stat. Revine la Biblioteca Națională în calitate de bibliotecar principal în Secția de completare (șef era Petru Ganenco) unde a lucrat până la sfârșitul vieții sale. A decedat subit într-o noapte de la sfârșitul lui aprilie 1966. E înmormântat la Cimitirul Catolic (str. Valea Trandafirilor).

În anii '80 ai secolului trecut postul de ministru al culturii RSSM era ocupat pe rând de diferiți demnitari. Fiecare venea cu cultura sa proprie, cu înțelegerea simplistă a rolului cadrelor de conducere în activitatea instituțiilor respective. Erau anii restructurării gorbacioviste, dar ea scârțâia greu la noi, aici activa faimosul Smirnov care făcea ravagii în cadrele naționale.

În perioada 28 decembrie 1984 – 24 august 1987 director al Bibliotecii Republicane de Stat a fost Grigore Sudacevski (n. 9 octombrie 1934 în comuna Cobâlnea, Șoldănești), absolvent al Institutului de Cultură din Moscova (1963), urmat la acest post în perioada 25 august 1987 – 9 ianuarie 1992 de Tatiana Levandovskaia (n. 28 iunie 1951 în orașul Chișinău), absolventă a Institutului de Cultură din Harkov (1972). Despre acești doi directori am scris în revista „Magazin bibliologic” (1997, nr. 2-3).

Le apreciez activitatea lor la diferite posturi, dar în perioada luptei pentru eliberarea națională, pentru a repune în drepturi limba noastră cea română, revenirea la grafia latină, pentru istoria obiectivă și cinstită a neamului nostru românesc, în special al Basarabiei și Transnistriei, istoria căroră era falsificată până la culme, pentru tradițiile și demnitatea noastră se cereau măsuri și activități energice și eficiente din partea managerilor.

Și încă ceva: cincizeci de ani asupra acestei biblioteci apăsa numele Nadejdei K. Krupskaia. E de amintit, că în 1920 în cadrul Comisariatului pentru învățământul public al Rusiei bolșevice a fost organizată o secție ateistă alcătuită din Krupskaia, Bonci-Bruevici, Iaroslavski ș.a. Ea a propus să fie introdusă cenzura pentru biblioteci, adică de scos și de nimicuit literatura religioasă, filosofică burgheză, de știință literară. Realizare a acestei hotărâri a fost nimicirea totală a bibliotecilor de carte românească, publice și didactice, eparhiale și personale, în orașele și satele Basarabiei în 1940-1941 și în primii ani postbelici. A fost creat un sistem de biblioteci ca organizare și colecții, ce promova ideologia comunistă, realizând deznaționalizare și rusificarea populației autohtone.

În 1962 ministrul culturii al URSS Ekaterina Furțeva, deputat de Tiraspol în Sovietul Suprem al URSS, a vizitat Biblioteca Republicană „N.K. Krupskaia” și fiind impresionată de cele văzute, a făcut cadou bibliotecii noastre un bust de peste patru tone al N.K. Krupskaia, care s-a aflat în hol aproape 30 de ani. La 24 mai 1990 săptămânalul „Literatura și arta” a publicat un grupaj de materiale, printre care și o scrisoare redactată de mine și semnată de prestigioși savanți universitari fiind adresată ministrului culturii și cultelor al RSSM, Ion Ungureanu, să fie demitizată instituția de această zeiță comunistă și să i se confirme celei mai vechi biblioteci basarabene statut de Bibliotecă Națională. Peste o zi bustul a fost scos pentru totdeauna din acest templu.

A condus lucrările în legătură cu aceasta directorul adjunct Ludmila Corghenci, care a și stabilit relații lucrative cu bibliotecile de peste Prut, a publicat câteva articole substanțiale în revista „Biblioteca” (București). La acea vreme procentul cărților în limba de stat a republicii era doar de 2,8% în grafie rusă, 88 % din publicații fiind în limba rusă, iar restul în limba țărilor de peste hotare.

Să dea Domnul să nu ni se mai impună concepția Nadejdei Krupskaia: „...bibliotekarei i ucitei nado podbirati s bolșoi osmotritelinostiu, libo glavnoe, v bibliotecare i v ucitele ne talant, ne dușevnâe kacestva, aklasovâi podhod k celoveku i knige”. Să nu ni se impună cenzura, istoria integrală, teoria primitivă a limbii moldovenești.

Alexe Rău

A devenit director al Bibliotecii Naționale la 10 februarie 1992. Încununază, în înțelesul adevărat al cuvântului șirul de directori ai Bibliotecii Naționale pe parcursul celor 175 de ani. Bibliolog de vocație, poet talentat, filosof al culturii (primul această calificare a primit-o consăteanul său din Larga Mihai Cimpoi), filosof al biblioteconomiei. Născut la 23 decembrie 1953 în comuna Larga, raionul Briceni, în familia țăranilor gospodari Alexe și Olița Rău. A absolvit USM, Facultatea de Biblioteconomie și Bibliografie (1975). În anii 1975-1976 a lucrat la Catedra de Biblioteconomie. A elaborat și a predat disciplinele „Biblioteconomie: Curs general” și „Istoria bibliotecilor”. Competența și modul de a comunica, umorul fin era apreciat și respectat de studenți. În anii 1976-1982 activează la Biblioteca Națională în calitate de metodist, bibliotecar principal, șef serviciu metodic. Apoi pe parcursul a trei ani - director adjunct. În anii 1984-1989 îndeplinește funcția de secretar științific și vicepreședinte al Societății Bibliofililor din Moldova. Atunci Alexe Rău a editat trei volume „Patrimoniul: Almanahul bibliofililor din Moldova” - o ediție deosebită de valoare.

În perioada 1990-1992 este șef al Direcției bibliotecii din Ministerul Culturii. Anume în postura de funcționar ministerial cu echipa a elaborat strategia de dezvoltare a Sistemului Național de Bibliotecii, prima Lege cu privire la bibliotecii, Regulamentul Consiliului Biblioteconomic Național și alte documente privind depolitizarea bibliotecilor.

Sub conducerea lui Alexe Rău, Biblioteca Națională a devenit una din prestigioasele instituții de cultură, informare și documentare, centrul de studii și cercetări în diferite domenii legate de carte și bibliotecă. Muncește mult, în jurul său s-a afirmat o echipă de harnici profesioniști ca Vera Osoianu, Larisa Gologan, Svetlana Barbei, Valeria Matvei, Ala Panici, Elena Turuta ș.a.

Chiar din 1992 au început un șir de manifestări de importanță națională și nu numai: „Salonul Național de Carte” (astăzi Salonul Internațional de Carte), „Anul bibliologic”, Simpozionul „Valori bibliofile” (15 ediții).

Animator și redactor-șef al primei reviste de specialitate din Basarabia „Magazin bibliologic”, al ziarului „Gazeta bibliotecarului”, unei serii de monografii și culegeri de studii „Clio și Biblon”, „Basarabeni în lume” etc. O ediție ce a făcut înconjurul lumii este „Calendarul bibliotecarului” (din 2000 - „Calendar Național”).

„Dacă am studia evoluția biblioteconomiei noastre am regăsi peste tot prezența domnului Rău, rolul și semnificația pe care o are în acest domeniu. Cunoașterea și stăpânirea cu desăvârșire a domeniului îi oferă putere, creativitate, demnitate profesională, rost adânc de voința de a face să sporească semnificația profesiei de bibliotecar și a bibliotecii.

Spun cu certitudine: biblioteconomia basarabeană obține un titlu de noblețe prin munca, prin gândirea poetico-filosofică, prin prezența lui Alexe Rău” (Lidia Kulikovski).

Alexe Rău este un poet original, opera sa atinge cele mai fine coarde ale sufletului. „Alexe Rău - poetul și-a înmuiat pana în arhetipalitate, în domeniul eminescian al arheilor: în versurile sale lăsate în voia libertăților de expresie moderne se aud influxuri line de colind, de rostiri apăsate de teatru popular, note monotone ronronice de tors de lână și de șagă spusă flăcăiește la șezătoare. E un modern sfios și netrădător de cazoane, de arhetipuri clasice folclorice” (Mihai Cimpoi).

Alexe Rău e cavaler al cunoașterii, dăruirii și generozității. Ca trăsături specifice îl caracterizează bunătatea, cumsecădenia, modestia.

Privitor la modestie, către semicentenarul acestui fruntaș al vieții culturale și artistice din republică colectivul Bibliotecii Naționale a pregătit în taină o biobibliografie consacrată Domniei Sale. Unicul exemplar Alexe l-a primit sfios, cu zâmbetul său irepetabil, a mulțumit și a rugat să nu se mai scoată exemplare, să nu fie tipărită această lucrare.

În încheiere, aduc un fragment din adresarea întregului colectiv (al cărui membru mă socot de la 1960 încoace):

„În istoria Bibliotecii Naționale sunteți primul director general, care a fost instalat în acest post prin vrerea și la insistența întregului colectiv al Bibliotecii. Directorul nostru este sintagma prin care Vă caracterizează întregul colectiv. Este un semn de apreciere deosebită pentru modul în care de-a lungul acestor ani ați reușit să ne constituiți într-un colectiv afirmat, profesionist, performant, și care prin activitatea Dumneavoastră ați știut să-i păstrați identitatea. Fiind manager de percepție modernă, ați plasat Biblioteca în fruntea bibliotecilor din țară, lucru de care ne mândrim și Vă mulțumim. Anii muncii la Biblioteca Națională sunt anii ascensiunii valorice a bibliologului, scriitorului și filosofului Alexe Rău, perioada în care ați cutezat, însușit și dăruit colegilor știința despre carte și care prin exemplul propriu ne dovedește în fiecare zi că bibliotecarul se înscrie în rândul elitei culturale a unei națiuni.

Mărturisirile noastre ar fi incomplete dacă nu s-ar referi și la caracterul Dumneavoastră; o ființă caldă și sufletistă, dominantă de care ați contaminat mult prea multă lume din colectivul Bibliotecii Naționale.

Vă dorim să ne rămâneți mulți ani înainte același Conducător, același Om al colectivului Bibliotecii Naționale, al Nostru - precum sunteți și vă stă bine!”

Închinăciunile mele, dragă Alexe! Multă-multă sănătate, ani frumoși și plini de roadă. Și să bați recordul Dariei Harjevski care a directorat 40 de ani în șir.

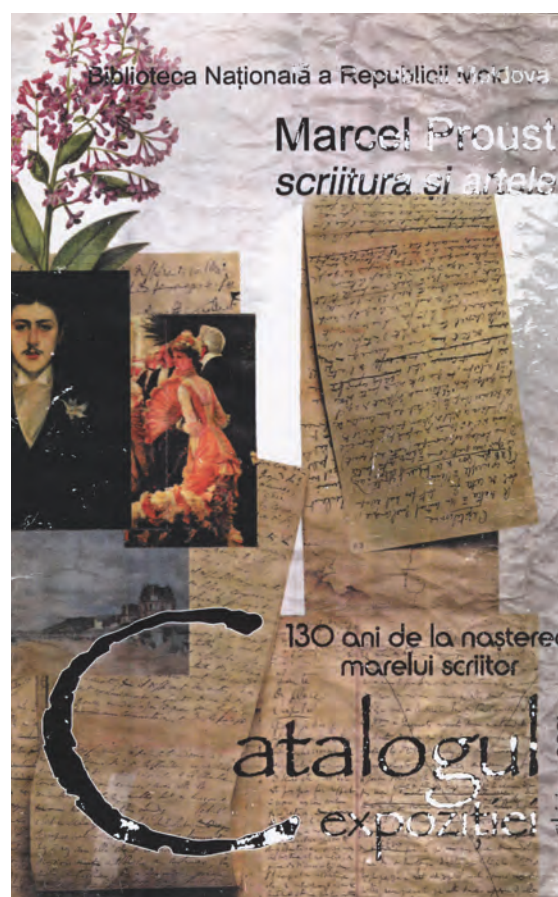
Reforma difuzării culturale. Arta expozițională

Însemnări despre reforma artei expoziționale la BNRM (Triptic)

Raisa Melnic

1. Travelling Proustian

Cu expoziția-eveniment consacrată lui Marcel Proust am început reforma difuzării culturale ca funcție centrală a bibliotecii noastre, reformă orientată spre experiența Bibliotecii Naționale a Franței la care dl A. Rău, directorul nostru general, a făcut un stagiul aprofundat. S-a întâmplat așa că dlui, în timpul stagiului, a fost inclus în grupul de lucru al BNF care a pregătit expoziția-eveniment „Au temps de Proust”, așa încât cunoștea în cele mai mici detalii cum se face, la nivel de bibliotecă națională a unei țări, o astfel de creație. Da, anume creație, și trebuie să recunosc că ne-a fost foarte greu. A trebuit să studiem o lună întreagă zeci și zeci de cărți ca să putem să ajungem la înțelegerea suprasarcinii pe care directorul a pus-o în fața noastră: să creăm o concepție de expoziție care să redea timpul în care a trăit și a creat Proust, dar să-l redea nu pur și simplu, ci așa cum l-a văzut și l-a simțit, l-a trăit marele scriitor. Acea „căutare a timpului pierdut” la care se referea Proust în celebrul său ciclu de romane (pe care a trebuit să le

citim la modul cel mai serios) era parcă acum și despre noi, realizatorii expoziției, căci am aflat lucruri pe care trebuia să le știm, poate, încă din anii de școală și de studenție. De exemplu, elementele de peisaj, de floră și faună care l-au impresionat pe scriitor în copilărie, cărțile ce i le citea mama sau le răsfoia singur și care i-au format imaginația, celebra „lanternă magică” pe care o ținea sub pernă, muzeele pe care le frecventa în tinerețe și operele de artă care l-au marcat, spectacolele și actorii preferați, scriitorii de la care a învățat, evenimentele secolului XX la care a fost martor (cum ar fi, de exemplu, lansarea primului automobil), maniera de a-și organiza locuința și de a scrie, filozofii care au contribuit la formarea concepției sale despre lume și multe altele. Toate acestea au trebuit să fie redade prin exponate expresive și relevante, pe care le-am căutat multe zile. Apoi, a trebuit să folosim o altă manieră de a compartimenta expoziția și de a aranja exponatele, de a concepe un astfel de spațiu expozițional sub aspect arhitectonic, compozițional, cromatic, lingvistic și optic. Am aflat atunci că un astfel de gen de expoziție se numește *travelling*.

Pe scurt, abia acum am înțeles cu adevărat ce înseamnă arta expozițională, care presupune că o expoziție-eveniment trebuie să fie abordată ca un act de creație, ca o operă de artă, cu mesajul ei, cu procedee de expresivitate, cu o cunoaștere detaliată și cu o structurare conceptuală a unui extrem de vast și de variat material expozițional, incluzând nu doar publicații tradiționale, ci, de asemenea, multimedia, discuri, filme, picturi, creații muzicale etc.

Și trebuie să spun că munca enormă ce am depus-o ne-a fost răsplătită prin succesul deosebit pe care l-a avut expoziția. Scriitori, savanți, profesori universitari, inclusiv dna Prus, care e o cunosătoare și cercetătoare aleasă a operei proustiene, Em. Galaicu-Păun, care a tradus din marele scriitor, au rămas surprinși de faptul că o expoziție de bibliotecă poate să redea atât de profund, de plastic și de proaspăt lumea lui Proust. Acest lucru ne-a însuflețit și ne-a făcut să uităm de supraoboseală, afundându-ne mai departe într-o activitate care a

devenit, în sfârșit, creație și pe care, sunt convinsă, nu mai este chip să o trădăm.

2. Adâncurile Coloanei Infinito

Cu expoziția despre Brâncuși am intrat într-o nouă fază a reformei activității expoziționale ori, cum am spus în prefața la alt catalog, a artei expoziționale în Biblioteca Națională. Am cunoscut acum ceea ce se cheamă osânda căutării. Mult timp nu ne puteam decide ce gen (formă) de expoziție să alegem. Celebra spusă

Biblioteca Națională a Republicii Moldova

a sculptorului despre calea parcursă de el ne sugera formula de *travelling*. Însă anumite opere ale sale, care au marcat sculptura secolului XX (și nu numai), cereau ca toate exponatele și materialele despre ele să fie concentrate într-un compartiment, indiferent de cronologie, ceea ce ține de formula de „*raccourci*”. A existat și ideea unei desfășurări pivotate pe principiul tradițional bidimensional, care presupune separarea materialelor despre viața creatorului de acelea despre opera sa. Am cunoscut și experiența reluării de la zero a creației noastre,

când expoziția, gata desfășurată, a fost strânsă pentru a o concepe din nou.

Până la urmă, am realizat o sinteză între travelling și „raccourci”. Am deprins, apoi, niște procedee noi la care altădată nici nu ne gândeam ori chiar nu le cunoșteam: de exemplu, rolul textelor (citatelor, cum zicem noi) în arhitectura expoziției, plasarea lor în spațiul expozițional, alegerea furniturii literelor pentru armonizarea textului cu conceptul expoziției sub aspect temporal, stilistic și conținutal; rolul exponatelor nebibliologice și arta de a le circumscrie în arhitectura expoziției. Îmi amintesc, cu acest prilej, emoția deosebită cu care s-a ales, la vernisaj, dl Victor Bârsan, ambasadorul României, emoție generată de felul cum a fost plasată în expoziție o vioară convențională care să amintească de aceea pe care a confecționat-o Brâncuși și de includerea în spațiul evenimentului a lui Liubomir Iorga cu fluierul său pentru a evoca și această pasiune brâncușiană.

Dar mai presus de toate, am descoperit, cercetând peste o sută de tomuri, elemente de o vechime incredibilă pentru noi (din paleolitic) din care își trage rădăcinile arta marelui sculptor. M-am ales cu senzația aproape vie că arta „celui mai mare creator al sec. XX”, cum este el numit într-o mare enciclopedie franceză, coloana genială a lui își are fărădesfârșitul său nu în înalturi, ci în adâncimile ființei naționale; senzație care m-a înflorat și mi-a dat înțelegerea faptului că adâncurile pe care le poate sugera o simplă expoziție de bibliotecă, atunci când ține și ea de căutarea creatoare, sunt nebănuite și... fără de sfârșit.

3. Drumul crucii

Ceea ce ni s-a părut cel mai important atunci când lucram asupra concepției despre Iisus Hristos era de a transforma spațiul expozițional într-

un spațiu sacru. Contribuția pictorului nostru, Sava Mihailenco, a fost una importantă. În holul bibliotecii noastre, acolo unde am mutat locul de desfășurare a expozițiilor pentru a le apropia de vizitatori și pentru a le face parte integrantă a ceea ce se cheamă imaginea instituției, este amplasată o frescă dăruită de colegii noștri din România, un panou de mărimi considerabile reprezentându-i pe cei 40 de sfinți, cu figura lui Hristos în centrul expoziției. O cruce chenăruită cu un șirag de becușoare, unul dintr-acelea care se folosesc la împodobirea bradului de Anul Nou, crea, când ghirlanda era conectată și lumina, o imagine ca de iconostas. Jos, crucea, alcătuită din două lăicere, dintre care unul prelungit până dincolo de coloanele de marmură, până lângă afișul atârnat în cadrul unui dispozitiv în formă de poartă, sugera calea de pătrundere în acel spațiu sacru improvizat. Dispunerea vitrinelor lângă coloane, grupate câte trei, semnifica Sfânta Treime, iar expoziția de picturi de sub frescă reprezenta drumul lui Iisus, drumul Crucii. De altfel, cu aceste din urmă cuvinte ne și gândeam să intitulăm, la început, expoziția.

Compartimentele expoziției reflectau și ele acest drum al crucii, cu etapele vieții pământești a Mântuitorului, până la Golgota, și apoi prelungit din acel moment către noi, pe un alt plan, acela al spiritualității creștine care a cucerit, pas cu pas, timpul și spațiul planetei noastre, mai ales acelea ale Europei, inclusiv evoluția creștinismului în spațiul istoric al neamului nostru. Părintele Ioan Ciuntu, prezent la deschiderea expoziției, a remarcat tocmai acest fel de a compartimenta și de a rândui publicațiile incluse în expoziție, fel care sugerează drumul spre fericirea creștinească ce trece prin suferință – drumul crucii.

Colindele interpretate, în acel spațiu de purificare, de către un grup de 9 micuți, au făcut să vibreze toți și toate de suflarea divină ce poposise și se auzea.

Ecouri de-a lungul anilor

Basarabeni în lume

Călătorie spre centrul cercului

Alexe Rău

Abordată neunivoc, de multe ori în funcție de sub cine eram sau de orientarea conducerii locale, în cele mai multe cazuri tendențios și denaturat, cum o cerea istoria oficială în diverse perioade, de la 1812 la 1989, cedată nu rareori de o putere alteia, așa cum ai face schimb de niște obiecte, Basarabia a rămas, totuși, în amintirea, în lacrima ei (vorba lui Dumitru Matcovschi), în memoria și în subconștientul ei, de un singur neam, de o singură suflare și de o rezistență atât de încăpățânată la încercările de convertire, încât diferiții străini ce au stăpânit-o pe rând, secole grele, au înțeles că noi nu putem fi asimilați. Mai mult, numeroase personalități, sute de minți luminate (fie că au rămas acasă ori au emigrat) au dus faima acestui ținut în lume, demonstrând o putere de creație care i-a plasat în circuitul universal de valori, și cu atât mai mult în arealul istoric străvechi și comun tuturor ținuturilor ce se țin de un neam.

După 1989, când am devenit țară suverană și independentă, primită în rândurile ONU, toate aceste calități s-au focalizat atât de puternic, în-

cât, în zece ani, adevărul a pătruns în carte și în inimă, sub steag și lângă icoană, spus cu dragoste de la tribună, din altar sau simplu la gura sobei. Ar fi greșit să spunem că în toate acestea a existat o univocitate armonică. Părerile, de multe ori, mai rămân împărțite. Diferite generații văd problema în nuanțe nu rareori contradictorii.

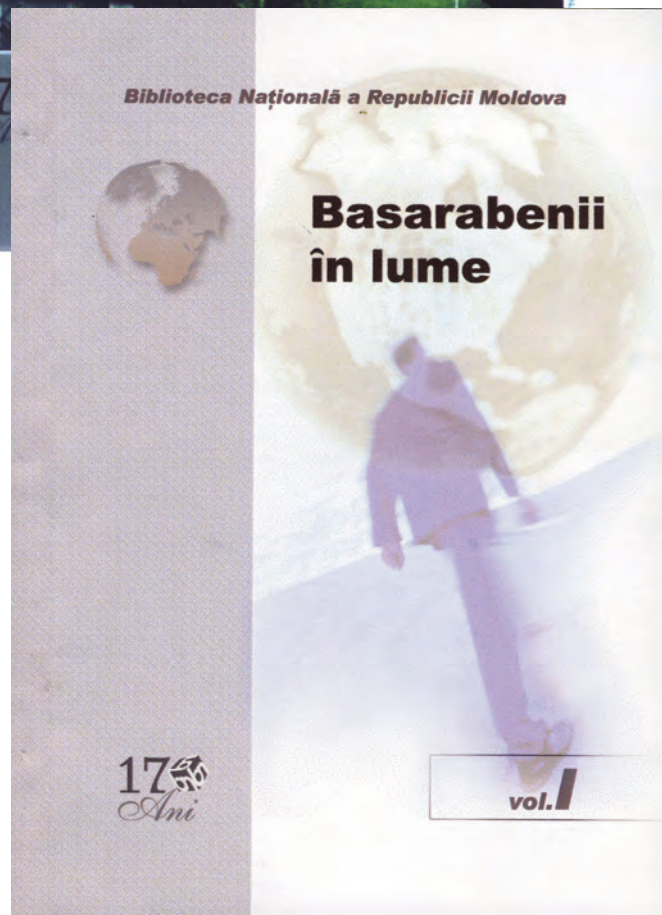
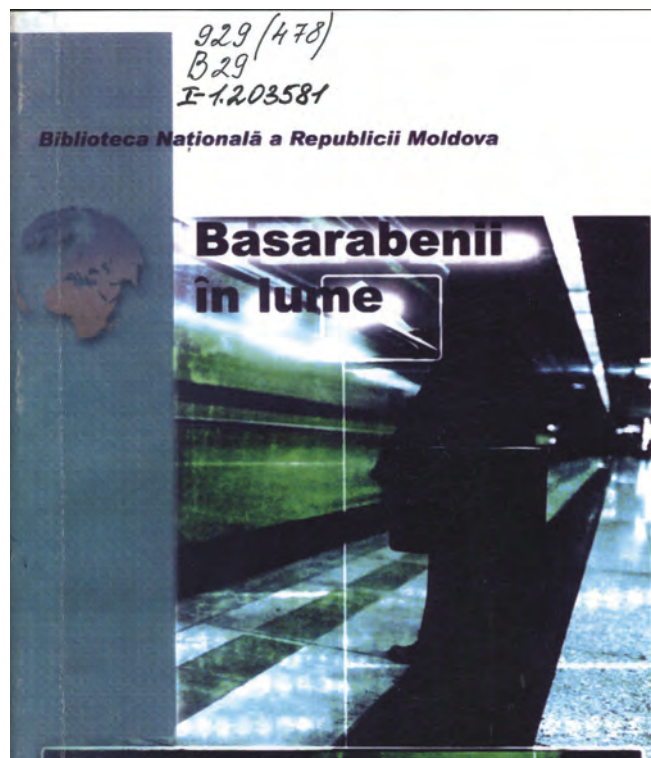
Pe de o parte, pluralismul acesta este, s-ar părea, un însemn al democrației. Pe de altă parte, însă, rătăcirile și opacitatea, uneori chiar rea-voința sunt atât de evidente, încât dezbaterea problemei în cadrul unor foruri largi și autoritare, reflecția ei în publicații monografice de anvergură devine stringentă și iminentă.

Biblioteca Națională nu este desigur un institut de istorie. Ea e datoare să conserve tot ce se tipărește pe acest teritoriu, așa cum prevede standardul UNESCO referitor la acest gen de instituții. Dar tot în acel document internațional scrie că asemenea biblioteci au misiunea de valorificare și popularizare. Cum să faci acest lucru în contextul atât de segmentat și adversativ al opiniilor istoricilor?

Dna Raisa Melnic, șef Serviciu programe culturale, a venit cu o idee salvatoare: Să începem acțiunile noastre nu cu cei de pe loc care nu și-au clarificat încă relațiile și atitudinile, ci cu marile personalități basarabene care au emigrat cândva, dar care, cu timpul, grație harului și muncii lor, au intrat în circuitul valorilor lumii, au devenit personalități consacrate în Europa și pe alte continente. Întâlnirea cu ei, auzirea unui trecut spus de gura lor, necontrafăcut, ori ascultarea unor comunicări despre drumul vieții lor aveau a ne ajuta să înțelegem mai bine, de multe ori altfel, multe lucruri.

Formula elaborată de dna Melnic s-a numit Poliptic cultural-istoric și științific „Basarabeni în lume”. Programul său prevede întâlniri cu basarabeni din diasporă, lansări de cărți de-ale lor sau despre dâșii, demonstrări de filme, expoziții de artă plastică, audieri muzicale și, desigur, sesiuni de comunicări științifice despre viața și opera iluștrilor basarabeni trăitori peste hotare. Întrucât a le depista și a contacta cu aceste persoane necesită mult timp, așa încât ședințele polipectului se țin o dată, de două ori pe an și se numesc părți, aidoma componentelor unui polipectic. Până în prezent s-au realizat opt părți ale acestui polipectic. La ele au participat personalități de primă mărime ca Antonie Plămădeală, Nestor Vornicescu, Paul Mihail (România), Eugeniu Coșeriu (Germania), Eugen Holban și Valeriu Rusu (Paris), Alexandr Palei (America), Toma Istrati (Iași), Sergiu Grosu (Franța), multe alte figuri proeminente ale științei și culturii. În permanentă corespondență cu polipectul nostru este poetul Alexandru Lungu din Germania. Dar și mai numeroase au fost comunicările științifice ale cercetătorilor de la noi despre basarabeni din diasporă. În legătură cu acestea, a luat naștere și ideea unui program editorial: tipărirea materialelor adunate în cadrul părților polipectului. Până în prezent, sunt gata primele două volume care vor fi lansate în cadrul festivităților legate de aniversarea a 170-a a Bibliotecii noastre. În același context, va avea loc și o ședință (parte) specială a „Basarabenilor în lume”.

Formula aceasta de activitate a suscitât un mare și meritat interes atât la noi, cât și în diaspora basarabeană. Întâlnirile și materialele adunate întregesc imaginea patriei noastre, a ființei noastre, ne dau rădăcini viguroase din care să luăm vlagă și puteri creatoare pentru a ne continua cu demnitate drumul nostru în istorie. Ele constituie un act ce poate fi asemuit cu ceea ce filosofi numesc „călătorie spre centrul cercului”.

Publicațiile editoriale ale Programelor culturale

O carte de referință care descoperă unul din multele mistere ale lumii...

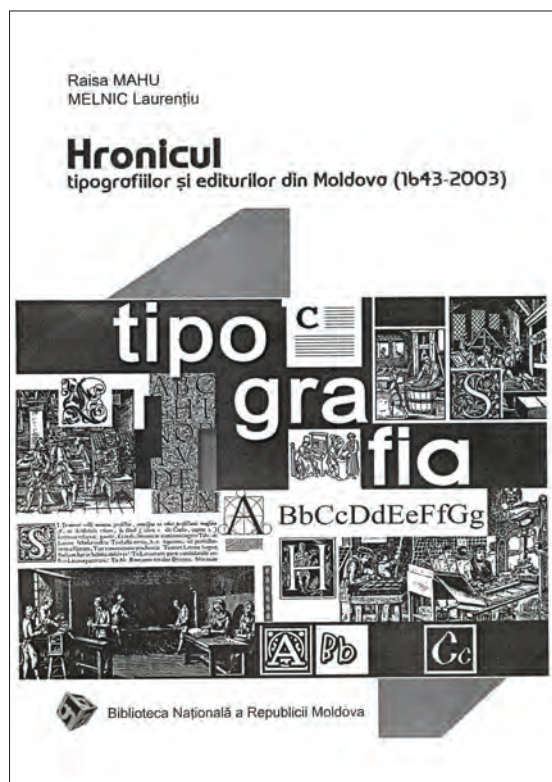
Iurie Colesnic,

scriitor, doctor Honoris Causa al
Universității Umanistice din Repu-
blica Moldova

Într-un vid informațional ca al nostru, într-o criză acută de carte de referință, orice apariție editorială în acest domeniu o privesc ca pe o realizare deosebită. Sunt conștient că lucrările de pionierat din orice domeniu sunt pline de lipsuri, ici-colo de erori, dar în mare, aceste eforturi materializate sunt pietrele de fundament, pe care este mult mai ușor să clădești a doua, a treia, a patra cărămidă.

Lumea editorilor, lumea tipografilor și, în general, lumea cărții este o lume deosebită, fiindcă în acest spațiu se întâlnește spiritul cu materia. În această scânteiere, în această atingere a mașinii de tipărit cu hârtia apare una din cele mai mari minuni ale lumii – cartea.

S-ar părea că orice carte are un singur părinte, autorul. În realitate însă nu e chiar așa. Soarta unei cărți trece din mână în mână și, de felul, câtă dragoste și dăruire au așezat în ea autorul, editorul, tipograful, depinde reușita unei apariții editoriale.

O carte întocmită de mântuială are o viață scurtă, o ediție făcută cu sacrificiu, cu dăruire este nemuritoare. Mă gândesc că, într-un fel, frumoasa legendă cu Meșterul Manole poate fi extrapolată și pentru fiecare carte. Deci nu este carte bună, nu este carte frumoasă, dacă cei care au ctitorit-o n-au zidit între paginile ei o bună parte din sufletul lor, din dragostea lor pentru frumos, pentru istorie, pentru viitor.

La prima vedere Hronicul tipografiilor și editurilor din Moldova, întocmit de autorii Raisa Mahu și Laurențiu Melnic, a fost conceput ca un ghid, în care își găsesc locul editurile care au fost și care sunt, tipografiile care au activat cândva sau cele de astăzi, aceasta însă este impresia primei

întâlniri cu cartea. De la articol la articol începi să descoperi farmecul unei cronologii pe lângă care mai înainte treceam indiferenți.

Structural acest dicționar are câteva despărțituri cronologice pe care, deși nu sunt evidențiate, noi suntem datori să le remarcăm. Pe scară cronologică fenomenul tipografic și editorial se prezintă relevant pentru sistemul social existent la moment în Moldova. Spre exemplu, în Moldova de peste Prut era un regim tolerant pentru cultura națională, în multe cazuri chiar susținător al culturii, pe când în Basarabia cultura națională era anihilată de regimul țarist. Aceste două fenomene editoriale s-au echilibrat abia în 1918, beneficiind chiar și de o cenzură tolerantă, pe când, să zicem, regimul sovietic instaurat în 1940 la 28 iunie a lichidat toate tipografiile și editurile particulare, obligând chiar pe posesorii de mașini de scris să le înregistreze la miliție. Cenzura era foarte drastică și, practic, această perioadă de la 1940 până la 1990, a fost defavorabilă unei editări plenare de carte, adică apariției unor ediții care ar fi acoperit tot spectrul de interese ale cititorului. Procesul editorial a fost ideologizat la maximum în detrimentul fenomenului estetic și democratic.

Totodată trebuie să fim obiectivi și să remarcăm: s-au făcut investiții serioase în construirea unor tipografii moderne, unor combinate mari, care în termene reduse puteau tipări tiraje de milioane. Aici ne ciocnim de o contradicție extrem de interesantă, când posibilitățile tehnice depășeau cu mult calitatea literaturii editate. Și, în consecință, după 1990, sute și mii de titluri editate în această perioadă, peste noapte, s-au prefăcut în maculatură, ceea ce a însemnat un efort uman extraordinar, un efort financiar extraordinar și un rezultat nul. Iată la ce duce ignorarea veritabilei democrații în sistemul editorial și tipografic.

Abia după 1990 au reapărut și la noi, și în Moldova de peste Prut edituri și tipografii particulare. Procesul întrerupt la 1940 a fost reînnoit și, în felul acesta, treptat, sistemul dezechilibrat reintră în parametrii lui normali.

Cine va scrie o istorie a cărții românești sau a cărții tipărite pe meleagurile noastre în general, este obligat să aibă pe masă acest dicționar de specialitate. Cu ajutorul lui mult mai ușor se va face raportarea la realitățile istorice ale momentului, mai ușor se vor nuanța cataclismele ori succesele pe care le-au avut editorii și tipografiile de carte.

În același timp zeci de nume de editori și tipografi ar fi rămas pur și simplu risipite prin diverse ediții, fără să li se acorde semnificația deosebită, fără să li se

recunoască meritul deosebit pentru efortul nemaipeomenit pe care l-au făcut ca „semănători de cultură”.

Nu este pentru contemporani o mai mare onoare decât cea în care ei își cinstesc înaintașii. Pomenirea lor într-o carte îmi descrie într-un fel întreaga panoramă a istoriei cărții prin vizorul mai puțin utilizat al editurilor și al tipografiilor. În acest dicționar se fac precizări la aparatul cronologic deja utilizat în literatura de specialitate. Se fac precizări de ordin istoric și geografic în cazul tipografiilor și, ceea ce remarcăm în mod deosebit, prin acest dicționar se restabilește continuitatea noastră istorică într-un domeniu atât de important cum este editarea și tipărirea de carte.

Mă gândesc cu multă mândrie la faimosul cărturar Petru Movilă, care a reușit să dea Ucrainei și Rusiei prima Academie Teologică, una din primele tiparnițe, dar nu și-a uitat nici patria și a trimis o tiparniță la Iași.

Apariția acestei cărți la început de mileniu mi se pare foarte semnificativă și cu repercusiuni deosebite. Într-un fel este un îndemn de a reveni la valorile noastre insuficient cercetate și totodată același îndemn pentru a persevera în trasarea istoriei viitorului, ținând cont deja de greșelile comise.

Această carte în formula actuală și, mai bine zis, în formula electronică, va deveni un bun al culturii universale, deoarece a izvorât din lumea cărților, descrie o lume a editorilor și tipografiilor și va fi ca un jalon pentru comparațiile din domeniile similare din țările străine.

Este curioasă această experiență istorică primită prin filiera îngustă a unei specialități aparte: editarea și tipărirea de carte.

Este un gest foarte potrivit pentru fiecare om de cultură – să ai curajul, să faci un cadou frumos patriei tale. Cu atât mai mult că acest cadou ține de un domeniu atât de enigmatic și atât de elevat și nobil cum este cultura.

Consider că cei doi autori, Raisa Mahu și Laurențiu Melnic, merită toată grațitudinea noastră și felicitarea pentru acest act de pionierat, pentru acest act curajos de a întocmi o carte de referință care descoperă unul din marile mistere ale lumii – editarea și tipărirea de carte.

Cu atât mai mult că pentru Moldova acest mister are valențe deosebite.

Ecouri de-a lungul anilor

Salonul Internațional de Carte – cel mai mare eveniment cultural din Moldova

1. Zece ani, zece file

De fapt, Salonul Internațional de Carte, ajuns acum la cea de-a zecea ediție, își are nu doar o istorie a sa, alcătuită din faptele, evenimentele și întâmplările ce s-au produs sub genericul său timp de un deceniu, ci și o preistorie, începuturile lui, ideea ca atare trăgându-se de la expozițiile bienale, de trecere în revistă, pe care le organiza, în aula bibliotecii noastre, Comitetul de stat pentru edituri, poligrafie și comerțul cu cărți. Editorii, scriitorii, traducătorii, graficienii de carte, publicul cititor apucaseră să se deprindă cu vernisajele acelea și le așteptau. După 1989, însă, Comitetul o luă pe o cale, la sfârșitul căreia îl aștepta desființarea, așa încât bienalele fură date uitării și atunci, Biblioteca Națională și-a asumat riscul să se producă în calitate nu doar de gazdă, ci și de organizatoare a unei expoziții de trecere în revistă a realizărilor editorilor și poligrafiștilor din Moldova. Până la aceasta, în august 1991, biblioteca a desfășurat un salon de carte națională cu autograf, iar în primăvara aceluiași an, aflându-se dl Alexe Rău, împreună cu dna Claudia Balaban, într-o

vizită la Iași și discutând cu dna Popov, consilierul județean pentru cultură, și cu dl Nicolae Busuioac, directorul Bibliotecii Județene „Gheorghe Asachi”, despre niște eventuale colaborări, s-a convenit că expoziția de trecere în revistă o vom face împreună. În august 1992, avu loc prima ediție a Salonului Național de Carte.

Am avut noroc în acel început de niște coechipieri străluciți, de un sponsor generos, academicianul Vasile Micu, directorul Institutului de Porumb și Sorg și al A.Ș.P. „Porumbeni”, de sprijinul câtorva editori care au ținut mult și țin în continuare la Salonul nostru, primul dintre cei care

ar trebui să fie pomeniți fiind, desigur, Gheorghe Prini, directorul I.E.P. „Știința”.

Cele zece ediții ale Salonului constituie zece file, zece etape de evoluție, în primul rând, a ideilor despre cum trebuie să fie o asemenea acțiune, generatorul principal de idei și viziuni fiind întotdeauna directorul general al bibliotecii noastre, tot el realizându-le, cu ajutorul nostru și așternând pe hârtie scenariii și conceptele care au ridicat Salonul la rangul celor mai de seamă acțiuni culturale din țara noastră. Toată suma de idei despre SNC ar putea fi împărțită în trei clase. La prima s-ar referi acelea, prin care ne-am străduit să punem în

lumină și să valorificăm partea spirituală a cărții, a publicațiilor în general. Anume în acest context și din acest unghi am abordat însăși noțiunea de salon de carte, anume aici și-au găsit aplicare posibilitățile și resursele bibliotecărești. De cea de a doua țin ideile și conceptele relative la rolul SNC de trecere în revistă și încurajare a procesului editorial din republică. În sfârșit, în cadrul ultimelor trei, patru ediții s-a pus în aplicare o seamă de idei ce țin de comercializarea cărții, pentru că un editor nu poate funcționa fără o piață de desfacere propice. Elementul numit expoziție-târg, implementat, la dorința și cu sprijinul

editorilor noștri care în acest răstimp au participat la importante târguri internaționale de carte, a devenit în ultimii ani un pivot al Salonului.

În acest catalog am inclus informații despre laureații SNC. Trebuie să remarc faptul că premiile acordate de juriul Salonului au devenit distincții importante, de referință pe plan național și nu numai. Acuma autorii care scot cărți noi, indică în curriculumul vitae al lor, ca pe un moment semnificativ al carierei, premiul ce l-au obținut la SNC.

Veți găsi în acest volum și câteva din ecourile din presă la diferite ediții ale Salonului, pentru a da cititorului o imagine mai amplă asupra evoluției lui.

În speranța că vă punem la îndemână o publicație utilă și de interes pentru dumneavoastră, vă dorim zile frumoase, luminate de lumina cărților și de ochii dumneavoastră, la ediția a zecea a SNC.

Raisa Melnic

2. Standuri în lumini și umbre

Cu siguranță că partea de miez a unei sărbători gelatinoase cum este „Limba noastră cea română”, derulată cu surle și trâmbițe pe fundalul unei realități deprimate pentru destinul românilor din Republica Moldova, a fost Salonul Național de Carte, ajuns în acest an la ediția a VII-a. Manifestarea a luat naștere printr-o inițiativă comună a Bibliotecii Județene „Gh. Asachi” din Iași și a Bibliotecii Naționale

din Chișinău. Salonul a reușit în bună măsură să treacă în revistă activitatea editorială din stânga Prutului, acordând o șansă schimbului de experiență cu instituții de profil din România, Oc-

a cărții”, după expresia dlui Alexe Rău, directorul Bibliotecii, deși acest produs al creativității umane nu are cum să iradiază fără materializarea valorii sale comerciale. Salonul a avut un nivel

artistului Călin Alupei din Iași, precum și o primă expoziție de cartofilie românească în Republica Moldova, prezentată de Corneliu Băda, un intelectual cu preocupări de istorie, arheologie,

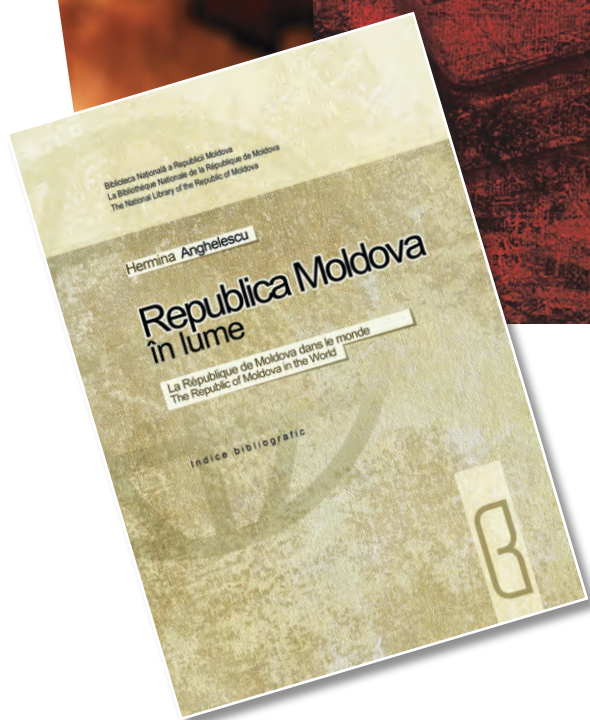
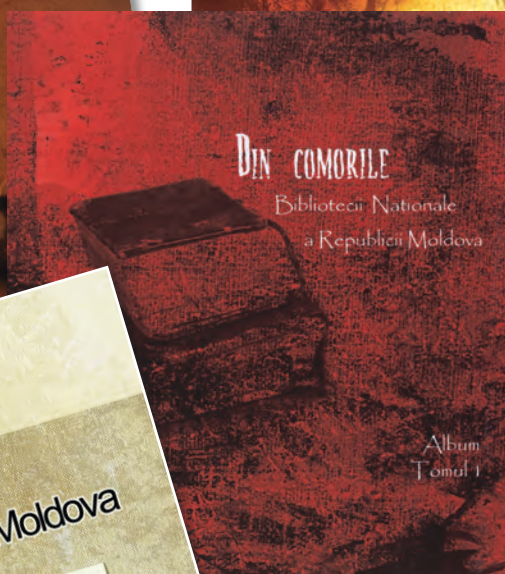
cident și din spațiul fostei URSS. Ce particularități ale Salonului am putut remarca în raport cu edițiile anterioare? Câteva progrese vizibile. A câștigat în primul rând aspectul exterior al Salonului. Standurile cu cărți și-au aflat un strălucit loc de expunere la Palatul Republicii din Chișinău, într-un cadru luxuriant, cu multă lumină și eleganță, fapt ce a înlesnit accesul publicului, asigurând și un spațiu suficient pentru lansările de carte. Cred că a fost bună și ideea de a muta la Biblioteca Națională – gazda exclusivă din anii trecuți – o parte din evenimentele programate sub egida Salonului, mai precis a celor ce au pus în evidență mai curând „valoarea spirituală, soteriologică

mai ridicat prin organizarea unor dezbateri în jurul problemelor de strictă actualitate culturală, și vom aminti aici atelierul „Arta traducerii”, condus de scriitorul Ion Hadârcă, urmat de simpoziioanele „Procesul editorial din Republica Moldova”, avându-l ca moderator pe Constantin Ciobanu, critic de artă și viceministru al culturii, precum și „Arta mondială a cărții în pragul sec. XXI” cu dna Ana Andreescu, șef al Departamentului cultură scrisă din Ministerul Culturii de la București, în prim-plan. Salonul a oferit o scenă potrivită inaugurării a șapte expoziții tematice, dintre care s-ar cuveni menționate cu deosebire cele de pictură: a maestrului Isai Cărmu și, respectiv, cea consacra-

numismatică, bibliofilie și literatură, originar din sudul Basarabiei. A fost lansată *Revista Cărților*, o primă publicație specializată în propagarea notărilor editoriale, scoasă de Editura „Cartier” din Chișinău. O apariție inedită a constituit-o buletinul informativ *Salon-Expres*, redactat de Centrul de presă de la Biblioteca Națională, cuprinzând scurte „portrete” ale editorilor participanți, opinii și ecouri culese în cele patru zile ale manifestării. Ca și în anii trecuți au fost acordate premii celor mai bune edituri și cărți realizate pe durata scursă de la ultima ediție, chiar dacă sumele în bani au fost ridicole de mici – o bilă neagră în contul organizatorilor.

Vitalie Ciobanu

Publicații jubiliare BNRM – 175 de ani

Rostul și prinosul dinastiilor BNRM

Raisa Melnic

Eu de fapt sunt un om din lumea teatrului. Sunt regizor de formație dar m-am reciclat de mult și am devenit bibliotecară de facto și de jure. De ce am început textul acesta cu o amintire teatrală? Pentru că în teatru fenomenul dinastiilor este un lucru des întâlnit. Ceea ce am descoperit fiind bibliotecară, este nu doar faptul că există dinastii și în lumea bibliotecară, dar că ele se deosebesc, ca esență, nu rareori, de cele din tărâmul Melpomenei.

În teatru dinastia e mai mult o continuare a viței profesionale, în rest urmașii pot avea și au stiluri, concepții, viziuni uneori radical diferite de predecesori. În lumea bibliotecilor, însă, situația e alta. Drept că și lumea bibliotecară e mai conservatoare, în ea totul e măsurat, standardizat, reglementat, și lucrul acesta conduce la faptul că fiicele seamănă izbitor (profesional, desigur, dar de multe ori și fiziologic, acesta din urmă aspect fiind o minune a naturii și o însemnare a Domnului) cu mamele, așa încât ai uneori impresia că dacă dinastia e mai mare, mai întinsă în ani, ea e ca un fel de carusel. Desigur, departe de mine gândul că lucrul acesta este o nereușită. Dimpotrivă, ca și în cultură în general, ca și în firul etnic care nu trebuie să se rupă niciodată dacă vrem să rămânem așa cum ne-a dat Dumnezeu, în bibliotecă tradițiile trebuie păstrate și transmise în așa măsură încât biblioteca să-și conserve integritatea și să fie deschisă “cu sufletul” către cititor. În BNRM există un număr impunător de dinastii și lucrul acesta, sunt sigură, asigură stabilitatea psihologică, lucru de o importanță capitală atunci când vine vorba de efectuat, la “comanda socială”, niște schimbări dictate de spiritual înnoitor al vremii. Nu știu dacă le-am depistat pe toate. Cine știe, poate că în cele trei secole în care a funcționat

biblioteca noastră, au mai lucrat alături buni, părinți, copii, nepoți și strănepoți. Eu am cercetat până acolo până unde mi-a permis timpul mult prea scurt avut pentru căutare, dar și de sursele documentare aflate mai la îndemână. Sunt sigură că la aniversarea a 180-a eu, sau alt cercetător se va mai adânci în acest subiect și va aduna materiale pentru o carte de suflet, o carte despre marii anonimi ai biblioteconomiei, dar și a culturii noastre. Dar anonimi doar până în momentul când îi vom depista și îi vom rândui în scrierea noastră despre dinastiile bibliotecare.

Iar până atunci, cu îngăduința domniilor voastre, vă prezint câteva dinastii bibliotecare ale BNRM, chipuri frumoase care au lăsat urmașoarele lor în ceea ce este astăzi BNRM.

Cea mai veche din BNRM este dinastia Dnei Svetlana Coadă, bibliotecară în serviciul Conservarea și comunicarea colecțiilor, mama căreia Maria Turuta și-a consacrat întreaga sa viață activității bibliotecare (1952-1998), fiind director al bibliotecii publice din satul Mășcăuți, raionul Criuleni. Toată cultura acestui sat se făcea în jurul acestei Doamne: teatru, cercul de dansuri, etc. Avea un fel al ei de a înțelege tineretul, din interior, dacă se poate spune așa, datorită cărui fapt

această categorie de cititori constituia nucleul motoric al tuturor activităților culturale ale bibliotecii și al activității de popularizare a lecturii. Nu era student în satul acela, care să nu tragă la bibliotecă când venea acasă. Nepoata sa, Viorica Antonov, a ales aceeași specialitate, a făcut Facultatea de biblioteconomie la USM, iar acum este bibliotecar principal în Departamentul cercetare și dezvoltare în biblioteconomie al bibliotecii noastre, fapt ce face dovada unui talent promițător.

Începutul unei alte dinastii l-a pus Dna Elizaveta Guțanu, care a muncit în BNRM circa 20 de ani. Serviciul în care s-a stabilit dumneaei până la urmă a fost cel de Periodice, și acolo s-a manifestat din plin vocația ei de bibliotecar. Era deosebit de populară printre cititori, căci îi cucerea prin amabilitate, corectitudine, jovialitate, dar și prin faptul că era erudită și știa să le dea o mână de ajutor utilizatorilor la regăsirea informației. În colectiv a fost proeminentă, evidențiindu-se, așa zice eu prin ceea ce spunea Cehov: "În om totul trebuie să fie frumos...". Frumoasă la trup și la suflet dna Elizaveta a crescut pentru BNRM două bibliotecare tinere. Fiicele ei Viorica și Angela, care, de fapt, s-au aflat tot timpul împreună cu mama lor în bibliotecă, au urmat și ele această profesie: Angela este acum bibliotecar principal în serviciul Audiovideoteca Națională, iar Viorica este bibliotecar principal în serviciul Programe Culturale.

Dintr-o dinastie de bibliotecari a ajuns în colectivul nostru și dna Ala Cozac. Mama ei Ludmila Cozac, fostă directoare a bibliotecii publice din orașul Ungheni, o vizitează mereu pe a Ala la BNRM dându-i sfaturi de tot felul. Ala s-a afirmat la noi ca un excelent conservator de colecții, fiind autoarea mai multor inovații bibliotehnice în acest sector.

Valentina Farmagiu, fosta șefă a secției Carte Veche și Rară, una din autoarele bibliografiei *Cartea Moldovei*, a molipsit-o pe fiica sa Viorica de această nobilă specialitate. După o activitate de câțiva ani la Biblioteca USM, Viorica lucrează șefă a bibliotecii Liceului *Spiru Haret* din Chișinău, dar, din câte am auzit nu este exclus să vină la munca de custodie la BNRM alături de mama sa. Și va avea, dacă va proceda astfel, multe de învățat, ba chiar de construit o carieră remarcabilă pe modelul mamei sale. Căci tăcută și retrasă cum este, Valentina Farmagiu este una din cunoscătoarele cele mai subtile ale moștenirii noastre culturale scrise și unul din custozii cei mai devotați în domeniul colecțiilor speciale.

Natalia Carpenco, este unul din corifeii catalogării și clasificării documentelor nu doar în

BNRM, ci și în republică. A ținut seminare în bibliotecile din teritoriu, le consultă mereu pe colegile sale de la BNRM. În felul de a fi al dnei Carpenco se fac remarcate calitățile pe care le au doar intelectualii pur sânge. Lucrul acesta se vede nu doar în activitatea practică a sa, ci și în modul de comportament, în felul de a întreține o conversație. Fiica sa, Alexandra, venea cu mama ei la Bibliotecă de mică. Aici îi era a doua ei casă, aici își făcea lecțiile. Și tot aici a tras cu ochiul și cu urechea la ceea ce fac bibliotecarii consacrați. Până la urmă, a ales și ea biblioteconomia. Un șir de ani ea a participat la pregătirea prestigioasei publicații "Calendar Național".

O altă născătoare de dinastie este dna Valentina Granaci. Ea și-a început activitatea în Serviciul de conservare și comunicare a colecțiilor, ori, cum se numea pe atunci acest compartiment, în depozitul general. În acel serviciu "invizibil" (căci se afla la nivelele mai ascunse de ochiul vizitatorilor), Valentinei i se pune în sarcină depistarea și reparația cărților deteriorate fizic. An cu an, acumulând cunoștințe și experiență despre munca de conservare, dna Valentina crește de la nivelul unui cooperatator simplu la acela al unui restaurator, munca ei fiind întrebată și la alte biblioteci. Între timp, cu sprijinul Fundației SOROS, în BNRM s-a creat un Centru Național de restaurare și conservare a documentelor, dotat cu utilaj nemțesc. A mers cu această ocazie să facă stagii la Paris, Moscova și București. Fiica ei, Dorina, a fost angajată în bibliotecă ca colaborator în centrul de restaurare, apoi și-a încercat puterile în serviciul Programe Culturale, unde s-a manifestat ca un vorbitor bun în fața publicului la activitățile culturale.

În ultima vreme în Serviciul seriale se remarcă dinastia Ciutac. Mama Larisa, după ce s-a angajat în acest compartiment, a adus-o la noi și pe fiica sa Ilona, ambele bucurându-se de audiență în rândurile cititorilor.

În serviciul lectură publică staționar se află rădăcina dinastiei Brânzan. Mama, Maria, a venit la noi de la BAȘ, lucrând mai întâi în serviciul Moldavistica. De 12 ani este șef al Serviciului lectură publică. Aici, depășind multe greutăți, s-a afirmat ca un specialist foarte bun, dar și ca un om de cultură: este membru al Uniunii Jurnaliștilor din Moldova, Președintele Filialei BNRM a Asociației Bibliotecarilor din Moldova. Este autoarea unui întreg serial de articole despre Laureții Premiului Nobel, publică mult în *Gazeta Bibliotecarului*. Este coautoarea publicației *Lăcașuri sfinte din Basarabia*. Maria a crescut un fiu și o fiică. Fiica ei, Elena Gurschi,

s-a produs în calitate de bibliotecar în Serviciul programe culturale și în cadrul Serviciului de arte și hărți.

Aurelia Banaga - iată un nume cunoscut de toată lumea. Este un lucrător vechi în Serviciul de periodice. A lucrat în el treizeci de ani. A participat la toate întâmplările acestei familii care este colectivul BNRM (sintagma de familie pentru colectivul bibliotecii fiind promovată tocmai de generația ei). Și-a crescut și ea fiica printre rafturile nivelului doi al depozitului general. Nu rareori, administrația încheia cu Taisia, juna fiica a dnei Aurelia, câte un contract de muncă pentru a contribui la ameliorarea stării materiale a lor, iar mai târziu a fost angajată ca bibliotecară în Serviciul programe culturale. Taisia era sufletul tineretului din BNRM, și-a făcut studii teatrale la București și acum este, din câte am auzit, o tânără actriță care dă multe speranțe trupei în care este încadrată.

Vera Osoianu a venit în BNRM după absolvirea Facultății de Biblioteconomie, a urcat mai multe trepte ierarhice în structura BNRM, astăzi este director adjunct cu probleme de cercetare și dezvoltare în biblioteconomie. Este autoarea unei cărți și a mai multor articole de specialitate. După ce a fost elaborat și aprobat proiectul ȘBM și a fost obținută finanțarea necesară de la SOROS, a activat în cadrul acestui proiect. Fiul Alexandru, de mic, era văzut adesea cu ea la serviciu. Nu știu dacă s-a interesat în acest timp despre ce înseamnă profesia noastră, dar cert este că, după ce a absolvit USM, lucrând în cadrul unei firme, a câștigat concursul organizat de BNRM pentru elaborarea paginii web a BNRM. Deci, el este unul din autorii site-ului nostru. A lucrat o vreme, prin cumul de funcții, și în Centrul de Automatizare al BNRM, unde era responsabil de întreținerea curentă a site-ului (introducerea informației noi pregătite de lucrătorii noștri pentru rubricile site-ului).

Autoarea articolului de față (adică eu, Raisa Melnic) am venit în bibliotecă din lumea teatrului. Sunt regizor de profesie, dar am însușit repede și profesia de bibliotecar, fiind îndreptată de administrație la câteva cursuri speciale. Eu cred că am devenit bibliotecar cu adevărat abia după începerea reformei bibliotecii în 1992 și, în special, în cadrul reformei difuzării culturale în BNRM. Arta expozițională europeană pe care am însușit-o grație dlui A.Rău după revenirea dumnealui din Franța, mi-a schimbat viața totalmente, am devenit un alt om. Fiul meu, Laurențiu este și colaborator al BNRM. A absolvit Facultatea de

Tehnologie Informaționale a UTM. Împreună am realizat, pentru prima dată în mediul bibliotecar din Moldova, expoziții virtuale care au atras imediat atenția utilizatorilor de Internet din multe țări. Acum Laurențiu a elaborat, împreună cu colegul său Ion Corcodel, proiectul Bibliotecii Electronice a Moldovei, care a fost demonstrat la simpozionul Anul Bibliologic și a fost susținut cu brio în fața comisiei de Stat de la UTM. În toate ipostazele sale, el rămâne legat de BNRM, de corpul ingineresc al ei și sper că de numele lui vor fi legate realizări inedite în BNRM și în SNB. Încă o dată vreau să vă asigur că locul inițial al nostru a fost și va fi totdeauna BNRM.

Un fel interesant de atragere a copiilor în activitatea BNRM ni-l oferă Ala Panici. Am lucrat cândva într-un birou comun, pe când ea era angajată în Serviciul de coordonare a activității sistemului de bibliotecă al republicii. Cristina, fiica ei, venea pe la bibliotecă mai rar, mai ales în anii de studenție. Acum ea e specialistă în engleză și franceză, și, în virtutea executării programului SIBIMOL asupra căruia lucrează bibliotecă, dar și în acordul altor proiecte, ea colaborează cu BNRM în calitate de traducătoare. A făcut traducerea în română a unor elemente de RAMEAU, în cadrul programului finanțat de SOROS dar și în al unor programe expres ale instituției. Perfecționează aspectul lingvistic al Catalogului Alfabetice General: a modificat integral prezentarea grafică a Catalogului.

Iulia Ivanov, unul din veteranii-patriarhi ai bibliotecii, șeful serviciului Dezvoltarea Colecțiilor, l-a atras după sine pe fiul său, Oleg. Acesta a cunoscut de mic copil spațiile de completare, catalogare și clasificare prin care juca ori chiar zburda, iar prin 1993 devine angajat în aceste servicii.

În Serviciile Depozitul Legal și Literaturile Lumii și-au făcut nume frumos doamnele din dinastia Drobenco Larisa, mama, specialist principal și fiica sa Angela, bibliotecar.

O prezență caldă și cuminte în familia BNRM o constituie dinastia Neagu... Elena Neagu, împreună cu fiica sa Angela și-au ales serviciul Dezvoltarea colecțiilor, iar nora dnei Elena, Cezara Neagu, este șefa Serviciului Audiovideoteca Națională.

Șirul bibliotecarilor care se trag din alți bibliotecari trece ca un fir roșu prin toată istoria bibliotecii noastre. Astfel, Cristina Stratan, bibliotecar în Serviciul literaturile lumii, este fiica dnei Elena Stratan, șef Serviciu Studii și Cercetări. Asistență de specialitate. Perfecționare profesională. Centrul de Cultură Informațională la Biblioteca

Științifică a Universității de Stat "Aleco Russo" din mun. Bălți, cunoscută ca un specialist de forță în lumea bibliotecară.

Regretatul Ion Uscatu, șef Serviciu statistică, apoi director adjunct pe gospodărie, meșter la cuvânt și bun cunoscător de lucruri și întâmplări vechi, a adus-o la BNRM pe fiica sa Viorica, aceasta lucrând o perioadă de timp ca șef de cancelarie.

Surorile Maria Bordianu, bibliotecar principal al Serviciului literaturile lumii și Valentina Plămădeală, lucrător tehnic, fost intendent al bibliotecii, sunt un exemplu viu de fidelitate și de hărnicie a instituției.

O fidelitate, să-i zic așa, evanghelică au manifestat față de instituția noastră Vera Mura și Vasilisa Nechiforeac. Doamna Vera lucra în secția de cadre, pe timpul lui Suhomlinov. Era de o liniște lecuitoare de nervi atunci când veneau la ea salariații cu problemele lor. O tăcere care era de aur avea în ființa sa și sora Verei, Vasilisa. Asta nu înseamnă că era tăcută de tot. Pur și simplu, nu spunea, nu avea când spune vreun cuvânt în plus, căci era mereu în căutarea informației pe care i-o solicitau vizitatorii serviciului bibliografic. Era ca o mașină de găsit informație, dădea uneori de urma unor date pe care nu le putea găsi nici un alt bibliograf. Când a ajuns la vârsta de pensionare, Vasilisa a zis că gata, stă acasă, că s-a săturat de atâta bibliografie. A stat câțiva ani până când prietena ei, dna Mihailiuc a devenit director al Bibliotecii Conservatoriului și a convertit-o să-și înceapă o carieră nouă. Până la urmă a cedat, a venit la Conservator și spune lumea că Vasilisa este acolo pilonul central pe care se ține acea bibliotecă.

De un patriotism cult pentru instituția noastră și de o grijă aparte pentru a ne include în munca de păstrare și valorificare a valorilor naționale sunt verișoarele Valeria Matvei, șefa Serviciului cercetări bibliografice, unul din autorii și responsabili *Calendarului Național* (ediție care este una din cărțile de vizită ale BNRM), Maria Ghilan, șefa Serviciului Depozit Legal (întruchiparea delicateții și a cumsecădeniei) și Veronica Matvei, bibliotecar în Serviciul asistența bibliografică și documentară.

Merită să fie remarcate surorile Victoria și Lilia Clima, una lucrând în serviciul Audiovideoteca, iar cealaltă, la Catalogarea și Clasificarea documentelor.

Elena Sanduță, director adjunct, întruchiparea răbdării și cumpănirii la noi și poate, pe pământ, specialist de o profunzime și de o erudiție

care nu cred să aibă pereche ca nivel de profesionalism la nivelul ei, a convertit-o să vină la noi pe nepoata sa Tatiana, care lucrează în serviciul Carte Veche și Rară. Dna Elena are și o soră Nirca Zinaida, care la fel este o bibliotecară prin vocație, a muncit peste 32 de ani ca șef de serviciu fonduri în Biblioteca Publică din Criuleni.

Un frumos început a avut dinastia Nica (mama Larisa Nica, bibliotecară în serviciul Lectura Publică și fiica ei Ina, care a lucrat în serviciul Bibliografia Națională). Început, care ar trebui continuat și dus la împliniri importante.

Au slujit ori slujesc cu tragere de inimă la dezvoltarea instituției noastre familiile Eugen și Ana Daghi, Irina și Leonid Ivanov, Andrei și Natalia Sușcov, Vlad Perțu și Oxana Plugaru, Ludmila și Vasile Pisaniuc (buni specialiști în domeniul poligrafiei, care au conferit, pe timpul aflării lor în serviciu, un remarcabil nivel tehnic în activitatea Imprimeriei).

Un fenomen remarcabil în activitatea BNRM l-au constituit activitatea dinastiei TURUTA. Elena este patriarhul activității editoriale în biblioteca noastră și, mai ales autoarea introducerii limbii române în activitățile de alcătuire-elaborare-tipărire prestate în BNRM. A servit și servește pentru personal drept model de cunoaștere, vorbire și scriere cultă a limbii române. Soțul ei, Eugeniu, a fost șeful centrului de Automatizare în chiar perioada începutului informatizării BNRM (prima în republică) un rezultatul grantului oferit de fundația SOROS. Fiul lor, Mihai, absolvent al USM, acum programator cu stagii făcute în SUA, la etapa incipientă a studenției a prestat lucrări de machetare, întinzând astfel o mână de ajutor instituției noastre în perioadele de lipsă de specialiști.

Vor fi spunând unii că tema dinastismului este una legată mai mult de timpurile staliniste. Noi însă știm bine că nu este așa. E suficient să ne amintim, de exemplu, de dinastiile de domnitori, țari, împărați ca să facem dovada faptului că lucrurile stau tocmai invers. Dinastie înseamnă păstrarea tradiției, a firului care leagă generațiile, lucru fără de care noi am deveni altceva decât ne e dat de strămoși să fim. Totuși, trebuie să știm cum să abordăm această problemă. Un filosof spunea că tradiția fără modernitate înseamnă mocirlă, iar modernitatea fără tradiție înseamnă nebulie. Dinastiile sunt tocmai firul care duce de la tradiție la modernitate, așa încât ele își au, în orice colectiv și în orice țară, un rol definitoriu.

SUMMARY

01 Agora

Alexe Rău. The memory of the future or ideas with doves (The anniversary speech written in the working day).....	3
Alexe Rău. The philosophy of the number 175.....	6

02 News in the world

Messages dedicated to the 175 th anniversary of the National Library of the Republic of Moldova.....	8
Vladimir Voronin, President of the Republic of Moldova. Marian Lupu, Chairman of the Parliament of the Republic of Moldova. Vasile Tarlev, Prime Minister of the Republic of Moldova. Artur Cozma, Minister of Culture and Tourism of the Republic of Moldova. Elisabeth Niggemann, CENL Chair. Grant Harris, Reference Specialist and Recommending Officer for Moldovan Materials, European Division, The Library of Congress, USA Hermina G.B. Anghelescu, Wayne State University, USA Alexe Rău. Gloss to a congratulation.....	14

03 Vasile Alecsandri Buildings & Alexei Mateevici.....

04 BNRM in the European structures.....	18
Raisa Melnic. European Borderlands.....	22

05 Continental and national distinctions.....

06 The first colonization.....

07 The history of the library in the history of Basarabia.....

The chronicle of BNRM.....	33
----------------------------	----

08 The guest of MB journal

Between journeys and books (interview with Mihai Gherman).....	39
--	----

09 Collections gathered during 175 years

Alexe Rău. The oldest books from the collections of the National Library of the Republic of Moldova.....	44
Veronica Pelin. I. Liprandi.....	48
Andrei Eșanu. The rare issues of Cantemir's books at the National Library of the Republic of Moldova.....	51
Curiosities from the world of books in the collections of the National Library.....	54
Geography of the international publications exchange.....	59
Maria Ghilan. Legal Deposit Department in the last five years (2002-2006).....	60
Alexe Rău. On the path of Desiderie (Dedicated to the centenary of Avva Paul Mihail 2005).....	62
Olga Vicol. The most valuable publications purchased by BNRM in the last five years.....	65

10 Our old friends - readers

Maria Brînzan. The readers of the National Library during the years.....	71
Victoria Berdilo. The activity of the National Library in the opinion of its readers.....	76
Svetlana Barbei. A fighter for the order in the Library.....	79
Pavel Balmuş. „The literatures of the world” – always an attractive department.....	80
Andrei Crijanovschi. To the anniversary.....	81

11 The apostles and researchers of BNRM

Vera Osoianu. The National Library System of the Republic of Moldova: Collections and services.....	83
Larisa. Gologan. Pages from the life and past of the methodologists.....	95
Vera Osoianu. Reflections at the jubilee.....	108

12 Pioneering projects

Laurențiu Melnic. The Digital Library of Moldova = tradition + new technologies.....	114
Valentina Granaci. Technical Centre for preservation and restoration of the documents.....	117

13 Remember

Centenary of Al. Chirtoca. Interview with Mrs. Lina Volkovskaia, scientific secretary of BNRM in 1960-1968.....	119
Alexe Rău. Bibliography as an soteriological action (To the anniversary of Tamara Isac).....	123

14 Custodians, leaders, directors

Svetlana Barbei. Word of honour about four directors of BNRM in the last four decades.....	125
Ion Madan. Profound worship to some of the library directors.....	131

15 The reform of the cultural activity. The art of exhibition

Raisa Melnic. Notes about the reform of the art of exhibition at BNRM.....	137
Alexe Rău. Journey to the centre of the circle (Basarabians in the world).....	140
Iurie Colesnic. A reference book that discovers one of the numerous mysteries of the world.	142
International Book Salon – the most important cultural event in Moldova.....	144
Raisa Melnic. Ten years, ten pages.....	144
Vitalie Ciobanu. Stands in the lights and shadows.....	145

16 Past, present and future dynasties

Raisa Melnic. The role and tribute of the dynasties at BNRM.....	147
--	-----

СОДЕРЖАНИЕ

01 Агора

Алексей Рэу. Память будущего или мысли о голубях (Речь к юбилею, написанная в рабочий день).....	3
Алексей Рэу. Философия номера 175.....	6

02 Всему свету

Поздравления по случаю 175-летия со дня основания НБРМ: Владимира Воронина, Президента Республики Молдова.....	8
Мариана Лупу, Председателя Парламента Республики Молдова Василия Тарлева, Премьер-министра Республики Молдова Артура Козмы, Министра Культуры и Туризма Республики Молдова Гранта Харриса, Главного библиографа Европейского отдела Библиотеки Конгресса США, ответственного за пропаганду материалов о Республике Молдова Хермины Г. Б. Ангелеску, Университет Уайн, Штат Детройт, США Алексей Рэу. Глосса к поздравлению.....	14

03 Архитектурные комплексы Василе Александри, Алексей Матеевич.....	16
--	-----------

04 НБРМ в европейских структурах.....	18
--	-----------

Раиса Мелник. Европейские границы.....	22
--	----

05 Награды: континентальные и национальные.....	24
--	-----------

06 Зарождение.....	26
---------------------------	-----------

07 Национальная Библиотека: страница Истории Бессарабии Хронология НБРМ.....	33
--	----

08 Гость журнала МВ Среди книг и дорог: (интервью с Михаем Германом).....	39
---	----

09 Коллекции собранные на протяжении 175 лет Алексей Рэу. Самые старые книги из коллекций Национальной Библиотеки Республики Молдова.....	44
--	----

Вероника Пелин. И. Липранди.....	48
----------------------------------	----

Андрей Ешану. Редкие кантемировские издания в Национальной Библиотеке Республики Молдова.....	51
--	----

Из мира редких книг Национальной Библиотеки.....	54
--	----

География публикаций международного обмена.....	59
---	----

Мария Гилан. Отдел Обязательного экземпляра за последние пять лет (2002–2006).....	60
--	----

Алексей Рэу. По тропе Десидерия (к столетию со дня рождения Аввы Паула Михаила, 2005).....	62
---	----

Ольга Викал. Самые ценные издания вошедшие в коллекции НБРМ за последние пять лет.....	65
---	----

10 Наши старые друзья – читатели	
---	--

Мария Брынзан. Читатели Национальной Библиотеки на протяжении истории.....	71
--	----

Виктория Бердило. Мнения читателей о деятельности Национальной Библиотеки.....	76
--	----

Светлана Барбей. Борец за порядок в библиотеке.....	79
---	----

Павел Балмуш. Отдел Иностранной литературы, всегда манящий.....	80
---	----

Андрей Крижановски. К юбилею.....	81
-----------------------------------	----

11 Апостолы и исследователи Методического центра НБРМ	
--	--

Вера Осояну. Национальная система библиотек Республики Молдова.....	83
---	----

Лариса Гологан. Жизнь методистов: страницы прошлого.....	95
--	----

Вера Осояну. Мысли к юбилею.....	108
12 Проекты-пилот	
Лауренциу Мелник. Электронная библиотека Молдовы = традиции+новые технологии.....	114
Валентина Гранач. Технический центр консервации и реставрации документов.....	117
13 Remember	
К столетию А. Киртоки: (интервью с Линой Игнатъевной Волковской, научным секретарем НБРМ (1960-1968) гг.....	119
Алексей Рэу. Библиография как сотериологический акт (к юбилею Тамары Исак).....	123
14 Хранители, руководители, директора	
Светлана Барбей. Слово о четырех директорах НБРМ последних четырех десятилетий.....	125
Ион Мадан. Низкий поклон некоторым директорам библиотеки.....	131
15 Реформа культурной пропаганды. Выставочное искусство	
Раиса Мелник. Заметки о реформе выставочного искусства в НБРМ.....	137
Алексей Рэу. Путешествие к центру круга (Бессарабцы в мире).....	140
Юрий Колесник. Справочное издание, раскрывающее одно из многих чудес света.....	142
Международный Салон Книги – самое большое культурное событие в Молдове.....	144
Раиса Мелник. Десять лет, десять страниц.....	144
Виталий Чобану. Стенды в свете и тенях.....	145
16 Прошлые, настоящие и будущие династии	
Раиса Мелник.Смысл и вклад династий НБРМ.....	147